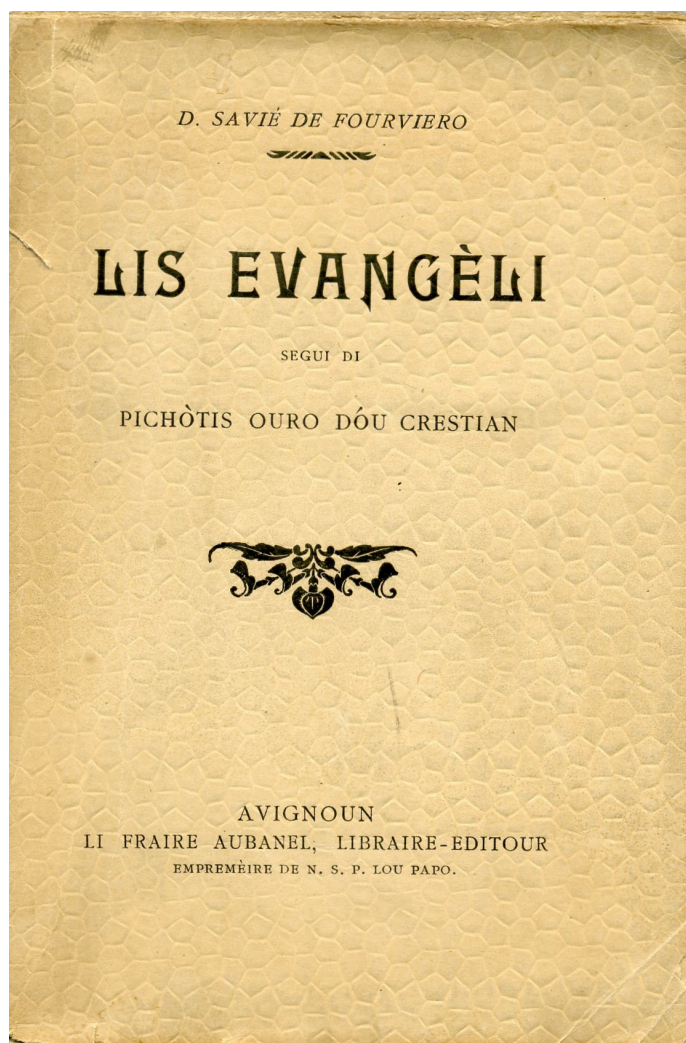

D. SAVIÉ DE FOUVIERO

LIS EVANGÈLI

E PICHÒTIS OURO DÓU CRESTIAN

Avignoun - 1903

LIS EVANGÈLI

Segound Sant Matiéu

CHAPITRE PROUMIÉ

*Genealogio de Noste-Segne. — La Santo Vierge, lou councéu dóu Sant-Esperit. —
Sant Jousè es dins lis ànci: un ange vèn l'assabenta dóu mistéri.*

1. Libre de la generacioun de Jèsu-Crist, fiéu de Dàvi, fiéu d'Abram. (1)

(1) Eiçò 's lou catalogue di rèire de Jèsu-Crist. Lou Messio devié èstre fiéu de Dàvi. Jèsu-Crist, estènt lou Messio vrai, a dounc faugu que fuguèsse fiéu de Dàvi: es ço que S. Matiéu provo pèr aquesto listo genealogico. Vrai que lou Sant Crist es pas l'enfant de S. Jousè; mai aquest avié lou titre e li dre legau de paire, e de mai, la Vierge èro, coume soun espous, de l'oustau, de la famiho de Dàvi. (SUAREZ, III part. Q. XXIV, disp. VIII, I sect.)

2. Abram engendrè Isa; Isa engendrè Jacob; Jacob engendrè Juda e si fraire.

3. Juda engendrè, de Tamar, Farès e Zara; Farès engendrè Esroun; Esroun engendrè Aram.

4. Aram engendrè Aminadab; Aminadab engendrè Nassoun; Nassoun engendrè Saumoun.

5. Saumoun engendrè Booz de Raab; Booz engendrè Oubèd; Oubèd engendrè Jessè. E Jessè engendrè Dàvi, que fuguè rèi.

6. Lou réi Dàvi engendrè Salamoun d'aquelo qu'èro estado la mouié d'Urìo.

7. Salamoun engendrè Roubouam; Roubouam engendrè Abias; Abias engendrè Asa.

8. Asa engendrè Jousafat; Jousafat engendrè Jouram, Jouram engendrè Auzias.

9. Auzias engendrè Jouatan; Jouatan engendrè Acaz; Acaz engendrè Ezequias.

10. Ezequias engendrè Manassé; Manassé engendrè Amoun; Amoun engendrè Jousias.

11. Jousias engendrè Jecounias e si fraire, peraqüi au tèms de sa despatriacioun en Babilouno.

12. E finido la despatriacioun en Babilouno, Jecounias engendrè Salatiéu; Salatiéu engendrè Zouroubabèu.

13. Zouroubabèu engendrè Abiud; Abiud engendrè Eliacim; Eliacim engendrè Azour.

14. Azour engendrè Sadò; Sadò engendrè Aquim; Aquim engendrè Eliud.

15. Eliud engendrè Eliazar; Eliazar engendrè Matan; Matan engendrè Jacob.

16. E Jacob engendrè Jousè, espous de Mario que d'elo es na Jèsu que ié dison lou Crist. (1)

(1) S. Jousè intro dins la genealogio dóu Crist que pèr amor de Mario, sa mouié; éu resto estrangié à sa generacioun. Mai Jèsu, estènt pamens soun fiéu legau, devèn legalamen l'eiretié dóu scètre e dóu trone de Dàvi. (CORN. A LAP. *Comment, in Matthæum* cap. I.)

17. Adounc acò fai en tout, desempièi Abram fin-qu'à Dàvi, quatorge generacioun; desempièi Dàvi fin-qu'à la despatriacioun en Babilouno, quatorge generacioun; e desempièi la despatriacioun en Babilouno fin-qu'à Jèsu-Crist, quatorge generacioun.

18. Or, la generacioun dóu Crist se passè coume eiçò: quand sa maire Mario fuguè 'stado fiançado emé Jousè, elo d'en-davans que fuguèsson ensèn, (1) se trouvè empregnado dóu Sant-Esperit. (2)

19. Mai Jousè soun ome, estènt qu'èro un juste e que noun voulié la desounoura, se decidè de l'enmanda d'escoundoun. (3)

20. Coume remenavo acò dins sa tèsto, veici qu'un ange dóu Segnour i'apareiguè en pantai e ié diguè: — Jousè, fiéu de Dàvi, noun agues cregnènço de prene emé tu Mario ta mouié, que ço qu'es na dins elo es dóu Sant-Esperit.

(1) Valènt-à-dire avans la ceremounié de l'intrado dins l'oustau de Jousè. Encò di Judiéu, lou mariage coumpourtavo dos fourmalita: aquelo di fianço que, tout lou tèms, li proumés istavon separa, e aquelo di noço ounte la nòvio èro menado en grando poumpo à l'oustau de soun nòvi. (Vèire un mouloun d'autour cita pèr KNABENBAUER, *Comment, in Evangel. sec. Matth, cap. I*, e lou P. DIDON, *Jèsus-Christ*)

(2) Lou S. Esperit fuguè l'encauso eficiènto e noun materialo de la generacioun, coume dison li teoulougian; éu noun agiguè à modo de paire — car Jèsu es pas lou fiéu dóu S. Esperit — mai fourmè lou cors dóu Crist dóu sang de la Vierge Inmaculado (Vèire SUAREZ, KNABENBAUER e CORN. *Op. cit.*)

(3) Es clar que S. Jousè noun èro au courrènt dóu mistèri. Dins acò, doutè pas uno segoundo de l'innoucènci de Mario. Cresié mai à sa casteta, dis S. Jirome (*Op.*

imperf.) qu'à sa pregresso, mai à la gràci qu'à la naturo; ié semblavo mai poussible pèr la femo de councebre sènso l'obro de l'ome que pèr Mario de fauti.

21. Elo enfantara un fiéu e ié dounaras lou noum de Jèsu, dóumaci es éu que sauvara soun pople, en lou deliéurant de si pecat.

22. E tout acò aguè d'èstre, pèr que se coumpliguèsse la paraulo qu'avié dicho lou Segnour pèr soun proufèto:

23. Veici qu'uno vierge sara maire e n'fantara un fiéu que l'apelaran l'Eumanuèl, valènt-à-dire Diéu emé nautre.

24. Adounc s'estènt dereviha, Jóusè faguè coume i'avié di l'ange dóu Segnour e prenguè'm'èu sa mouié. (1)

25. E l'avié pas couneigudo, quand s'acouchè de soun fiéu proumié-na (2); e ié dounè lou noum de Jèsu.

(1) La reçaupè dins soun oustau óuficialamen, emé lou ceremòni d'usage (Vèire la noto (1) dóu V 18.)

(2) Teoufilat emai Étime, cita pèr Fouard, dison: *proumié e soulet*.

CHAPITRE SEGOUND

Li Mage encò d'Erode à Jerusalèn. — Van à Betelèn e semoundon si presènt à l'Enfant-Jèsu. — Chaple dis Innoucènt. — Fugido en Egito e retour en Palestino.

1. Adounc quouro Jèsu fuguè nascu en Betelèn de Juda, dins lou tèms dóu rèi Erode, vous trovarés que de Mage arribèron dóu Levant à Jerusalèn.

2. E disien: Ounte es aquéu Rèi di Judiéu qu'es na? Avèn vist, dóumaci, soun estello dins lou Levant e sian vengu l'adoura.

3. D'entèndre acò-d'aquí, Erode lou rèi n'aguè lou treboulèri e tout Jerusalèn em' éu.

4. Em' acò acampant tóuti li prince di Prèire e lis Escribo dóu pople (1) ié demandè ounte devié naisse lou Crist.

5. Aquèsti ié diguèron: — En Betelèn de Juda; ansin l'a'scri lou Proufèto:

6. E tu, Betelèn, terro de Juda, risco rèn que siegues la mai pichouno entre li vilo majouro de Juda, car de tu sourtira lou baile que dèu regi moun pople d'Israèl.

(1) Acò 'ro li dóutour de la lèi.

7. Alor Erode, d'escondoun fasènt veni li Mage, tout en aio s'entrevè dempièi quouro l'estello i'èro apareigudo.

8. E li mandant en Betelèn, ié diguè: — Anas e prenès bèn d'enfourmacioun sus aquel enfant, e s'en-cop l'aurès trouva, mandas-me lou dire que tambèn iéu i'anarai e l'adourarai.

9. Éli, aguènt ausi lou rèi, s'enanèron. E vès-eici que l'estello, qu'avien visto dins lou Levant, caminavo davans éli, e venènt jusquo au-dessus de mounte èro l'Enfant, se i'arrestè.

10. De vèire l'estello, aguèron uno gau que se pòu pas dire.

11. Em' acò, intrant dins l'oustau, trouvèron l'Enfant emé Mario sa maire, e toumbant d'aboucoun l'adourèron. Durbènt pièi si tresor ié semoundeguèron si presènt: l'or, l'encèns e la mierro. (1)

12. Averti pièi en souge de plus ana vers Erode, s'entournèron dins sis endré pèr uno outro draio.

(1) Pèr l'or counfèsson qu'es rèi, pèr l'encèns qu'es Diéu, pèr la mierro qu'es mourtau (S. GREGÒRI, homil. 10.)

13. Tant-lèu éli parti, veici qu'un ange de Diéu apareiguè à Jousè, d'enterin que dormié, e ié diguè: — Lèvo-te, pren lou Pichoun e sa Maire, e fuge en Egito, e rèsto-ié, d'aqui-que t'avertigue. Car vai se capita qu'Erode cercara lou Pichoun pèr lou faire mourir.

14. Jousè, s'estènt leva, prenguè l'Enfantoun e sa maire dins la niue, e se retirè en Egito.

15. E ié restè fin-qu'à la mort d'Erode, pèr que fuguèsse coumplido la paraulo qu'avié dicho lou Segneur pèr soun proufèto: Ai fa tourna moun Fiéu de l'Egito.

16. Erode, quouro veguè que s'èron jouga d'éu li Mage, carguè uno grosso coulèro; em' acò mandè tua tóuti lis enfantet qu'èron en Betelèn e dins li païs vesin, dempièi l'age de dous an e en-dessouto, en raport emé lou tèms que i'avien di li Mage.

17. Alor fuguè coumplido la paraulo dóu proufèto Jeremio que disié: —

18. Dins Rama s'es entendu uno voues, de plour e de crid pietadous: Rachèu plouro sis enfant e vòu plus se counsoula pèr amor que noun soun. (1)

(1) En soun chap. XXXI, Jeremio proufetisavo li plour di maire di Sants Innoucènt.

19. Erode estènt mort, veici qu'un ange de Diéu apareiguè à Jòusè en Egito, d'enterin que dormié.

20. E ié venguè: — Lèvo-te, pren lou Pichoun e sa Maire, e'ntourno-te dins la terro d'Israèl: soun mort, dóumaci, aquéli que cercavon de tua l'Enfant.

21. Jòusè, s'estènt leva, prenguè l'Enfantoun e sa Maire, e s'envenguè dins la terro d'Israèl.

22. Mai de saupre qu'Archelau regnavo en Judèio, à la plaço d'Erode soun paire, aguè cregnènço de i'ana; e, averti en soungé, se retirè dins lou terrièr de Galilèio.

23. Em' acò venguè resta dins un endré que ié dison Nazarèt, pèr que s'acoumpliguèsse la paraulo di proufèto: Ié diran lou Nazareten.

CHAPITRE TRESEN

Jan-Batisto vai predicant la penitènci. — Si rernoustranço i Farisen em' i Saduciéu. — Jèsu-Crist vèn se faire bateja pèr Jan.

1. En aquéu tèms, venguè Jan-Batisto predica dins lou desert de Judèio,

2. Disènt: — Fasès penitènci, qu'es proche lou reiaume de paradis. (1)

(1) Aquelo espressioun *reiaume dóu cèu o de paradis* es particuliero à S. Matiéu qu'escrivé, se saup, pèr li Judiéu. Aquésti sabien proun que sagissié dóu reiaume eternau dóu Messio: l'avien après dins li libre di proufèto Isaïo XLII, XLIX; Jeremiò, III, XXIII, XXX, XL; Ezequièl, XI, XXXIV; XXXVI, XXXVII; Danièl, II, VII, XIV; Ousè, II, III, XIV; Michiéu, II, III, VII, pèr parla que d'aquéli (KNABENBAUER e CORNELIUS, *Op. cit.*)

3. Es d'éu, saubrés, que parlavo lou proufèto Isaïo, quouro disí: — Voues d'aquéu que clamo dins lou desert: Alestissès la draïo dóu Segnour, aplanas si draïòu.

4. Or, aquéu Jan avié un vièsti de péu de camèu em' uno taiolo de cuer à l'entour di ren; e fasié sa vido emé de sautarello e de mèu sòuvage.

5. Em' acò de-vers éu Jerusalèn s'alاندavo emai touto la Judèio, emai touto la countrado di ribo dóu Jourdan.

6. E, counfessant si pecat, tout acò 'ro bateja pèr éu dins lou Jourdan. (1)

7. Mai quand veguè un mouloun de Farisen e de Saduciéu (2) que venien à soun batisme, ié diguè: — Raço de vipèro, quau vous a après à fugi davans la coulèro

que vèn?

(1) Èro, aquéu batisme de Jan, la figuro e la preparacioun d'aquéu de Jèsu.

(2) Li Farisen e li Saduciéu fourmavon dous partit dins la nacioun judievo. Lis un èron sarra, lis autre, larg. Pèr li Farisen touto la religioun istavo dins li pratico esteriouro; mai emé soun devoutige, acò 'ro de gènt plen de croio e de verin. Li Saduciéu, éli, s'enchalien bèn de la religioun! n'en risien e se dounavon de bon tèms.

8. Fasès dounc de fru digne de penitènci.

9. E anés pas dire entre vautre: Pèr paire avèn Abram; car vous afourtisse qu'es proun fort Diéu, pèr d'aquéli clapo faire sourti de fiéu d'Abram.

10. Es que, deja l'an boutado, la destrau, à la racino de l'aubre. Tout aubre dounc que fai pas de bon fru, lou couperan e lou jitaran au fiò.

11. Iéu, vès, vous bateje dins l'aigo amor de la penitènci; mai Aquéu qu'après iéu vai veni es mai fort que iéu, e siéu pas digne de pourta si soulié: éu vous batejara dins lou Sant-Esperit e dins lou fiò.

12. Tèn soun drai à la man e netejara soun iero; acampara soun blad dins l'òrri, mai brulara la paio dins un fiò inamoussable.

13. Alor Jèsu venguè d'en Galilèio au jourdan vers Jan, sus l'estiganço d'èstre bateja pèr éu.

14. Mai Jan l'escartavo, ié disènt: — Es à iéu d'èstre bateja pèr vous, e me venès trouva?

15. Or, ié respoundeguè Jèsu: Laisso pèr aro; es ansin, dóumaci, que nous counvèn de coumpli touto justico. E jan lou leissè faire.

16. Pas pulèu bateja, Jèsu sourtiguè de l'aigo; e subran à sa visto se durbiguè lou cèu, em' acò veguè l'Esperit de Diéu que davalavo en formo de coulumbo e ié venié dessus.

17. E veici que dóu cèu uno voues disié: — Acò 's moun Fiéu bèn-ama que dins éu me coungouste.

CHAPITRE QUATREN

June e tentacioun de Noste-Segne. — S'envai à Cafarnaoun: voucacioun di quatre pescadou: Pèire, Andriéu, Jaque e Jan. — Predicacioun en Galilèio.

1. Alor Jèsu fuguè mena dins lou desert pèr l'Esperit, sus l'estiganço que lou diable lou tentèsse. (1)

2. Em' acò, aguènt juna quaranto jour e quarante niue (2) éu finiguè pèr avé fam.

3. E d'eu s'avançant (3) lou tentaire ié diguè: — S'es tu lou Fiéu de Diéu, digo qu'aquéli pèiro devèngon de pan.

(1) E fuguèsse vincu: Fuguè tenta lou Crist, dis S. Agustin, pèr que lou crestian noun fuguèsse vincu pèr lou tentaire (*In Psalm. XC*); pèr que la vitòri dóu Crist nous dounèsse lou biaï de vincre (*In Psalm. XC*). Pamens la tentacioun fuguè esteriouro e noun interiouro. (S. GREGÒRI, homil. 16.)

(2) Acò 's la counsacracioun dóu june caremau.

(3) Souto uno formo sensiblo (CORN. *Op. cit.*)

4. Mai éu, ié respoundènt, diguè: — Es escri: L'ome fai pas sa vido rèn qu'emé de pan, mai emé touto paraulo toumbant de la bouco de Diéu.

5. Alor lou diable l'empourtè (1) dins la santo ciéuta e lou quihè bèn sus lou daut dóu Tèmpè.

6. E ié diguè: — S'es tu lou Fiéu de Diéu, mando-te davau, car es escri: A sis ange t'a recoumanda, e dins si man te tendran, cregnènço que t'arteies contro la pèiro. (2)

7. Mai, diguè Jèsu, es tambèn escri: Noun tentaras lou Segneur toun Diéu.

8. Tourna-mai l'empourtè, lou diable, sus uno mountagno auto que-noun sai; e ié faguè aluca tóuti li reiaume dóu mounde emé touto sa glòri,

9. En ié disènt: — Tout acò te lou baiarai, quouro toumbant pèr sòu m'auras adoura.

10. Alor Jèsu: Vai-t'en, dis, o Satan! Es tambèn escri: Lou Segneur toun Diéu adouraras e rèn qu'eu serviras.

(1) En l'èr. Noun fau s'estouna, dis S. Gregòri, que lou Crist doune au diable aquéu poudè, éu que se leissara clavela sus la crous pèr li menistre dóu diable. (*Op. et loc. cit.*)

(2) Lou diable desviro lou sèns de la Santo Escrituro: “ es un marrit interpretaire, ” dis S. Jirome (*Op. imperf.*). Fau s'avisa d'eu einai dis ereti que, dins si biblo, intreprèton coume éu d'à rebous.

11. Lou diable aqui lou leissè; e lis ange s'avancèron, em' acò lou servien.

12. Or Jèsu aguènt ausi dire qu'avien mes Jan en presoun, se retirè dins la Galilèio.

13. E quitant la vilo de Nazarèt, s'enanè abita Cafarnaoun, long de la mar, sus li counfigno de Zabuloun e de Néutali.

14. Pèr que se coumpliguèsse aquesto dicho d'Isaïo lou proufèto:

15. Terro de Zabuloun e terro de Néutali! raro de la mar de dela lou Jourdan! Galilèio di nacioun!
16. Aquéu pople qu'èro asseta dins la sournuro a vist uno grando lumiero; e la lumiero s'es levado sus aquéli qu'èron asseta dins la regioun de l'oumbro de la mort.
17. Parti d'aquéu tèms, Jèsu coumencè de predica e de dire: Fasès penitènci, qu'es proche lou reiaume celestiau.
18. Adounc Jèsu, en caminant de-long de la mar de Galilèio, veguè dous fraire, Simoun que ié dison Pèire, em' Andriéu soun fraire, qu'escampavon si ret dins la mar, dóumaci èron pescadou.
19. E ié venguè: — Seguissès-me, que vous farai pescaire d'ome.
20. Éli subran quitèron si ret e lou seguiguèron.
21. E d'aqui se gandissènt, veguè mai dous fraire, Jaque de Zebediéu e Jan soun fraire qu'èron dins uno barco, emé Zebediéu soun paire, en trin de remenda si ret. Em' acò li sounè.
22. Éli tant-lèu quitèron si ret emai soun paire e lou seguiguèron.
23. E s'enanavo Jèsu pèr touto la Galilèio, ensignant dins li sinagogo, predicant l'evangèli dóu reiaume e garissènt tout malautun e touto infiermita au mitan dóu pople.
24. Alor s'espandiguè sa renoumado dins touto la Sirìo, e ié presentèron tóuti li doulènt, qu'avien arrapa divèrsi malautié e marrit mau, lis endemounia, li luna, li paralisa; em' acò li gariguè.
25. E i'anè après, uno moulounado de pople de la Galilèio, de la Decapòli, de Jerusalèn, emai de la Judèio e de la man dela dóu Jourdan.

CHAPITRE CINQUEN

Eici coumenço lou Sermoun sus la mountagno: li vue Beatitudo. — Jèsu noun vòu abouli la Lèi e li Proufèto mai lis acoumpli. — La douçour e la councòrdi. — Tout sacrifica pulèu que de peca — Indissoulubleta dóu mariage. — Lou juramen, la paciènci, l'amour dis enemy.

1. En vesènt aquéu pouplas, Jèsu escalè sus uno mountagno, e quouro se fuguè asseta, s'avancèron d'eu si disciple.
2. Em' acò durbènt sa bouco, lis ensignavo, disènt: —
3. Benurous li paure d'esperit (1) qu'es à-n-éli lou reiaume paradisen (2)
4. Benerous li manse, pèr-ço-que pousssediran la terro.
5. Benurous aquéli que plouron, dóumaci saran counsoula.

(1) Noun es aquéli que mancon d'esperit, li nèsci, li fada; mai aquéli qu'an l'esperit de paureta, de destacamen.

(2) Vèire noto (1) dóu chap. III.

6. Benerous aquéli qu'an fam e set de la justïço, qu'éli saran assadoula.

7. Benurous li misericourdiours, qu'éli peréu óutendran misericòrdi.

8. Benurous li cor mounde, dóumaci éli veiran Diéu.

9. Benurous li gènt de pas, pèr-ço-que ié diran lis enfant de Diéu.

10. Benurous li qu'enduron persecucioun pèr amor de la justïço, dóumaci es siéu lou reiaume de paradis.

11. Benurous sias, quouro vous maudiran e vous persecutaran e diran à faus tout mau de vous, pèr l'encauso de iéu.

12. Alegras-vous e trefoulissès, que vosto recoumpènso es grandó eilamount: car es ansin qu'an persecuta li proufèto vòsti davansié.

13. Vautre sias la sau de la terro. Se la sau s'esvano, emé que la salaran? es plus bono en rèn que pèr la jita deforo souto li pèd di gent.

14. Vautre sias lou lume dóu mounde. Pòu pas, uno vilo, èstre escoundudo, estènt quihado sus uno mountagno.

15. Atuvon pas une viholo pèr la bouta souto la panau, mai sus un candelié, pèr que fague lume à tóuti li gènt que soun dins l'oustau.

16. Ansin lusigue vosto lumiero davans lis ome, pèr que vegon vòsti bònis obro e glourificon voste Paire qu'es dins lou cèu.

17. Anés pas vous crèire que siéu vengu demouli la Lèi o li Proufèto: siéu pas vengu li demouli, mai lis acoumpli.

18. Veramen vous lou dise, d'aqui-que lou cèu passe emai la terro, pas meme un i o uno tito despareira de la lèi, que tout noun s'acoumpligue.

19. Aquéu dounc qu'anara contro l'un d'aquéli coumandamen pichoutet (1) e qu'aprendra is ome de i'ana contro, l'apelaran lou plus pichoutet dins lou reiaume celèste; mai aquéu que praticara e ensignara sara apela grand dins lou reiaume celèste.

(1) Es aquéli coumandamen designa au verset 18 pèr l'i e pèr la tito, e que, pichoutet que pichoutet, fan partido de la mouralo evangelico (KNAB. *Op. Cit.*)

20. Car vous lou dise, se noun aboundo mai vosto justïço qu'aquelo dis Escribo e di Farisen, noun intrarés dins lou reiaume de paradis.

21. Sabès qu'es esta di à vòsti davansié: Noun tuaras, e quau tuara passara en

jujamen.

22. Eh! bèn, iéu vous dise: Tout ome que cargo la coulèro contro soun fraire passara en jujamen. Aquéu que dira à soun fraire:

Raca! (1) lou citaran davans lou counsèu; e aquéu que ié dira: siés un fòu (2) sara passible de la dano dóu fiò (3).

23. Adounc s'aduses toun presènt à l'autar e qu'aqui te remetes que toun fraire a quaucarèn contro tu,

24. Laisso aqui toun presènt davans l'autar, e vai-t'en proumié faire l'acord emé toun fraire, em' acò pourras pièi veni semoundre toun presènt.

(1) Sènso cervello.

(2) D'après la forço dóu mot ebriéu e grè, “ scelerat, impie, nègo-bon-Diéu ” (KNAB. *Op. cit.*).

(3) Pèr douna uno idèio de coume Diéu punira dins l'autre mounde lou pecat de coulèro, Noste Segnour rapello eici li tres sorto de peno capitalo usitado encò di Judiéu: *lou jujamen* à la decapitacioun qu'appartenié à chasco ciéuta; l'aqueiramen ourdouna pèr *lou counsèu*, autramen di lou sanedrin; e *lou suplice dóu fiò* reserva i scleratas (FOUARD, *La vie de N.-S. J.-C*, Lib. IV, chap. III.)

25. Bouto-te d'acord au pu lèu emé toun aversàri, d'enterin que fas routo em' éu, cregnènço que te mene, toun aversàri, vers lou juge e que lou juge t'abandoue à soun menistre, e que te mandon, pièi, en presoun.

26. Veramen te lou dise, n'en sourtiras plus d'aqui-qu'agues paga fin-qu'à la darriero dardèno.

27. Sabès qu'is ancian es esta di: Faras ges d'adultèri.

28. Eh! bàn, iéu vous dise: Tout ome qu'alucara uno femo emé d'uei de councupiscènci, es adultre deja dins soun cor (1).

(1) Li Farisen, coume forço crestian de vuei, fasien ges de cas dis ate interiour. Dins aquest verset, lou Sauvaire coundano e li marridi pensado e li marridi desiranço: soun lis uno e lis autro de veritabli pecat.

29. Se toun uei dre t'escandaliso, derrabo-lou e jito-lou liuen de tu, car t'es mai ende-bon de perdre un de ti mèmbe que se tout toun cors toumbavo dins l'infèr.

30. E se ta man drecho t'escandaliso, derrabo-la e jito-la liuen de tu, car t'es mai ende-bon de perdre un de ti mèmbe que se tout toun cors anavo en infèr.

31. Es esta di peréu: Tout ome qu'enmandara sa mouié, dèu ié baia un ate de

repudiacioun.

32. Mai iéu vous dise: Tout ome qu'enmandara sa mouié, franc de la resoun d'adultèri, la rènd adultro; e aquéu qu'espousara uno femo ansin enmandado fai un adultèri (1).

33. Avès après tambèn qu'is ancian fuguè di: Noun te perjureras, mais tendras envers lou Segnour ti sarramen.

34. Eh! bèn, iéu vous dise de jura de ges biais, ni pèr lou cèu, amor qu'es lou trone de Diéu;

35. Nimai pèr la terro qu'es, elo, l'escabello de si pèd; ni pèr Jerusalèn, dóumaci es la ciéuta dóu grand Rèi.

36. Jures pas nimai pèr ta tèsto, car i'a pas meme un péu que posques lou rendre blanc o negre (2).

37. Mai countentas-vous de dire: O, o; noun, noun; car tout ço qu'apoundès de mai vèn dóu mau (3).

(1) Lou divòrci, aqui se vèi, es pas permés. Un ome que se desseparo d'emé sa femo, pòu pas n'espousa uno autro, tant que la proumiero viéu. Lou nous counjugau rèsto entre éli dous fin-qu'à la mort e i'a ges de lèi umano que lou posque desfaire (Vèire S. MARC, X, II, 12, S. LU, XVI, 18; I COR. VII, 10, 11, 39.)

(2) Noun soun coundana eici que li sarramen e juramen sènso necessita.

(3) D'ùni traduson: dóu Marrit, dóu Catiéu, valènt-à-dire dóu Diable.

38. Sabès qu'es esta di: Uei pèr uei, dènt pèr dènt.

39. E iéu vous dise de pas resista au mau que vous fan; mai se quaucun t'a pica sus la gauto drecho, aparò l'autro.

40. Se quaucun vòu pleideja contro tu pèr te leva ta raubo, abandouno-ié toun caban.

41. E se n'i'a un que te vòu fourça de faire milo pas, fai-n'en em' éu encaro dous milo.

42. A quau te demando, douno, e noun rebutes aquéu que vòu t'emprunta.

43. Sabès qu'es esta di: Amaras toun prouchan e auras en òdi toun enemì.

44. Mai iéu vous dise: Amas vòstis enemì, fàsès de bèn à-n-aquéli que vous ahisson e pregas pèr aquéli que vous persecuton e dison de mau de vautre,

45. Pèr que fugués lis enfant de voste Paire d'eilamont, que fai leva soun soulèu sus li bon e sus li marrit, e fai plòure sus li juste e lis injuste.

46. S'amas, dóumaci, aquéli que vous amon, que recoumpènso aurés? es que li publican lou fan pas tambèn?

47. E se saludas rèn que vòsti fraire, dequé fàsès de mai? es que li pagan lou fan pas tambèn?

48. Adounc fugués perfèt, coume voste Paire celèste es perfèt.

CHAPITRE SIEISEN

*Seguido dóu Sermoun sus la mountagno: l'óumorno, la preguiero, lou june. —
Destacamen di bèn terrèstre e fisanço à la Prouvidènci.*

1. Avisas-vous de pas faire vòsti bònis obro davans lis ome, sus l'estiganço que vous vegon: autramen, aurés ges de recoumpènso encò de voste Paire qu'es dins lou cèu.
2. Adounc quouro fas l'óumorno, lou fagues pas troumpeta davans tu, coume lis ipoucrito fan dins li sinagogo e dins li carriero, en visto d'èstre ounoura dis ome. Veramen vous lou dise, au reçaupu sa recoumpènso.
3. Mai tu, quouro fas l'óumorno, que ta man senèco sache pas ço que fai ta man drecho,
4. Pèr que toun óumorno iste dins lou secrèt: e toun Paire, que vèi dins lou secrèt, te lou rendra.
5. Tambèn, quand pregas, fugués pas coume lis ipoucrito qu'amon de prega, en se tenènt dre dins li sinagogo emai i cantoun di plaço de ciéuta, pèr èstre vist dóu mounde (1). Veramen vous lou dise, an reçaupu sa recoumpènso.
6. Mai tu, quand pregaras, intro dins ta chambro, e, porto sarrado, prègo toun Paire d'escoundoun, e toun Paire, que vèi à l'escoundoun, te lou rendra.
7. Dins vòsti prègo parlés pas forço, coume li pagan que s'imaginon, éli, emé soun paraulage, d'èstre escouta.
8. Adounc prengués pas eisèmple sus éli; voste Paire saup, dóumaci, ço que vous fai de besoun, avans que ié demandés.
9. Adounc veici coume vautre pregarés: Noste Paire que sias dins lou cèu, siegue voste noum santifica.
10. Que voste règne avèngue. Siegue facho vosto voulounta coume dins lou cèu ansin sus terro.
11. Dounas-nous vuei noste pan pèr viéure (2).

(1) Ço que Noste Segneur coundano es pas de prega publicamen, mai de prega à la modo farisenco *pèr èstre vist dóu mounde*.

(2) L'espressioun latino *supersubstantialem*, revirado elo memo dóu gré, vòu dire “lou pan necite pèr la sustentacioun dóu cors” (Vèire KNAB e P. DIDON, *Op. cit.*)

12. E remetès-nous nòsti dèute, coume li remetèn nous-autre en quau nous es devènt.

13. E noun nous adugués en tentacioun; mai deliéuras-nous dóu mau (1). Ansin siegue.

(1) O bèn, coume d'ùni traduson, dóu Catiéu.

14. Car se perdounas is ome si mancamen, voste Paire celèste vous perdounara peréu à vautre vòsti pecat.

15. Mai se noun perdounas is ome, voste Paire vous perdounara pas nimai vòsti pecat.

16. Quand junas, fagués pas li triste coume lis ipoucrito: prenon uno figuro estirado pèr faire vèire au mounde que junon. Veramen vous lou dise, an reçaupu sa recoumpènso.

17. Mai tu, quouro junes, perfumo-te la tèsto e lavo-te la caro,

18. Pèr pas faire vèire is ome que junes, mai à toun Paire, qu'es aquí à l'escoundu; e toun Paire, que vèi ço qu'es escoundu, te lou rendra.

19. Vous acampés pas de tresor sus la terro, que lou rouvi e li verme vous li manjon e li laire li dessoustron e li raubon.

20. Mai acampas-vous de tresor dins lou cèu ounte ni lou rouvi ni li verme li manjon, ounte i'a ges de laire que li dessoustron e li raubon.

21. Car ounte i'a toun tresor, aquí peréu i'a toun cor.

22. Toun uei es la làmpi de toun cors. Se toun uei es simple (1) tout toun cors sara luminous.

23. Mai se toun uei es catiéu (2) tout toun cors sara sourne. Adounc, se la lumiero qu'es en tu es sourniero, de quant sara mai grando la sourniero elo-memo!

24. Degun pòu servi dous mèstre: car n'aura un en òdi e l'autre en afecioun, o bèn prendra li part de l'un e mespresara l'autre. Noun poudès servi Diéu e Manmoun (3).

25. Amor d'acò vous dise: Fugués pas en pensamen pèr voste cors, saupre coume l'abiharés. La vido, es que vau pas mai que la nourrituro, e lou cors pas mai que lou vièsti?

(1) San, clar e linde.

(2) Degaia, nebla. — Dins aquèsti dous verset, Noste Segne Jèsu coumparo l'entencioun à l'uei que nous fai lume. Aquéu qu'agis pèr Diéu em' uno entencioun simplu e puro pòu pas faire autre que d'èstre enfant de lumiero. Mai aquéu-d'après es enfant de sourniero qu'agis emé d'entencioun marrido, emai fugon bono sis acioun.

(Vèire S. LU, XI, 34-35).

(3) Valènt-à-dire l'argènt qu 'acò 's l'idolo e lou diéu d'aquest mounde. Vèire ço que S. Pau dis dóu lucrige, i Couloussen, III, 5.

26. Espinchas lis aucèu de l'èr: noun semenon ni meissounon e n'acampon rèn dins lis òrri; mai voste Paire d'amoundaut lis apasturo. Es que sias pas, vous-autre, bèn mai qu'éli?

27. Quau d'entre-vautre, emé si pensamen, pòu apoundre à sa taio soulamen uno couidado (1)?

28. Perqué tambèn vous lagna raport à voste vièsti? Ousservas coume lis ile de champ (2) fan soun creissènt: ni travaion, ni fielon.

29. E pamens, vous l'afourtisse, Salamoun dins touto sa glòri noun èro abiha coume l'un d'éli.

30. Adounc, s'uno erbo de champ, que vuei es aquí e deman la jitaran dins lou four, Diéu a siuen de la vesti coume acò, de quant aura mai siuen de vàutri, gènt de pau de fe?

(1) Loungour de l'avans-bras enjusquo au bout di det.

(2) Pèr aquélis *ile de champ* fau entendre l'anemouno qu'es forço coumuno en Judèio e que, pèr sa coulour d'un rouge d'or, reverts lou vièsti de pourpro di rèi de l'Ouriènt (Vèire JUD. VIII, 26; Cant. VII, 5; EST. VIII, 15; DAN. V. 7, 16, 29 e VIGOUROUX, *Dictionnaire de la Bible*, mot ANÉMONE e la plancho qu'aquelo flour i'es pintado).

31. Noun vous metegués dounc en soucit, disènt: — Dequé manjaren? dequé béuren? coume nous abiharen?

32. De tout acò-d'aquí li pagan se n'inquieton. Saup, boutas, voste Paire, que de tout acò n'avès besoun.

33. Cercas dounc proumié lou reiaume de Diéu (1) e sa justiço (2) e tóuti aquéli causo vous vendran pèr dessus.

34. Ansin noun vous metegués en soucit de l'endeman; car l'endeman aura siuen d'eu: chasque jour a proun de soun mau.

(1) Sa gràci en aquest mounde e sa glòri dins l'autre.

(2) Valènt-à-dire d'acoumpli si coumandamen.

CHAPITRE SETEN

Seguido dóu Sermoun sus la mountagno: lou jujamen temeràri, la prudènci dins la destribucioun di causo santo. — Quau prègo emé fe es escouta de Diéu. — La porto dóu paradis es estrecho. — De que biais l'on pòu counèisse li faus proufèto. — Basti sus lou roucas e sus la sablo.

1. Jugés pas, se voulès pas que vous jujon.
2. Car dóu meme biais qu'aurés juja lis autre, sarés juja, e à la mesuro qu'aurés mesura vous mesuraran.
3. Coume vai que veses uno paio dins l'uei de toun fraire, e que la fusto qu'as dins l'uei la veses pas?
4. O bèn coume pos dire à toun fraire: Laisso, que tire la paio de toun uei, quand as uno fusto dins lou tiéu.
5. Ipoucrito, tiro proumié la fusto de toun uei, e alor veiras de tira la paio de l'uei de toun fraire.
6. Engardas-vous de douna li causo santo i chin, e jités pas vòsti perlo davans li porc, cregnènço que li chaupinon e que, contro vous se revirant, vous escarchon (1).
7. Demandas, e vous dounaran; cercas, e trouvarés; picas, e vous durbiran.

(1) D'ome que i'a soun coume lis animau menciouna dins aquest verset. Avison-se li prèire emai li predicaire, e dins soun zèle que i'anon plan em' aquélis ome: soun marrit e li verita de nosto santo religioun e li sacramen li rendrien marrit encaro mai.

8. Quau que siegue que demando, reçaup; e quau cerco, trovo; e en quau pico, se durbira.
9. Tambèn quau es aquéu de vautre que, se soun drole ié demando de pan, i'anara pourgi un caiau?
10. O se ié demando de pèis, ié semoundra uno serp?
11. Adounc se vautre, marrit que sias, sabès douna de bòn causo à vòstis enfant, de quant mai voste Paire d'eilamount dounara li bèn vrai à-n-aquéli que ié demandon?
12. Tout ço que voulès, dounc, que lis ome vous fagon, tambèn vautre fasès-lou à-n-éli: car es acò la Lèi e li Proufèto.
13. Intras pèr la porto estrecho, dóumaci es largo la porto, tèn d'espaci la draio que

meno à la perdicioun, e n'i'a de bèu que ié passon.

14. Coume es pichoto la porto, e coume es estrecho la draio que meno à la vido! e n'i'a bèn gaire que la capiton.

15. Avisas-vous di faus proufèto (1) que vous arribon vesti de moutounino (2) em' acò en dedins soun de loup abrama.

16. A si fru li couneirés (3). Anas-ti cueie de rasin sus li roumias o de figo sus de cauco-trepo?

17. Ansin tout aubre bon fai de bon fru, e tout marrit aubre n'en fai de marrit.

18. Noun pòu un aubre bon faire de marrit fru, ni un aubre marrit n'en faire de bon (4).

19. Tout aubre que noun fara de bon fru, lou couparan e dins lou fiò lou jitaran.

(1) Acò 's lis creti de tóuti li siècle.

(2) An lou teta-dous, de bèlli maniero; an uno grandò sciènci souvènt; an de vertu, sèmblo, e de pieta mai-que-mai; acò 's la moutounino que tapo lou loup.

(3) S'escarton de l'ensignamen de J.-C. e de soun Vicàri en terro sus li questioun de fe e de mouralo (Vèire CORN. *Op. cit.*)

(4) Fau s'ensouveni que l'ome es libre e pas prene au pèd de la letro aquelo coumparitado. L'aubre counservo sa naturo; mai pòu, l'ome, chanja en bèn o en mau (GAUME. *Le Nouveau Testament de N.S.J. C.*)

20. Adounc es à si fru que li couneirés.

21. Noun es tout aquéu mounde que me dis: Segnour! Segnour! qu'intrara dins lou reiaume celestiau; mai aquéu que fai la voulounta de moun Paire d'eilamount, aquéu-d'aqui intrara dins lou reiaume celestiau.

22. N'i'a forço que me diran, en aquéu jour (1): Segnour, Segnour, es qu'avèn pas proufetisa en voste noum, en voste noum embandi li demòni, e fa en voste noum que-noun-sai de miracle?

(1) Au jour dóu jujamen.

23. E ié cridarai alor: Vous ai jamai couneigu! retiras-vous de iéu, oubrié d'iniqueta.

24. Tout ome dounc qu'ausis aquéli paraulo que dise e lis óusservo, sara coumparable au sage qu'a basti soun oustau sus la pèiro.

25. A plóugu la raisso, soun vengu li flume, an boufa li vènt e an fa desbord contro aquel oustau: mai a pas toumba, estènt qu'èro establi sus la pèiro.

26. Mai tout ome qu' ausis li paraulo que dise, e lis óusservo pas, sara coume lou

pau-de-sèn qu'a basti soun oustau sus la sablo.

27. Em' acò a plougu la raisso, soun vengu li flume, an boufa li vènt, e fasènt desbord contro aquel oustau, es ana au sòu, que n'es plus esta qu'un gros mouloun de rouino.

28. Or, vous trovarés, quand Jèsu aguè fini soun parladis, èron tóuti li gènt en amiracioun davans sa dóutrino.

29. Lis ensignavo, dóumaci, coume aguènt tout poudé, e noun à la modo de sis Escribo d'éli e di Farisen.

CHAPITRE VUECHEN

Jèsu garis un ladre. — Fe amirablo dóu Centurioun. — La sogro de Sant Pèire e lis endemounia. — Destacamen necite pèr segui Jèsu-Crist. — Tempèsto sus lou lau de Genesarèt. — Li demòni embandi dins un troupèu de porc.

1. Jèsu aguènt davala de la mountagno, de moulounado de gènt lou seguiguèron.

2. E veici qu'un ladre, d'eu s'avançant, l'adouravo en disènt: — Segnour, se voulès, poudès me rèndre net.

3. Em' acò Jèsu, aloungant la man, lou touquè (1) e ié diguè: — Lou vole, siegues net. E quatecant fuguè neteja de soun ladrige.

(1) La lèi defendié de touca li ladre, cregnènço d'aganta soun mau. Mai Jèsu, en toucant lou ladre, se moustravo au-dessus de la lèi; bèn miés, noun i'agissié contro, se counfourmavo pulèu à soun esperit. (S. JAN BOUCO D'OR e TERTULIAN cita pèr CORN. *Op. Cit.*)

4. E ié diguè Jèsu: Ve, lou digues en degun; mai vai-t'en, fai-te vèire au prèire, e porge-ié la douno qu'es marcado pèr Mouïse, en testimòni d'acò (1).

5. Jèsu estènt pièi intra dins Cafarnaoun, un centurioun (2) s'avancè d'eu, lou pregant

6. E ié disènt: — Segnour, moun varlet tèn lou lié à l'oustau, em' uno paralisiò que malamen lou fai souffri.

7. Jèsu ié diguè: — Iéu ié vau ana e lou garirai.

8. E ié respoundeguè lou centurioun: Segnour, siéu pas digne qu'intrés dins moun oustau; mai digas rèn qu'un mot, e sara gari moun varlet.

9. Vès, iéu que siéu un ome servènt mèstre, aguènt souto iéu de sódard, n'ai qu'à

dire à-n-aquest: Vai-t'en! em' acò vèn; e à moun varlet: Fai acò, e lou fai.

10. De l'entèndre parla'nsin, fuguè Jèsu dins l'amiracioun, e diguè i gènt que lou seguissien: Veramen vous lou dise, ai pas trouva tant de fe dins Israël.

11. Tambèn vous n'en responde que-noun-sai vendran dóu Levant, dóu Pounènt (3), e taulejaran em' Abram, Isa e Jacob dins lou reiaume celestiau.

(1) LEVIT. XIII, 2; XIX, 21, 22.

(2) Ouficié rouman que coumandavo uno coumpagnié de cènt ome.

(3) Valènt-à-dire li Gentiéu, li pagan. Noste-Segne fai alusioun eici à la predicioun d'Isaïo, XLIII.

12. Mai lis enfant dóu reiaume (1) saran pourrejita dins la sournuro esteriouro (2): aqui i'aura lou plourun e lou crenihamen di dènt.

(1) Li Judiéu. Jèsu anóuncio la reprouvaciou d'aquéu pople, après avé predi la voucaciou di Gentiéu.

(2) Dins aquèsti verset, lou reiaume celestiau se coumparo à-n-uno grandò soupado, à-n-un festin que se fai, lou sero, à la clarta di lume. Aquéli, dounc, que taulejon soun dins la lumiero; aquéli qu'an mes deforo, dins la sournuro. Li legèire an aqui l'esplicacioun di mot *sournuro esteriouro* que revènon proun souvènt dins l'Evangèli. (Vèire CORN. e KNAB. *Op. cit.*)

13. E diguè Jèsu au centurioun: Vai, e coume as creigu, ansin te siegue fa. E fuguè gari lou varlet sus l'ouro memo.

14. Jèsu, estènt pièi vengu à l'oustau de Pèire, veguè sa sogro qu'èro au lié emé la fèbre.

15. Éu ié touquè la man, em' acò la fèbre la quitè: subran elo se levè, e li servié.

16. Sus lou sero, ié presentèron forço endemounia e d'un mot foro-bandiguè lis esperit; tóuti aquéli qu'èron malaut, éu pièi li gariguè

17. Pèr que se coumpliguèsse la paraulo dóu proufèto Isaïo: A pres sus éu nòstis infiermita e s'es carga de nòsti malautié.

18. Pamens Jèsu, vesènt tout un mouloun de pople à soun entour, coumandè de passa de l'autro man dóu lau.

19. Alor un escribo s'avancè e ié diguè: — Mèstre, vous seguirai ounte qu'anés.

20. E ié respoundeguè Jèsu: Li reinard an de cauno, e lis aucèu de l'èr an de nis; mai lou Fiéu de l'ome (1) a pas ounte pausa sa tèsto.

21. Un autre de si disciple ié faguè: — Segnour, leissas-me proumié que vague enterra moun paire.

22. Mai Jèsu ié diguè: — Seguisse-me, e laisso li mort enterra si mort (2).

(1) Aquéu titre de *Fiéu de l'ome* se trovo setanto-vue fes dins l'Evangèli; es tira dóu proufèto Daniè, VII. Jèsu, en lou prenènt, se declaro lou Messio. (S. EPIFANI e TROUDOURET, cita pèr KNAB. *Op. cit.*)

(2) Faire soun devé à si parènt, acò 's pas defendu, es meme coumanda; mai aquelo óbligacioun, dis S. Jan Bouco d'Or, (*Homil 18*) noun es au-dessus d'aquelo de respondre à sa voucacioun, autramen di, à l'apelamen divin.

23. Estènt pièi mounta dins uno barco, l'acoumpagnèron si disciple.

24. E vous trouvarés que faguè uno grosso brefounié sus mar, bèn tant que la barco n'èro cuberto pèr lis oundado; em' acò éu dormié.

25. Alor s'avancèron d'éu si disciple e lou derevihèron, disènt: — Segnour, sauvas-nous, sian perdu!

26. Mai Jèsu ié venguè: — Perqué vous esfraias, o gènt de pau de fe? E tant-lèu s'aubourant, coumandè i vènt emai à la mar, e i'aguè uno grand calamo.

27. Tóuti alor n'en fuguèron dins l'amiracioun, e disien: Quau es aquéu que li vènt e la mar i'óubeïsson?

28. Quand fuguè arriba de l'autro man dóu lau, dins lou terraire di Gerasen, dous endemounia ié courreguèron à l'endavans, que sourtien di toumbèu; èron bèn tant enrabia que res ausavo passa pèr aquéu camin.

29. E se boutèron à ié crida, disènt: — Que i'a entre nautre e tu, o Jèsu, Fiéu de Diéu? Es que siés vengu eici nous faire carcina avans l'ouro?

30. Or, pas liuen d'éli, aperiá un grand troupèu de porc que pasturavon.

31. E li demòni lou pregavon, disènt: — Se nous couches d'eici, mando-nous dins aquelo toucado de porc.

32. Éu ié diguè: — Anas. Tant-lèu sourtiguèron e intrèron dins li porc. Mai vaqui que touto la pourcado bourro-bourro courreguè se debaussa dins la mar, e mouriguèron tóuti dins lis aigo.

33. Alor li pourcatié s'encourreguèron; e, estènt vengu à la vilo, countèron tout acò emai ço qu'èro arriba is endemounia.

34. Quatecant touto la vilo s'enanè au rescontre de Jèsu; e l'aguènt vist, lou supliquèron de quita lou terraire.

CHAPITRE NOUVEN

Jèsu garis un ome paralisa. — Vouvacioun de S. Matieu. — Responso à prepaus di pecadou e dóu june. — Garisoun de l'Emourouïssso e resurreicioun de la chato de Jaïre. — Jèsu rènd la visto à dous avugle e la paraulo à-n-un mut endemounia.

1. Jèsu, estènt mai mounta dins la barco, repassè lou lau e venguè dins sa vilo (1).
2. E veici que i'aduguèron un paraliti coucha dins uno brèssso. E de vèire, Jèsu, la fe d'aquéli gènt, diguè au paure rampous: — Aguès fisanço, moun fiéu, te soun remés ti pecat (2).
3. E subran quàuquis-un dis Escribe diguèron dintre éli: — Aquéu-d'aqui blasfèmo.

(1) Cafarnaoun. Soun abitacioun èro aqui. (Vèire *chap.* IV, v. 13.)

(2) Jamai proufètò avié parla'nsin. Pèr aquelo paraulo, Jèsu mostro bèn qu'es éu lou Messio, éu de quau Jan-Batisto disié: — Vès-lou l'Agnèu de Diéu que lèvo lou pecat dóu mounde. (KNAB. *Op. cit.*)

4. Mai Jèsu legiguè dins si pensado e venguè: — Perqué pensas à mau dins lou founs de vòsti cor?
5. Dequ'es lou mai eisa, de dire: — Te soun remés ti pecat; o de dire: Lèvo-te e marchò?
6. Or, pèr que sachés que lou Fiéu de l'ome (1) a lou poudé sus terro de remetre li pecat: Lèvo-te, diguè au paralitica, cargo ta brèssso e vai-t'en à toun oustau.
7. Aquest se levè e s'enanè à soun oustau.
8. En lou vesènt, lou pople n'aguè grand temour, e rendeguè glòri à Diéu d'avé douna tant de poudé is ome.
9. Jèsu, sourtènt d'aquí, veguè un ome dóu noum de Matieu asseta au burèu dis impousicioun, em' acò ié diguè: — Seguisse-me! Aquest s'aubourè subran e lou seguiguè.
10. E s'anè trouva qu'estènt à taulo dins l'oustau, (2) pas mau de publican (3) e de pecadou venguèron s'entaula 'mé Jèsu e si disciple.

(1) Vèire la noto (1), dóu chap. VIII. v. 20.

(2) De Matieu. (MARC, II, 15; LU, V, 29.)

(3) Agènt dóu fisc au service di Rouman. Eu Judèio, èron mai-que-mai detesta.

11. De vèire acò, li Farisen diguèron à si disciple: Coume vai que voste mèstre manjo en coumpagno di publican e di pecadou?

12. Mai Jèsu, lis aguènt ausi, ié diguè: — Es pas li gènt gaiard qu'an besoun dóu medecin, mai li malaut.

13. Anas dounc aprene ço que vòu dire: Es la misericòrdi que vole e noun lou sacrifice (1). Siéu pas vengu, dóumaci, souna li juste, mai li pecadou.

14. Alor s'avancèron d'eu li disciple de Jan e ié diguèron: — Coume vai que nautre emé li Farisen junan souvènt, e que vòsti disciple junon pas?

15. Jèsu ié respoundeguè: — Es que podon, lis ami dóu nòvi (2) èstre dins lou dòu, d'enterin qu'es em' éli lou nòvi? Mai vendra un tèms que lou nòvi ié levaran (3) e alor junaran.

(1) De preferènci au sacrifice. (CORN. *Op. cit.*)

(2) Acò 's li coumpagnoun dóu souto-nòvi. En grè emai en ebriéu soun apela li “*fiéu dóu lié nouviau o di noço.*” Dins la Galilèio, tóuti li jouvènt qu'èron d'un mariage poutavon aquéu noum. Devien faire grand fèsto, se diverti, emai toumbèsse un jour de june. Jèsu se coumparo au nòvi, e si disciple soun *li fiéu* o ami dóu nòvi. Tant que se trovo em' éli, es lou tèms di noço. Perqué dounc junarien e menarien dòu? (FOUARD, CORN., KNAB. *Op. cit.*)

(3) Pèr la proumiero fes, Jèsu laisso entre-vèire que mourira de mort vioulènto. (KNAB. *Op. cit.*)

16. Res pedasso emé de drap rufe un abihage vièi: empourtarié, dóumaci, un rode de l'abihage, e bèn mai gros sarié l'estras.

17. Se bouto pas nimai de vin nouvèu dins d'ouire vièi (1): autramen se roumpon lis ouire, e lou vin s'escampo, e lis ouire soun perdu; mai bouton lou vin nouvèu dins d'ouire nòu, e ansin tóuti dous se counservon.

18. D'enterin que ié disié'cò, veici qu'un catau s'avancè d'eu, e l'adouravo, disènt: — Segnour, ma chato vèn de mouri; mai venès, pausas vosto man sus elo e tournara en vido.

19. Jèsu, s'aubourant, lou seguignè, e tambèn si disciple.

20. Or, vous trouvarés qn'uno femo, enuiado dempièi douge an d'uno perdo de sang, s'avancè à rèire d'eu e ié touquè la franjo de sa raubo. (2)

(1) Lis ouire, acò 's de pèu de bòchi courdurado ensèmble en formo de sa, e que servon, vuei encaro, dins nòsti païs de mountagno, pèr pourta lou vin.

(2) Vèire la noto qu'es au verset 26 dóu chap. XIV.

21. Car se disié dintre elo: Se uno fes toque soulamen sa raubo, sarai garido.

22. Jèsu, se revirant e la vesènt, ié diguè: — Fisanço, ma fiho, vosto fe vous a

garido. E garido fuguè la femo, partènt d'aquelo ouro.

23. Jèsu, estènt pièi vengu à l'oustau dóu catau e vesènt de flahutaire em' un mouloun de gènt que menavon grand varai, (1) ié diguè:

24. Levas-vous d'aqui, qu'es pas morto la pichouno, mai dor. E li gènt se trufavon d'eu.

25. Quouro aguèron mes deforo tout aquéu mounde, eu intrè e prenguè la man de la chatouno. Tant-lèu aquesto se levè.

26. E lou brut d'aquéu miracle s'espandiguè dins tout lou terraire.

27. Coume Jèsu sourtié d'aqui, dous avugle i'anèron après en cridant e disènt: — Agués pieta de nautre, Fiéu de Dàvi. (2)

28. E quand aguè tourna dins soun oustau (3) l'anèron trouva lis avugle. E ié diguè Jèsu: Cresès que vous pode faire acò? Ié respoundeguèron; Si, Segnour.

(1) Èro la coustumo de faire veni de flahutaire e de plourouso à l'oustau di mort.

(2) Èro lou titre counsacra que lou pople dounavo au Messio.

(3) A Cafarnaoun.

29. Alor ié touquè lis uei en disènt: — Coume cresès, ansin vous siegue fa.

30. E fuguèron dubert sis uei. Em' acò Jèsu li rambaïè, disènt: — Avisas-vous que degun lou sache. (1)

31. Mai éli, s'enanant, esbrudiguèron sa renoumado pèr tout lou païs.

32. Venien de sourti, quand à Jèsu ié presentèron un ome mut, endemounia.

33. Or, lou demòni uno fes embandi, parlè lou mut, e li gènt n'en fuguèron espanta. Jamai, fasien, s'es vist de causo ansin en Israël.

34. Li Farisen, pèr contro, disien: Es au noum dóu prince di demòni que bandis li demòni. (2)

35. Pamens s'enanavo Jèsu de tout caire pèr li vilo e li vilage, enseignant dins li sinagogo, predicant l'evangèli dóu reiaume e garissènt tout malautun e touto infiermita.

36. E de vèire aquéli pople, n'en aguè pieta: èron ablasiga, dóumaci, e'stendu pèr lou sòu coume de fedo sènso pastre.

(1) Èro pèr evita d'enjalousi lis Escribo e li Farisen. (MAUDOUNAT cita pèr KNAB. *Op. cit.*)

(2) Estènt que noun podon nega la causo, dis S. Jirome, n'en desnaturon lou principe. (*Op. imperf.*)

37. Em' acò diguè à si disciple: La meissoun de tout segur es grosso, mai d'oubrié

n'i'a gaire.

38. Pregas dounc lou mèstre de la meissoun que mande de travaiaire à sa meissoun.

CHAPITRE DESEN

*Noum e messioum di douge aposto. — Jèsu ié fai si recoumandacioun. —
L'anuncio de persecucioun e ié proumet de recoumpènso.*

1. Aguènt Jèsu counvouca si douge disciple, ié dounè poudé sus lis esperit innounde, pèr li foro-bandi e pèr gari tout mal-èstre e touto malautié.
2. Di douge apoustòli vès-eici li noum: lou proumié, Simoun, que ié dison Pèire, e Andriéu soun fraire;
3. Jaque de Zebediéu e Jan soun fraire; Felip e Bartoumiéu, Toumas e Matiéu lou publican, Jaque d'Aufiéu e Tadiéu;
4. Simoun lou Cananen e Judas l'Escariot, aquéu que lou trahiguè.
5. Aquéli douge d'aqui, Jèsu li mandè en ié fasènt aquèsti recoumandacioun: Anés pas encò di Gentiéu, e metegués pas lou pèd dins li vilo di Samaritan (1).

(1) Lou moumen èro panca vengu: i'anaran plus tard. (GAUME, *Op. cit.*)

6. Mai anas pulèu vers li fedo perdudo de l'oustau d'Israèl.
7. Anas-vous-en e predicas, disènt: — Es proche lou reiaume de paradis.
8. Garissès lis infierme; ressuscitas li mort; li ladre, rendès-lèi net; li demòni, embandissès-lèi. A gratis avès reçaupu, dounas à gratis.
9. Noun vous metegués en peno d'avé d'or e d'argènt ni d'arbiho dins vòsti centuro;
10. Ni uno biasso pèr la routo, ni dos raubo, nimai ùni soulié o un bastoun: car merito lou travaiaidou que lou nourrigon.
11. En que vilo o vilage qu'intrés, entrevas-vous quau i'a de digne e restas encò d'eu d'aqui-que vous enanés.
12. Tre intra dins l'oustau, saludas-lou en disènt: — Pas à-n-aquel oustau.
13. E se veramen aquel oustau n'es digne, vosto pas sus eu vendra; mai se n'es indigne, vosto pas tournara vers vous.
14. Quand quaucun voudra pas vous reçaupre ni ausi vòsti paraulo, sourtès d'aquel oustau o d'aquelo vilo, e'spoussas la pòusso de vòsti pèd.
15. Veramen vous lou dise, au jour dóu jujamen, saran mai espargnado Soudomo e Goumorro qu'aquéli vilo d'aqui.

16. Veici que vous mande coume d'agnello au mitan di loup. Adounc fugués prudènt coume li serp e simple coume li coulumbo.

17. Avisas-vous dis ome: car vous citaran davans si tribunau, e dins si sinagogo vous flagelaran;

18. E sarés mena encò di gouvernour e di rèi, pèr l'encauso de iéu, e ié servirés de testimòni à-n-éli emai i nacioun. (1)

19. Quouro vous citaran, vous metegués pas en peno de coume parlarés o de ço que dirés: vous vendra sus lou moumen ço que devès dire;

(1) Testimòni de la verita evangelico encò di Judiéu d'abord, e pièi encò di Gentièu.

20. Dóumaci es pas vâutri que parlas, mai l'Esperit de voste Paire que parlo en vautre.

21. Pamens lou fraire menara soun fraire à la mort, e lou paire soun fiéu; se reviraran lis enfant contro si parènt e li faran mourir.

22. E sarés abourri de tóuti, raport à moun noum; mai aquéu que tendra bon enjusqu'au bout, sara sauva.

23. Quouro vous persecuton dins uno vilo, fugissès dins uno autre. Veramen vous lou dise, aurés pas fa lou tour di vilo d'Israël, davans que vèngue lou Fiéu de l'ome. (1)

24. Noun es lou disciple au-dessus dóu mèstre, nimai lou varlet au-dessus de soun segneur.

25. Ié sufis au disciple que siegue coume soun mèstre, e au varlet coume soun segneur. Se lou Paire de famiho, l'an trata de Belzebut (2), de que trataran pas si serviciau?

26. Adounc agués pas pòu d'éli: i'a rên d'escoundu que noun siegue descata, rên de secrèt que noun siegue couneigu.

27. Ço que vous dise dins l'escuresino, digas-lou en plen jour; e ço que vous boufon à l'auriho, predicas-lou sus li téulisso. (3)

28. Li cregnigués pas aquéli que tuon lou cors, e noun podon tua l'amo; mai pulèu cregnès aquéu que vous pòu perdre cors e amo dins l'infèr.

(1) Valènt-à-dire à la fin dóu mounde, coume l'ensigno S. Pau dins soun Epistro i Rouman. (Chap. XI).

(2) Noum que li Filistin dounavon au diable.

(3) Li téulisso, en Palestine, soun en formo de terrasso.

29. Dous passeroun es que se vèndon pas un *as* (1)? e pamens n'en debano pas-un

sus terro, sènso que voste Paire lou vogue.

(1) Mounedo judievo. N'en falié dès o sege pèr un denié. (Vèire KNAB. *Op. cit.*)

30. Meme li péu de vosto tèsto soun tóuti coumta.

31. Adounc cregnèns rèn: sias bèn meïour que la passerounaïo, vautre.

32. Quau me counfessara davans lis ome, lou counfessaraï iéu davans moun Paire qu'es dins lou cèu;

33. Mai quau m'aura renouncia davans lis ome, lou renounciarai iéu davans moun Paire qu'es dins lou cèu.

34. Anés pas vous crèire que siéu vengu adurre la pas sus la terro; noun siéu vengu adurre la pas, mai l'espaso.

35. Car siéu vengu dessepara l'ome d'emé soun paire, e la fiho d'emé sa maire, e la noro d'emé sa sogro;

36. E l'ome aura pèr enemy li gènt de soun oustau.

37. Quau amo soun paire o sa maire mai que iéu, es pas digne de iéu, e quau amo soun fiéu o sa fiho mai que iéu, es pas digne de iéu.

38. E quau noun pren sa crous e noun me seguis, nimai es pas digne de iéu.

39. Aquéu que counservo sa vido, la perdra (1); e quau aura perdu sa vido pèr amor de iéu la retrouvera.

40. Qu vous reçaup me reçaup, e qu me reçaup, reçaup aquéu que m'a manda.

41. Lou que reçaup un proufèto, sufis qu'es proufèto, reçaupra le recoumpènso dóu proufèto; e lou que reçaup un juste, sufis qu'es juste, reçaupra la recoumpènso dóu juste.

42. E quau aura fa béure soulamen un got d'aigo fresco à l'un d'aquéli mesquin, sufis qu'es un de mi disciple, veramen vous lou dise, perdra pas sa peno.

(1) Velènt-à-dire aquéu que, pèr cregnènço di suplice, counservo sa vido en renegant lou Crist, se perdra eternamen. (KNAB. *Op. cit.*)

CHAPITRE VOUNGEN

S. Jan mando si disciple vers Jèsu. — Jèsu lauso S. Jan davans lou pople. — Tóuti dous rèston incoumprés di Judiéu. — Malavalisco li vilo impenitènto! — Lou jou de Noste Segne es suau.

1. E vous trovarés qu'uno fes acabado aquéli recoumandacioun à si douge disciple, Jèsu s'enanè d'aqui pèr ensigna e predica dins li vilo dóu vesinage.
2. Alor Jan, qu'avié après dins sa presoun tout ço que fasié lou Crist, ié mandè dous de si disciple (1),
3. Pèr ié dire: Sias-ti, vous, aquéu que dèu veni, o bèn esperan quaucun mai?
4. E pèr responso Jèsu ié diguè: — Anas e countas à Jan ço qu'avès ausi e vist.

(1) Jan sabié proun que Jèsu èro lou Messio: mai si disciple avien besoun de se n'assabenta, estènt que doutavon encaro. (CORN. *Op. cit.*)

5. Lis avugle veson, li goi caminon, li ladre soun gari, li paure soun evangelisa (1);
6. E benurous qu noun s'escandalisara de iéu.

(1). Acò 's li signe dóu Messio anuncia pèr Isaïo XXXV, 5;

7. E dins lou tèms que s'entournavon, Jèsu se boutè à parla de Jan au pople coume eiçò: Dequé sias ana vèire au desert? un canèu gangassa pèr lou vènt?
8. Mai dequé sias ana vèire? un ome mouledousamen vesti? Vesès de gènt ansin vesti dins lis oustau di rèi.
9. Mai dequé sias ana vèire? un proufèto? O, vous lou dise, e bèn mai qu'un proufèto!
10. Es d'eu qu'an escri: Veici que iéu mande moun ange davans ta fàci pèr alesti ta draio davans tu.
11. Veramen vous lou dise, de tóuti aquéli que soun na de la femo, n'a ges pareigu d'autant grand que Jan-Batisto; pamens, lou pu pichot dins lou reiaume celèste es mai grand qu'eu.
- LXI. — Jèsu-Crist, dis S. Cerile, pèr la grandour coume pèr lou noumbre de si miracle, fai vèire qu'es eu lou veritable Messio. (*Thesauri, lib. II, chap. IV.*)

12. Or, desempièi li jour de Jan-Batisto enjusqu'aro, lou reiaume celèste se pren d'assaut e's li vioulènt (1) que l'emporton.
13. Car tóuti li proufèto emai la Lèi, enjusquo à Jan, an proufetisa;
14. E se lou voulès coumprene, es eu aquel Eliò que dèu veni.
15. Qu a d'auriho pèr entendre, entende.
16. En quau ressemblo, vous dirai, la generacioun d'aro? ressemblo i pichot, asseta sus la plaço, que cridon à si camarado (2),

(1) Aquéli que se fan vioulènci.

(2) La fraso de S. Matiéu, óusservo Knabenbauer, es pas trop claro. Sèmblo que la generacioun es coumparablo *soulamen* i pichot que cridon e charpon si cambarado. Mai lou tèste de S. Lu nous fai lume; se ié legis: *i pichot que se cridon dis un is autre*. Adounc noun fau cerca eici quau soun *li pichot que cridon*, quau soun *li cambarado*. Eiçò fai un tout: es un conte o s'amas miés uno parabolo d'enfant en quan Jèsu fai alusioun. Es coume se disié: — La generacioun d'aro me rapello ço que se passo dins *lou conte dis enfant*: coume que se fague, n'avès que toujours soun pas countènt, que trovon à dire en tout.

17. E ié fan: Vous avèn canta (1) e n'avès pas sauta; e nous sian doulouira, mai noun avès ploura (2).

18. Efetivamen es vengu Jan que ni manjavo ni hevié, em' acò dison: Es endemounia.

19. Lou Fiéu de l'ome es vengu que manjavo e bevié, e dison éli: Acò 's un galavard, un choullaire de vin, que vai coutrio emé li publican e li pecadou (3). Mai es estado justificado, la Sagesso, pèr sis enfant (4).

(1) Dins lou grè: *Vous aven jouga un èr de fletet*.

(2) Se vèi, d'après aquest verset, que li pichot galileien s'amusavon à faire *lou jo di noço* emai *lou jo de l'enterramen*. Mai coume acò se rescontro entre enfant, n'i'avié d'ùni, entestardi e fougnaire, que n'en voulrien pas èstre o que cercavon garrouio. (KNAB. e FOUARD, *Op. cit.*)

(3) Li Farisen avien d'acò di pichot galileien, maucountènt e fougnaire: contro-carravon Jan, perqué menavo uno vido de penitènci dins lou desert: contro-carravon Jèsu de ço que vivié coume lou mounde e s'entaulavo en de festin, en de noço. (CORN e KNAR. *Op. cit.*)

(4) Aquélis enfant de la Sagesso èro lis aposto, li pichot, lis umble qu'anavon deveni lis apoulougisto de la religioun dóu Crist. (Vèire FOUARD, *Op. cit.*)

20. Alor coumencè de charpa li vilo ounte avié coumpli un mouloun de miracle, em' acò n'avien rèn fa penitènci.

21. Malavalisco tu, Courouzaïn! malavalisco tu, Beisaïdo! dóumaci se s'èron coumplido à Tir emai à Sidoun li meraviho que se soun coumplido en vous, i'a de tèms qu'aurien fa penitènci, éli, dins la saco e lou cèndre.

22. Amor d'acò, tenès-vous-lou pèr di: Tir e Sidoun saran mai perdounable que vous, au jour dóu jujamen.

23. E tu, Cafarnaoun, te creses qu'enjusquo au cèu t'enaussaras? degoularas au

founs de l'infèr, pèr-ço-que se li meraviho que se soun coumplido en tu l'èron estado à Soudomo, aquesto belèu sarié 'ncaro drecho à l'ouro d'encuei.

24. Amor d'acò, vous lou dise, la terro de Soudomo sara mai perdounablo que tu, au jour dóu jujamen.

25. A-n-aquelo ouro, Jèsu parlé coume eiçò: Te rènde glòri, o Paire, Segnour dóu cèu e de la terro, perqué as escoundu aquéli causo i sage em' i prudènt (1) e lis as revelado i pichoun (2).

(1) I Farisen em' is Escribo e generalamen à tóuti li sage que sa sagesse es descounformo em' aquelo de Diéu. (Vèire I, COR III, 19.)

(2) Li disciple dóu Crist, lis umble, li simple.

26. O, Paire, car t'a plaigu qu'acò fuguèsse ansin.

27. Tóuti aquéli causo me lis a messo en man, moun Paire; e res counèis lou Fiéu, senoun lou Paire, coume res counèis lou Paire, senoun lou Fiéu emai aquéu que lou Fiéu i'aura vougu revela.

28. Venès me trouva, tóuti vâutri que sias dins la lagno e souto lou fais, e vous refarai, iéu.

29. Cargas moun jou e aprenès de iéu que siéu dous emai umble de cor, e trovarés lou repaus pèr vòstis amo.

30. Car es dous moun jou e lóugié moun fais.

CHAPITRE DOUGEN

Jèsu rambaio li Farisen sus la questioun dóu Sabat. — Mansuetudo dóu Messìo. — L'endemounia tucle e mut: blasfème di Farisen e responso de Jèsu. — Pecat contro lou Sant-Esperit. — Signe de Jounas. — Titre de glòri d'aquéli que fan lou bon voulé de Diéu.

1. En aquéu tèms, s'enanavo Jèsu à travès blad, un jour de sabat; em' acò si disciple, estènt qu'avien fam, se boutèron à culi quàuquis espigo e li mangèron.

2. Li Farisen, vesènt acò, ié diguèron: — Vès, vòsti disciple que fan ço que noun es permés de faire, li jour de sabat.

3. Mai iéu ié respoundeguè: — Avès pas legi ço que faguè Dàvi, un jour qu'avié fam, éu m'aquéli que l'acoumpagnavon?

4. Coume intrè dins l'oustau de Diéu e mangè li pan de proupousicioun, que n'avié pas lou dre, éu, de li manja, nimai aquéli quèron em' éu, senoun li prèire, éli soulet?
5. O bèn avès pas legi dins la lèi que, li jour de sabat, li prèire tremancon lou sabat dins lou tèmple, e pamens de fauto n'en fan ges?
6. Or vous lou dise à vautre, i'a quaucun de mai grand que lou tèmple, eici.
7. Se coumprenias aquelo paraulo: — Es la misericòrdi que vole e noun lou sacrifice, (1) aurias jamai coundana d'innoucènt.
8. Car lou Fiéu de l'ome es mèstre meme dóu sabat.
9. Estènt parti d'aqui, venguè dins sa sinagago d'éli;
10. E ié trovè un ome qu'avié uno man entre-secado. Em' acò éli lou questiounavon, disènt: — Es permès de gari, li jour de sabat? e acò-d'aqui sus l'estiganço de l'acusa.
11. Mai éu ié respoundeguè: — Quau es aquéu de vautre qu'en aguènt uno fedo, se vèn à cabussa dins un cros, un jour de sabat, noun l'aganto e noun la daverò?
12. De quant vau mai un ome qu'uno bedigo! es dounc permès d'èstre bèn-fasènt li jour de sabat.

(1) Vèire *chap.* IX, v. 13.

13. Sus acò, diguè à-n-aquel ome: Alongo ta man. Éu l'alounguè, e devenguè sanico coume l'autro.
14. Èron pamens sourti li Farisen e tenien counsèu contro éu (1) pèr trouva lou biais de lou perdre.
15. Mai Jèsu, lou sachènt, s'aliunchè d'aqui; n'i'aguè forço que l'acoumpagnèron, e li gariguè tóuti,
16. E ié recoumandè que lou dessoutèsson pas (2),
17. Pèr que se coumpliguèsse aquesto dicho dóu proufèto Isaïo:
18. Veici moun servidou qu'ai chausi, moun bèn-ama que tant fai gau à moun amo. Farai repausa moun Esperit sus éu, e anounciara la justico i nacioun.
19. Noun disputara, nimai cridara, e degun ausira sa voues sus li plaço.
20. Embregara pas lou canèu deja rout, e lou blest que fumejo encaro, éu noun l'amoussara, d'aqui-que fague triounfla la justico. 21. E li nacioun en soun noum esperaran.

(1) Emé lis Eroudian sis enemí. (MARC, III. 6.)

(2) Vèire la noto dóu v. 30 dóu *chap.* IX.

22. Alor ié presentèron un endemounia qu'èro avugle e mut, em' acò lou gariguè, de maniero que parlavo e ié vesié.

23. Tout lou mounde n'èro espanta. Aquéu d'aquí, fasien, es pas lou fiéu de Dàvi?

24. Li Farisen, ausènt acò, diguèron: — Aquéu, n'es que pèr la vertu de Belzebut, prince di demòni, que coucho li demòni.

25. Mai Jèsu, couneissènt si pensado, ié diguè: — Tout reiaume contro éu-meme divisa sara dins la desoulacioun; e touto vilo o touto oustalado contro éli-memo divisado restaran pas drecho.

26. Or, se Satan coucho Satan, es contro éu-meme divisa: coume dounc soun reiaume pourra teni?

27. E se iéu, es au noum de Belzebut qu'embandisse li demòni, au noum de quau vòsti fiéu (1) lis embandisson? Amor d'acò saran éli-meme vòsti juge.

25. Au contro, s'es pèr l'Esperit de Diéu que couche li demòni, provo qu'es deja vengu au mitan de vautre lou reiaume de Diéu,

(1) Li fiéu di Farisen, valènt-à-dire si disciple, fasien lis eisourcisto e couchavon li demòni au noum dóu Diéu d'Abram, d'Isa e de Jacob. (Vèire CORN e FOUARD, *Op. cit.*)

29. Coume pòu quaucun intra dins l'oustau dóu fort e piha tóuti sis eisino, s'a pas siuen proumié d'estaca lou fort? après, pourra'nsi ié piha soun oustau.

30. Quan noun es emé iéu, es contro iéu; e quau emé iéu noun acampo, escampiho.

31. Vaqui perqué vous dise: Tout pecat e tout blasfème sara remés is ome; mai lou blasfèrne contro lou Sant-Esperit sara pas remés (1).

32. Quau que siegue qu'aura parla contro lou Fiéu de l'ome, acò ié sara remés; mai aquéu qu'aura parla contro lou Sant-Esperit, noun ié sara remés ni dins aquest siècle, ni dins lou siècle avenidou (2).

33. O bèn digas que l'aubre es bon e que n'es bon lou fru; o digas que l'aubre es marrit, e marrit soun fru: car es à sa frucho que l'aubre se counèis.

(1) Qu'es acò lou blasfème contro lou Sant-Esperit? Poudès lou vèire plus sut, au v. 24: es aquéu que se permetien li Farisen, dins soun marridige, en atribuïssènt au demòni lis obro de Jèsu, qu'éron e que sabien èstre segur l'obro manifèsto de Diéu. (CORN e KNAB. *Op. cit.*)

(2) I'a dounc de pecat remés dins l'autro vido. Pòu pas èstre, acò, dins lou paradis, nimai dins l'infèr. Dounc, au purgatori. (GAUME, *Op. cit.*)

34. Raço de vipèro, coume poudès dire de bòni causo, estènt que sias marrit? car d'aboundànci de cor la bouco s'emparaulo.

35. L'ome qu'es bon tiro d'un bon tresor de bòni causo; e lou qu'es marrit, d'un marrit tresor, n'en tiro de rnarrido.

36. Vous avertisse que de touto paraulo inutilo qu'auran dicho, lis ome n'en rendran comte au jour dóu jujamen.

37. Car es raport à ti paraulo que saras justifica; raport à ti paraulo que saras coundana.

38. A-n-aquéu moumen, quàuquis-un dis Escribo e di Farisen ié venguèron: Mèstre, voudrian vèire un signe (1) de vous.

(1) Un miracle.

39. Mai ié respoundegùè: — — Aquelo generacioun cativo e adultro demandò un signe, e de signe n'i'en sara douna ges d'autre que lou signe dóu proufèto Jounas.

40. Efetivamen, coume Jounas istè dins lou vèntre de la baleno tres jour e tres niue, ansin lou Fiéu de l'ome istara tres jour e tres niue au dintre de la terro.

41. Lis ome de Ninivo s'aubouraran au jujamen em' aquesto generacioun d'aqui e la coundanaran, car faguèron penitènci à la predicacioun de Jounas: e pamens i'a quaucun mai que Jounas, eici.

42. La rèino dóu Miejour (1) s'aubourara au jujamen em' aquelo generacioun d'aqui e la coundanara, car venguè dóu fin founs de la terro pèr ausi la sapiènci de Salamoun: e pamens i'a quaucun mai que Salamoun, eici!

43. Quouro l'esperit inmonde a sourti d'un ome, vai barrulant pèr li rode acampestri, en cerco de repaus, e n'en trovo ges.

44. Alor se dis: — Tournarai à moun oustau que n'en siéu sourti. E ié revenènt lou trovo vacant, bèn escouba e para.

45. Em' acò s'envai e pren à sa coumpagno sèt àutris esperit mai marrit qu'eu; e i'intrant fan aqui sa demouranço: e lou darrier estamen d'aquel ome devèn pièje que lou proumié. Ansin sara pèr aquelo generacioun marridasso.

46. Coume parlavo encaro au pople, i'aguè sa maire e si fraire (2) aqui deforo, que ié voulien dire quaucarèn.

(1) La rèino Sabo.

(2) Èro si cousin Jaque lou Minour, Jousè, Simoun e Judo. Dins li païs levantés, lou mot *fraire* vòu dire *parènt, cousin*; e la Biblo l'emploge proun cop dins aquéu sèns.

47. E n'i'aguè un que ié venguè: — — Vès, i'a vosto maire e vòsti fraire que soun

deforo e vous cercon.

48. Mai éu respoundeguè à-n-aquéu que parlavo: — Quau es ma ma maire? e quau soun mi fraire?

49. Em' acò estendènt sa man vers si disciple, diguè: — Vaqui ma maire e mi fraire.

50. Efetivamen, quau fai la voulounta de moun Paire qu'es dins lou cèu, aquéu-d'aqui es moun fraire e ma sorre e ma maire.

CHAPITRE TREGEN

Noste-Segne, asseta dins uno barco, douno au pople li porabolo dóu semenaire, dóu juei, de la grano de serbe, dóu levame, dóu tresor, de la pèiro preciouso e dóu gàngui. — À Nazarèt, si coumpatrioto lou mespreson.

1. Aquéu meme jour, Jèsu, estènt sourti de l'oustau, s'èro asseta en ribo de la mar.

2. E s'acampè à soun entour un tau mouloun de pople, qu'éu mountè dins uno barco e se l'assetè, d'enterin que la foulo se tenié sus lou ribas.

3. E ié countè forço causo en parabolo, coume eiçò: Veici que lou semenaire sourtiguè pèr semena.

4. E d'enterin que semenavo, quàuqui gran toumbèron de-long dóu camin, em' acò venguèron lis aucèu de l'èr e li mangèron.

5. D'ùni toumbèron dins de rode peirous, ounte i'avié qu'un pau de terro, e ié greièron lèu, qu'avien pas la founsour de terro que falié.

6. Em' acò lou soulèu se levant, fuguèron rabina, e en estènt qu'avien ges de racino, se sequèron.

7. D'autri gran toumbèron dins lis espino, e lis espino en creissènt l'estoufèron.

8. D'autre enfin toumbèron dins de terro bono, e faguèron d'un cènt, d'un sieissant, d'un trento.

9. Quau a d'auriho pèr l'ausi que l'ause.

10. S'avancèron alor si disciple e ié diguèron: — — Coume vai que ié parlas en parabolo?

11. E ié respoundeguè: — — Pèr-ço-que vous es dounado à vautre la couneissènço di mistèri dóu reiaume celestiau, e qu'à-n-éli i'es pas dounado.

12. Dóumaci quau a, ié dounaran e sara dins la drudiero; mai quau noun a, meme ço qu'a ié levanan.

13. Vaqui coume vai que ié parle en parabolo, es que tout en ié vesènt, ié veson pas, e tout en ausènt, ni auson ni coumprenon.

14. E s'acoumplis en éli la proufecio d'Isaïo que dis (1): — De vòstis auriho escoutarés e noun capitarés; de vòstis uei alucarés e noun ié veirés.

(1) Isaïo, VI, 9.

15. Car s'es espessi lou cor d'aquéu pople, e s'es fa bravamen dur d'auriho, em' acò an sarra lis uei, cregnènço que sis uei ié vegon, que sis aurihon auson, que soun cor coumpregue, e qu'enfin se counvertissèn, iéu li garigue.

16. Mai vautre, benurous vòstis uei, amor que veson; e vòstis auriho, amor qu'entèndon.

17. Car veramen vous lou dise, que-noun-sai de proufèto e de juste an barbela de vèire ço que vesès, e l'an pas vist; d'entèndre ço qu'entendès e noun l'an entendu.

18. Escoutas dounc, vous-autre, la parabolo dóu semenaire.

19. Quau escouto la paraulo dóu reiaume e n'en a pas la coumprenènço, lou Catiéu (1) vèn e piho ço qu'es esta semena dins soun cor: acò 's lou gran que s'es escampiha long dóu camin.

20. Lou gran qu'es esta semena dins li rode peirous, es aquéu qu'escouto la paraulo e tant-lèu emé grand goust la reçaup.

21. Mai se trovo de ges avé de racino, e duro qu'un tèms. Peréu vèngue lou treboulun e la persecucioun à prepaus de la paraulo, tant-lèu es scandalisa.

(1) Un di noum dóu Diable qu'es catiéu à noun plus.

22. La semenço qu'a toumba dins lis espino, es aquéu qu'entènd la paraulo; mai li pensamen d'aquest siècle emai l'engano di richesso estoufon la paraulo, e de fru éu rèsto sènso.

23. Mai lou gran qu'es esta semena en bono terro, es aquéu qu'escouto la paraulo e n'en a la coumprenènço e cargo de fru fasèn d'un cènt o d'un sieissant o d'un trento.

24. Ié prepausè uno autro parabolo, disèn: — Es coumparadis lou reiaume celestiau à-n-un ome qu'avié semena sa terro de bon gran.

25. Or, d'enterin que dourmien lis ome, venguè soun enemì, semenè de juei (1) pèr-dessus au mitan de la seisseto, e s'enfilè.

26. Em' acò, tre que la seisseto aguè mounta e fa soun espigo, ié venguèron peréu de clot de juei.

(1) Aquest juei es l'ebriago, lou *lolium temulentum* di sabènt. Es uno planto que de

davans qu'espigue, retrais forço au blad. Si grano, quand n'i'a trop dins lou pan, riscon de vous enjuia, valènt-à-dire de vous embriaga.

27. S'estènt alor avança, li serviciau dóu paire de famiho diguèron: — Mèstre, es pas de bono semenço qu'avès fa dins vosto terro? D'ounte vèn que i'a de juei?

28. Éu ié respoundeguè: — Acò, es moun enemì que l'a fa. Li serviciau ié diguèron: — Voulès que i'anen e que li rabaïen?

29. Nàni, ié venguè, qu'en arrabaïant lou juei pourrias derraba ensèmble la seisseto.

30. Leissas crèisse tout acò enjusquo pèr meissoun; e vèngue meissoun, dirai i meissounié: Acampas proumié li clot de juei e lias-lèi en boutiero pèr brula; mai la seisseto, amoulounas-la dins moun granié.

31. N'i'en prepausè mai uno autro, de parabolo, disènt: — — Es coumparadis lou reiaume celestiau à la grano de serbe (1) qu'un ome pren e semeno dins sa terro.

(1) Lou serbe o la ravello, qu'acò 's la moustardo fèro, mounto forço aut dins li countrado de l'Ouriènt, talamen aut que sèmblo un aubrihoun.

32. Acò 's la mai pichouneto de tóuti li grano; mai quouro a fa soun crèis, mounto mai aut que tóuti li liéume, e vèn un aubre, bèn tant que lis aucèu de l'èr ié van e abiton dins soun brancun.

33. Ié diguè'ncaro aquesto parabolo: Es coumparadis lou reiaume celèste au levame qu'uno femo a pres e lou pauso dins tres cosso de farino, d'aquí-que touto la pasto siegue espoumpido.

34. Tout acò-d'aquí, Jèsu lou diguè en parabolo au pople, e ié parlavo pas sènso parabolo,

35. Pèr que se coumpliguèsse aquesto dicho dóu proufèto (1): Durbirai ma bouco pèr parla en parabolo; escudelarai de causo escoundudo desempièi la creacioun dóu mounde.

(1) Saume LXXVII. 2.

36. Aguènt alor enmanda lou pople, s'envenguè à soun oustau. Em' acò s'aprouchèron d'èu si disciple e ié diguèron: — Esclargissès-nous la parabolo dóu juei dins la terro.

37. Éu ié respoundeguè: — — Aquéu que semeno lou bon gran, es lou Fiéu de l'ome.

38. La terro, acò 's lou mounde; lou bon gran, acò 's lis enfant dóu reiaume; e lou

juei, acò ‘s lis enfant dóu Catiéu.

39. L'enemi que l'a semena, es lou diable; lou tèms de la meissoun, es la fin dóu mounde; e li meissounié acò ‘s lis ange.

40. De meme dounc que derrabon lou juei e dins lou fiò lou brulon, ansin se fara au fini-mound.

41. Lou Fiéu de l'ome mandara sis ange que derrabaran de soun reiaume tóuti lis escandale e tóuti li fasèire d'iniqueta,

42. E li debaussaran dins lou fornassou dóu fiò. Aquí i'aura de plour e de crussimen de dènt.

43. Alor li juste fouguejaran coume lou soulèu dins lou reiaume de soun Paire. Ause-lou, quau a d'auriho pèr ausi.

44. Ressèmblo lou reiaume dóu cèu au tresor escoundu dins uno terro: l'ome que l'a trouva l'acato, e dóu contentamen que n'a, s'envai, vènd touto sa chabènço e croumpo aquelo terro.

45. Ressèmblo tourna-mai lou reiaume paradisen au traficant qu'èro en bousco de bòni perlo.

46. Aguènt capita uno perlo de grand pres, s'enanè, vendeguè tout ço qu'avié de siéu, em' acò la croumpè.

47. Es tourna-mai coumparable, lou celèste reiaume, au gàngui (1) escampa dins la mar que rabaiè touto meno de pèis.

48. Un cop que fuguè plen, li pescadou lou tirèron; pièi d'assetoun de-long dóu ribas, faguèron margo, boutant li bon dins d'eisino e li marrit deforo.

(1) E lou gàngui o l'eissaugo.

49. Ansin arribara à la fin dóu mounde: vendran lis ange em' acò faran la trío di meichant d'emé li juste.

50. E li jitaran éli dins la fornassou de fiò. Aquí i'aura lou plourun e lou crenihamen de dènt.

51. L'avès encapa tout acò-d'aquí? Si, ié faguèron.

52. E apoundeguè: — Vaquí perqué tout dóutour qu'a la sciènci dóu reiaume celestiau es coumparadis à-n-un paire de famiho que tiro de soun tresor de causo nouvello emai d'anciano.

53. Acabado, vous trovarés, aquéli parabolo, Jèsu s'enanè d'aquí.

54. Em' acò venguè dins soun païs (1): e i'ensignavo li gènt à la sinagogo, que n'èron tóuti espanta e disien: Mai d'ounte tiro aquelo sapiènci e aquéli miracle?

55. Acò ‘s pas lou chat dóu fustié? Sa maire, es que ié dison pas Mario? e si fraire (2) Jaque, Jousè, Simoun e judo?

(1) A Nazarèt.

(2) Vèire la noto dóu chap. XII, v. 46.

p76

56. E si sorre, es que soun pas tóuti, eici, de l'endré? D'ounte li tiro dounc tóuti aquéli causo?

57. E s'escandalisavon sus soun comte. Alor Jèsu ié diguè: — N'es sènso ounour, un proufèto, que dins soun païs e dins soun oustau.

58. E dins l'endré faguè gaire de miracle, raport à l'incredulita di gènt.

CHAPITRE QUATOURGEN

Mort de Jan-Batisto. — Jèsu nourris cinq milo ome emé cinq pan e dous pèis. — Camino à flour d'aigo sus la mar emé Sant Pèire. — Vertu miraculouse dóu vièsti de Jèsu.

1. En aquéu tèms, Erode lou tetrarco (1) aprenguè lou brut que menavon à l'entour de Jèsu;

2. E diguè à sis óuficié: Acò 's Jan-Batisto, qu'a ressuscita d'entre li mort; vaqui coume vai que fai tant de miracle.

3. Erode, vous dirai, aguènt arresta Jan, l'avié fa'ncadena e metre en presoun, amor d'Eroudiado, la mouié de soun fraire.

4. Dóumaci Jan ié disié: — Vous es pas permés d'avé'quelo femo.

5. Avié 'nvejo de lou faire mourir; mai aguè pòu dóu pople que tenié Jan pèr un proufèto.

(1) Erode Antipas, un di fiéu d'Erode lou Grand.

6. Or, lou jour de la neissènço d'Erode, la chato d'Eroudiado dansè davans li counvida, que faguè gau à-n-Erode.

7. Bèn tant qu'aquest ié proumeteguè pèr sarramen de ié douna tout ço qu'elo ié demandarié.

8. Mai aquesto, que sa maire i'avié fa la leiçoun: Dounas-me, diguè, aro-aro dins un plat la tèsto de Jan Batisto.

9. N'en fuguè tout tristas, lou rèi; mai raport au sarramen, e raport à si taulejaire, éu

coumandè que ié baièsson.

10. E mandè coupa la tèsto de Jan dins la presoun.

11. Em' acò l'aduguèron, sa tèsto, dins un plat e la dounèron à la pichoto que la poutè à sa maire.

12. Pamens si disciple, estènt vengu, empourtèron soun cors e l'enseveliguèron; pièi l'anèron dire à Jèsu.

13. En aprenènt acò, Jèsu partiguè d'aquí en barco pèr un endré desert, à l'escart. Tre lou saupre, i'aguè un mouloun de mounde que lou seguiguèron d'à pèd, de diferènti vilo.

14. En sourtènt de la barco, veguè aquèu mouloun de gènt; aguè pieta d'éli e ié gariguè si malaut.

15. Or, sus lou sero, s'aprouchèron d'eu si disciple, disènt: — Es desert aquest rode, e lou tèms s'esquiho. Enmandas lou mounde e que vagon i vilage se croumpa de vièure.

16. Mai Jèsu ié diguè: — — Pas necite que ié vagon; fasès-lèi manja, vous-autre.

17. Ié respoundeguèron: — N'avèn eici que cinq pan e dous pèis.

18. Éu ié venguè: — Adusès-me-lèi eici.

19. E quand aguè coumanda, que lou mounde s'entaulèsson sus l'erbo, éu prenguè li cinq pan e li dous pèis e, alucant vers lou cèu, li benesiguè; pecè pièi li pan, li dounè à si disciple, e li disciple au pople.

20. N'en mangèron tóuti e fuguèron assadoula; e s'empourtè li soubro: douge gourbin plen de moussèu.

21. Or lou noumbre di goustaire èro de cinq milo ome, sènso coumta li femo e li pichot.

22. Tout-d'un-tèms Jèsu coumandè à si disciple de remounta en barco, e de ié passa davans, vers l'autro ribo, qu'eu entanterin enmandarié lou pople.

23. Quand aguè, pièi, enmanda lou pople, mountè soulet sus uno mountagno pèr prega. Erian au sero, e se devinavo aquí soulet.

24. Pamens la barco, au mitan de la mar, anavo bacelado dis erso, que lou vènt venié pèr contro.

25. Mai, à la quatrenco vèio de la niue, (1) Jèsu li venguè trouva en caminant sus la mar.

26. De lou vèire sus la mar que caminavo, n'aguèron l'escaufèstre; se disien: Es un trevant. E de l'esfrai se boutèron à crida.

27. Quatecant Jèsu ié parlè, disènt: — Rasseguras-vous; es iéu, n'agués pas pòu.

28. Pèire ié respoundeguè: — Segnour, s'es vous, coumandas-me de vous veni au rescontre sus lis aigo.

29. Éu ié faguè: — — Vène. E Pèire, davalant de la barco, caminavo sus l'aigo pèr ana vers Jèsu.

30. Mai, vesènt lou ventoulas que fasié, prenguè pòu; e coumençavo d'enfounsa,

quouro cridè: Segnour, sauvas-me!

31. Subran Jèsu ié pourgènt la man, l'agantè, e ié diguè: — — Ome de pau de fe, coume vai qu'as douta?

32. E quand fuguèron mounta dins la barco, lou vènt s'abauquè.

(1) Encò di Judiéu, la niue se despartissié en quatre vèio o vihado. La proumiero coumençavo, lou sero, à sièis ouro. (FILLION, *Les Saints Evangiles*.)

33. Alor aquéli qu'èron dins la barco, venguèron e l'adourèron, en disènt: — De tout segur sias lou Fiéu de Diéu!

34. Aguènt passa lou lau, venguèron dins lou terraire de Genesar.

35. Lis ome dóu païs, tre lou recounèisse, mandèron saupre dins touto l'encountrado, e ié presentèron tóuti li malaut;

36. E lou pregavon que ié leissèsse touca tant soulamen la frangeto de soun vièsti (1). E tóuti aquéli que la touquèron fuguèron gari.

(1) La Lèi coumandavo is Israelito d'estaca uno franjo i quatre caire de soun mantèu, d'aquéu mantèu que li Judiéu de Prouvènço apellon *fimbre* o *tanlè*. Dins la pensado de Mouïse, aquéli frangeto devien èstre un memouriau di coumandamen de Diéu, e amor d'acò, li regardavon coume sacrado. D'aqui vèn que li malaut, e au *chap. IX, 20*, l'Emourrouïsso avien tant d'afecioun pèr li touca. (Vèire VIGOUROUX. *Op. cit.*, mot FRANGE.)

CHAPITRE QUINGEN

Li Farisen e la tradicioun. — La Cananenco. — Jèsu nourris quatre milo ome emé sèt pan e quàuqui pèis.

1. Em' acò d'Escribo e de Farisen de Jerusalèn s'avancèron d'éu, disènt: —

2. Coume vai que vòsti disciple tremancon la tradicioun di rèire? vesès que se lavon pas li man, quouro s'entaulon?

3. Mai Jèsu ié respoundeguè: — E vautre, coume vai que tremancas lou coumandamen de Diéu, raport à vosto tradicioun? Car Diéu a di:

4. Ounouro toun paire e ta maire: e: Qu maudira soun paire o sa maire, que more de mort (1).

5. Mai vautre disès: Qu aura di à soun paire o à sa maire: — Touto douno que semounde à Diéu es à voste proufié,

(1) Eisòdi, XX, 12 e XXI, 17.

6. Sara pas tengu d'ounoura soun paire o sa maire. Ansin avès anula lou coumandamen de Diéu emé vosto tradicioun.

7. Ipoucrito, a bèn proufetisa de vautre, Isaïo, quouro disié (1):

8. Aquéu pople d'aqui m'ounouro di bouco, mai soun cor es liuen de iéu.

9. En rèn i'avanço que m'ounouron, en ensignant de dóutrino e d'ourdounanço umano.

10. Aguènt pièi acampa lou pople à soun entour, ié diguè: — Ausès, e coumprenès.

11. Noun es ço qu'intro dins la bouco que councho l'ome; mai ço que sort de la bouco, es acò que councho l'ome.

12. Alor s'avancèron si disciple e ié faguèron: Sabès que li Farisen, d'ausi ço qu'avès di, se soun escandalisa?

13. Mai ié respoundeguè: — — Tout plantun que noun sara'sta planta pèr moun Paire celèste sara derraba.

14. Leissas aquéli gènt: acò 's d'avugle e de menaire d'avugle. S'un avugle meno un autre avugle, cabusson tóuti dous dins lou cros.

(1) ISAÏO, XXIX, 13.

15. Or Pèire, prenènt la paraulo, ié venguè: — Esclargissès-nous aquelo parabolo.

16. E Jèsu ié diguè: — Emai vautre sias sènso coumpreneduro!

17. Coumprenès pas que tout ço qu'intro dins la bouco, dins lou vèntre s'envai e pièi à la secrèto es foro-jita?

18. Mai ço que sort de la bouco prouvèn dóu cor, e es acò que councho l'ome.

19. Dóu cor, efetivamen, prouvènon li pensado marrido, lis oumicide, lis adultèri, li forniciacioun, li voularié, li faus testimòni, li blasfème.

20. Vès-lèi li causo que counchon l'ome; mai de manja sènso s'èstre lava li man, acò-d'aqui noun councho l'ome.

21. Estènt parti d'aqui, Jèsu se retirè dóu caire de Tir e de Sidoun.

22. E veici qu'uno femo cananenco, vengudo d'aquéli país, ié cridè: Agués pieta de iéu, Segnour, Fiéu de Dàvi! ma chato es afrousamen secutado pèr lou demòni.

23. Mai éu ié respoundeguè pa un mot; e si disciple, s'avançant d'éu, lou pregavon en disènt: — Emmandas-la, que nous crido après.

24. Éu diguè: — Noun siéu esta manda que vers li fedo perdudo de l'oustau d'Israèl

(1).

25. Mai elo venguè e l'adourè, disènt: — Segnour, assistas-me.

26. Éu respoundeguè: — Acò 's pas bèn de prene lou pan dis enfant (2) e de lou manda i chin (3).

27. Mai elo diguè: — — Vrai, Segnour; mai li chinatoun manjon li brigo que toumbon de la taulo de si mèstre.

28. Alor Jèsu ié respoundeguè: — O femo, es grandò ta fe! Que te siegue fa coume lou vos. E garido fuguè sa chato à l'ouro memo.

29. Em' acò s'estènt enana d'aqui, Jèsu venguè de-long de la mar de Galilèio; e se gandissènt sus uno mountagno, se i'assetè.

(1) Acò-d'aqui èro, pèr l'ouro, la toco principalo de sa messiou; N. S. J.-C. èro subre-tout lou Messio di Judiéu. La Cananenco emé sa chato èron pagano, e l'ouro n'avié panca souna d'evangelisa li nacioun dóu paganisme. (Vèire FILLION, CORN. à LAP, e GAUME. *Op. cit.*)

(2) Valènt-à-dire dis Israelito qu'èron, pèr eleicioun divino, lis enfant de Diéu.

(3) Noum que li Judiéu dounavon i Gentiéu o pagan.

30. Alor de mouloun de pople lou venguèron trouva, qu'adusien em' éli de mut, d'avugle, de goi, d'estroupia e tant-e-pièi-mai d'àutri malaut; li boutèron à si pèd, e éu li gariguè:

31. Bèn tant que n'èro lou pople dins l'amiracioun de vèire que li mut parlavon, que li goi caminavon, que lis avugle ié vesien; e rendié glòri au Diéu d'Israèl.

32. Or Jèsu, aguènt souna si disciple, ié diguè: — Ai pieta dóu pople! Fai deja tres jour qu'iston emé iéu, e n'an rèn pèr manja; e de lis enmanda en jun, lou vole pas, cregnènço que toumbon anequeli sus lou camin.

33. Li disciple ié faguèron: Coume trovaren, dins aquest desert, proun e proun de pan pèr assadoula tant de mounde?

34. Jèsu ié diguè: — Quant n'avès, de pan? Éli ié respoundeguèron: Sèt, emé quàuqui peissounet.

35. Adounc coumandè à la foulo de s'assetà au sòu.

36. Prenènt alor li sèt pan emé li pèis, e rendènt gràci, éu li pecè e li dounè à si disciple e li disciple au pople.

37. Tóuti mangèron e se levèron la fam; e di tros qu'avien soubra, n'empourtèron sèt canestello pleno.

38. Or, aquéli que n'en mangèron se trovavon d'èstre quatre milo, sènso coumta lis enfant e li femo.

39. Aguènt pièi enmanda lou pople, Jèsu mountè sus uno barco e venguè dins lou teraire de Magedan.

CHAPITRE SEGEN

Lou miracle de Jounas. — Lou levame di Farisen e di Saduciéu. — Counfessioun e primauta de S. Pèire. — Jèsu proufetiso sa passioun e sa resurreicioun. — Necessita dóu renounciamen.

1. Alor lou venguèron trouva, li Farisen e li Saduciéu pèr lou prouva (1); e lou preguèron de ié faire vèire un signe dins lou cèu.
2. Mai éu ié respoundeguè: — De sero disès: — Fara bèu, car lou cèu es rouge (2).
3. E de matin: — Vuei fara chavano, car lou tèms es sourne e rouginas (3).

(1) Sus l'estiganço de prouva soun poudé e d'avé uno óucasioun pèr desparla contro éu.

(2) En Prouvènço disèn:

Rouge de sero

Bèu tèms espèro.

(3) Disèn tambèn:

Rouge de matin

La plueio es pèr camin.

4. Couneissès dounc lis entre-signes de l'èr, e li signes di tèms (1) li poudès pas reconèisse? Aquelo generacioun cativo emai adultro demando un signe, e de signe n'aura ges d'autre que lou signe dóu proufètò Jounas (2). Em' acò li leissè e s'enanè.

5. Or, si disciple, aguènt passa de l'autro man dóu lau, avien óublida de prene de pan.

6. Éu ié diguè: — Durbès l'uei e avisas-vous du levame di Farisen e di Saduciéu.

7. Mai éli se pensavon dintre éli e se disien: Es sufis qu'avèn ges pres de pan.

8. Sachènt acò, Jèsu ié diguè: — — Qu'anas pensa dintre vautre qu'avès ges de pan, gènt de pau de fe?

9. Coumprenès pancaro e avès óublida li cinq pan pèr cinq milo ome, e quant n'avès entourna de coufin?

10. Emai li sèt pan pèr quatre milo ome, e quant n'avès entourna de canestello?

11. Coume se fai que noun coumprengués qu'es pas dóu pan que vous ai di: — Avisas-vous dóu levame di Escribo e di Farisen?

(1) De la vengudo dóu Messio.

(2) Vèire chap. XII, 38-41.

12. Alor coumprenghèron que noun i'avié di de s'engarda dóu levame que se bouto dins lou pan, mai de la dóutrino di Farisen e di Saduciéu.

13. Jèsu, pamens, venguè dins la vesinanço de Cesarèio de Felip; em' acò questiounavo si disciple, disènt: — Dequé dison, li gènt, dóu Fiéu de l'ome?

14. Ié respoundeguèron: Lis un, qu'es Jan-Batisto; lis autre, Eliò; d'autre, Jeremio, o l'un di proufèto.

15. E ié venguè Jèsu: Mai vautre, quau disès que siéu?

16. Tant-lèu prenènt la paraulo, Simoun-Pèire diguè: — Vous, sias lou Crist, lou Fiéu dóu Diéu vivènt.

17. Jèsu ié respoundeguè: — Benurous siés, Simoun, fiéu de Jounas, pèr-ço-que noun es la car ni lou sang que te l'an revela, mai moun Paire qu'es dins lou cèu.

18. E iéu te dise: — Tu siés Pèire (1) e sus aquelo pèiro bastirai ma Glèiso (2) e li porto (3) de l'infèr (4) noun auran de prevalé contro elo.

19. E te dounarai à tu li clau dóu celèste reiaume; e que que liès sus terro sara lia tambèn dins lou cèu; e que que desliès sus la terre, sara tambèn deslia dins lou cèu.

20. En meme tèms, coumandè à si disciple de dire en degun qu'èro Jèsu, lou Crist.

21. D'aquéu moumen, coumencè Jèsu de faire counèisse à si disciple que falié qu'anèsse à Jerusalèn, qu'aurié forço à soufri dis Ancian, dis Escribo e di Prince di prèire, que lou farien mourir, e qu'au jour tresen ressuscitarié.

22. Pèire, lou prenènt à despart, se boutè à lou charpa, disènt: — Diéu vous n'en preserve! acò-d'aquí aura pas d'èstre.

(1) Noste-Segne Jèsu i'avié proumés aquéu noum; vuei ié douno, e lou sacro la pèiro foundationalo de sa Glèiso.

(2) De tout segur es Jèsu la pèiro proumiero e majouralo de l'edifice; mai rèsto escoundudo, e Pèire emai si successor soun, éli, la pèiro segoundàri e vesiblo, counsoulidado, coume dis S. Leoun, pèr la vertu memo de Diéu. (Vèire GAUME e CORN à LAP. *Op. cit.*)

(3) *Porto*, dins l'Ouriènt, vòu dire poudé. Vuei encaro, disèn la *Porto Outoumano* pèr designa l'empèri outouman.

(4) Valènt-à-dire de Satan e de sis assoucia infernau o terrèstre.

23. Jèsu, se revirant, diguè à Pèire: Retiro-te de iéu, Satan! m'escandalises, car as lou goust noun di causo de Diéu, mai d'aquéli dis ome.

24. Alor Jèsu diguè à sis disciple: Se quaucun vòu veni après iéu, que se renóuncie, que cargue sa crous e me seguigue.

25. Car aquéu que voudra sauva sa vido, la perdra; mai quau perdra sa vido amor de iéu, la retrouvera.
26. Que ié sièr à l'ome de gagna lou mounde entié, se ié vai de la perdicioun de soun amo? o dequé dounara l'ome en change de soun amo?
27. Car lou Fiéu de l'ome vendra dins la glòri de soun Paire, en coumpagno de sis ange, e alor rendra en cadun segound sis obro.
28. Veramen vous lou dise, n'i'a d'aquéli que soun eici que noun passaran pèr la mort, d'aqui-que vegon lou Fiéu de l'ome veni dins soun reinage.

CHAPITRE DÈS-E-SETEN

La trasfiguracioun. — L'avenimen d'Elìo. — Garisoun d'un paure luna. — La fe, la preguiero, lou june. — Jèsu anóuncio tourna mai sa passioun e sa mort. — La pago dóu tribut.

1. Sièis jour après, Jèsu prenguè Pèire, Jaque e Jan soun fraire em' acò li menè à despart sus uno auto mountagno (1);
2. E s'atrouvè trasfigura davans éli, e trelusiguè sa fâci coume lou soulèu, e si vièsti coume la nèu blanquejèron.
3. E tout-d'un-tèms veguèron Mouïse emai Elìo que charravon em' éu.

(1) La tradicioun nous marco lou Tabor.

4. Pèire alor, prenènt la paraulo, à Jèsu diguè: — Nous es en-de-bon d'èstre eici! se voulès, fasen eici tres tibanèu, un pèr vous, un pèr Mouïse, em' un pèr Elìo,
5. Parlavo encaro, e veici qu'un nivo trelusènt lis oublejè (1). E veici que dóu nivo venguè uno voues, disènt: — Aquéu es moun Fiéu bèn-ama en quau iéu m'agrade; escoutas-lou.
6. E d'ausi'cò-d'aqui, li disciple toumbèron de mourre-bourdoun, esfraia mai-que-mai.
7. Mai Jèsu s'avancè, li touquè e ié diguè: — Aubouras-vous, e n'agués pas pòu.
8. Alor, aussant lis uei, éli veguèron degun mai que Jèsu.
9. E coume davalavon de la mountagno, Jèsu ié faguè aquesto recoumandacioun: Parlessias en res d'aquelo vesion, d'aqui-que lou Fiéu de l'ome ague ressuscita d'emé li mort.
10. Sus acò, si disciple ié demandèron: Perqué lis Escribo dison que fau qu'Elìo d'abord vèngue.

11. Éu ié respoundeguè: — Elio segur dèu veni e restaurara touto causo
12. Mai vous dise qu'Elio es vengu deja (2) e l'an pas couneigu; mai i'an fa contro, éli, tout ço qu'an vougu. Es coume acò que faran souffri lou Fiéu de l'ome.

(1) Pèr trelusènt que fuguèsse, aquéu nivo n'èro qu'uno oundro à respèt de la resplendènci meraviouse d'ou cors de Jèsu.

(2) Dins la persouno de Jan-Batisto (*Vèire* XI, 14.)

13. Alor coumprengheron li disciple qu'èro de Jan-Batisto que parlavo.

14. Quouro fuguè vengu vers lou pople, un ome s'avancè e toubè d'ageinououn davans éu, en disènt: — Segnour, agués pieta de moun fiéu! es luna e reboulis lou martire, car souvènt cabusso dins lou fiò e proun fes dins l'aigo.

15. L'ai fa vèire à vòsti disciple e l'an pas pouscu gari.

16. Sus acò Jèsu s'esclamè: — O raço mescrento e marrido, quant de tèms sarai emé vautre? quant de tèms vous supourtarai? Adusès-me-lou eici.

57. E Jèsu remouchinè lou demòni que sourtiguè de l'enfant, e fuguè l'enfant gari sus l'ouro.

18. Alor s'avancèron li disciple vers Jèsu, e secretamen ié demandèron: Coume vai qu'aven pas pouscu l'embandi, nous-autre, aquéu demòni?

19. Jèsu ié respoundeguè: — Raport à vosto incredulita. Veramen vous lou dise, s'avias de fe coume un gran de serbe, dirias à-n-aquelo mountagno: — Passo d'aqui aqui, que ié passarié, e i'aurié rèn d'impoussible pèr vautre.

20. Mai aquelo merço de demòni noun s'embandis que pèr la preguiero e lou june.

21. Coume se devinavon en Galilèio, Jèsu ié diguè: — Sara lou Fiéu de l'ome, abandouna entre li man dis ome.

22. Éli lou faran mourir, e au jour tresen ressuscitara. E n'en fuguèron que-noun-sai tristas.

23. Quouro fuguèron vengu à Cafarnaoun, aquéli que percevien lou didracmo (1) venguèron trouva Pèire e ié diguèron: — Voste mèstre pago lou didracmo, parai?

24. Si, éu respoundeguè. E tre intra dins l'oustau, Jèsu prenguè lou davans, disènt: — — Que te sèmblo, Simoun? Li rèi de la terro, de quau reçaupon lou tribut o la cènso? de sis enfant o bèn dis estrangié?

25. Pèire respoundeguè: — Dis estrangié. Jèsu ié faguè: — Adounc n'en soun eisènt lis enfant (2).

(1) Acò-d'aqui èro uno peceto d'argènt de la valour de dous dracmo que se pagavo coume tribut pèr lou service d'ou Tèple. Lou dracmo valié dèu-e-vue sòu.

(2) Jèsu, estènt Diéu, èro lou Mèstre d'ou Tèple, e d'ou cop se devinavo eisènt de tout tribut, éu emai si disciple.

26. Dins acò, pèr pas lis escandalisa, vai-t'en à la mar e mando ta caneto; em' acò lou proumié pèis que mountara, aganto-lou, fai lou bada e trovaras dins sa bouco un estatèri (1); lou prendras e lou dounaras à-n-aquéli gènt pèr iéu emai pèr tu.

(1) L'estatèri èro mai uno pèço d'argent; avié la valour de quatre dracmo.

CHAPITRE DÈS-E-VUECHEN

L'escandale, acò 's un mau afrous. — La fedo esmarrado. — Courreicioun entre fraire. — Oubeïssènço à la Glèiso. — Lou perdoun dis injùri: parabolo dóu debitour desprietadous.

1. D'aquéu moumen, s'avancèron li disciple vers Jèsu, disènt: — Quau es, à voste vejaire, lou mai grand dins lou reiaume celestiau?

2. Jèsu, aguènt souna un pichot, lou boutè au mitan d'éli,

3. E diguè: — Veramen vous lou dise, se noun vous counvertissès e se noun venès coume d'enfantoun, intrarès pas dins lou reiaume celestiau.

4. Amor d'acò, quau se fara umble coume aquéu pichounet, sara lou mai grand dins lou celèste reiaume.

5. E qu reçaup un pichot coume aquéu en moun noum, me reçaup iéu.

6. Mai aquéu qu'escandaliso un d'aquéli pichoun qu'en iéu an fe, miés vaudrié pèr éu que ié pendoulèsson au còu uno pèiro mouniero (1) e lou prefoundeguèsson alin dins la mar.

7. Malur au mounde, raport is escandale! Car es forço fourçado qu'arribe d'escandale (2); mai malur à l'ome que de l'escandale n'es l'encauso.

8. Adounc se ta man o toun pèd t'escandaliso, coupo-m'acò e jito-lou liuen de tu: t'es mai en-de-bon d'intra dins la vido manchet o goi, que d'avé dos man o dous pèd e d'èstre jita dins lou fiò eternau.

9. E se toun uei t'escandaliso, derrabo-lou e jito-lou liuen de tu: t'es mai en-de-bon d'intra rèn qu'em' un uei dins la vido que d'èstre debaussa, en aguènt dous uei, dins la dano dóu fiò.

10. Dounas-vous siuen de pas mepresa un d'aquéli pichounet; car, vous lou dise, sis ange eilamoundaut veson de longo la fàci de moun Paire qu'es dins lou cèu.

(1) Mot à mot *la molo de l'ase*, valènt-à-dire la pèiro-de-moulin qu'un ase fai vira.

Èro, aquilo molo, mai grosso e mai péujo que la molo à bras. (Vèire CORN. à LAP. KNAB. e GAUME.)

(2) Noun d'uno maniero assouludo; mai es maleisa que noun arribe d'escandale, se l'on tèn comte dóu marridige di meichant e dóu flaquige di bon (CORN. e GAUME.)

11. Es vengu, en efèt, lou Fiéu de l'ome, sauva ço qu'èro perdu.

12. Dequé vous cresès? Se un ome a cènt bèsti d'avé, e que n'en perde soulamen uno, es que laisso pas li nounanto-nòu sus li mountagno, pèr se metre en bousco d'aquelo qu'es esmarrado?

13. E se s'encapo que la trove, veramen vous lou dise, n'a mai de gau que di nounanto-nòu que noun se soun esmarrado.

14. Ansin de voste Paire qu'es dins lou cèu; es pas sa voulounta qu'un soulet d'aquéli pichounet perigue.

15. Se toun fraire s'es manca envers tu, vai lou trouva e repren-lou à despart, rèn que tu em' éu. Se t'escouto, auras gagna toun fraire.

16. Mai se t'escouto pas, pren encaro uno o dos persouno emé tu, pèr que tout l'affaire s'adoube en presènci de dous o tres testimòni.

17. Se lis escouto pas, digo-lou à la Glèiso (1); e s'escouto pas la Glèiso, que siegue pèr tu coume un pagan e un publican (2).

(1) Pèr la Glèiso, fau entendre li pastour d'amo, qu'es à-n-éli que Jèsu a douna lou poudé de lia e de deslia.

(2) Valènt-à-dire coume un pecadou publi. (CORN à LAP.)

18. Veramen vous lou dise, tout ço que liarés sus la terro sara lia tambèn dins lou cèu, e tout ço que desliarés sus la terro, sara deslia tambèn dins lou cèu.

19. Tourna-mai vous dise que se dous d'entre vautre s'entèndon sus la terro, que que demandon, l'outendran de moun Paire qu'es dins lou cèu.

20. Car ounte se devino dos o tres persouno acampado en moun noum, siéu aqui au mitan d'éli.

21. Alor Pèire, d'éu s'avançant, diguè: — Mèstre, se'n-cop moun fraire pecara contro iéu, quant de cop lou perdounarai? Sara proun de sèt cop?

22. Ié venguè Jèsu: Noun te dise sèt cop, mai setanto cop sèt cop (1).

23. Vaqui perqué an coumpara lou reiaume de paradis à-n-un rèi que vouguè faire rèndre comte à si serviciau.

(1) Valènt-à-dire indefinidamen. Lou noumbre sèt se pren souvènti-fes pèr un

nombre indetermina *Universitatis est symbolum*, dis sant Augustin e'm'eu sant Jan-Bouco-d'Or.

24. Em' acò, aguènt coumença de culi li comte, i'aduguèron un ome que ié devié dèls milo talènt (1).

25. Mai coume avié pas pèr li rèndre, soun mèstre coumandè que lou vendeguèsson eu, sa mouié e sis enfant emai touto sa chabènço, pèr paga soun dèute.

26. Or, aquéu serviciau, se jitant au sòu, lou suplicavo e ié disié: — Agués paciènci de m'espera, e tout moun dèute vous pagarai.

27. Lou mèstre d'aquéu serviciau n'aguè pieta, lou leissè parti e ié faguè gràci de soun dèute.

28. Mai, pas pulèu sourti, aquest serviciau rescontro un de si coulègo que i'èro devènt cènt denié (2), e l'aguènt empougna l'estranglavo quàsi, en ié disènt: — Pago ço que dèves.

29. Se jitant pèr sòu, soun coulègo lou suplicavo e ié disié: — Agues paciènci de m'espera e tout moun dèute te pagarai.

(1) Lou talènt grè qu'es d'aquéu que Jèsu parlo proubablamen, valié 6.000 dracmo. Adounc li dèls-milo talènt farien 60.000.000 de dracmo. Vèire la noto dóu chapitre XVII, 23. (FILLION.)

(2) Lou denié poudié valé uno quingeno de sòu.

30. Mai eu diguè de noun, em' acò s'enanè e lou faguè garda en presoun, d'aqui-que paguèsse ço que devié.

31. De lou vèire ansin agi, lis àutri serviciau n'aguèron un gros pegin; anèron trouva soun mèstre e ié countèron tout ço que venié de se passa.

32. Alor soun mèstre lou sounè e ié diguè: — O varlet catiéu, t'ai tengu quite en plen de toun dèute, perqué me n'as prega;

33. Auriés pas degu, tu tambèn, avé pieta de toun cambarado, coume ai agu, iéu, pieta de tu?

34. E tout en coulèro lou mèstre l'abandonnè i justicié, d'aqui-que paguèsse tout ço que devié.

35. Ansin moun Paire celèste vous tratara, se cadun de vautre noun perdouno soun fraire dóu founs dóu cor.

CHAPITRE DÈS-E-NOUVEN

Sus lou mariage e la viergineta. — Noste-Segne benesis lis enfantoun. — Un fiéu de famiho forço riche retengu pèr l'estaco di richesso. — Recoumpènso d'aquéli qu'abandonnon tout pèr l'amour de Jèsu-Crist.

1. Se devinè que Jèsu, acabado aquéli predicanço, s'enanè d'en Galilèio e venguè sus li counfigno de Judèio, de la man dela dóu Jourdan.
2. De moulounado de pople l'acoumpagnèron, e ié gariguè de mounde.
3. Alor s'aprouchèron d'èu, li Farisen, pèr lou prouva, e ié diguèron: — — Es-ti permès à l'ome de quita sa mouié pèr que que siegue?
4. Éu ié respoundeguè, disènt: — — Avès pas legi qu'Aquéu que creè l'ome dins lou coumençamen, li creè mascle e femèu, e que diguè:
5. Amor d'acò, l'ome quitara soun paire e sa maire e s'estacara à sa mouié, e saran dous en uno car (1)?

(1) GENÈSI, I, 17; II, 40.

6. Ansin soun plus dous, mai uno souleto car. Que l'ome dounc noun dessepare ço que Diéu a joun ensèn (1).
7. Éli ié venguèron: — Coume vai alor que Mouïse a coumanda que se dounèsse à la femo un ate de divòrci e que pièi l'enmandèsson (2)?
8. Éu ié respoundeguè: — Pèr l'encauso de la dureta de voste cor, Mouïse vous a permès d'enmanda vòsti mouié; mai au coumençamen acò 'ro pa'nsin.
9. Tambèn vous lou dise, aquéu qu'enmando sa mouié, franc d'un cas d'infidelita, fai un adultèri, emai aquéu qu'espouso la femo enmandado fai un adultèri (3)?
10. Si disciple ié venguèron: S'es ansin la pousicioun de l'ome à respèt de sa mouié, es pa'n-de-bon de se marida.
11. Éu ié respoundeguè: — Es pas tout lou mounde que coumpren aquelo paraulo, mai soulamen aquéli que i'es esta douna (4)?

(1) Vèire au chapitre V, la noto dóu verset 32.

(2) DÉUT. XXIV, 1. Acò 'ro pèr toulerànci; mai Noste-Segne coundano vuei aquel usage e l'aboulis.

(3) Legitimo que legitimo, la repudiacioun pòu pas roumpre lou nous coujugau, e noun autouriso en counsequènci un novèu mariage.

(4) La casteta es un doun de Diéu, e res la pòu garda sènso la gràci d'amoundaut.

12. I'a d'enuque, dóumaci, que sa maire lis a fa coume acò, e i'a d'enuque que lou soun pèr l'obro dis ome, e i'a d'enuque que se lou soun fa pèr amor dóu reiaume celestiau (1). Qu pòu coumprendre, coumprengue!

13. Ié presentèron alor de pichot, sus l'estiganço que i'impausèsse li man e preguèsse pèr éli. Or, li disciple li rambaiavon.

14. Mai Jèsu ié diguè: — Leissas aquéli pichot, e lis empachés pas de veni vers iéu; car lou reiaume celestiau es à-n-aquéli que ié sèmbloon.

15. E i'aguènt impausa li man, s'enanè d'aquí.

16. E veici qu'un jouvènt s'avancè e ié diguè: — Bon Mèstre, que me faudra faire de bon pèr avé la vido eternalo?

17. Jèsu respoundeguè: — Perqué me questiones sus ço qu'es bon? De bon i'a que Diéu. Se vos intra dins la vido, óusservo li coumandamen.

18. Quénti? éu ié venguè. Jèsu diguè: — Noun tuaras; Faras ges d'adultèri; Noun raubaras; Faus testimòni noun diras;

19. Ounouro toun paire e ta maire; e amaras toun prouchan coume tu-meme.

(1) Valènt-à-dire qu'an renoucia vouldontarimen au mariage em' acò an lucha fèbre-countùni contro sa car pèr mena sus terro la vido dis ange.

20. E ié faguè lou jouvènt: — Tout acò-d'aquí l'ai óusserva despièi moun enfanço; dequé me manco mai?

21. Ié diguè Jèsu: — Se vos èstre perfèt, filo, vènde tout ço qu'as e douno-lou i paure, qu'auras un tresor eilamoundaut; vène pièi e seguisse-me.

22. Mai entre avé ausi aquelo paraulo, s'enanè triste, lou jouine-ome: avié, dóumaci, tout un mouloun de bèn.

23. Or, Jèsu diguè à si disciple: Veramen vous lou dise, sara mal-eisa pèr lou riche d'intra dins lou reiaume de paradis.

24. Vous lou tourne à dire, es mai facile à-n-un camèu de passa pèr lou trau d'uno aguïo (1) qu'à-n-un riche d'intra dins lou reiaume celestiau.

25. D'entèndre acò-d'aquí, li disciple n'en fuguèron bravamen estouna, e disien: Quau pourra dounc èstre sauva?

26. Mai Jèsu, lis agachant, ié diguè: — Acò 's impoussible is ome; mai pèr Diéu tout es poussible.

(1) Acò 'ro un prouvèrbi couneigu di Judiéu: lou mot *camèu* vòu dire uno cordo, un liban o bèn un animau.

27. Alor, prenènt la paraulo, Pèire ié faguè: — Vesès que nautre avèn tout abandouna e vous avèn segui; dequé i'aura dounc pèr nautre?

28. Jèsu ié respoundeguè: — Veramen vous lou dise, v'àutri que m'avès segui, se'n-cop vendra la regeneracioun, que s'assetara lou Fiéu de l'ome sus lou trone de sa glòri, sarés tambèn vautre asseta sus douge trone, que jujarés li douge tribu d'Israèl.

29. E quau que siegue qu'aura quita soun oustau, o si fraire, o si sorre, o soun paire, o sa mouié, o sis enfant, o si terro, pèr l'encauso de moun noum, reçaupra lou centuple, e aura en poussessioun la vido eternalo.

30. Mai n'i'a de bèu que, de proumié, devendran li darrié; e di darrié, forço que saran li proumié.

CHAPITRE VINTEN

Parabolo dis oubrié de la vigno. — Noste-Segne predis mai sa passioun e sa resurreicioun. — La demando di fiéu de Zebediéu. — Garisoun di dous avugle de Jericò.

1. Retrais lou reiaume paradisen à-n-un paire de famiho que sourtiguè à la primo-aubo en cerco de louga d'oubrié pèr sa vigno.

2. Aguènt fa pache emé lis oubrié d'un denié (1) pèr sa journado, li mandè à sa vigno.

3. E estènt sourti sus li tres ouro (2), n'en veguè d'àutri que se tenien sus la plaço sènso rèn faire;

4. E ié diguè: — Anas-ié, v'àutri tambèn, à ma vigno, e ço que sara juste vous lou baiarai.

5. Éli i'anèron. Tourna-mai sourtiguè vers li sièis e vers li nòu ouro (3), e faguè coume avié fa.

(1) Vèire la noto dóu chap. XVIII, 28.

(2) Encò di Judiéu, la journado coumençavo à sièis ouro dóu matin; aquelo espressioun *sus li tres ouro* respond en counseuenci à nòu ouro.

(3) Miejour e tres ouro.

6. Peraqui sus li vounge ouro (1) sourtiguè mai; e n'en trouvè d'àutri qu'èron aqui, e ié diguè: — Qu'istas eici, tout lou jour, pausadis?

7. Éli ié fan: Degun nous a louga. Éu ié diguè: — Anas dounc, v'àutri tambèn, à ma

vigno.

8. Lou sero estènt vengu, veici que lou mèstre de la vigno dis à soun baile: Sono lis oubrié e pago-ié soun salàri en coumençant pèr li darrié e finissènt pèr li proumié.

9. Adounc s'avancèron aquéli qu'èron vengu sus li vounge ouro, em' acò tirèron un denié cadun.

10. Aquéli qu'èron vengu li bèu proumié se cresien de mai tira; e n'aguèron touti rèr qu'un denié.

11. E, tout en lou prenènt, rouvihavon contro lou paire de famiho,

12. E disien: Aquéli, li darrié, an fa qu'uno ouro, e lis avès mes parié'mé nous-àutri qu'avèn pourta lou pes de la journado e de la calour.

13. Mai éu respoundeguè à-n-un: Moun ami, te fau ges de tort; es pas d'un denié qu'ères counvengu'mé iéu?

(1) Cinq ouro de sero.

14. Pren ço qu'es tiéu e fio; vole douna, iéu, à-n-aquéu qu'es di darrié autant coume à tu.

15. Ai pas lou dre, iéu, de faire ço que vole? Toun uei es-ti marrit (1), sufis que iéu siéu bon?

16. Ansin li darrié saran li proumié, e li proumié saran li darrié: car n'l'a forço d'apela, mai gaire d'elegi (2).

17. Or, Jèsu, en mountant à Jerusalèn, prenguè li douge disciple à despart, e ié diguè:

18. Nous vaqui en routo pèr Jerusalèn, e lou Fiéu de l'ome sara cita davans li prince di prèire emai lis Escribo que lou coundanaran à mort,

19. E l'abandonaran i Gentiéu pèr que se trufon d'éu, lou flagellon e lou bouton en crous; mai au jour tresen, éu ressuscitara.

20. Alor la maire di fiéu de Zebediéu s'aprouchè d'éu emé si dous drole, e l'adourè pèr ié demanda quaucarèn.

(1) Loucuciou n'judieuo pèr marca la jalousié.

(2) Tóuti soun apela; mai tóuti n'auran pas de plaço d'ounour dins lou paradis, alusioun à ço que disié is Aposto que sarien asseta sus douge trone.

21. Éu ié diguè: — Dequé vos? Coumandas, elo venguè, qu'aquéli dous drole miéu siegon asseta l'un à vosto drecho, e l'autre à vosto gaucho dins voste reiaume.

22. Mai Jèsu respoundeguè: — Sabès pas ço que demandas (1). Lou poudès béure lou calice que iéu dèbe béure? Éli ié diguèron: — Lou poudèn.

23. Éu reprenquè: — Vrai, béurés moun calice; mai d'èstre asseta à ma drecho o à ma gauch, depènd pas de iéu de vous l'acourda: sara pèr aquéli en quau moun Paire l'a alesti.

24. Li dè, en ausènt acò, aguèron la maliço contro li dous fraire.

25. Mai Jèsu li sounè e ié diguè: — Sabès que li prince di nacioun an sus éli l'empèri e que li catau ié fan senti soun poudé.

26. Sara pa'nsin entre vautre; mai aquéu que voudra èstre lou mai grand d'entre vautre, fau que siegue voste serviciau;

27. E aquéu d'entre vautre que voudra èstre lou proumié sara voste esclau;

28. De meme que lou Fiéu de l'ome noun es vengu sus l'estiganço d'èstre servi, mai de servi, e de douna sa vido pèr la rançoun dóu mounde.

(1) Jan e jaque avien parla pèr la bouco de sa maire; es à-n-éli que Jèsu respond.

29. Coume sourtien de Jericò, un gros mouloun de pople lou seguiguè.

30. E veici que dous avugle, asseta de-long dóu camin, entendeguèron dire que Jèsu passavo, em' acò se boutèron à crida: Segnour, Fiéu de Dàvi, agués pieta de nautre.

31. Or, lou pople li charpavo pèr li faire teisa; mai éli cridavon que mai, disènt: — Segnour, Fiéu de Dàvi, agués pieta de nautre.

32. Jèsu s'arrestè e, lis aguènt souna, ié diguè: — Dequé voulès que vous fague?

33. Ié respoundeguèron: Segnour, que se duerbon nòstis uei.

34. Aguè pieta d'éli, Jèsu, ié touquè lis uei, e subran ié veguèron, em' acò lou seguiguèron.

CHAPITRE VINT-E-UNEN

Noste-Segne intro triounfalamen dins Jerusalèn. — Coucho li vendèire dóu Temple. — La figuiero dessecado. — Li prince di prèire counfoundu pèr lou divin Mèstre. — Parabolo di dous fiéu de famiho, di vigneiroun assassin e de la pèiro de cantounau.

1. Quouro se devinèron proche de Jerusalèn, tant-lèu èstre à Beifagé, contro la mountagno dis Oulivo, Jèsu mandé dous de si disciple,

2. Disènt: — Anas au vilage qu'avès en fàci, e tre i'arriba, trouvarès uno saumo estacado em' un saumin contro elo; destacas-lèi, e me lis adurrès.

3. E se pèr cas vous disien quaucarèn, respoundès-ié que lou Segnour n'a de

besoun, e tant-lèu vous li leissaran mena.

4. Or, tout acò ansin se passè, pèr que se coumpliguèsse la dicho dóu Proufèto (1):

(1) ISAÏO LXII, 11 e ZACARÏO, IX, 9.

5. Digas à la fiho de Sioun (1): Ve-lou toun Rèi que vèn vers tu, plen d'amistanço, d'assetoun sus uno saumo e sus lou saumin, lou pichot d'aquelo que porto lis ensàrri (2).

6. S'enanèron dounc li disciple, e faguèron coume jèsu i'avié coumanda.

7. Aduguèron la saumo e lou saumin, estendeguèron sus éli si vièsti e lou faguèron asseta dessus.

8. Or, un mouloun de gènt estendeguèron sis abihage sus lou camin; d'autre coupavon de branco is aubre e n'en fasien un terro-sòu.

9. E tóuti ensèn, aquéli qu'anavon davans e aquéli que venien après, cridavon: Hosanna au Fiéu de Dàvi! Benesi aquéu que vèn au noum dóu Segnour! Hosanna fin-qu'aperamoundaut!

10. E quand aguè fa soun intrado en Jerusalèn, touto la vilo fuguè dins l'escaufèstre e disié: — Qu's aquéu?

11. E li gènt respoundien: Aquéu-d'aqui es Jèsu, lou proufèto de Nazarèt en Galilèio.

(1) Espressioun pouëtico de la Santo Escrituro pèr designa Jerusalèn.

(2) Mot à mot: d'aquelo que porto lou jou, valènt-à-dire de la saumo.

12. Jèsu pamens intrè dins lou tèmple de Diéu, e couchè tóuti aquéli que vendien e croumpavon dins lou tèmple; devessè li taulo di chanjaire e li sèti di vendèire de coulombo.

13. E ié faguè: — Es escri: A moun oustau ié diran l'oustau de la preguiero (1); mai vautre n'avès fa uno cauno de larroun (2).

14. Alor d'avugle emai de goi s'avancèron d'éu dins lou tèmple, e li gariguè.

15. Mai li prince di prèire e lis Escribo, de vèire li meravaho qu'avié facho e li pichot que cridavon dins lou tèmple, e que disien: Hosanna au Fiéu de Dàvi! n'en fuguèron dins l'endignacioun.

16. E ié venguèron: — Ausès ço que dison? Jèsu ié respoundeguè: — Perfetamen. Avès jamai legi eiçò: De la bouco di pichounet e dis enfant de la, as tira la lausenjo la mai coumplido.

17. E lis aguènt leissa 'qui, s'enanè foro vilo à Betanò, e ié prenguè la retirado.

18. Lou matin, coume tournavo à la vilo, aguè fam.

(1) ISAÏO, LXVI, 7.

(2) JEREMÌO, VII, 11.

19. E vesènt uno figuiero de-long dóu camin, se n'avancè; mai noun ié trouvè rèn que de fueio, e ié diguè: — Que jamai sorte frucho de tu eternamen! E fuguè, la figuiero, dessecado quatecant.

20. Ço que vesènt, li disciple restèron espanta e diguèron: — Coume s'es tant lèu dessecado?

21. Jèsu ié respoundeguè: — Veramen vous lou dise, s'avès la fe, e que noun chancelés, noun soulamen farés acò d'uno figuiero; mai meme se disès à-n-aquelo mountagno: Lèvo-te d'aqui e jito-te dins la mar, elo lou fara.

22. E que que siegue que demandés emé fe dins la preguiero, l'outendrés.

23. Quand fuguè arriva dins lou tèmple, li prince di prèire e lis ancian dóu pople s'aprouchèron d'eu qu'èro en trin d'ensigna, e ié diguèron: — Pèr quinte poudé fasès acò-d'aqui? e quau vous a douna aquéu poudé?

24. Jèsu ié respoundeguè: — Vous pausarai, tambèn iéu, uno questioun, e se me respoundès, vous dirai, iéu, en vertu de que poudé fau aquéli causo d'aqui.

25. Lou batejat de Jan, d'ounte èro? dóu cèu o dis ome? Mai aquèsti se pensavon dintre éli e venien:

26. Se respoundèn: — Dóu cèu, nous dira: — Coume vai qu'avès pas creigu en eu? Se pèr contro ié respoundèn: — Dis ome, garo lou pople! Tóuti, en efèt, regardavon Jan coume un proufèto.

27. Adounc respoundeguèron à Jèsu: Sabèn pas. Ié respoundeguè, eu tambèn: Nimai iéu vous dirai pas pèr que poudé fau aquéli causo.

28. Dequé pensas d'eicò? Un ome avié dous drole; venguè vers lou proumié e ié diguè: — Moun fiéu, vai-t'en travaia, vuei, à ma vigno.

29. Aquest respoundeguè: — Nàni. Mai pièi repentous qu'èro, i'anè.

30. Venguè, après, vers lou segound, e ié coumandè la memo causo. Aquest respoundeguè: — Ié vau, Segnour. E i'anè pas.

31. Quau es aquéu di dous qu'a fa la voulounta de soun paire? Lou proumié, ié venguèron. Jèsu ié repliquè: — Veramen vous lou dise, li publican e li panturlo vous passaran davans dins lou reiaume de Diéu.

32. Car es vengu vers vautre, Jan, dins la draio de la justico e noun avès creigu en eu. Mai li publican e li panturlo l'an creigu; e vautre, que vesias acò, noun vous sias repenti pièi, pèr crèire en eu.

33. Ausès uno outro parabolo. L'avié un paire de famiho que plantè uno vigno, l'enviournè d'uno baragno, ié cavè un destré (1) e ié bastiguè uno toure; la louguè pièi à de vigneiroun e partiguè pèr li païs liuen.

34. Or, quand fuguerian peraqüi au tèms di vendémi, éu mandè si serviciau i vigneiroun, pèr reçaupre la recordo.

35. Mai li vigneiroun i'aguènt empougna si serviciau, n'en piquèron un, tuèron l'autre, un autre l'aqueirèron.

36. Tourna ié mandè d'àutri serviciau mai noumbrous que li proumié, e tant ié faguèron coume is autre.

37. A la fin, ié mandè soun fiéu, disènt: — Auran respèt de moun fiéu.

(1) Èro uno espèci de truei cava en terro. (GAUME)

38. Mai li vigneiroun, en vesènt lou fiéu, se diguèron entre éli: Acò 's l'eiretié; venès, tuen-lou, e saren mèstre de soun eiretage.

39. Em' acò l'agantèron, lou jitàron foro de la vigno e lou tuèron.

40. Adounc se un cop vendra lou mèstre de la vigno, dequé fara d'aquéli vigneiroun?

41. Ié respoundeguèron: — Li fara peri de malo mort, aquéli miserable, e lougara sa vigno à d'àutri vigneiroun que n'i'en rendran li fru à la sesoun vougudo.

42. Jèsu ajustè: — Avès jamai legi dins lis Escrituro: La pèiro qu'an rejitado li bastissèire, es aquelo qu'es devengudo la pèiro de cantounau? Acò 's l'obro dóu Segnour, e n'en soun nòstis uei esmeraviha. (1)

43. Amor d'acò, vous dise que lou reiaume de Diéu vous sara leva e lou dounaran à-n-un pople que n'en pourtara li fru.

44. E quau toumbara sus aquelo pèiro se i'embregara; e aquéu sus quau toumbara, elo l'escrachara.

45. Quand aguèron entendu aquéli parabolo, li prince di prèire e li Farisen compreguèron que Jèsu parlavo d'éli.

46. Em' acò cercavon de l'aganta; mai aguèron pòu dóu pople, que lou regardavo, dóumaci, coume un proufèto.

(1) Proufecio dóu Saume CXVII, 22 e d'ISAÏO, VIII, 14; XXVIII, 16, que s'es coumplido en Jèsu d'uno façoun meravihouso.

CHAPITRE VINT-E-DOUSEN

Parabolo d'un rèi que marido soun fiéu. — Diéu e Cesar. — Li Saduciéu e la resurreicioun di mort. — Lou grand coumandamen de la Lèi. — Lou Messio, fiéu e Segnour de Dàvi.

1. Jèsu, prenènt la paraulo, parlè tournamai en parabolo, disènt: —
2. Es coumparable, lou reiaume paradisen, à-n-un rèi que faguè li noço de soun fiéu.
3. E mandè si serviciau pèr souna li counvida de la noço; mai aquèsti voulien pas veni.
4. Tourna-mai mandè d'àutri serviciau, disènt: — — Fasès saupre eiçò i counvida: Veici qu'ai prepara ma dinado; mi biòu e mi poulaio grasso, tout acò 's tua, tout acò 's lèst; venès à la noço.
5. Mai éli n'en faguèron ges de cas, e s'enanèron, l'un à soun mas, l'autre à soun negòci;
6. Lis autre agantèron li serviciau, e i'aguènt fa que-noun-sai d'escorno, li tuèron.
7. Lou rèi, entre lou saché, carguè la coulèro, e mandant si troupo, esterminè aquélis assassin e boutè fiò à sa ciéuta.
8. Alor diguè à si serviciau: — Li noço soun lèsto; mai aquéli qu'aviéu counvida n'èron pas digne.
9. Anas-vous-en dounc à la crousiero di camin, e que gènt que trouvés, counvidas-lèi i noço.
10. E s'enanèron li serviciau à travès camin; arrabaièron tóuti aquéli que trouvèron, li marrit coume li bon; e fuguè, la salo dóu festin, pleno de taulejaire.
11. Intrè pièi, lou rèi, pèr vèire si counvivo, em' acò devistè un ome qu'avié ges de raubo nouvialo.
12. Aquéu gardè un grand chut.
13. Alor lou rèi diguè à si gènt: — Estacas-ié li man emé li pèd e jitas-lou dins la sournuro esteriouro: aqui i'aura lou plourun e lou crenihamen de dènt.
14. Car n'i'a forço d'apela, e gaire d'elegi.
15. Em' acò li Farisen s'estènt enana, tenguèron counsèu pèr prene Jèsu dins si paraulo.
16. E veici qu'éli ié mandon si disciple emé quàuquis Eroudian. Mèstre, ié dison, sabèn que sias vertadié e qu'ensignas en verita lou camin de Diéu, sènso vous enchaure de degun, dóumaci noun vous arrestas au parèisse di gènt.
17. Adounc digas-nous voste vejaire: devèn-ti paga la cènso à Cesar o noun (1).
18. Mai Jèsu, devistant soun marridige, ié diguè: Que venès me tenta, ipoucrito?
19. Fasès-me vèire la mounedo de la cènso. Tant-lèu ié semoundegnèron un denié (2).
20. Alor Jèsu ié faguè: De quau es aquelo tèsto e l'escrì qu'es endessus?
21. De Cesar, ié venguèron. Éu ié respoundeguè: Rendès dounc ço qu'es de Cesar à Cesar, e ço qu'es de Diéu à Diéu.
22. En ausènt acò restè on nè, e lou leissant aqui, s'enanèron.

23. Aquéu meme jour, lou venguèron trouva li Saduciéu, qu'acò 's de gènt que nègon la resurreicioun, e lou questiounèron,

(1) Tribut que li Jusiòu devien paga i Rouman. Cesar, acò 'ro un titre pourta pèr tóuti lis emperaire eici, s'agis de l'emperaire Tibèri. (FILLION)

(2) Vèire chap. XVIII, 28.

24. Disènt: — — Mouïse a di: Se quaucun mor en aguènt ges d'enfant, fau que soun fraire espouse sa mouié e doune de crèis à soun fraire.

25. Or, avian sèt fraire dins noste endré. Lou proumié, aguènt pres uno femo, mouriguè; e, de crèis estènt sènso, leissè sa mouié à soun fraire.

26. Tant n'arribè au segound emai au tresen, fin-qu'au seten.

27. Enfin, après tóuti éli, tambèn la femo es morto.

28. Ansin, à la resurreicioun, de quau d'aquéli sèt elo sara la mouié, d'abord que tóuti l'an agudo?

29. Jèsu ié respoundeguè: — Sias en plen dins l'error, ignourènt que sias dis Escrituro e de la vertu de Diéu.

30. Dóumaci, à la resurreicioun, lis ome auran ges de femo, nimai li femo d'ome; mai saran coume lis ange de Diéu en paradis.

31. Pèr quant à la resurreicioun di mort, avès pas legi li paraulo que Diéu vous a dicho:

32. Iéu siéu lou Diéu d'Abram, e lou Diéu d'Isa e lou Diéu de Jacob (1)? Noun es adounc lou Diéu di mort, mai di vivènt.

(1) EISÒDI III, 6.

33. E de l'ausi, lou pople èro dins l'amiracioun de sa dóutrino.

34. Mai li Farisen, tre saupre qu'avié remouca li Saduciéu, s'acampèron eusèmblo;

35. E n'i'aguè un, dóutour de la lèi, que pèr lou prouva ié faguè aquesto questioun:

36. Mèstre, quint es lou grand coumandamen de la Lèi?

37. Jèsu ié diguè: — Amaras lou Segnour toun Diéu de tout toun cor, e de touto toun amo e de tout toun èime (1).

38. Acò 's lou mai grand e lou proumié di coumandamen.

39. Lou segound ié ressèmblo: Amaras toun prouchan coume tu-meme (2).

40. Dins aquéli dous coumandamen touto la Lèi se i'endevèn, emai li Proufèto.

41. Or, li Farisen estènt encaro acampa, Jèsu li questiounè,

42. Disènt: — Dequé pensas dóu Crist? De quau es lou fiéu? De Dàvi, ié faguèron.

43. Éu ié venguè: — Coume vai alor que Dàvi, ispira de Diéu, l'apello soun

Segnour dins aquest verset:

(1) DÉUT. VI, 5.
2 LEVIT. XIX, 18.

44. A di lou Segnour à moun Segnour: Assèto-te à ma drecho, d'aquí-que fugue de tis enemy l'escabèu de ti pèd (1)?

45. Adounc se Dàvi l'apello soun Segnour, coume se trovo d'èstre soun fiéu?

46. E degun ié poudié respondre un mot, nimai quau que fugue ausè plus, partènt d'aquéu jour, ié faire de questioun.

(1) SAUME CIX, 1.

CHAPITRE VINT-E-TRESEN

Noste-Segne clamo contro la vanita, la patufelarié, lou meichantige dis Escribo e di Farisen. — L'umileta recoumandado i disciple. — Li crime e lou castigamen de Jerusalèn.

1. Alor Jèsu s'adreissè au pople emai à si disciple,
2. En disènt: — Soun asseta sus la cadiero de Mouïse, lis Escribo e li Farisen.
3. Ousservas dounc e praticas tout ço qu'éli vous diran; mai ço que fan, lou fagués pas: dison,éli, e n'en fan rèn.
4. Estacon de gros fais que se podon pas pourta, e li cargon sus lis espalo dóu mounde; mai refuson de li boulega'mé soun det (1).

(1) Embarrassavon la Lèi d'un mouloun de pratico minuciouso, ridiculo que venien en òdi au pople e lou geinavon à noun plus.

12. E ié venguè: — Moun ami, coume as intra eici sènso raubo nouvialo? Aquéu gardè un grand chut.

13. Alor lou rèi diguè à si gènt: Estacas-ié li man emé li pèd e jitas-lou dins la sournuro esteriouro: aquí i'aura lou plourun e lou crenihamen de dènt.

14. Car n'i'a forço d'apela, e gaire d'elegi.

15. Em' acò li Farisen s'estènt enana, tenguèron counsèu pèr prene Jèsu dins si

paraulo.

16. E veici qu'éli ié mandon si disciple emé quàuquis Eroudian. Mèstre, ié dison, sabèn que sias vertadié e qu'ensignas en verita lou camin de Diéu, sènso vous enchaure de degun, dóumaci noun vous arrestas au parèisse di gènt.

17. Adounc digas-nous voste vejaire: devèn-ti paga la cènso à Cesar o noun (1).

18. Mai Jèsu, devistant soun marridige, ié diguè: — Que venès me tenta, ipoucrito?

19. Fasès-me vèire la mounedo de la cènso. Tant-lèu ié semoundegnèron un denié (2).

20. Alor Jèsu ié faguè: — De quau es aquelo tèsto e l'escrì qu'es en-dessus?

21. De Cesar, ié venguèron. Éu ié respoundeguè: — Rendès dounc ço qu'es de Cesar à Cesar, e ço qu'es de Diéu à Diéu.

22. En ausènt acò restè on nè, e lou leissant aquí, s'enanèron.

23. Aquéu meme jour, lou venguèron trouva li Saduciéu, qu'acò 's de gènt que nègon la resurreicioun, e lou questionèron,

(1) Tribut que li Jusiòu devien paga i Rouman. Cesar, acò 'ro un titre pourta pèr tóuti lis emperaire eici, s'agis de l'emperaire Tibèri. (FILLION)

(2) Vèire chap. XVIII, 28.

5. Tóuti sis acioun, li fan pèr èstre vist dis ome: tambèn alargisson si bendèu (1) e vous an de franjo longo à noun plus.

6. Amon li proumiéri plaço dins li festin, e li proumié sèti dins li sinagogo;

7. Amon d'èstre saluda en pleno plaço e d'èstre apela pèr li gènt, rabin (2).

8. Mai vautre, cerqués pas que vous apellon rabin, dóumaci noun avès rèn qu'un Mèstre, e tóuti vautre sias fraire.

9. E dounés à degun sus terro lou noum de paire, dóumaci noun avès rèn qu'un Paire qu'es dins lou cèu.

10. Nimai vous apelés pas mèstre, pèr-ço-que n'avès rèn qu'un mèstre, lou Crist.

11. Aquéu qu'es lou mai grand de vautre, sara voste serviciau.

12. Qu s'enausso, l'abeissaran; e qu s'abaisso l'enaussaran.

(1) Acò 'ro de bendeto de pergamin que i'èron escrì diferènt passage de la Lèi de Mouïse. Aquéli bendeto èron estremado dins de pichòti bouito munido de lònqui courrejo. Li Judiéu se lis estacavon au front emai au bras gauche, d'enterin que pregavon. Sus li franjo sacrado, vèire la noto de XIV, 36.

(2) Valènt-à-dire Mèstre.

13. Mai malur à vautri, Escribo e Farisen ipoucrito, que clavas au mounde lou

reiaume paradisen; car i'intras pas, vous-autre, e li gènt que vènon au lindau, noun li leissas intra.

14. Malur à vàutri, Escribo e Farisen ipoucrito, que manjas lis oustau di véuso emé vòsti pregadisso loungarudo: amor d'acò, sarés mai que lis autre passa is estamino.

15. Malur à vàutri, Escribo e Farisen ipoucrito, que barrulas mar e terro pèr faire un prouselite, e tre que l'avès gagna, lou fasès fiéu de la dano dous cop mai que vous.

16. Malur à vàutri, menaire avugle, que disès: Se quaucun juro pèr lou Tèmple, acò 's rèn; mai quau juro pèr l'or dóu Tèmple, aquéu-d'aqui es engaja.

17. Estùrti e calu que sias! dequé se dèu lou mai estima, l'or o bèn lou Tèmple que santifico l'or?

18. E se quaucun juro pèr l'autar, acò 's rèn; mai quau juro pèr lou doun qu'es subre l'autar, aquéu-d'aqui es engaja.

19. Avugle! dequé se dèu lou mai estima, lou doun o l'autar que santifico lou doun?

20. Adounc aquéu que juro pèr l'autar, juro pèr l'autar e pèr tout ço que i'a dessus.

21. E quau juro pèr lou Tèmple, juro pèr lou Tèmple e pèr Aquéu que i'abito dintre.

22. E quau juro pèr lou cèu, juro pèr lou trone de Diéu e pèr Aquéu que i'es asseta.

23. Malur à vàutri, Escribo e Farisen ipoucrito, que pagas lou dèime de la mento, de t' Janet e dóu cumin (1) e qu'avès abandouna ço que i'a de mai capitau dins la lèi la justico, la misericòrdi e la fe. Es aquéli causo que falié pratica, sènso leissa lis outro de caire.

24. Menaire avugle que passas au coulaire un mousquihoun, e avalas un camèu (2).

25. Malur à vàutri, Escribo e Farisen ipoucrito, que netejas lou deforo dóu got e de l'escudello, em' acò sias en dedins plen de rapino e de brutice.

(1) La lèi que counsacravo à Diéu lou dèime di recordo. (LEVIT. XXVII, 30), noun s'aplicavo à-n-aquéli planto d'aqui.

(2) Passavon soun béure au coulaire, cregnènço d'avalas quaucun bestiolo, que la Lèi marcavo censa coume impuro; mai uno grosso bèsti, uno bèsti impuro, lou camèu, que sa car èro defendudo (DÉUT. XIV, 7), éli avien pas vergougno de l'avalas. Ço que vòu dire qu'èron fort pèr óusserva de minucio, e tremancavon sènso pudour lis article essenciau de la Lèi (Vèire KNABENBAUER)

26. Farisen avugle, netejo proumié lou dedins dóu got e de l'escudello, pèr que lou deforo tambèn siegue net.

27. Malur à vauri, Escribo e Farisen ipoucrito, dóumaci semblas à de toumbèu passa au la de caus (1), que d'en-deforo parèisson poulit au mounde, mai en-dedins soun clafi d'os de mort e d'un mouloun de pourrituro.

28. Ansin vautre d'en-foro pareissès juste à la visto dóu mounde, mai en-dedins sias plen d'ipoucrisio e d'iniqueta.

29. Malur à vautre, Escribo e Farisen ipoucrito, que bastissès de toumbo i Proufèto e adournas li cros di juste,

30. Em' acò disès: — S'avian viscu dóu tèms de nòsti rèire, aurian pas fa bando em' éli pèr escampa lou sang di Proufèto.

31. D'acò soulet, vous prouvas à vautre meme que sias bèn li felen d'aquéli que tuèron li Proufèto.

32. Anen, vautre, fasès-la versa, la mesuro de vòsti paire.

(1) Au Libre di Noubre, XVI, 19 es di que rèsto impur, sèt jour de filo, aquéu qu'aura touca uno toumbo. Amor d'acò, lis Israelito passavon au blanc de caussino li toumbèu qu'èron gaire en visto, pèr que li gènt, tre vèire blanqueja, s'avisèsson.

33. Serp, raço de vipèro, coume pourrés fugi lou jujamen de la dano (1)?

34. Dóumaci, veici que iéu vau vous manda de proufèto, de sage, d'escribo; em' acò d'uni que i'a li tuarés e li boutarés en crous, d'autre li flagelarés dins vòsti sinagogo e li coursejarés de vilo en vilo,

35. Pèr que retoumbe sus vautre tout lou sang innoucènt que s'es escampa sus terro, despièi lou sang d'Abèl lou juste enjusquo au sang de Zacario, fiéu de Baraquiò, qu'avès sagata entre lou tèmple e l'autar (2).

36. Veramen vous lou dise, tout acò-d'aquí retoumbara sus aquesto generacioun.

37. Jerusalèn, Jerusalèn, que tues li Proufèto e aquèires aquéli que te mandon, quant de cop ai vougu acampa ti fiéu, coume la galino acampo si pouletoun souto sis alo, e as fa de refus.

38. Veici que voste oustau istara desert, à l'abandon.

39. Car vous lou dise, noun me veirés plus partènt d'aro, d'aquí-que digués: Benesi aquéu que vèn au noum dóu Segneur.

(1) Vèire V, 22.

(2) Dóu tèms dóu rèi Jouas (II. PARALIP. XXIV, 20)

CHAPITRE VINT-E-QUATREN

Proufetisamen sus le rouino dóu Tèmple. — Signe qu'anounciaran la catastrofo de Jeruzalèn e la fin dóu mounde. — Se teni revihadis.

1. Jèsu, estènt sourti dóu tèmple, s'enanavo. Em' acò s'aprouchèron si disciple e ié faguèron óusserva li bastisso dóu tèmple.
2. Mai éu, ié respoundènt, diguè: — Lou vesès, tout acò-d'aquí? Veramen vous lou dise, sara bèn tant aclapa que noun ié restara pèiro sus pèiro.
3. E coume èro asseta sus la mountagno dis Oulivié, s'aprouchèron d'eu si disciple à la secrèto, en ié disènt: — Digas-nous, quouro arribaran aquéli causo? e que signe i'aura de voste avenimen e de l'acabado dóu siècle?
4. E Jèsu ié respoundeguè: — Avisas-vous que degun vous engane.
5. N'i'a forço, dóumaci, que vendran en moun noum, disènt: — Es iéu lou Crist e n'enganaran mai que d'un.
6. Ausirés parla de guero e de brut de guerrou. Anés pas vous treboula; car acò-d'aquí fau qu'arribe, mai es panca la fin.
7. Dóumaci, partiran en guerrou pople contre pople e reiaume contro reiaume; e i'aura de pèsto emai de famino, e de terro-tremo en divers rode.
8. Mai tout acò-d'aquí sara que lou coumençamen di lagno.
9. Vous passaran alor pèr li tourment em' acò vous tuaran; e sarés ahi de tóuti li nacioun, raport à moun noum.
10. Bravamen de gènt alor s'escandalisaran, e lis un lis autre se trahiran, e se vendran en òdi lis un is autre.
11. S'aubourara un mouloun de faus proufèto qu'enganaran pas mau de mounde.
12. E en estènt que i'aura en abounde d'iniqueta, se refrejara la carita de forço gènt.
13. Mai quau aura persevera enjusquo à la fin, aquéu-d'aquí sara sauva.
14. E se predicara aquest evangèli dóu reiaume dins lou mounde entié, pèr servi de testirnòni à tóuti li nacioun; e alor vendra la fin finalo.
15. Adounc quouro veirés l'abouminacioun de la desoulacioun, anounciado pèr lou proufèto Danié (1), se teni dins lou liò sant, qu legis coumprenque.
16. Alor aquéli qu'en Judèio soun, encourron-se vers li mountagno;
17. Qu es sus sa téulisso (2) noun davale pèr empourta quaucarèn de soun oustau;
18. Qu es au champ, noun s'entourne pèr carga sa blodo.
19. Malur is empregnado, emai i femo que nourriran en aquéu tèms!
20. Pregas que noun arribe vosto fugido en ivèr o un jour de sabat.
21. I'aura, dóumaci, à-n-aquelo epoco, un treboulige di grand, coume n'i'a ges agu dempièi la coumençanço dóu mounde enjusqu'aro e coume n'i'aura plus.
22. E se noun èron acourchi aquéli jour, touto car noun istarié sauvo; mai raport is eligi, saran acourchi aquéli jour.
23. Alor se quaucun vai vous dire: Vès, es eici lou Crist, o eila, anessias pas lou crèire.

(1) Danié, IX, 27.

(2) Li téulisso dis oustau dins l'Ouriènt se devinon cloto, servon de permenadou e de souleiadou.

24. Car s'aubourara de faus crist e de faus proufêto, e faran de meraviho grand de causo espetaclouso, qu'auran pèr se ié troumpa, se se poudié, meme lis elegi.

25. Vaqui, vous ai averti.

26. Adounc, se vous dison: — Vès-lou, es dins li mèmbe de l'oustau! n'en creigués rên.

27. Car coume un uiau fisco dóu levant e lampejo fin-qu'au tremount, ansin sara peréu l'avenimen dóu Fiéu de l'ome.

28. Ounte que siegue lou cors, aqui s'acamparan lis aiglo.

29. Tout-d'un-tèms passa lou treboulèri d'aquéli jour, lou soulèu vendra escur, la luno fara plus lume, lis estello cabussaran dóu cèu e li vertu celestialo saran en bourroulo (1).

30. E alor pareira lou signe dóu Fiéu de l'ome dins lou fïermamen (2); em' acò se doultaran tóuti li pople de la terro; e veiran lou Fiéu de l'ome veni sus li niéulo dóu cèu em' uno poutesta di grand e uno grand majesta.

31. E mandara sis ange qu'emé la troumpeto e uno voues restountissènto, arrabaïaran lis elegi di quatre vènt e d'un bout à l'autre bout di cèu.

(1) Li vertu, valènt-à-dire li lèi dóu mounde siderau. (KNABENBAUER)

(2) Aquéu signe es la crous. (Vèire l'*Oufice de la Santo Crous*, 2 de Mai)

32. Coumprenès eiçò pèr la parabolo de la figuiero. Quouro li brout soun encaro tèndre e que la fueio a sourti, sabès que l'estiéu es pas liuen;

33. Ansin vautre, se'n-cop veirés tóuti aquéli causo, sachés qu'es aqui lou Fiéu de l'ome à voste lindau.

34. Veramen vous lou dise, aquesto raço d'eici noun passara pas, d'aqui-que tout-acò se fague (1).

35. Lou cèu e la terro passaran, mai mi paraulo à iéu noun passaran.

36. D'aquéu jour e d'aquelo ouro res n'a couneissènço, pas meme lis ange de paradis; i'a rên que lou Paire.

37. Or, ço qu'arribè dóu tèms de Nouvè, arribara peréu à l'avenimen dóu Fiéu de l'ome.

38. De meme que li jour de davans l'endoulible, lis ome manjavon e bevien, se maridavon e maridavon si chato, enjusquo au jour ounte Nouvè intrè dins l'archo;

(1) Noste-Segne anóuncio, en aquest rode, que la raço di Judiéu durara enjusquo à soun segound avenimen. (KNAB)

39. E que sachéron rên, d'aqui-que venguêsse l'endoulible e lis empourtêsse tóuti, ansin aura d'èstre à l'avenimen dóu Fiéu de l'ome.

40. Alor dous ome saran dins uno terro: l'un sara pres, e l'autre leissa;

41. Dos femo moulinaran à soun moulin (1): l'uno sara presso, e l'autro leissado.

42. Vihas dounc, que sabès pas à queto ouro voste Segnour vendra.

43. Sachés bèn eiçò, se couneissié, lou paire de famiho, à queto ouro lou larroun dèu veni, viharié osco seguro, e noun leissarié trauca soun oustau.

44. Adounc, vâutri tambèn, fugués lèst, dóumaci à l'ouro que n'en sabès rên, lou Fiéu de l'ome vendra.

45. Quau es, à vosto estimo, lou serviciau fidèu e avisa, que soun mèstre l'a'stabli sus si gènt pèr ié douna soun recate au tèms vougu?

46. Benurous aquéu serviciau qu'entre arriba, soun mèstre lou trouvara'nsin à soun travail!

47. Veramen vous lou dise, éu sus tóuti si bèn l'establira.

(1) Es lou moulin à man. Chasco famiho ourientalo n'avié un dins soun oustau.

48. Mai s'es marrit, aquéu serviciau e que se digue dintre éu: Moun mèstre es pancaro à la vèio de veni!

49. E que se boute à pica si coulègo, e mange e begue emé lis ibrougno,

50. Vendra lou mèstre d'aquéu servitour, dins lou jour que se i'espèro pas, e à l'ouro que n'en saup rên;

51. Em' acò lou separara (1) e lou boutara'mé lis ipoucrito. Aqui i'aura de plour e de crussimen de dènt.

(1) Valènt-à-dire lou coundanara à mort.

CHAPITRE VINT-E-CINQUEN

Parabolo di dèz vierge e di talènt. Tablèu dóu jujamen darrié.

1. Alor sara semblable, lou reiaume de paradis, à dèz vierge que, prenènt si calèu, s'enanèron à l'endavans dóu nòvi e de la nòvio (1).
2. Or, n'i'avié cinq d'aquéli qu'èron folo e cinq qu'èron sajo.
3. Li cinq folo, en aguènt pres si calèu, pourtèron ges d'òli em' éli.
4. Li sajo, pèr contro, prenguèron d'òli dins sis eisino emé si calèu.
5. Coume restavo lou nòvi de veni, penequèron tóuti e s'endourmiguèron.
6. Mai, au mitan de la niue, un crid restountiguè: — Veici lou nòvi que vèn! anas à soun rescontre.

(1) Dóu tèms di noço, encò dis Israelito, lou nòvi èro acoumpagna de dèz jouvènt e la nòvio de dèz chato.

7. Alor se levèron, tóuti aquéli vierge, e alestiguèron si calèu.
8. Mai li folo i sajo diguèron: — Dounas-nous de voste òli, que nòsti calèu s'amosson.
9. Respoundeguèron li sajo, disènt: — Cregnènço que n'i'ague pas proun pèr nautro emai pèr vautre, anas pulèu vers li vendèire, e croumpas-vous-n'en.
10. Em' acò, d'enterin que n'anavon croumpa, venguè lou nòvi, e aquéli qu'èron lèsto intrèron em' éu pèr li noço, e fuguè sarrado la porto.
11. Finalamen, venguèron peréu lis àutri vierge, disènt: — Segnour, Segnour, durbès-nous.
12. Mai éu respoundeguè: — Veramen vous lous dise, vous counèisse pas.
13. Vihas dounc, que noun sabès lou jour ni l'ouro.
14. N'en es d'acò coume de l'ome qu'estènt de partènço pèr un long viage, sounè si serviciau e ié fisè si bèn.
15. A l'un ié dounè cinq talènt (1), à l'autre dous, à-n-un autre un, à cadun segound soun engèni. E lou vaqui parti.

(1) Vèire la noto de XVIII, 24.

16. Pamens, aquéu qu'avié reçaupu cinq talènt s'enanè, li faguè travaia e n'en gagnè cinq autre.
17. Emai aquéu que n'avié reçaupu dous, n'en gagnè tambèn dous autre.
18. Mai aquéu que n'avié reçaupu rèn qu'un, s'estènt enana, cavè un trau dins la terro, e i'escoundeguè la pecùni de soun mèstre.
19. Bravamen de tèms après, revenguè lou mèstre d'aquéli serviciau, e ié faguè rèndre si comte.
20. Alor s'estènt avança, lou qu'avié reçaupu cinq talènt, n'en presentè cinq autre,

disènt: — Mèstre, cinq talènt m'avias fisa, vès-n'en mai cinq autre qu'ai gagna.

21. Soun mèstre ié diguè: — Brave! bon e fidèu serviciau, d'abord que siés esta fidèu en pau de causo, iéu sus forço outro t'establirai: intro dins la joio de toun mèstre.

22. S'avancè peréu lou qu'avié reçaupu dous talènt e diguè: — Mèstre, dous talènt m'avias fisa, vès-n'en mai dous autre qu'ai gagna.

23. Soun mèstre ié diguè: — Brave! bon e fidèu serviciau, d'abord que siés esta fidèu en pau de causo, iéu sus forço outro t'establirai; intro dins la joio de toun mèstre.

24. Enfin s'avancè peréu aquéu que n'avié reçaupu qu'un talènt, e diguè: — Mèstre, sabe que sias un ome dur, que meissounas ounte avès rèn semena, e rabaïas ounte avès rèn mes.

25. E de la pòu me siéu enana, ai escoundu voste talènt dins la terro: vès-lou, avès aqui ço qu'es vostre.

26. Mai soun mèstre ié respoundeguè: — Varlet catiéu e peresous, sabiés que meissoune ounte noun semene, e que rabaïe ounte ai rèn mes;

27. Auriés degu alor plaça moun argènt vers li banquié, e coume acò, à moun retour, iéu auriéu retira ço qu'es miéu emé l'interès.

28. Levas-ié dounc lou talènt di man, e dounas-lou à-n-aquéu qu'a dès talènt.

29. En quau a, dóumaci, ié dounaran, e sara dins la drudiero; mai en quau noun a, ié levaran ço que sèmblo avé.

30. Aquéu serviciau inutile, jitas-lou dins la sournuro esteriouro: aqui i'aura de plour e de crussimen de dènt.

31. Or, quouro vendra lou Fiéu de l'ome dins sa majesta, emé tóuti lis ange à sa coumpagno, s'assetara sus lou trone de sa glòri.

32. E saran acampado davans éu tóuti li nacioun, e desseparara lis un d'emé lis autre, coume lou pastre desseparo li fedo d'emé li bòchi;

33. E boutara li fedo à sa drecho, li bòchi à sa gaucho.

34. Alor dira lou Rèi à-n-aquéli qu'à sa drecho saran: Venès, li benesi de moun Paire, poussedissès lou reiaume alesti pèr vautre, dempièi la coumençanço dóu mounde.

35. Ai agu fam, dóumaci, e m'avès fa manja; ai agu set, e m'avès fa béure; ère estrangié e m'avès retira;

36. Ère nus, e m'avès vesti; ère malaut e me sias vengu vèire; ère en presoun, e sias vengu vers iéu.

37. Alor ié respoundran li juste, disènt: — Segnour, quouro vous avèn vist emé la fam, e vous avèn abouca; o'mé la set, e vous aven douna de béure?

38. Quouro dounc vous aven vist estrangié e vous avèn recata, o nus e vous avèn vesti?

39. Quouro vous avèn vist malaut o presounié, e sian vengu vous trouva?

40. E ié respoundra, lou Rèi, ié dira: Veramen vous lou dise, tóuti fes e quanto que l'avès fa au plus pichounet de mi fraire, à iéu-meme l'avès fa.
41. Alor dira à-n-aquéli qu'à sa gaucho saran: Retiras-vous de iéu, maudi; anas au fiò eternau alesti pèr lou diable e pèr sis ange.
42. Ai agu fam, dóumaci, e noun m'avès fa manja; ai agu set, e m'avès pas fa béure;
43. Ère estrangié, e m'avès pas retira; ère nus, e m'avès pas vesti; ère malaut, ère en presoun, e me sias pas vengu vèire.
44. Alor ié respoundran, tambèn éli, disènt: — Segnour, quouro vous avèn vist emé la fam o'mé la set, o sènso oustau, o sènso vièsti, o malaut o presounié, e qu'aven manca de vous assista?
45. Em' acò ié respoundra, ié dira: Veramen vous lou dise, tóuti fes e quanto que l'avès pas fa à l'un d'aquéli pichounet, es à iéu que l'avè's pas fa.
46. E s'enanaran aquésti au suplice eternau; mai li juste, à la vido eternalo.

CHAPITRE VINT-E-SIEISEN

Lou complot di catau judiéu. — Madaleno voun la tèsto de Jèsu. — Trahimen de Judas. — La darriero Cèno e la Santo Eucaristio. — Au Jardin dis Oulivo. — Encò de Caïfo. — Renegamen de sant Pèire.

1. E vous trovarés que Jèsu, acabado tóuti aquéli predicanço, diguè à si disciple:
2. Sabès que dins dous jour la Pasco se fara, em' acò liéuraran lou Fiéu de l'ome pèr lou clavela sus la crous.
3. S'acampèron alor di Prince di prèire e li majourau dóu pople (1) dins la salo dóu grand-prèire que ié disien Caïfo.
4. E en counsèu decidèron d'aganta Jèsu pèr ruso e de lou tua,
5. Mai disien: — Que noun siegue dóu tèms de la fèsto, que i'aurié bessai un escaufèstre dins lou pople.
6. Or, coume Jèsu èro à Betanì, dins l'oustau de Simoun lou Ladre,

(1) Èro li mèmbe dóu Sanedrin. (Vèire noto I, p. 156)

7. Uno femo s'avancè d'éli, tenènt un vas d'alabastre plen d'un baume requist e l'escampè sus sa tèsto, dóu tèms qu'èro entaula.
8. De vèire acò, li disciple se n'endignèron e disien: Dequ'es aquéu degai?
9. Aurié pouscu, aquéu baume, se vèndre mai que bèn e se n'en faire l'óumorno i

paure.

10. Mai li couneissié Jèsu e ié diguè: — Perqué ié faire de peno à-n-aquelo femo? Es uno obro bono que vèn de me faire à iéu.

11. Car n'aurés toujours de paure emé vautre, e iéu pas toujours m'aurés.

12. Elo, en metènt aquéu baume sus moun cors, l'a fa pèr moun ensevelimen.

13. Veramen vous lou dise, ounte que se predique aquest Evangèli, dins lou mounde entié, countaran ço qu'elo vèn de faire e se souvendran d'elo.

14. Alor un di douge, que ié disien Judas l'Escariot, s'enanè vers li Prince di prèire.

15. E ié venguè: — Dequé me voulès baia, e iéu vous lou liéurarai? Em' acò faguèron pache de trento pèço d'argènt (1).

16. E desempieï, cercavo l'ócasioun de lou trahi.

(1) Èro proubablamen trento sicle. Lou sicle valié peraqi de cinquanto à cinquanto-cinq sòu.

17. Pamens lou proumié jour di Candolo (1), venguèron li disciple vers Jèsu e ié diguèron: — Ounte voulès que vous alestiguen la soupado pascalo?

18. E Jèsu de ié respondre: — Anas en vilo encò d'un tau e digas-ié: lou Mèstre dis: Moun tèms s'avanço; à toun oustau farai la Pasco emé mi disciple.

19. E faguèron li disciple coume Jèsu i'avié coumanda e alestiguèron la Pasco.

20. A la vesprado, èro entaula emé si douge disciple.

21. E dins lou tèms que manjavon, ié faguè: — Veramen vous lou dise, un de vautre me dèu trahi.

22. E tristas mai-que-mai, vague un chascun de ié demanda: Es iéu, Segnour?

23. Mai éu respoundènt diguè: — Aquéu que bouto emé iéu la man dins lou plat, aquéu-d'aqui me trahira.

24. Lou Fiéu de l'ome, éu, s'envai coume es escri. Mai malur à-n-aquel ome que pèr éu lou Fiéu de l'ome sara trahi. Ié sarié en-de-bon à-n-aquel ome, se noun èro nascu.

(1) Acò 'ro de pan sènso levame. Touto la semana pascalo, se manjavo que d'aquéu pan; d'aqui vèn que la Pasco èro apelado la fèsto di Candolo.

25. Aqui, Judas lou trahidou ié diguè: — Es iéu, Segnour? Ié respoundeguè: — Tu, l'as di.

26. Enterin que soupavon, Jèsu prenguè de pan, lou benesiguè, lou pecè e lou baiè à si disciple, disènt: — Prenès e manjas, eiçò's moun cors.

27. E prenènt lou calice, rendeguè gràci, e ié baiè à-n-éli, disènt: — Bevès-n'en

tóuti.

28. Eiçò's moun sang, lou sang de la nouvello alianço que pèr noumbre de gènt raiara en remessioun di pecat.

29. E vous dise à vautre: Noun béurai plus, partènt d'aro, d'aquéu fru de la souco, d'aquí que lou begue emé vautre tourna-mai dins lou reiaume de moun Paire.

30. E lou cantico estènt di (1), se gandiguèron vers la mountagno dis Oulivié.

31. Alor Jèsu ié venguè: — Tóuti vautre vous escandalisarés amor de iéu, aquesto niue. Car es escri: Picarai sus lou pastre e se destroupelaran li fedo de l'escabot (2);

32. Mai, après moun ressuscitamen, vous passarei davans, en Galilèio.

(1) Valènt-à-dire li gràci que se coumpausavon de saume.

(2) ZACARÌO. XIII. 7.

33. Pèire ié respoundeguè: — Emai tóuti s'escandalisèsson raport à vous, iéu jamai m'escandalisarei.

34. Jèsu ié venguè: — Veramen te lou dise, aquesto niue, de davans que lou gau cante, tres cop me renegaras.

35. E Pèire: Quand deguèsse mourir emé vous, dis, noun vous renegarei. E tóuti li disciple parlèron coume éu.

36. Alor Jèsu venguè'm'éli en un endré que ié dison Getsemani, e diguè à si disciple: Assetas-vous eici; dóu tèms m'enanarai eila e pregarai.

37. E aguènt pres Pèire e li dous fiéu de Zebediéu, coumencè de s'entristeri e d'avé la lagno.

38. Em' acò ié diguè: — Es tristo moun amo à n'en mourir. Restas aquí e vihas emé iéu.

39. E s'estènt avança un pauquet, tombè d'aboucoun, pregant e disènt: — Moun Paire, se se pòu, que passe liuen de iéu aquéu calice. Pamens noun coume iéu vole, mai coume voulès.

40. E venguè vers si disciple, e li trouvè que dourmien, e diguè à Pèire: Ansin, avès pas pouscu, vous-autre, viha uno ouro emé iéu?

41. Vihas e pregas, que noun intrés en tentacioun. L'esperit es proumte, e la car es feblo.

42. Pèr la segoundo fes s'enanè e preguè, disènt: — Moun Paire, se noun pòu aquéu calice trepassa sènso que lou begue, fague-se vosto vouldounta.

43. E venguè tourna-mai e li trouvè mai que dourmien; èron sis uei arrapa pèr la som.

44. Lis aguènt leissa, s'enanè mai e preguè pèr li tres fes emé li mémi paraulo.

45. Tournè pièi vers si disciple e ié diguè: — Dourmès aro e repausas. Veici que s'avanço l'ouro, e lou Fiéu de l'ome vai èstre liéura entre li man di pecadou.

46. Aubouras-vous, anen! vès-lou, es proche d'eici aquéu que me trahira.
47. Parlavo encaro, em' acò Judas, un di douge, arribè; i'avie'm'eu tout un mouloun de gènt emé d'espaso e de ganche, manda pèr li Prince di prèire e lis Ancian dóu pople.
48. Or, lou traite i'avié douna'quest entresigne: Aquéu que ié farai un poutoun, es Jèsu: agantas-lou.
49. E, tout-d'un-tèms s'avançant d'eu, diguè: — Salut, Mèstre. E ié faguè un poutoun.
50. Em' acò ié diguè Jèsu: Moun ami, dequé siés vengu faire? Alor s'avancèron lis autre, agantèron Jèsu e lou boutèron en arrestacioun.
51. Mai veici qu'un d'aquéli qu'èron emé Jèsu, alounguè la man, tirè soun espaso, e picant sus un serviciau dóu Prince di prèire, ié coupè l'auriho.
52. Alor Jèsu ié diguè: — Bouto toun espaso à sa plaço; car tóuti aquéli que prendran l'espaso pèr l'espaso periran.
53. Te creses que noun pode prega moun Paire, e qu'eu noun me mandarié subran mai de douge legioun d'Ange?
54. Mai coume se coumplirien lis Escrituro, que dison qu'acò déu èstre ansin (1)?
55. En meme tèms, Jèsu diguè à-n-aquéu mounde: Coume s'avias à faire em' un larroun, sias sourti emé d'espaso, emé de ganche pèr m'aganta; tóuti li jour, pamens, ère au mitan de vautre, asseta, qu'ensignave dins lou Tèmple, e m'avès pas pres.
56. Mai tout acò s'es fa pèr que se coumpliguèsson lis escri di Proufèto. Alor tóuti si disciple l'abandonèron e fugiguèron.
57. Aquéli qu'avien arresta Jèsu l'aduguèron vers Caïfo lou grand prèire, ounte lis Escribo e lis Ancian s'èron acampa.

(1) Acò 's taut au long dins li Saume, dins Jeremiò, dins Isaïo subre-tout, chap. LIII emai en d'autri rode.

58. Or, Pèire l'avié segui de liuen jusqua dins l'escour dóu grand-prèire. Estènt intra dedins, s'èro asseta'mé li varlet pèr vèire la finicioun de tout acò.
59. Pamens li Prince di prèire e tout lou counsèu cercavon de faus testimòni contro Jèsu pèr à mort lou coundana;
60. Mai n'en trouvèron ges, emai proun faus temouin fuguèsson deja vengu. A la fin, se n'avancè dous de faus temouin.
61. Que faguèron: — Aquéu a di: — Pode destruire lou Tèmple de Diéu e au bout de tres jour lou rebasti.
62. Aqui, s'aubourant, lou grand-prèire ié diguè: — Respondes rèn à-n-aquéli depousicioun que fan contro tu!
63. Mai Jèsu mutavo pas. Alor lou grand-prèire ié venguè: — T'ajure pèr lou Diéu

vivènt, que nous digues se tu siés lou Crist, Fiéu de Diéu.

64. Ié respoundeguè Jèsu: L'as di. Mai pièi vous lou dise à vautre, un jour veirés lou Fiéu de l'ome sèire à la drecho de la Vertu de Diéu e veni sus li nivo dóu cèu.

65. Alor lou grand-prèire estrassè si vièsti, disènt: — A blasphema! Qu'es mai necite de temouin? Aro meme l'avès ausi, lou blasfème.

66. Que n'en pensas? E respoundeguèron: Amerito la mort.

67. Tant-lèu éli i'escupiguèron sus la caro e lou tabassèron; d'autre l'engautavon,

68. Disènt: — Devino, Crist, quau es que t'a pica?

69. Pèire, pamens, èro asseta deforo dins l'escour, e s'avancè d'eu uno servicialo que ié diguè: — Que? i'ères, tu, emé Jèsu lou Galileien.

70. Mai éu lou neguè davans tóuti, disènt: — Noun sai ço que vos dire.

71. Coume èro sus lou pas de la porto, uno outro servicialo lou devistè e diguè i gènt qu'èron aqui: Tambèn aquéu-d'aqui i'èro emé Jèsu de Nazarèt.

72. E tourna-mai lou neguè, en jurant: Risco rèn que counèigue aquel ome.

73. Au bout d'un pau, s'avancèron aquéli gènt d'aqui e diguèron à Pèire: Que si! tu n'en siés d'aquéli, rèn que toun parla te fai counèisse (1)

74. E zóu! éu, vague de prejita, de jura que noun couneissié rèn aquel ome. Em' acò subran lou gau cantè.

(1) Èro eisa de recounèisse li Galileien à soun acènt gavot.

75. E s'ensouvenguè, Pèire, dóu mot que Jèsu i'avié di: — De davans que lou gau cante, tres cop me renegaras. E s'estènt enana deforo, plourè à se descounsoula.

CHAPITRE VINT-E-SETEN

Aduson Jèsu vers Pilato. — Desesperanço e mort de Judas. — Barrabas e Jèsu. — La sentènci de mort e lou courounamen d'espino. — Simoun de Cireno. — Jèsu en crous emé li larroun. — Sa mort: proufessioun de fe dóu centenié. — Jóusè d'Arimatiò ensevelis Noste-Segne. — Li gàrdi manda au sepucré pèr li Judiéu.

1. Tre que fuguè jour, tenguèron counsèu li Prince di prèire e lis Ancian dóu pople contro Jèsu (1), pèr sa coundanacioun à mort.

2. L'aguènt estaca, l'enmenèron e l'aduguèron à Pons Pilato, lou gouvernour (2).

3. Alor, Judas lou trahidou, de vèire qu'èro coundana soun mèstre, fuguè pres dóu regret e venguè rèndre li trento denié d'argènt i Prince di prèire em' i majourau,

(1) Acò 'ro lou Sanedrin o grand counsèu di Judièu coumpausa de setanto mèmbe.
(2) Pilato gouvernavo la Judèio au noum de Cesar. Éu soulet poudié counfierma la sentènci pourtado contro Jèsu pèr lou Sanedrin.

4. Disènt: — — Ai peca, en vendènt lou sang dóu Juste. Mai éli li diguèron: — Que nous fai, nautre? Tu, te regardo.
5. E jitant sis argènt dins lou Tèmplo, éu se retirè, s'enanè prene un feisset e se penjè.
6. Mai li Prince di prèire, aguènt pres lis argènt, diguèron: — Noun es permés de metre acò dins lou tresor (1), qu'es lou pres dóu sang.
7. S'estènt counseia, n'en croumpèron lou champ d'un terraié, pèr i'enseveli lis estrangié.
8. D'aquí vèn que dounèron à-n-aquéu champ lou noum d'Haceldama, valènt-à-dire la terro dóu sang, que vuei encaro se noumo ansin.
9. Alor s'acoumpliguè la paraulo dóu proufèto Jeremiò: An reçaupu li trento denié d'argènt, qu'es lou pres que l'an vendu, que l'an estima li fiéu d'Israèl;
10. E lis an douna pèr lou champ d'un terraié, ansin que me l'a fa saupre lou Segnour (2).

(1) Lou tresor dóu Tèmplo.

(2) Vèire JEREMIÒ XVIII, 2 e seg.: XXXII, 8 e seg.; ZACARIÒ, XI. 12 que S. Matiéu a coumbina ensèmblo.

11. Jèsu pamens fuguè cita davans lou gouvernour e lou gouvernour ansin l'interrouguè: — Siés lou Rèi di Judièu? Jèsu ié faguè: — Tu lou dises.
12. L'acusèron pièi li Prince di prèire emai lis Ancian; éu noun respoundeguè rèn.
13. Alor Pilato de ié dire: Noun auses tóuti li depousicioun que fan contro tu?
14. Mai noun ié respoundeguè un soulet mot, e n'èro espanta lou gouvernour coume se pòu pas mai.
15. Or, pèr la soulennita (1) èro d'usage que lou gouvernour dounèsse au pople la liberta d'un presounié, d'aquéu que voulien.
16. N'i'avié alor un famous que ié disien Barrabas.
17. Adounc, coume tóuti se trovavon acampa, Pilato faguè: — Quau voulès que deliéure, Barrabas o Jèsu que ié dison lou Crist?
18. Sabié, dóumaci, qu'èro pèr jalousié que l'avien remés entre si man.
19. Enterin qu'èro asseta sus soun tribunau, sa mouié ié mandè dire: — Te mescles en rèn d'aquéu juste; siéu estado bravamen desaviado vuei pèr un souge qu'ai fa

sus éu.

(1) La soulennita pascalo.

20. Pamens li Prince di prèire e li majourau counseïeron à la pouplasso de demanda Barrabas e de mena perdre Jèsu.

21. Lou gouvernour ié diguè à-n-éli: Quau di dous voulès que vous deliéure? Éli respoundeguèron: — Barrabas!

22. Pilato ié venguè: — Que farai dounc de Jèsu que ié dison lou Crist?

23. Tóuti respoundeguèron: A la crous! Lou gouvernour ié diguè: — Que mau a fa? Mai éli cridavon encaro mai: A la crous!

24. De vèire, Pilato, que gagnavo rên, e que lou chafaret creissié de mai en mai, se faguè adurre d'aigo, se lavè li man davans lou pople, disènt: — Siéu innoucènt, iéu, dóu sang d'aquéu juste; acò 's voste afaire.

25. E, pèr responso, tout lou pouplas cridè: Toumbe soun sang sus nautre e sus nòstis enfant!

26. Em' acò boutè en liberta Barrabas e i'abandonè Jèsu, après l'avé fa flagela, pèr qu'en crous lou clavelèsson.

27. Alor li sôdard dóu gouvernour menèron Jèsu dins lou pretòri, e, acampant à soun entour touto la troupo,

28. Lou desabihèron, l'agouloupèron d'un mantèu d'escarlato;

29. Pièi, aguènt trena uno courouno d'espino, ié pausèron sus sa tèsto, em' uno cano dins sa man drecho. E plegavon lou geinouï davans éu, se trufant e disènt: — Salut, Rèi di Judiéu.

30. Em' acò i'escupissien dessus, agantavon la cano e n'i'en tabassavon la tèsto.

31. Quouro se fuguèron proun trufa d'éu, ié levèron lou mantèu, ié meteguèron mai si vièsti, e l'enmenèron pèr lou clavela sus la crous.

32. En sourtènt, rescountrèron un ome de Cireno, nouma Simoun, e zóu! lou fourcèron de carga la crous de Jèsu.

33. Arriba que fuguèron à l'endré, que ié dison Goulgouta, qu'acò 's lou Calvâri,

34. Ié faguèron béure un vin mescla de fèu; mai, tre n'avé tasta, n'en vouguè ges béure (1).

35. Quand l'aguèron crucifica, partejèron si vièsti e li tirèron au sort, pèr que se coumpliguèsse la paraulo dóu proufèto: Se soun parteja mi vièsti e an mes ma raubo au sort (2).

(1) Aquelo bevèndo amaro, aquéu vin de mierro, coume dis S. Marc, XV, 23, se dounavo d'abitudine ioundana pèr lis endourmi o lis engourdi. Es, prouvable, li

sànti femo que ié pourgiguèron aquéu béure. (KNAB)
(2) SAUME XXI, 19.

36. E d'asseta lou gardavon.

37. E boutèron en dessus de sa tèsto un escritèu de sa coundanacioun: — Acò 's Jèsu, lou Rèi di Judiéu.

38. En meme tèms, crucifiquèron em' éu dous larroun, un à sa drecho, e un à sa gauch.

39. Or, li gènt que passavon, blasfemavon contro éu, cabessejant,

40. E disènt: — — Hòu! tu que demoulisses lou Tèmplo de Diéu e qu'en tres jour lou rebastisses, sauvo-te dounc! Se siés lou Fiéu de Diéu, davalo de la crous.

41. Tambèn li Prince di prèire se trufavon emé lis Escribo e li Majourau, e disien:

42. A sauva lis autre, em' acò noun pòu se sauva éu. S'es lou Rèi d'Israèl, que davale subran de la crous, e creiren en éu.

43. A fisanço en Diéu; que lou deliéure aro, se vòu; car a di: Siéu lou Fiéu de Diéu.

44. Tant n'en fasien li larroun qu'èron clavela em' éu, e vague de l'escarni.

45. Pamens, desempièi l'ouro sieisenco fin-qu'à la nouvenco (1), la sournuro s'esperlounguè sus touto la terro.

(1) De miejour à tres ouro.

46. Vers l'ouro nouvenco, cridè Jèsu d'uno voues forto: *Eli, Eli, lamma sabacthani?* qu'acò vòu dire: Moun Diéu, moun Diéu, perqué m'avès abandouna (1)?

47. Quàuquis-un di gènt qu'èron aqui e que l'ausiguèron, disien: Ve, que sono Eli.

48. E quatecant n'l'aguè un que se despachè d'ana querre uno espoungo; l'empliguè de vinaigre e, la metènt au bout d'uno cano (2), lou faguè béure.

49. Mai lis autre disien: — Leissas, veguen un pau se vendra Eli lou deliéura.

50. Or, Jèsu, trasènt mai un grand crid, rendeguè l'amo.

51. E veici que lou vèu dóu Tèmplo (3) s'escouiscendeguè d'aut en bas, e la terro tremoulè, e li roucas se fendasclèron.

52. Em' acò li toumbèu se durbiguèron, e li cors de mai d'un sant, aqui jasènt, ressuscitèron;

53. E, sourtènt dóu cros après la resurreicioun dóu Sauvaire, venguèron dins la vilo santo, que ié fuguèron vist de forço persouno.

(1) SAUME XXI, 1.

(2) Vèire S. JAN, XIX, 29.

(3) Acò 'ro un grand ridèu que desseparavo la nau o lou Sant d'emé lou santuari o

lou Sant di Sant.

54. Pamens lou centenié e tambèn si coulègo que gardavon Jèsu, tre vèire lou terremoto e li causo que se passavon, n'aguèron un gros esfrai, e disien: — Veramen èro lou Fiéu de Diéu, aquéu-d'aquí.

55. Se vesié peraqui de-long quàuqui femo, aquéli qu'avien acoumpagna Jèsu d'en Galilèio pèr èstre à soun service:

56. Avias Mario Madaleno, Mario maire de Jaque e de Jousè, emé la maire dis enfant de Zebediéu.

57. Or, sus lou sero, venguè un ome, un richas d'Arimatìo que ié disien Jousè e qu'èro, éu peréu, un disciple de Jèsu.

58. Aquest anè trouva Pilato e ié reclamè lou cors de Jèsu. Em' acò Pilato ourdounè que ié remeteguèsson lou cors.

59. Aguènt dounc pres poussessioun dóu cors, Jousè l'agouloupè dins un linçòu bèn blanc.

60. L'entre-pausè, pièi, dins uno toumbo siéuno, cavado de nòu dins lou roucas. E faguè redoula un gros queiroun à la bouco dóu cros, em' acò s'enanè.

61. Mai Mario Madaleno se tenié aquí, e tambèn l'autro Mario, assetado contro lou sepucré.

62. L'endeman, qu'èro lou jour après la Preparacioun (1), li Prince di prèire e li Farisen venguèron ensèn trouva Pilato,

63. Disènt: — — Segne, nous revèn en tèsto qu'aquel impoustour a di, quand èro encaro en vido: — Après tres jour, ressuscitarai.

64. Coumandas dounc que se garde lou sepucré enjusquo au jour tresen, cregnènço que vèngon si disciple d'èu, em' acò raubon soun cors e vagon dire au pople: A ressuscita d'emé li mort; sarié, aquelo darriero troumparié, piro que la proumiero.

65. Pilato ié diguè: — Avès de gàrdi; anas, e gardas-lou coume l'entendrès.

66. S'enanèron dounc, sarrèron emé siuen lou sepucré, n'en sagelèron la pèiro e ié boutèron de gàrdi.

(1) Li Judiéu apelavon ansin la vèio dóu sabat o di jour de fèsto.

CHAPITRE VINT-E-VUECHEN

Li sànti femo au sepucré. — L'ange e li gàrdi. — Aparicioun de Jèsu. — Li Judiéu dounon d'argènt i gàrdi pèr li faire teisa. — Messioun dis Apoustòli.

1. Mai, fini lou sabat, l'aubo dóu proumié jour après lou sabat (1), venguè Mario Madaleno, emai l'autro Mario, vèire lou sepucre.
2. E tout d'un cop i'aguè un grand tremoulun de terro; car un ange dóu Segnour davalè dóu cèu e venguè devesa la pèiro, em' acò se i'assetè dessus.
3. Èro sa fàci coume l'uiiau, e soun vièsti coume la nèu.

(1) Es ansin qu'es tradu e interpreta pèr S. Éusèbi e S. Jirome, coume l'óusservo Knabenbauer. Lis àutris evangelisto parlon dóu matin, de la primo-aubo: vèire S. MARC, XVI, 1; S. LU, XXIV, 1; S. JAN, XX, 1.

4. De l'esfrai que n'aguèron, li gàrdi atupi n'istèron coume mort.
5. Mai, prenènt la paraulo, l'ange diguè i femo: Agués pas pòu, vous-àutri, que, lou sabe, cercas Jèsu qu'es esta clavela.
6. I'es plus eici, a ressuscita coume l'avié di. Venès vèire l'endré mounte avien mes lou Segnour.
7. E despachas-vous d'ana dire à si disciple, qu'es ressuscita. Veici que prendra li davans en Galilèio; es aqui que lou veirés. Vous vaqui avertido.
8. E lèu-lèu sourtiguèron dóu sepucre emé cregnènço e grand joio; e de courre pèr n'en pourta la nouvello à si disciple.
9. Or, veici que Jèsu ié venguè au rescontre, disènt: — — La bono salut! Éli s'aprouchèron, i'embrassèron li pèd e l'adourèron.
10. Alor Jèsu ié diguè: — Agués pas pòu. Anas, e digas à mi fraire que vagon en Galilèio: es aqui que me veiran.
11. Quand fuguèron partido, quàuquis-un di gàrdi venguèron à la vilo e countèron i Prince di prèire tout ço que s'èro passa.
12. S'acampèron, aquèsti, emé lis Ancian; e, après s'èstre counseia, dounèron uno grosso soumo i sódard,
13. En ié disènt: — Digas: Si disciple, dins la niue, soun vengu rauba soun cors, enterin que dourmian (1).
14. E se lou gouvernour vèn à saupre acò-d'aqui, nautre ié faren entendre resoun, e vous apararen.
15. Li sódard, aguènt pres la soumo, faguèron coume i'èro esta di. E s'es esbrudido ansin la causo encò di Judiéu enjusquo à l'ouro de vuei.
16. Pamens li voungé disciple s'enanèron en Galilèio, sus la mountagno ounte Jèsu i'avié coumanda de veni.
17. E tre lou vèire, l'adourèron; quàuquis-un, pamens, fuguèron en doutanço (2).
18. E Jèsu, s'avançant, ié parlè coume eiçò: M'es esta douna tout poudé dins lou cèu

e sus la terro.

19. Anas dounc, ensignas tóuti li nacioun, en li batejant au noum dóu Paire e dóu Fiéu e dóu Sant-Esperit;

(1) De gènt endourmi, acò 's li testimòni que nous aduses, o judiéu! Mai es tu que dourmiés en manigançant de bourdo d'aquéu calibre. (S. AGUSTIN, *In Psalm. LXIII*)

(2) Sus lou moumen, n'i'aguè que noun recouneiguèron Jèsu, tant èron sousprés e atupi. (KNAB).

20. E i'aprenènt à garda tóuti li causo que vous ai coumandado. E me veici iéu emé vautre, tóuti li jour, enjusquo à l'acabado di siècle.

EVANGÈLI

Segound Sant Marc

CHAPITRE PROUMIÉ

Predicacioun de Jan-Batisto. — Batisme e tentacioun de Jèsu. — Lou Segne Jèsu coumenço de predica en Galilèio. — Voucacioun di proumié disciple. — A Cafarnaoun: garisoun d'un endemounia e divers miracle.

1. Coumençamen de l'Evangèli de Jèsu-Crist, Fiéu de Diéu.
2. Coume es escri dins lou proufèto Isaïo (1): Veici que mande, iéu, moun ange davans ta fâci, e alestira ta draio davans tu.
3. Voues d'aquéu que crido dins lou desert: Alestissès la draio

dóu Segnour, aplanas si draïòu.

(1) MALAQUÏO, III, 1, e ISAÏO, XI, 3.

4. Jan èro dins lou desert que batejavo e predicavo lou batisme de penitènci pèr la remessioun di pecat.

5. Em' acò s'alandavo de-vers du tout lou païs de Judèio, emai tóuti li gènt de Jerusalèn; e, counfessant si pecat, èron bateja pèr éu dins lou flùvi dóu Jourdan (1).

6. Or, Jan èro vesti de péu de camèu, avié uno taiolo de cuer à l'entour di ren; e li sautarello emé lou mèu sóuvage, acò 'ro soun manja. E predicavo, disènt: —

7. Un plus fort que iéu me vèn après, que siéu pas digne de ié desnousa, d'abeissoun, li courrejoun de si soulié.

8. Iéu vous ai bateja dins l'aigo; mai éu vous batejara dins lou Sant-Esperit.

9. E s'anè trouva, en aquéu tèms, que Jèsu venguè de Nazarèt en Galilèio, e fuguè bateja pèr Jan dins lou Jourdan.

10. E tout en un cop, en sourtènt de l'aigo, éu veguè lou cèu dubert, e l'Esperit, coume uno coulumbo, davala e s'arresta sus éu.

11. E uno voues s'entendeguè dóu cèu: Tu, siés moun Fiéu bèn-ama; en tu m'agrade.

(1) Vèire MAT., III, 4, 6, 7.

12. E quatecant l'Esperit lou couchè vers lou desert.

13. E restè dins lou desert quaranto jour e quaranto niue, que ié fuguè tenta pèr Satan; e vivié au mitan di bèsti fèro, e lis ange

lou servien (1).

14. Après que Jan, pamens, fuguè'sta mes en presoun, venguè Jèsu en Galilèio (2), predicant l'Evangèli dóu reiaume de Diéu (3),

15. E disènt: — — Es acoumpli lou tèms e's proche lou reiaume de Diéu; fasès penitènci e agués fe à l'Evangèli.

16. Em' acò coume ribejavo la mar de Galilèio, veguè Simoun e Andriéu, soun fraire, que mandavon si ret à la mar, dóumaci èron pescadou.

17. E ié diguè Jèsu: — Venès à ma coumpagno, e vous farai pescaire d'ome.

18. E tant-lèu, abandonant si ret, lou seguiguèron.

(1) MAT. IV, I - II. — Lis ange lou serviguèron après la tentacioun. (V. CORN. à LAPIDE)

(2) Vèire MAT. IV, 12; LU, IV, 14; JAN, IV, 3, 43.

(3) Ço que S. Marc noumo *lou reiaume de Diéu* es la memo causo que *lou reiaume dóu cèu o de paradis* en S. Matiéu. (V. S. MATIÉU, III, 2 e la noto)

19. E s'estènt avança d'aqui un pauquet, veguè Jaque de Zebediéu e Jan, soun fraire, qu'èron dins uno barco, éli, en trin de remenda si ret. E à l'istant li sounè.

20. Aquèsti, leissant soun paire Zebediéu dins la barco emé lis ome de peno, lou seguiguèron (1).

21. Em' acò s'enanèron à Cafarnaoun; e tout-d'un-tèms, coume èro lou sabat, intrè Jèsu dins la sinagogo, e lis ensignavo.

22. E restavon espanta de sa dóutrino: lis ensignavo, dóumaci, coume aguènt tout poudé, e noun à la modo dis Escribo.

23. Or i'avié dins sa sinagogo d'éli un ome agarri de l'esperit orre

que ié cridè (2):

24. Dequé i'a entre nautre e tu, Jèsu de Nazarèt? Sariés vengu nous perdre? Sabe quau siés: lou Sant de Diéu.

25. Mai Jèsu lou charpè disènt: — Mutes plus, e sorte d'aquel ome.

26. E tout en lou sagagnant, l'esperit inmounde, quilo que quilaras, sourtiguè d'eu.

(1) MAT. IV, 18-22.

(2) MAT. IV, 18-22; LU, IV, 33.

27. N'en fuguèron li gènt dins l'amiracioun, bèn tant que dis un is autre se demandavon: — Qu'es eiçò? qu'es aquelo dóutrino nouvello? A l'empèri jusquo sus lis esperit orre, ié coumando e i'oubeïsson.

28. E s'espandiguè lèu, sa renoumado, dins tout lou païs de Galilèio.

29. Tre sourti de la sinagogo, venguèron à l'oustau de Simoun e d'Andriéu, emé Jaque e Jan.

30. Or, èro au lié la sogro de Simoun, qu'avié la fèbre; e tout-d'un-tèms ié parlèron d'elo.

31. Jèsu s'aprouchè, ié prenguè la man e la faguè leva. Tant-lèu la fèbre la quitè, em' acò li servié (1).

32. Sus lou vèspre, après soulèu fali, i'aduguèron tóuti li malaut e lis endemounia;

33. E touto la vilo èro acampado davans lou lindau.

34. Éu gariguè forço gènt qu'èron secuta de divèrsi malautié, e foro-bandiguè que-noun-sai de demòni; mai noun li leissavo dire que lou couneissien.

35. S'estènt leva de grand matin, sourtiguè, s'enanè dins un rode

soulitâri, e aqui pregavo.

36. Ié landè après, Simoun, emai aquéli qu'èron em' éu;

(1) MAT. VIII, 15.

37. E, tre lou destousca, ié diguèron: — Tóuti vous cercon.

38. Éu ié respoundeguè: — Anen dins li vilage vesin e dins li vilo, que peréu me ié fau predica; es pèr acò, dóumaci, que siéu vengu.

39. Adounc predicavo dins si sinagogo e dins touto la Galilèio, e couchavo li demòni.

40. Pamens, un ladre s'avancè d'éu, lou pregant; e d'ageinouïoun ié diguè: — Se voulès, poudès me rèndre net.

41. Jèsu aguè pieta d'éu, alounguè la man, e en lou toucant, ié diguè: — Lou vole, siegues net.

42. Acò di, subran la lèpro s'enanè d'aquel ome e se trouvè net.

43. Jèsu lou menacè e l'enmandè subran,

44. En ié disènt: — Ve, lou digues en res; mai vai-t'en, fai-te vèire au prince di prèire e porge pèr ta garisoun ço que Mouïse a coumanda, en testimòni d'acò (1),

45. Mai aquest, uno fes parti, se boutè en trin de counta la causo e de l'esbrudi pertout, bèn tant que Jèsu poudié plus parèisse publicamen dins uno vilo; mai deforo se tenié, dins lis endré desert, e venien vers éu de tout caire.

(1) Vèire S. MATIÉU, VIII, 3, 4, emé li noto.

CHAPITRE SEGOUND

Lou paraliti. — Voucacioun de Sant Matiéu. — Responso de Jèsu à prepaus di pecadou e dóu june. — Lis espigo de blad e lou sabat.

1. Passa quàuqui jour, tournè mai à Cafarnaoun.
2. Em' acò s'esbrudiguè qu'èro dins l'oustau (1), e se i'acampè de gènt un tau mouloun que poudié pas caupre, meme dins lou relarg de davans la porto; or, ié predicavo la paraulo.
3. Alur venguèron i'adurre un paraliti que quatre ome lou pourtavon.
4. Mai en estènt que noun poudien ié presenta, raport au mouloun de pople, destéulissèron en-dessus d'eu (2) e pèr aquelo intrado faguèron esquiha la brèssouunte lou paraliti èro ajassa.

(1) Dins l'oustau de Simoun Pèire.

(2) Vèire S. MATIÉU, XXIV, 17. Acò-d'aqui èro eisa, emé la formo qu'avien lis oustau e li téulisso en Ouriènt. De-mai, emé lis escalié depèr deforo, poudias sènso peno mounta jusquo sus li téule.

5. En vesènt la fe d'aquéli gènt, Jèsu diguè au paraliti: — Moun fiéu, te soun remés ti pecat.
6. Or, i'avié quàuquis Escribo qu'èron aqui d'assetoun, e que dintre éli se pensavon:
7. Coume vai que parlo ansin, aquéu? Blasfèmo. Quau pòu remetre li pecat, senoun Diéu soulet?
8. Autant-lèu Jèsu couneiguè, pèr soun esperit, que pensavon ansin dintre éli, e ié diguè: — Coume vai que pensas acò dins voste cor?
9. Dequ'es lou mai eisa, de dire au paraliti: Te soun remés ti pecat, o de dire: Ausso-te, cargo ta brèssou e marchou?
10. Or, pèr que sachés que lou Fiéu de l'ome a lou poudé sus terro de remetre li pecat (s'adreissè au paraliti):
11. Te lou dise, ausso-te, cargo ta brèssou e vai-t-en à toun oustau.
12. A la segoundo, aquest s'aubourè, carguè sa brèssou e s'ananè is uei vesènt de tóuti, que n'èron tóuti dins l'amiracioun e rendien glòri à Diéu, disènt: — Avèn jamai rèn vist d'ansin (1).

(1) MAT. IX, 2-8.

13. Jèsu sourtiguè mai dóu caire de la mar; em' acò tóuti li gènt venien vers eu, e

lis endóutrinavo.

14. En passant, veguè Levi (1) d'Aufiéu asseta au burèu dis impousicioun, e ié diguè: — Seguisse-me. Aquest se levè e lou seguiguè.

15. E vous trovarés qu'estènt à taulo à l'oustau d'aquéu Levi, proun publican e pecadou èron peréu entaula emé Jèsu e si disciple: n'i'avié forço, dóumaci, que tambèn lou seguissien.

16. E lis Escribo emai li Farisen, de lou vèire que taulejavo emé li publican e li pecadou, venien ansin à si disciple: Coume vai que voste Mèstre manjo e béu en coumpagno di publican e di pecadou?

17. En ausènt acò, Jèsu ié diguè: — Es pas li gènt sani qu'an besoun dóu mège, mai aquéli que se sènton mau. Siéu pas vengu, dóumaci, souna li juste, mai li pecadou.

18. Em' acò li disciple de Jan e li Farisen, que junavon éli, veici que vènon e ié dison: Coume vai que li disciple de Jan emai aquéli di Farisen junon, e que vòsti disciple junon pas?

(1) Acò 'ro lou noum de S. Matiéu avans sa voucacioun. Au fiéu acò 'ro soun paire. (CORN. à LAP.)

19. E ié venguè Jèsu: Podon-ti juna li fiéu de la noço (1), d'enterin que lou nòvi es em' éli? Tout lou tèms qu'an lou nòvi à sa coumpagno, noun podon juna.

20. Mai vendra un tèms que lou nòvi ié levan, e d'aquéu tèms junaran.

21. Degun courduro un retaioun de drap nòu à-n-un vièi abihage, que lou nòu empourtarié lou vièi, e bèn mai gros sarié l'estras.

22. I'a res nimai que boute de vin nouvèu dins d'ouire vièi (2): autramen lou vin crebara lis ouire, lou vin s'escampara e lis ouire saran perdu; mai es dins d'ouire nòu que lou vin nouvèu se dèu bouta.

23. E vous trovarés mai que lou Segnour caminant de-long di blad, un jour de sabat, si disciple coumencèron d'intra dins li terro e de culi d'espigo.

24. E li Farisen disien à Jèsu: Vès, d'ounte vèn que, lou jour dóu sabat, fan ço que noun es permés?

(1) Vèire S. MATIÉU, IX, 15 e la noto.

(2) *Id. ibid.* 17 emé li noto.

25. Éu ié respoundeguè: — Avès jamai legi ço que faguè Dàvi, lou jour que se trouvè dins la necessita, qu'avié fam, éu emai aquéli que l'acoumpagnavon?

26. Coume intrè dins l'oustau de Diéu, dóu tèms de l'archi-prèire Abiatar (1), e mangè li pan de proupousicioun, que li prèire soulet avien lou dre de n'en manja

(2), e n'en dounè à-n-aquéli qu'èron em' éu?

27. E ié diguè mai: — Lou sabat es esta fa pèr l'ome e noun l'ome pèr lou sabat.

28. Amor d'acò, lou Fiéu de l'ome es mèstre meme dóu sabat.

(1) Vèire I LIB. DI RÈI, XXI, 6, e XXIII, 6. Es Achimelè qu'èro archi-prèire. Abiatar èro soun fiéu e censamen soun segoundàri. Souvènti-fes se dounavo i fiéu de pountife lou titre ounouràri de grand-prèire o archi-prèire. (KNABENBAUER.)

(2) LEVIT. XXIV, 9.

CHAPITRE TRESEN

L'ome de la man entre-secado. — Sus li ribo dóu lau. — Voucacioun di douge apoustòli — Si noum. — Pecat contro lou Sant-Esperit. — La maire e li fraire dóu Crist.

1. Jèsu intrè mai dins la sinagogo; e se ié capitavo un ome qu'avié uno man entre-secado.

2. Or, tenien d'à ment pèr vèire se lou garirié un jour de sabat, e acò sus l'estiganço de l'acusa.

3. Mai ié diguè à l'ome de la man entre-secado: — Vène eici au mitan.

4. E ié faguè à-n-éli: — Es permés, lou jour dóu sabat, de faire de bèn o de mau? de sauva la vido o de la leva? Mai gardavon soun chut.

5. Alor lis alucant tóuti à-de-rèng emé la coulèro, entrístesi de l'avuglige de soun cor, éu diguè à l'ome: Alongo ta man. Em' acò l'alounguè, e sa man ié fuguè rendudo.

6. Li Farisen, estènt sourti, tenguèron tout-d'un-tèms counsèu contro éu emé lis Eroudian, pèr trouva lou biais de lou perdre.

7. Mai Jèsu se retirè'mé si disciple de-vers la mar; e uno troupelado de mounde lou seguiguè, de la Galilèio e de la Judèio,

8. Emai de Jerusalèn, de l'Idumèio e de la man dela dóu Jourdan; jusquo li gènt peraqui de Tir e de Sidoun, en aprenènt li causo que fasié, venguèron à moulounado lou trouva.

9. E coumandè à si disciple que ié tenguèsson un barquet de-countùni, raport à la foulo de pople, pèr pas n'èstre aclapa.

10. Dóumaci, estènt que n'en garissié que-noun-sai, tóuti aquéli qu'avien quauque

mau, se rounsavon sus éu pèr lou touca.

11. Meme lis esperit orre, tre lou vèire, toubavon à si pèd, e bramavon disènt: —

12. Tu, siés lou Fiéu de Diéu! Mai éu li remouchinant severamen, ié defendié de lou faire counèisse.

13. Mountè pièi sus uno mountagno, e sounè à soun entour aquéli que vouguè; e venguèron vers éu.

14. N'establiguè douge pèr lis avé à sa coumpagno e li manda predica.

15. E ié dounè lou poudé de gari li malautié e de coussaia li demòni.

16. Èro: Simoun, en quau dounè lou noum de Pèire;

17. Jaque de Zebediéu e Jan fraire de Jaque, que li noumè Boanergès, qu'acò vòu dire fiéu dóu tron;

18. Andriéu, Felip, Bartoumiéu, Matiéu, Toumas, Jaque d'Aufiéu, Tadiéu, Simoun lou Cananen,

19. E Judas l'Escariot, aquéu que lou trahiguè (1).

20. Venguèron à l'oustau, e i'aguè mai un escabot de mounde, bèn tant que poudien pas meme prene si repas.

21. Si parènt, tre lou saché, venguèron que voulien l'aganta, car disien: — A vira lou sèn.

22. E lis Escribo, qu'èron descendu de Jerusalèn, disien: A Belzebut dins lou cors (2), e's pèr lou prince di demòni que coucho li demòni.

23. Jèsu lis aguènt souna, en parabolo ié disié: — Coume pòu, Satan, coucha Satan?

24. Un reiaume, s'es contro éu meme divisa, noun pòu aquéu reiaume teni dre.

25. Un oustau peréu, s'es contro éu-meme divisa, noun pòu aquel oustau teni dre.

(1) MAT. X, 1-4.

(2) Vèire S. MAT. X. 25 e la noto.

26. Adounc, se Satan se fai la guerro, es divisa, e pourra plus se manteni, mai acò 's sa fin.

27. Degun pòu intra dins l'oustau dóu fort pèr ié piha sis eisino, s'a pas siuen proumié d'estaca lou fort; après, pourra'nsin ié piha soun oustau.

28. Veramen vous lou dise, tóuti li pecat saran remés is enfant dis ome, emai li blasfème qu'auran larga.

29. Mai quau blasfemara contro lou Sant-Esperit, noun jamai n'aura lou perdoun, mai coupable sara d'un crime eternau (1).

30. Ansin parlè, pèr-ço-que disien: Es l'esperit inmounde que lou tèn.

31. Pamens, sa maire e si fraire arribèron; e de deforo ié faguèron dire que lou demandavon.

32. Or, la foulo èro assetado à l'entour d'èu, em' acò ié venguèron: Vès, i'a vosto maire e vòsti fraire aqui deforo que vous demandon.

33. Ié respoundeguè: — Quau es ma maire? e quau soun mi fraire?

(1) Vèire ço qu'es lou blasfème contro lou Sant-Esperit dins S. Matiéu, XII, 31-32, en noto.

34. E mandant lis uei sus aquli qu'èron asseta à soun entour, diguè: — Vaqui ma maire e mi fraire.

35. Efetivamen, quau fai la voulounta de Diéu, aquéu-d'aqui es moun fraire e ma sorre e ma maire (1).

(1) Vèire S. MAT., XII e la noto.

CHAPITRE QUATREN

Li parabolo dóu semenaire, de la semenço que vai creissènt à cha pau, e de la grano de serbe. — Brefounié sus lou lau de Genesarèt.

1. E tourna-mai se boutè à predica dóu caire de la mar; e s'acampè à soun entour un tau mouloun de pople, que mountè s'assetà dins uno barco sus la mar, e touto la foulo èro en terro, long de la ribo.

2. E i'ensignavo forço causo en parabolo, e ié disié dins soun ensignamen:

3. Ausès: — Veici que sourtiguè lou semenaire pèr semena.

4. E d'enterin que semenavo, uno part de la semenço toumbè de-long dóu camin, em' acò venguèron lis aucèu de l'èr e la mangèron.

5. Uno outro part toumbè dins de rode peirous ounte i'avié qu'un pau de terro, e ié greiè lèu, qu'avié pas la founsour de terro que falié.

6. Or, lou soulèu estènt leva, fuguè rabinado, e coume avié ges de racino, se sequè.

7. Uno outro part toumbè dins lis espino, e lis espino en creissènt l'estoufèron, em' acò faguè ges de fru.

8. Uno outro part toumbè dins de terro bono e dounè de fru que mountavo e creissié, de maniero que quàuqui gran faguèron d'un trento, d'autre d'un sieissant, d'autre d'un cent.

9. E disié: — Quau a d'auriho pèr l'ausi, que que l'ause.

10. Tre que se devinè soulet, li Douge qu'èron em' éu lou questiounèron sus aquelo parabolo.

11. E ié diguè: — A vautre vous es douna de counèisse lou mistèri dóu reiaume de Diéu; mai pèr aquéli que deforo soun, tout acò se passo en parabolo,

12. De maniero que, tout en ié vesènt, vegon e vegon pas, e tout en escoutant, noun auson ni coumprenon, cregnènço de se counverti e d'avé lou perdoun de si pecat.

13. E ié diguè: — La coumprenès pancaro, aquelo parabolo? Coume li coumprendrés alor, tóuti lis àutri parabolo?

14. Aquéu que semeno, semeno la paraulo.

15. Or, d'ùni que i'a soun de-long dóu camin ounte se semeno la paraulo, e quouro l'an ausido, zóu! vèn Satan e piho la paraulo qu'èro estado semenado dins si cor.

16. D'ùni que i'a tambèn reçaupon la semenço dins de rode peirous; entre ausi la paraulo, lèu-lèu emé grand gau la reçaupon;

17. Mai de racino estènt sènso, duron qu'un tèms; em' acò pièi vèngue lou treboulun e la persecucioun à prepaus de la paraulo, tant-lèu soun escandalisa.

18. D'àutri que i'a reçaupon la semenço dins lis espino: es aquéli qu'escouton la paraulo;

19. Mai li pensamen d'aquest siècle e l'engano di richesso emai lis àutri coubesènço fasènt intrado en éli i'estoufon la paraulo, e de fru n'i'a pas ges.

20. Enfin aquéli qu'an agu la semenço en bono terro, es aquéli qu'escouton la paraulo, la reçaupon e cargon de fru fasènt d'un trento d'un sieissant e d'un cènt.

21. Ié disié peréu: Es que fan veni lou lume, pèr lou bouta souto la panau o bèn souto lou lié? N'es-ti pas pèr lou bouta sus lou candelié?

22. Dóumaci noun i'a rèn d'escoundu que noun ague d'èstre desacata, e rèn se fai à la secrèto que noun ague de parèisse au grand jour (1).

23. Se quaucun a d'auriho pèr entendre, qu'entènde.

24. Ié disié mai: — Fasès atencioun à ço qu'entendès. Emé la mesuro qu'aurés mesura lis autre vous mesuraran, e vous n'i'apoundran encaro.

25. Dóumaci quau a ié dounaran; e quau noun a, meme ço qu'a ié levaran.

26. Disié tambèn: — N'en es dóu reiaume de Diéu coume quand un ome fai de semenço dins uno terro.

27. Que dorme, que se lève, de niue o de jour, la semenço greio e crèis sènso que se n'avise.

28. Car es la terro que jito d'esperelo, proumié l'erbo, pièi l'espigo e pièi lou blad que grano dins l'espigo;

29. Em' acò quand es madur, zóu! ié mandon lou voulame, pèr-ço-que la meissoun es aquí.

(1) Acò 's uno alusioun à la dóutrino evangelico, au dire de S. Jirome e dóu V. Bedo: aquelo dóutrino escoundudo pèr lou moumen, fau qu'un jour siegue

desvelado e publicado pertout. V. S. MAT., X, 27. — CORN. à LAP, in Marcum)

30. Disié mai: — En que coumpararen lou reiaume de Diéu? e pèr quinto parabolo lou representaren?

31. Es coume uno grano de serbe (1) que, quouro la semenon, es la mai pichouneto de tóuti li grano que soun sus la terro;

32. Mai, uno fes semenado, elo mounto e vèn mai auto que tóuti li liéume, e jito de branco proun grand pèr que poscon à l'oumbro, lis aucèu de l'èr, se ié pausa.

33. Pèr de noumbróusi parabolo d'aquéu biais, éu ié parlavo. Ansin, en diferènti parabolo, éu predicavo sa paraulo, segound coume poudien l'entèndre;

34. E noun ié parlavo pas sènso parabolo; mai pièi à despart esclargissié tout acò à si disciple.

35. Aquéu meme jour, sus lou sero, ié diguè: — Passen de l'autro man.

36. Faguèron dounc parti la foulo, e lou menèron em' éli dins la barco mounte èro; e d'autri barco l'acompagnavon.

37. Em' acò faguè uno grosso brefounié de vènt que mandavo lis erso dins la barco, bèn tant que la barco s'emplissié.

(1) Vèire S. MAT., XII, 31 e la noto.

38. Jèsu èro d'à-poupo, sus un couissin, que dormié. Lèu lou revihon e ié dison: Mèstre, noun vous enchau alor que periguen?

39. Alor, s'aubourant, remouchinè lou vènt e diguè à la mar: — Chut! taiso-te. E s'abauquè lou vènt e i'aguè uno grand calamo.

40. E ié diguè à-n-éu: — Perqué vous esfraias? Avès panca la fe? E fuguèron dins uno grand cregnènço, e se venien de l'un à l'autre: — Quau es aquéu, digas, que lou vènt e la mar i'oubeisson?

CHAPITRE CINQUEN

L'endemounia e li porc. — Garisoun de l'Emourrouïsso. — Resurreicioun d'uno chato.

1. Arribèron de l'autre coustat de la mar, au païs di Gerasen (1).

2. E just coume Jèsu sourtié de la barco, veici que courreguè vers éu dóu founs di

sepucré, un ome (2) agarri de l'esperit inmonde.

3. Aquei ome avié sa retirado dins li sepucré. Plus res que lou pousquesse estaca, meme en emplant de cadeno;

4. Car souvènti-fes i'avien bouta lis enfèrri e'mé de cadeno l'avien estaca, mai éu avié fa peta li cadeno e mes lis enfèrri en poutiho; basto, degun lou poudié doumta.

(1) V. S. MATIÉU, VIII, 28-34.

(2) S. Matiéu dis “dous ome” S. Marc emai S. Lu parlon soulamen d'aquéu qu'èro lou mai couneigu, coume l'ousservo S. Agustin, e que fasié lou mai d'estrambord. (*De Consensu Evang.*, lib. II, cap. XXIV.)

5. E de-countùni, lou jour, la niue, dins li sepucré e dins li mountagno, èro aqui que bramavo e se tabassavo à cop de caiau,

6. Aguènt dounc vist Jèsu de liuen, éu courreguè e l'adourè,

7. E d'uno voues bramanto ié diguè: — Dequé i'a entre iéu e tu, Jèsu, Fiéu dóu Diéu Autisme? Te n'en prègue au noum de Diéu, me tourmentes pas.

8. Car Jèsu ié — Esperit orre, sorte d'aquei ome.

9. E ié demandè: — Coume te dison? Éu respoundeguè: — Me dison Legioun (1) pèr-ço-que sian bravamen.

10. E lou suplicavo tant-e-pièi-mai de pas l'embandi foro dóu païs.

11. Or, i'avié peraqüi, long de la mountagno, un grand troupèu de porc que pasturavon.

12. E lis esperit lou suplicavon en disènt: — Mando-nous dins aquéli poucèu, que i'intraren dedins.

(1) Uno legioun, encò di Rouman, èro coumpausado de 6666 sòudard. (CORN. à LAP.)

13. Jèsu i'acourdè subran. Em' acò sourtènt de l'endemounia, lis esperit inmonde intrèron dins li porc; e bourro-bourro lou troupèu patusclè dins la mar, un troupèu d'aperaqui dous milo bèsti, e tout acò fuguè nega.

14. Aquéli que gardavon s'encourreguèron e l'anèron dire dins la vilo emai dins li champ. E li gènt sourtiguèron pèr vèire ço qu'èro arriba.

15. Vènon dounc vers Jèsu, e l'ome qu'èro esta sagagna pèr lou demòni, lou veson d'assetoun, qu'es vesti e qu'a mai soun bon sèn; em' acò prenguèron pòu.

16. Aquéli qu'avien vist countèron au monde coume s'èro passado la causo pèr l'endemounia emai pèr li porc.

17. Em' acò coumencèron de prega Jèsu de quita lou teraire.

18. Coume mountavo dins la barco, l'ome qu'èro esta sagagna pèr lou demòni, se boutè à lou prega que lou leissèsse resta'm'eu.

19. Mai Jèsu lou vouguè pas e ié diguè: — Vai t'en à toun oustau vers ti gènt, e apre-ne-ié quènti gràndi causo a fa pèr tu lou Segnour e coume a'gu pieta de tu.

20. Aquest s'enanè e se boutè en trin de prouclama dins la Decapòli tout ço que Jèsu avié fa pèr éu; e tóuti n'èron dins l'amiracioun.

21. Quand Jèsu aguè repassa la mar dins la barco, s'acampè un mouloun de pople à soun entour; éu se trovavo sus la ribo.

22. Alor venguè un di priéu de la sinagogo, dóu noum de Jaïr, que, tre lou vèire, toumbè à si pèd,

23. E lou suplicavo tant-e-pièi-mai, disènt: — Ma chato es à l'artimo; venès, impausas-ié li man, pèr que garigue e que visque.

24. E Jèsu senanè'm'eu, acoumpagna d'un pople inmènse que lou quichavo.

25. Aqui se devinavo uno femo qu'avié uno perdo de sang, despièi douge an de tèms.

26. Avié rebouli entre li man de forço medecin, despensa tout soun viéure, e n'èro avançado en rèn; mai se sentié plus mau encaro.

27. En ausènt parla de Jèsu, elo ié venguè à rèire, dintre la foulo, e ié touquè sa raubo (1).

28. Dóumaci disié: — Se tant soulamen ié toque sa raubo, sarai garido.

29. Sus lou cop s'agoutè sa font de sang, e se sentiguè dins lou cors qu'èro garido de soun mau.

(1) Vèire S. Matiéu, IX, 20 e la noto dóu verset 36, chap. XIV.

30. Autant-lèu Jèsu couneissènt dins soun dintre la vertu qu'èro sourtido d'eu, se revirè vers lou pople e diguè: — Quau a touca mis abihage?

31. E si disciple ié venien: Vesès la foulo que contro vous se quicho e disès: — Quau m'a touca?

32. E roudihavo lis uei pèr vèire aquelo qu'avié fa'cò.

33. Mai la femo, cregnèto e tremoulanto, que sabié ço que s'èro passa dintre elo, venguè toumba au sòu davans éu e ié diguè touto la verita.

34. Jèsu ié faguè: — Ma fiho, ta fe t'a sauvado; vai-t'en en pas e siegues garido de toun mau.

35. Parlavo encaro, quand arribo de gènt dóu priéu de la sinagogo que dison: — Vosto chato es morto; deque desoulas enca lou Mèstre?

36. Mai Jèsu, ausido aquelo paraulo, diguè au priéu de la sinagogo: — Cregnès rèn; tant soulamen agués la fe.

37. E vouguè que res l'acoumpagnèsse, aleva Pèire, Jaque e Jan fraire de Jaque.

38. Arribon à l'oustau d'aquéu priéu de sinagogo, e Jèsu vèi un varai de gènt que plouravon e gingoulavon à noun plus.

39. E tre intra, diguè: — De qu'anas vous esmòure? e dequé plouras? La chatouno es pas morto, mai dor.

40. E se trufavon d'èu. Mai èu, entre avé fa sourti tout aquéu mounde, pren lou paire e la maire de la pichoto, emai aquéli que l'acoumpagnavon, e s'envai dins lou mèmbe ounte la chatouno èro couchado.

41. E ié prenènt la man, ié fai: *Talitha cumi*, ço que vòu dire: Chatouno, te lou coumande, lèvo-te.

42. E subran se levè la chatouno e se boutè à marcha: avié, vous trouvarés, uno dougeno d'an. E n'en restèron mai-que-mai atupi.

43. Mai èu ié faguè de gràndi recoumandacioun que degun lou sachèsse, e diguè de faire manja la pichouno.

CHAPITRE SIEISEN

Noste-Segne es mepresa dins soun endré. — Messioun e poudé dis Apoustòli. — Martire de Jan-Batisto. — Multiplicacioun di cinq pan. — Jèsu camino sus l'aigo. — Noumbrous miracle au païs de Genesarèt.

1. Estènt sourti d'aquí, Jèsu s'enanè dins soun endré (1), e si disciple l'acoumpagnavon.

2. Quand fuguerian au sabat, èu coumencè d'ensigna dins la sinagogo; e bravamen d'aquéli que l'escoutavon, espanta de sa dóutrino, disien: Mai d'ounte ié toumbo, tout acò-d'aquí? qu'es aquelo sagesse que i'es vengudo en doun? e coume se fai que tant de meraviho s'acoumplisson pèr si man?

3. Acò 's pas lou fustié, lou drole de Mario, lou fraire (2) de Jaque, de Jousè, de Judo emai de Simoun? e si sorre, es que soun pas, eici, de l'endré? E s'escandalisavon sus soun comte.

(1) A Nazarèt.

(2) Vèire S. Matieu. XII, 46 e la noto.

4. Mai Jèsu ié diguè: — N'es sènso ounour, un proufèto, que dins sa patriò, dins

soun oustau e dins sa parentèlo.

5. E pousquè ges faire de miracle dins l'endré, senoun que gariguè tout just quàuqui malaut en quau impausè li man.

6. S'estounavo de l'incredulita di gènt; e fasié lou tour di vilage d'aperaqui, tout en ensignant.

7. Or, Jèsu sounè li Douge, em' acò coumencè de li manda dous à cha dous, e ié dounè poudé sus lis esperit impur.

8. E i'ousservè que pourtèsson rèn en routo, franc d'un bastoun, ni biasso, ni pan, ni mounedo dins si centuro;

9. Mai de caussa si sandalo e de pas se bouta dos tunico.

10. E ié disié: — En quet oustau qu'intrés, demouras-ié, d'aqui-que vous enanés;

11. E quouro voudran pas vous reçaupre, nimai vous escouta, sourtès d'aqui e'spoussas la pousso de vòsti pèd, en testimòni contro éli.

12. Estènt dounc parti, predicavon que se faguèsse penitènci;

13. Coussaiavon forço demòni; vougnièn d'òli forço malaut e li garissien.

14. Or, lou rèi Erode entendeguè parla de Jèsu, — qu'èro devengu célèbre, soun noum, — em' acò disié: — Jan-Batisto a ressuscita d'entre li mort, e d'aqui vèn que fai tant de miracle (1).

15. D'autre disien: Acò 's Eliò. D'autre fasien: — Acò 's un proufèto, es un que sèmblo i proufèto.

16. En ausènt acò, Erode rediguè: — Es éu aquéu Jan, que i'ai fa coupa la tèsto, es éu qu'a ressuscita d'entre li mort.

17. Car es aquel Erode d'aqui qu'avié douna l'ordre d'arresta Jan e l'avié'ncadena dins uno presoun, amor d'Eroudiado, mouié de soun fraire Felip, qu'èu avié'spousado.

18. Dóumaci Jan disié à-n-Erode: — Vous es pas permés d'avé la femo de voste fraire.

19. Eroudiado, elo, ié cercavo d'engano e voulié lou faire mouri; mai poudié pas;

20. Car Erode cregnié Jan, sachènt proun qu'èro un juste, un sant, e lou gardavo; fasié forço causo sus soun counsèu, e l'escoutavo voulountié.

21. Mai s'encapè un jour bèn à prepaus (1): Erode, pèr l'anniversàri de sa neissènço, dounè uno soupado i prince, is óuficié em' i catau de la Galilèio.

(1) Vèire S. Matiéu, XIV, I — 12.

(2) Pèr Eroudiado.

22. La chato d'Eroudiado estènt intrado, dansè davans Erode, e tant i'agradè à-n-éu em' à si counvivo que lou rèi diguè à la pichoto: Demando-me ço que vos, e te lou baiarai.

23. E ié faguè aquest sarramen: Que que me demandes, te lou baiarai, quand siguèsse la mita de moun reiaume.
24. Elo quouro fuguè sourtido, diguè à sa maire: Dequé demandarai? Sa maire faguè: — La tèsto de Jan-Batisto.
25. E lèu-lèu rintraut, despachativo, encò dóu rèi, faguè sa demando coume eiçò: — Vole que me dones aro-aro dins un plat la tèsto de Jan-Batisto.
26. N'en fuguè tout tristas, lou rèi; mai raport à soun sarramen emai i taulejaire, noun vouguè la contro-ista.
27. Mandè dounc un de si gàrdi, e ié coumandè d'adurre la tèsto dins un plat. Lou gàrdi còu-trenquè Jan dins la presoun,
28. Aduguè sa tèsto dins un plat, em' acò la dounè à la pichoto e la pichoto la dounè à sa maire.
29. Quand sachèron acò, si disciple venguèron, prenguèron soun cors e lou boutèron en un toumbèu.
30. Pamens lis apoustòli, estènt tourna vers Jèsu, ié rendeguèron comte de tout ço qu'avien fa emai ensigna.
31. Éu ié diguè: — Venès, escarten-nous en quauque endré desert, e pausas-vous un pau. Car èro talamen grand lou vai-e-vèn dóu mounde qu'avien pas meme lou tèms de manja.
32. Adounc mountant en barco, s'enanèron vers un endré desert, à l'escart.
33. Mai lou mounde li veguè parti, e n'l'aguè forço que lou sachèron, em' acò ié landèron d'à-pèd de tóuti li vilo, e i'arribèron avans éli.
34. En sourtènt de la barco, Jèsu veguè un gros mouloun de pople, e n'en aguè pieta, dóumaci èron coume un escabot sènso pastre; e se boutè à lis endóutrina sus forço causo.
35. Coume deja se fasié bèn tard, s'aprouchèron d'éu si disciple, disènt: — Es desert aquest rode, e lou tèms s'esquiho.
36. Enmandas-lèi, que vagon dins lou vesinage i vilage em' i bourgado se croumpa de vièure pèr manja.
37. Mai Jèsu ié respoundeguè: — Dounas-ié pèr manja, vous-autre. E ié diguèron: — Anaren-ti croumpa dous-cènt denié de pan (1) pèr faire manja'quéli gènt?
38. Éu ié venguè: — Quant avès de pan? anas un pau vèire. Quouro l'aguèron vist, ié diguèron: — Cinq emé dous pèis.
39. Alor ié coumandè de li faire assseta tóuti pèr bando sus lou tepu.
40. E s'assetèron pèr bando de cènt e de cinquanto.
41. Jèsu, prenènt li cinq pan e li dous pèis, en alucant vers lou cèu, li benesiguè; pecè pièi li pan e li dounè à si disciple pèr que li pourgiguèsson au pople; partejè tambèn li dous pèis entre tóuti.
42. N'en rnangèron tóuti e fuguèron assadoula.
43. E s'empourtè li soubro: douge gourbin plen de tros de pan emai de pèis.

44. Or, lou noumbre di taulejaire èro de cinq milo ome.

(1) Vèire S. Matiéu XVIII, 28 emé la noto.

45. Tout-d'un-tèms Jèsu quichè si disciple pèr que s'embarquèsson e ié passèsson davans, de-vers l'autro ribo, dóu caire de Beisaïdo, enterin qu'anavo enmanda lou pople.

46. Quand l'aguè, pièi, enmanda, s'enanè dins la mountagno pèr prega.

47. Erian au sero. La barco èro au mitan de la mar; éu, en terro, soulet.

48. E de li vèire que trimavon pèr faire ana li rèrm — que lou vènt ié venié pèr contro — à la quatrenco vèio de la niue (1), éu li venguè trouva en caminant sus la mar, e ié voulié passa davans.

49. Mai éli, en lou vesènt que caminavo sus la mar, creiguèron qu'èro un trevant e se boutèron à crida.

50. Car lou veguèron tóuti e n'aguèron lou treboulèri. Mai tant-lèu Jèsu ié parlè e ié diguè: — Rasseguras-vous; es iéu, n'agués pas pòu.

51. Mountè pièi em' éli dins la barco, e lou vènt s'abauquè. E n'èron de mai en mai espanta:

52. Avien pas coumprés, dóumaci, lou miracle di pan, estènt qu'èro soun cor avugla.

53. Aguènt passa la mar, venguèron en terro de Genesarèt e i'amarrèron.

(1) S. Mat. XIV, 25 e la noto.

54. E tre que fuguèron sourti de la barco, li gènt recouneiguèron Jèsu;

55. Em' acò, barrulant touto la countrado, se boutèron à ié carreja li malaut sus de lié, pertout mounte aprenien que se trovavo.

56. E mounte qu'intrèsse, dins li bourgado, dins li vilage o dins li vilo, boutavon li malaut sus la plaço, e lou pregavon que ié leissèsse touca soulamen la franjo de soun vièsti (1) e tóuti aquéli que lou toucavon èron gari.

(1) V. S. Matiéu, chap. XIV, 36 e la noto.

CHAPITRE SETEN

*Li Farisen e la tradicioun. — Es ço que prouvèn dóu cor que councho l'ome. —
La Cananenco. — Garisoun d'un sourd e mut.*

1. Venguèron vers Jèsu, li Farisen e quàuquis Escribo qu'arribavon de Jerusalèn.
2. Em' acò, entre avé vist quàuquis-un de si disciple que prenien soun repas emé de man impuro, valènt-à-dire noun lavado, ié cridèron contro.
3. Li Farisen, fau vous dire, e tóuti li Judiéu, manjon jamai sènso s'èstre lava e relava li man, qu'acò 's la tradicioun dis ancian.
4. Quouro tournon de la plaço, manjon pas sènso avé fa si lavado; e i'a'ncaro proun d'àutri coustumo que lis óusservon pèr tradicioun, coume de lava li got, li dourgo, lis eisino de fèrri e peréu li lié (1).

(1) Li Judiéu manjavon coucha sus de lié o de divan.

5. Adounc, ié demandèron, li Farisen e lis Escribo: Coume vai que vòsti disciple óusservon pas la tradicioun dis ancian e prenon si repas emé de man impuro?
6. Mai éu ié respoundegùè: — Isaïo a bèn proufetisa sus vautre, ipoucrito, quand escrivié (1): Aquéu pople d'aquí m'ounouro de bouco, mai a soun cor liuen de iéu.
7. En rèn i'avanço que m'ounouron, en ensignant de dóutrino e d'ourdounanço umano.
8. Avès, dóumaci, leissa de caire lou coumandamen de Diéu, em' acò gardas la tradicioun dis ome, lavas li dourgo e li got; e i'a'ncaro bèn d'àutri causo ansin que fasès.
9. E ié disié: — L'anulas en plen, lou coumandamen de Diéu, pèr vous n'en teni à vosto tradicioun.
10. Car Mouïse a di: Ounouro toun paire e ta maire; e: Qu maudira soun paire o sa maire, que more de mort (2).
11. Mai vautre disès: S'un ome dis à soun paire o à sa maire: — Tout *corban* (3) — valènt-à-dire doun — que vèn de iéu, es à voste proufié (4),

(1) Isaïo, XXIX, 13.

(2) Eisòdi, XX, 12 e XXI, 17.

(3) Acò 's un mot ebriéu que vòu dire uno douno óuferto au Segneur. Vèire S. MATIÉU, XV, 3-6.

(4) Sous-entendu: *satisfai à la lèi*.

12. N'i'a proun, ié leissas rên faire de mai pèr soun paire o pèr sa maire,
13. Anulant d'aquéu biais la paraulo de Diéu emé vosto tradicioun, qu'es vâutri que l'avès establido; e i'a'ncaro bèn d'àutri causo ansin que fasès.
14. Aguènt tourna-mai souna lou pople, éu diguè: — Ausès-me tóuti, e coumprenès.
15. Noun i'a rên foro de l'ome qu'en intrant dins éu, lou posque embruti; mai ço que sort de l'ome, vaqui ço qu'embrutis l'ome.
16. Se quaucun a d'auriho pèr entendre, qu'entènde.
17. Quouro fuguè dins l'oustau, liuen dóu mounde, lou questiouneron si disciple sus aquelo parabolo.
18. E ié diguè: — Coume! avès tant pau de sèn qu'acò? Capitas pas que tout ço que dóu deforo intro dins l'ome noun pòu l'embruti?
19. Dóumaci noun i'intro dins lou cor, mai ié davalò dins lou vèntre qu'à la secrèto pièi rejito tout ço qu'a tria d'impur dins lis alimen.
20. Mai ço que sort de l'ome, éu disié, vaqui ço qu'embrutis l'ome.
21. Car es dóu dedins, es dóu cor dis ome que sorton li marridi pensado, lis adultèri, li fournicacioun, lis oumicide,
22. Li larrounice, l'avaricun, li meichantiso, li troumparié, lis impudicita, l'uei catiéu (1), lou blasfème, la supèrbi e la foulié.
23. Tóuti aquéli mau, es dóu dintre que sorton e'mbrutisson l'ome (2).
24. Estènt parti d'aquí, s'enanè sus li counfigno de Tir e de Sidoun: intrè dins un oustau e voulié que res lou sachèsse, mai pousquè pas s'escoundre.
25. Tant-lèu saupre qu'èro aquí, uno femo intrè, que sa chato èro agarrido de l'esperit orre, e toumbè à si pèd.
26. Èro uno pagano, Siro-Feniciano de nacioun. Em' acò lou pregavo de foro-bandi lou demòni dóu cors de sa chato.
27. Jèsu ié diguè: — Laisso proumié lis enfant se restaura; es pas bèn, dóumaci, de prene lou pan dis enfant e de lou jita i chin.

(1) Valènt-à-dire l'envejo, la jalousié.

(2) V. MAT. XV, 11-20.

28. Mai elo ié respoundeguè, ié diguè: — Vrai, Segneur; mai li chinatoun manjon souto la taulo li brenigo di pichot.
29. Éu ié venguè: — Pèr aquelo paraulo, tè, filo, a sourti de ta chato lou demòni.
30. E la femo, s'estènt enanado à soun oustau, trovè sa pichoto couchado sus lou lié, que lou demòni avié parti (1).
31. Jèsu quitè lou terraire de Tir e venguè pèr Sidoun enjusquo à la mar de Galilèio, en travessant lou païs de la Decapòli.

32. Em' acò i'aduguèron un sourd e mut e lou suplicavon de i'impausa li man.
33. Alor Jèsu lou prenènt à despart dóu nounde, ié boutè si det dins lis auriho e'mé sa salivo ié touquè la lengo.
34. Aussant pièi lis uei vers lou cèu, souspirè e ié diguè: — *Ephphetha*, qu'acò vòu dire: Duerbe-te.
35. E quatecant duberto fuguèron sis auriho e sa lengo se desnousè, que parlavo courrentamen.
36. Jèsu recoumandè i gènt que lou diguèsson en res.
37. Mai dóu-mai ié recoumandavo, dóu-mai éli l'esbrudissien,

(1) V. MAT. XV, 22-28.

38. E dóu-mai n'èron dins l'amiracioun, disènt: — A bèn fa touto causo; a fa ausi li sourd e parla li mut.

CHAPITRE VUECHEN

Multiplicacioun di sèt pan. — Lou signe dóu cèu. — Lou levame di Farisen. — Garisoun d'un paure avugle. — La counfessioun de Sant Pèire. — Jèsu predis sa Passioun. — Necessita de carga sa crous e de segui Noste-Segne.

1. En aquéu tèms, se capitavo mai un troupelas de mounde à l'entour de Jèsu, que n'avien rèn pèr manja; em' acò éu sounè si disciple e ié diguè:
2. Ai pieta d'aquéu pople! vesès, fai li tres jour que me soun après, e n'an rèn pèr manja.
3. Se lis enmande en jun à sis oustau, van èstre avani en routo, dóumaci d'ùni que i'a soun vengu de liuen.
4. E ié respoundeguèron si disciple: Ounte n'en querre, de pan, pèr li desafama, eici, dans aquest desert?
5. Jèsu ié demandè: — De pan, quant n'avès? Éli diguèron: — — Sèt.
6. Alor coumandè au pople de s'assetà au sòu. E prenènt li sèt pan, rendènt gràci, li pecè, li baiè à si disciple pèr que li faguèsson passa: e li serviguèron au pople.
7. Avien tambèn quàuqui peissounet: — Éu li benesiguè e li faguè servi.

8. Mangèron dounc à soun sadou, e di moussèu que soubravon n'en levèron sèt canestello.
9. Or aquéli que mangèron se devinavon peraqüi quatre milo. Jèsu, pièi, lis enmandè.
10. E mountant tout-d'un tèms dins la barco emé si disciple, s'enanè en terro de Darmanouto.
11. Lou venguèron trouva, li Farisen, e se boutèron à disputa, 'm'èu, ié demandant un signe dins lou cèu (1), sus l'estiganço de lou prouva.
12. Mai Jèsu, en gemissènt dintre éu, diguè: — Dequé vèn, aquilo raço, demanda un signe? Veramen vous lou dise, pèr aquilo raço d'aquí, de signe n'i'aura ges.
13. Em' acò lis enmandè, remountè dins la barco e passè de l'autro man.

(1) V. MAT. XVI, 1-4.

14. Or, li disciple óublidèron de prene de pan; n'avièn rèn qu'un, de pan, em' éli dins la barco.
15. E Jèsu ié fasié aquesto recoumandacioun: — Durbès l'uei, avisas-vous dóu levame di Farisen, emai dóu levame d'Erode.
16. Sus acò, se resounavon e venien: Es sufis qu'avèn ges de pan.
17. Sachènt acò, Jèsu ié diguè: — Dequé resounas aquí quavès ges de pan? Sias encaro sènso couneissènço ni coumpreneduro? Alor es encaro avugla voste cor?
18. En aguènt d'uei, ié vesès pas? en aguènt d'auriho, i'entendès rèn? avès dounc ges de memòri?
19. Lou jour qu'ai peça li cinq pan pèr cinq milo ome, quant n'avès leva de gourbin plen de moussèu? Ié diguèron: — — Douge.
20. E lou jour di sèt pan pèr quatre milo ome, quant de canestello de moussèu avès pourta? Ié diguèron: — — Sèt.
21. Apoundeguè: — Coume se fai que coumprengués pancaro?
22. Arriba que fuguèron à Beisaïdo, i'aduguèron un avugle, e lou pregavon de lou touca.
23. Éu, agantant la man de l'avugle, lou menè foro de la bourgado; ié boutè pièi de salivo sus lis iue, e l'aguènt impausa li man, ié demandè se vesié quaucarèn.
24. Aquest, tout en alucant, venié: — Vese de gènt que caminon, que li dirias d'aubre.
25. Jèsu tourna-mai ié boutè li man sus lis uei em' acò coumencè de ié vèire, e fuguè gari talamen bèn que destriavo tout claramen.
26. Alor l'enmandè à soun oustau, disènt: — Filo à toun oustau; e s'intres dins la bourgado, digues rèn en degun.
27. Jèsu partiguè pièi, emé si disciple, pèr li vilage de Cesarèio de Felip; e en

camin, questiounavo si disciple, disènt: — Quau dison que siéu, li gènt?

28. Éli ié respoundeguèron: — Jan-Batisto; d'autre, Elio; d'autre, l'un di proufèto.

29. Alor ié venguè: — Mai vautre, quau disès que siéu? Pèire, prenènt la paraulo, diguè: — Vous, sias lou Crist.

30. E ié defendeguè severamen à-n-éli de n'en parla en degun (1).

(1) La causo es countado mai au long dins Sant Matiéu, XVI, 13-20.

31. D'enterin, coumencè de lis assabenta qu'acò avié d'èstre que lou Fiéu de l'ome aurié forço à souffri, e sarié rejita dis Ancian, di Prince di prèire e dis Escribo, que lou farien mourir, e qu'après tres jour éu ressuscitarié.

32. E parlavo d'aquéli causo sènso se n'escoundre. Alor Pèire, lou prenènt à despart, se boutè à lou charpa.

33. Mai éu, se revirant e alucant si disciple, remouchinè Pèire, en disènt: — Retiro-te de iéu, Satan, car as lou goust noun di causo de Diéu, mai d'aquéli dis ome (1).

34. Aguènt pièi acampa lou pople, emé si disciple, ié diguè: — Se quaucun vòu me seguir, que se renóuncie, que cargue sa crous e me vèngue après.

35. Car aquéu que voudra sauva sa vido, la perdra; mai quau perdra sa vido raport à iéu e à l'Evangèli, la sauvara.

36. Que ié sièr à l'ome de gagna lou mounde entié, se ié vai de la perdicioun de soun amo?

37. O dequé dounara l'ome en change de soun amo?

38. Car se quaucun a vergougno de iéu e de mi paraulo au mitan d'aquesto generacioun adultro e peccadouro, lou Fiéu de l'ome tambèn aura vergougno d'éu, se'n-cop vendra dins la glòri de soun Paire, en coumpagno dis ange sant.

(1) V. MAT., XVI, 21-23.

39. E apoundeguè: — Veramen vous lou dise, n'i'a d'aquéli que soun eici que noun passaran pèr la mort, d'aquí-que vegon lou reiaume de Diéu à soun pountificat.

CHAPITRE NOUVEN

La trasfiguracioun dóu Crist. — Garisoun d'un endemounia. — Segoundo anóuncio de la Passioun. — Sus l'umelita l'escandale, l'infèr.

1. Sièis jour après, Jèsu prenguè Pèire emé Jaque e Jan, e li menè sus uno auto mountagno, à despart, éli soulet, em' acò fuguè trasfigura davans éli.
2. Si vièsti venguèron resplendènt e blanc d'uno blancour de nèu, que i'a ges de paraire sus la terro que n'en posque faire d'autant blanc coume éli.
3. E Elio apareiguè emai Mouïse que charravon emé Jèsu.
4. Pèire alor, prenènt la paraulo, diguè à Jèsu: Mèstre, nous es en-de-bon d'èstre eici! fasen-ié tres tibanèu, un pèr vous, un pèr Mouïse, em' un pèr Elio.
5. Sabié pas, dóumaci, ço que disié, bèn tant èron espavourdi.
6. E s'acampè un nivo que lis ouchre e venguè uno voues dóu nivo, que disié: — Aquest es moun Fiéu bèn-ama, escoutas-lou.
7. E tant-lèu, espinchant de tout caire, veguèron plus res, senoun Jèsu soulet em' éli.
8. Coume davalavon de la mountagno, éu i'ousservè que countèsson en degun ço qu'avien vist, d'aqui-que lou Fiéu de l'ome fuguèsse ressuscita di mort.
9. E gardèron la causo pèr éli, tout en se remenant dequ'èro acò: D'aqui-que fuguèsse ressuscita di mort.
10. Alor lou questionèron, en disènt: — Perqué li Farisen e lis Escribo dison que fau qu'Elio vèngue d'abord?
11. Éu ié respoundeguè: — Elio, s'en-cop vendra, restaurara touto causo, e coume acò 's escri dóu Fiéu de l'ome, éu souffrirà mai-que-mai e sara mespresa.
12. Mai vous dise qu'Elio es déjà vengu e i'an fa tout ço qu'an vougu, coume acò 's escri d'eu (1).
13. Estènt tourna vers si disciple, veguè un mouloun de gènt à l'entour d'éli e d'escribo que disputavon em' éli.

(1) V. S. MATIÉU, XVII. 1-13.

14. Sus lou cop tout lou pople, en vesènt Jèsu, fuguè atupi; restèron espavourdi li gènt (1) e courrènt vers éu lou saludavon.
15. Éu ié demandè: Dequé disputas entre vautre?
16. E n'i'aguè un dins la foulo que faguè: — Mèstre, vous ai adu moun drole qu'es agarri d'un esperit mut.
17. Tóuti li fes que l'aganto, lou barrulo au sòu; em' acò lou pichoun escumo, crussis di dènt e se desseco. Ai prega vòsti disciple de l'escounjura, mai l'an pas pouscu.
18. Jèsu ié respoundeguè: — O raço mespresènto! quant de tèms sarai emé vautre?

quant de tèms vous supourtarai? Adusès-me-lou.

19. E l'aduguèron. Tant-lèu aguè vist Jèsu, l'esperit lou sagagnè, e, debana pèr lou sòu, se ié viéutoulavo en escumant.

20. Jèsu demandè au paire dóu pichot: Quant i'a de tèms qu'acò-d'aquí i'aribo? Aquest ié venguè: — Dempieï soun enfanço.

21. Souvènti-fes l'esperit l'a jita dins lou fiò e peréu dins l'aigo pèr lou faire peri. Mai se poudès quaucarèn, ajudas-nous, agués pieta de nautre,

(1) Devié i'avé, à-n-aquéu moumen, sus la caro de Jèsu, coume un darrié rebat di trelus de la Trasfiguracioun. (CORN. à LAP. e KNAB.)

22. Jèsu ié respoundeguè: — Se pos crèire, tout es pousible pèr aquéu que crèi.

23. Subran s'escriè, lou paire dóu pichot, e tout en lagremejant diguè: — Crese, Segneur; ajudas moun incredulita.

24. Em' acò Jèsu, vesènt lou mounde qu'en aio s'acampavo, remouchinè l'esperit orre, en disènt: — Esperit sourd e mut, iéu te lou coumande, sorte d'aquel enfant e ié rintres plus.

25. Alor en quilant e rudamen lou sagagnant, l'esperit sourtiguè; e restè lou pichot coume mort, bèn tant que forço gènt disien: Es mort.

26. Mai Jèsu, lou prenènt pèr la man l'aubourè e se tenguè dre.

27. Quouro fuguè Jèsu intra dins l'oustau, si disciple à la secrèto ié demandèron: Courne vai que nautre l'avèn pas pouscu foro-bandi?

28. Éu ié venguè: — Aquelo merço de demòni noun se pòu foro-bandi que pèr la preguiero e lou june (1).

29. Estènt parti d'aquí, travessèron la Galilèlo; e voulié que res lou sachèsse.

(1) V. S. MATIÉU, XVII, 14-20.

30. D'enterin ensignavo si disciple e ié disié: — Sara, lou Fiéu de l'ome, abandouna entre li man dis ome; éli lou tuaran, e uno fes mort, éu lou jour tresen ressuscitara (1).

31. Mai éli coumprenien rèn aquelo paraulo e avien pòu de lou questiouna.

32. Venguèron pièi à Cafarnaoun. Quand fuguèron au lougis, éu ié demandè: De que charravias pèr camin?

33. Mai éli mutavon pas, dóumaci pèr camin s'èron disputa ensèble pèr saupre quau d'entre éli èro lou mai grand.

34. Or s'estènt asseta, éu sounè li Douge e ié diguè: — Se quaucun vòu èstre lou proumié, sara de tóuti lou darrié e de tóuti lou servènt.

35. Pièi prenènt un pichot, lou boutè au mitan d'éli; e après i'avé fa uno brassado, à-n-éu ié diguè:

36. Qu reçaup un pichot coume aquest en moun noum, me reçaup iéu; e qu me reçaup, noun me reçaup iéu, mai Aquéu que m'a manda (2).

37. Jan, alor, prenènt la paraulo, ié venguè: — Mèstre, n'avèn vist un que coucho li demòni en voste noum, e qu'es pas de nosto sóuco, em' acò l'avèn empacha.

(1) V. S. MATIÉU, XVII, 21-22.

(2) V. S. MATIÉU, XVIII, 1-6.

38. Mai Jèsu diguè: — L'empachés pas; i'a res dóumaci que miracleje en moun noum e que posque tout-d'un tèms après mau-parla de iéu.

39. Qu noun es contro vautre, es pèr vautre.

40. Qu vous pourgira béure un vèire d'aigo en moun noum, sufis que sias au Crist, veramen vous lou dise, noun perdra sa recoumpènso.

41. Mai se quaucun escandalisavo un d'aquéli pichounet que creson en iéu, miés vaudrié pèr éu que ié boutèsson autour dóu còu uno pèiro móuniero (1) e lou cabussèsson à la mar.

42. E se ta man t'escandaliso, copo-la: t'es mai en-de-bon d'intra manchèt dins la vido que d'ana emé dos man dins la dano, dins lou fiò inamoussable,

43. Aquí ounte soun verme d'éli (2) mor pas, ounte lou fiò s'amosso pas.

(1) Vèire S. MATIÉU, XVIII, 6.

(2) Acò 's lou verme, lou remors que rousigo la counsciènci di dana. Se trovo, aquelo espressioun, dins Isaïo, LXVI, 24.

44. E se toun pèd t'escandaliso, copo-lou: t'es mai en-de-bon d'intra goi dins la vido eternalo que d'èstre debaussa, en aguènt dous pèd, dins la dano dóu fiò inamoussable,

45. Aquí ounte soun verme d'éli mor pas, ounte lou fiò s'amosso pas.

46. E se toun uei t'escandaliso, derrabo-lou: t'es mai en-de-bon d'intra borgne dins lou reiaume de Diéu que d'èstre debaussa, en aguènt dous uei, dins la dano dóu fiò (1),

47. Aquí ounte soun verme d'éli mor pas, ounte lou fiò s'amosso pas.

48. Car saran tóuti sala pèr lou fiò, coume touto vitimo a d'èstre salado emé de sau.

49. Es bono, la sau; mai se la sau fadejo, emé dequé l'assesounarés? Agués en vautre de sau, e la pas agués-la entre vautre.

(1) V. S. MATIÉU, V. 29, 30; XVIII, 8, 9.

CHAPITRE DESEN

L'indissoulubleta dóu mariage. — Jèsu benesis lis enfantoun. — Un jouvènt forço riche. — Lou centuple e l'eterno vido. — Nouvello anóuncio de la Passioun. — La demando di fiéu de Zebediéu. — L'avugle de Jericò.

1. Jèsu, partènt d'aquí, venguè sus li counfigno de Judèio, de la man dela dóu Jourdan. E s'acampè mai de moulounado de gènt à soun entour, em' acò éu, coume à l'acoustumado, tourna-mai lis endóutrinavo.
2. Alor s'avancèron d'éu, li Farisen, e ié demandèron: Es-ti permés à l'ome d'enmanda sa mouié. — Èro pèr lou prouva.
3. Mai éu ié respoundeguè: — Dequé vous a ourdouna Mouïse?
4. Éli diguèron: — Mouïse a permés d'escrèure un ate de divorci e d'enmanda pièi la mouié.
5. Jèsu ié rebriquè: — Es pèr l'encauso de la dureta de voste cor que vous escriguè aquelo ourdounanço.
6. Mai au coumençamen de la creacioun, Diéu li (1) faguè mascle e femèu (2).
7. Amor d'acò, l'ome quitara soun paire e sa maire, e s'estacara à sa mouié;
8. E saran dous en uno car (3). Ansin soun plus dous, mai uno souleto car.
9. Adounc ço que Diéu a joun ensèn, que l'ome noun lou dessepare.
10. Uno fes à l'oustau, si disciple lou questiounèron mai sus acò-d'aquí.
11. E ié diguè: — Qu enmando sa mouié e n'espousa uno autre, fai un adultèri à respèt de la proumiero.
12. E se uno femo quito soun ome e se marido em' un autre, fai peréu un adultèri (4).
13. Ié presentèron alor d'enfantoun sus l'estiganço que li touquèsse. Mai li disciple rambaiavon aquéli que li presentavon.
14. De li vèire ansin faire, Jèsu se n'endignè e ié diguè: — Leissas l'enfantuegno veni vers iéu, e li rebufessias pas, que lou reiaume de Diéu es à-n-aquéli que ié sèmbelon (5).

(1) Nòsti proumié parènt.

(2) Un soulet marit, uno souleto mouié.

(3) GENÈSI II, 24.

(4) V. S. MATIÉU, XIX, 3-9.

(5) V. S. MATIÉU, XIX, 17.

15. Veramen vous lou dise, qui noun reçaupra lou reiaume de Diéu coume un enfant, i'intrara pas.

16. Em' acò lis embrassant e pausant li man sus éli, éu li benesissié.

17. Coume se boutavo en camin, n'l'aguè un que vers éu courreguè e, plegant lou geinouï, lou pregavo ansin: Bon Mèstre, dequ'ai à faire pèr avera la vido eternalo?

18. Jèsu ié diguè: — Perqué m'apelles bon? De bon i'a rèn que Diéu.

19. Counèisses li coumandamen: Faras ges d'adultèri; noun tuaras; noun raubaras; faus testimòni noun diras; ounouro toun paire e ta maire.

20. Aquest ié respoundeguè: — Mèstre, tout acò-d'aquí l'ai óusserva desempièi moun jouvènt.

21. Jèsu, l'aguènt aluca, l'afeciounè e ié diguè: — I'a uno causo que te mauco: vai; tout ço qu'as vènde-lou e baio-lou i paure, qu'auras un tresor dins lou cèu; vène pièi e seguïsse-me.

22. Mai éu, tout tristas d'aquelo paraulo, s'enanè'mé la lagno: avié proun viéure, dóumaci.

23. Alor Jèsu, espinchant à soun entour, diguè à si disciple: Coume es dificile à-n-aquéli qu'an d'argènt d'intra dins lou reiaume de Diéu!

24. Li disciple istavon espanta de si paraulo. Mai Jèsu ié tournè à dire: — Mi pichounet, coume i'es dificile à-n-aquéli que bouton sa fe dins l'argènt d'intra dins lou reiaume de Diéu!

25. Es mai facile à-n-un camèu de passa pèr lou trau d'uno aguïo qu'à-n-un riche d'intra dins lou reiaume de Diéu (1).

26. N'en fuguèron encaro mai estouna, e se venien dis un is autre: — E quau pòu dounc èstre sauva?

27. Jèsu, lis alucant, diguè: — Pèr lis ome acò 's impoussible, mai noun pèr Diéu, car tout es poussible à Diéu.

28. Alor Pèire se boutè à ié dire: Lou vesès, nautre avèn tout quita e vous avèn segui.

29. Ié respoundeguè Jèsu: — Veramen vous lou dise, degun quitara, pèr iéu e pèr l'Evangèli, soun oustau, o si fraire, o si sorre, o soun paire, o sa maire, o sis enfant, o si terro,

30. Que noun reçaupe aro-aro, en aquest siècle, cènt fes autant, d'oustau, de fraire, de sorre, de maire, d'enfant e de terro, emé de persecucioun, e dins lou siècle avenidou, la vido eternalo.

(1) V. S. MATIÉU, XIX, 24 e la noto.

31. Mai n'i'a de bèu que, de proumié, devendran li darrié; e di darrié, forço que saran li proumié (1).

32. Or, èron en routo que mountavon à jerusalèn; Jèsu ié caminavo davans, e tóuti èron espanta e lou seguissien emé cregnènço. Éu prenènt tourna-mai li Douge à despart, se boutè à ié dire ço qu'arribarié pèr éu.

33. Veici que mountan à Jerusalèn, e lou Fiéu de l'ome sara cita davans li prince di prèire, lis Escribo e lis Ancian; éli lou coundanaran à mort e l'abandonaran i Gentiéu:

34. E l'escarniran, e l'escupiran contro, e lou flagelaran e lou tuaran; mai au jour tresen, éu ressuscitara.

35. Alor Jaque e Jan, li fiéu de Zebediéu, s'avancèron d'éu, en disènt: — Mèstre, voudrian que faguessias pèr nautre tout ço que vous demandaren.

36. Éu ié venguè: — Que voulès que fague pèr vautre?

(1) V. S. MATIÉU, XIX, 27-30.

37. Ié diguèron: — — Acourdas-nous d'èstre asseta, l'un à vosto drecho, l'autre à vosto gauch, dins vosto glòri.

38. Mai Jèsu ié respoundeguè: — Sabès pas ço que demandas. — Poudès lou béure lou calice que dève béure iéu, e èstre bateja dóu batisme que sarai bateja?

39. Éli faguèron: — Lou poudèn. Mai Jèsu ié diguè: — O, lou calice que béurai, lou béurés, e dóu batisme que sarai bateja iéu, sarés bateja;

40. Mai de sèire à ma drecho o à ma gauch, depènd pas de iéu de vous l'acourda à vautre, mai à-n-aquéli pèr quau es alesti.

41. Li dè, en ausènt acò, aguèron la maliço contro Jaque e Jan.

42. Mai Jèsu li sounè e ié diguè: — Sabès qu'aquéli que regardon coume li mèstre di nacioun an sus éli lou segnourage, e que si prince an poudé sus éli.

43. Acò 's pa'nsin entre vautre; mai aquéu que voudra èstre lou mai grand, sara voste serviciu;

44. E quau voudra èstre lou proumié d'entre vautre, sara de tóuti lou servènt.

45. Car lou Fiéu de l'ome éu-meme noun es vengu sus l'estiganço d'èstre servi, mai de servi e de douna sa vido pèr la rançoun dóu mounde. (1)

46. Venguèron pièi à Jericò; e, coume partié de Jericò emé si disciple e tout un mouloun de pople, lou fiéu de Timiéu, Bartimiéu l'avugle (2) èro asseta sus la ribo dóu camin, que demandavo l'óumorno.

47. Entre saché qu'èro Jèsu de Nazarèt, se boute à crida e à dire: Jèsu, fiéu de Dàvi, agués pieta de iéu.

48. E l'avié forço gènt que lou charpavon pèr lou faire teisa. Mai éu cridavo que

mai: Fiéu de Dàvi, agués pieta de iéu.

49. Alor Jèsu, s'aplantant, coumandè que lou faguèsson veni. E sounèron l'avugle en ié disènt: — Bon courage! lèvo-te, que te sono.

50. Aquest jité soun mantèu e d'un saut venguè vers Jèsu.

51. E Jèsu, prenènt la paraulo, ié diguè: — Dequé vos que te fague? L'avugle ié respoundeguè: — *Rabboni*, que ié vegue.

52. Jèsu ié venguè: — Vai, que t'a fe t'a sauva. E subran éu ié veguè, e seguissié Jèsu sus lou camin.

(1) S. MAT. XX, 20-29.

(2) L'avié dous avugle; mai S. Marc n'en noumo qu'un. Vèire S. MAT. XX, 29-34.

CHAPITRE VOUNGEN

*Intrado triounfalo de Noste-Segne à Jerusalèn. — La figiuero maudicho. —
Bandisoun di vendèire dóu Tèmplo. — Ço que pòu la fe. — Li prince di prèira
remouca pèr lou divin Mèstre.*

1. Coume se devinavon proche de Jerusalèn e de Betanio, vers la mountagno dis Oulivo, Jèsu mandè dous de si disciple,

2. E ié diguè: — Anas au vilage qu'avès aqui contro, e tant-lèu intra, ié trovarés un asenoun à l'estaco, que res i'a'ncaro mounta dessus; destacas-lou e adusès-lou.

3. E se quaucun vous vèn: — Que fasès aqui? digas-ié: — Lou Segnour n'a de besoun; e tout-d'un-tèms vous lou leissaran adurre eici.

4. S'estènt dounc enana, trouveron l'asenoun estaca davans uno porto, deforo, entre dous camin; em' acò lou destaquèron.

5. Mai di gènt qu'èron aqui, n'i'aguè que ié diguèron: — Coume vai que destacas aquéu saumin?

6. Éli ié respoundeguèron coume Jèsu i'avié di; e ié leissèron mena.

7. Em' acò l'aduguèron à Jèsu, l'asenoun, e dessus ié boutèron si vièsti; éu ié mountè dessus.

8. Or, forço gènt expandiguèron sis abihage sus lou camin; d'autre coupavon de broundo is aubre e n'en fasien un terro-sòu.

9. E li persouno qu'anavon davans emai aquéli que venien après, cridavon en disènt: — Hosanna!

10. Benesi aquéu que vèn au noum dóu Segnour! Benesi lou règne, qu'arribo, de

noste paire Dàvi! Hosanna fin-qu'aperamoundaut (1).

11. Jèsu intrè à Jerusalèn dins lou tèmple; e quouro aguè'spincha touto causo, coume deja erian au vèspre, éu partiguè pèr Betanìo emé li Douge.

12. L'endeman, coume sourtien de Betanìo, éu aguè fam.

13. Em' acò vesènt de luen uno figuiero cargado de fueio, anè vèire se ié trouvarié quicon; mai quand fuguè contro elo, noun ié trouvè que de fueio: erian pancaro, dóumaci, au tèms di figo.

(1) Vèire S. MAT., XXI, 1-10.

14. Prenènt la paraulo ié diguè: — Que jamai plus degun mange frucho de tu eternamen. E l'entendeguèron si disciple.

15. Venguèron pièi à Jerusalèn. Quouro Jèsu fuguè intra dins lou tèmple, coumencè de bouta deforo aquéli que vendien e croumpavon dins lou tèmple; devessè li taulo di chanjaire e li sèti di vendèire de coulumbo.

16. Leissavo pas nimai lou mounde carreja sis eisino à travès lou tèmple.

17. E lis ensignavo disènt: — Es que noun es escri: Moun oustau l'apelaran un oustau de preguiero pèr tóuti li nacioun (1)?

18. Ausi acò-d'aquí, li prince di prèire e lis Escribo cercavon un biais pèr lou mena perdre; lou cregnien, dóumaci, estènt que tout lou mounde èro en amiracioun davans sa dóutrino.

19. Quand fuguerian au vèspre, éu sourtiguè de la vilo.

20. Lou matin, en passant, li disciple veguèron la figuiero que s'èro dessecado enjusquo i racino.

21. E Pèire, s'estènt souvengu (2), ié diguè: — Mèstre, vès la figuiero qu'avès maudicho, es dessecado.

(1) ISAÏO, LVI, 7; JEREMÏO, VII, 11.

(2) De la maladicioun.

22. Jèsu, prenènt la paraulo, ié diguè à-n-éu: Agués fe en Diéu.

23. Veramen vous lou dise, aquéu que dira'nsin à-n-aquelo mountagno: Lèvo-te d'aquí e jito-te dins la mar! se noun chancello en soun cor, mai se crèi que tout ço qu'aura di se fara, lou veira se faire.

24. Amor d'acò vous dise: Tout ço que demandarés en pregant, cresès que lou reçauprés, e vous arribara (1).

25. E quouro vous tendrés dre pèr prega, perdounas s'avès quaucarèn contro

quaucun, pèr que voste Paire, qu'es dins lou cèu, vous perdoune à vautre vòsti pecat.

26. Se vautre noun perdounas, nimai voste Paire, qu'es dins lou cèu, noun vous perdounara vòsti pecat.

27. Tournèron mai à Jerusalèn. E coume Jèsu s'espachavo dins lou temple (2), s'avancèron d'eu li prince e li prèire, lis Escribo e lis Ancian,

28. E ié venguèron: Pèr quinte poudé fasès aquéli causo? e quau vous a douna'nsin lou poudé de li faire?

(1) MAT., XXI, 21, 22.

(2) Valènt-à-dire dins lou parvis e soutu li porge.

29. Jèsu ié respoundeguè: — Vous demandarai, iéu tambèn, uno causo; respoundès-me, e vous dirai en vertu de que poudé fau aquéli causo.

30. Lou batejat de Jan èro-ti dóu cèu o dis ome? Respoundès-me.

31. Mai aquèsti se pensavon e venien: Se respoundèn: — Dóu cèu, nous dira: Coume vai alor qu'avès pas creigu en eu?

32. Se disèn: — Dis ome, avèn à nous avisa dóu pople. Tóuti, en efèt, regardavon Jan dóu bon coume un proufèto.

33. Adounc respoundeguèron à Jèsu: Sabèn pas. E Jèsu ié rebriquè: — Nimai iéu vous dise pas pèr que poudé fau aquéli causo (1).

(1) MAT., XXI. 23-28.

CHAPITRE DOUGEN

Parabolo di vigneiroun assassin e de la pèiro de cantounau. — Diéu e Cesar. — La resurreicioun. — Amour de Diéu e dóu prouchan. — Lou Messio fiéu de Dàvi. — S'avisa dis Escribo. — Lou denié de la véuso.

1. Se boutè, pièi, à ié parla en parabolo: — Un ome plantè uno vigno, l'envirounè d'uno baragno, ié cavè un destré e ié bastiguè uno tourre; em' acò l'arrendè à de vigneiroun e partiguè pèr li païs liuen.

2. Au tèms vougu, eu mandè un serviciau i vigneiroun pèr reçaupre lou rendemen

de la vigno.

3. Mai éli l'agantèron, lou tabassèron e l'enmandèron nus e crus.

4. Tourna-mai ié mandè un autre serviciau; aquéu-d'aqui, ié piquèron sus lou su, e l'agouniguèron de soutiso.

5. N'en mandè mai un, e lou tuèron; e pièi d'autre mai, en noumbre: tabassèron sus lis un e tuèron lis autre.

6. Enfin avié'ncaro un fiéu soulet qu'afeciounavo forço, em' acò lou mandé vers éli lou bèu darrié, disènt: — Auran respèt de moun fiéu.

7. Mai li vigneiroun se diguèron entre éli: — Acò 's l'eretié; venès, tuen-lou, e sara nostre l'eiretage.

8. Em' acò l'empougnèron e, l'aguènt tua, lou jitàron foro de la vigno.

9. Adounc dequé farà lou mèstre de la vigno? Vendra, escoufira li vigneiroun e dounara la vigno à d'autre.

10. Avès jamai legi aquest rode de l'Ecrituro: La pèiro rejitado di bastissèire es devengudo, elo, la pèiro de cantounau (1).

11. Acò 's l'obro dóu Segnour, e n'en soun nòstis uei dins l'amiracioun (2).

12. Em' acò cercavon de l'aganta, mai aguèron pòu dóu pople; venien de coumprene, dóumaci, qu'èro estado dicho pèr éli aquelo parabolo. E l'aguènt leissa, s'enanèron.

13. Veici pamens que ié mandon quàuqui Farisen e d'Eroudian pèr lou dessouta dins si paraulo.

(1) Vèire S. MAT., XXI, 33-43 e li noto.

(2) Saume CXVII, 22.

14. Aquésti vènon e ié fan: — Mèstre, sabèn que sias vertadié, e que vous soucitas de res: arregardas pas, dóumaci, la mino di gènt, mai ensignas lou camin de Diéu dins la verita. Es-ti permès de paga lou tribut à Cesar, o bèn lou pagan pas (1)?

15. Mai éu, couneissènt sa routino d'éli, ié diguè: — Perqué me tentas? Adusès-me un denié, pèr vèire.

16. N'i'aduguèron un. Alor ié demandè: — De quau es aquelo tèsto e l'escrì qu'es dessus? Ié diguèron: — De Cesar.

17. Jèsu ié respoundeguè: — Rendès dounc ço qu'es de Cesar à Cesar, e ço qu'es de Diéu à Diéu. E restavon espanta davans éu.

18. Alor lou venguèron trouva li Saduciéu, qu'acò 's de gènt que nègon la resurreicioun, e lou questiounavon, disènt: —

19. Mèstre, Mouïse a'sri pèr nautre que, se quaucun mor e laisso sa femo emé ges d'enfant, soun fraire d'éu fau qu'espouse la mouié e doune de crèis à soun fraire.

20. Or, i'avié sèt fraire. Lou proumié prenguè uno femo e mouriguè sènso leissa de

crèis.

(1) S. MAT., XXII, 17 emé la noto.

21. Lou segound la prenguè pièi, e mouriguè, sènso peréu leissa de crèis. Lou tresen la memo causo.

22. Basto, li sèt parieramen la prenguèron e leissèron ges de crèis. La femo, elo, mouriguè la darriero de touti.

23. Adounc, à la resurreicioun, se'n-cop saran ressuscita, de quau elo sara la mouié? touti li sèt, d'oumaci, l'an agudo pèr mouié.

24. Jèsu ié respoundeguè: — Precisamen es que sias pas dins l'engano, en coumprenènt ni lis Escrituro, ni la vertu de Diéu?

25. Car, un cop ressuscita di mort, lis ome prenon ges de femo, nimai li femo d'ome; mai soun coume lis ange dins lou paradis.

26. Pèr quant à la resurreicioun di mort, avès pas legi dins lou libre de Mouïse, ço que Diéu ié diguè d'ou mitan d'ou roumias (1): — Iéu siéu lou Diéu d'Abram, e lou Diéu d'Isa, e lou Diéu de Jacob.

27. Or, es pas lou Diéu di mort, mai di vivènt. Sias dounc bravamen dins l'engano (2).

(1) EISODE, III, 6.

(2) MAT., XXII, 23-33.

28. Alor un dis Escribo, qu'avié'ntendu li questioun di Saduciéu, vesènt que Jèsu i'avié bèn respoundu, s'avancè d'eu e ié demandè quint èro lou proumié de touti li coumandamen.

29. Jèsu ié respoundeguè: — Lou proumié de touti li coumandamen, vès-l'eici: Aue, Israël, lou Segneur toun Diéu es lou soulet Diéu (1).

30. E amaras lou Segneur toun Diéu de tout toun cor, e de touto toun amo, e de tout toun èime, e de touto ta forço. Acò 's lou proumié coumandamen.

31. Lou segound ié ressèmblo: Amaras toun prouchan coume tu-meme. De coumandamen mai grand qu'aquéli, n'i'a ges.

32. E ié diguè l'escribo: — Bèn, Mèstre, avès di vrai: i'a qu'un soulet Diéu, e n'i'a ges d'autre qu'eu.

33. E fau l'ama de tout soun cor, e de tout soun èime, e de touto soun amo, e de touto sa forço; e ama lou prouchan coume se-meme, acò 's mai grand que touti lis ouloucauste e li sacrifice (3).

34. Jèsu, de vèire qu'avié sajamèn respoundu, ié diguè: — Siés pas liuen d'ou

reiaume de Diéu. E res ausavo plus lou questiouna.

(1) DÉUTEROUNÒMI, VI, 4.

(2) LEVITI, XIX, 18.

(3) MAT., XXII, 35-41.

35. Mai Jèsu, ensignant dins lou tèmple, disié: — Coume se fai que lis Escribe dison que lou Crist es fiéu de Dàvi?

36. Éu, Dàvi, dis pèr lou Sant-Esperit: A di lou Segnour à moun Segnour: Assèto-te à ma drecho, d'aquí-que fague de tis enemi l'escabèu de ti pèd (1)?

37. Ansin éu, Dàvi, l'apello Segnour; coume se trovo alor d'èstre soun fiéu (2)? E tout un mouloun de mounde avié gau de l'escouta.

38. E ié disié dins soun ensignamen: Avisas-vous dis Escribe qu'amon de s'espaça'mé de l'ongui raubo e d'èstre saluda sus la plaço;

39. D'èstre asseta peréu i proumiéri cadiero dins la sinagogo, e i proumiéri plaço dins li festin;

40. Em' acò devourisson lis oustau di véuso, sus l'estiganço de l'ongui pregaio. Éli n'auran un, de jujamen proun long à passa.

41. Jèsu, s'estènt pièi asseta contro lou trounc, espinchavo lou mounde que ié jitavo d'argènt; e l'avié bravamen de riche que n'en jitavon forço.

(1) Saume CIX, 1.

(2) MAT., XXII. 41-45.

42. Venguè peréu uno pauro véuso que ié boutè dos peceto de la valour d'un quart d'as (1).

43. Em' acò Jèsu, sounant si disciple, ié faguè: — Veramen vous lou dise, aquelo pauro véuso a mai douna que tóuti aquéli qu'an mes dins lou trounc.

44. Dóumaci, tóuti i'an mes de soun abounde; mai elo a douna, de sa paureta memo, tout ço qu'èro de siéu, tout ço qu'avié pèr soun recate.

(1) Valènt-à-dire dóu quart de sièis centimo. Èro, acò, la plus pichoto mounedo de couire encò di Rouman. (FILLION, *op. cit.*)

CHAPITRE TREGEN

Noste-Segne proufetiso l'abóusounamen dóu Tèmplo. — Signe qu'anounciaran la rouino de Jerusalèn e la fin dóu mounde. — Necessita de se teni revihadis.

1. Coume Jèsu sourtié dóu tèmplo, ié venguè un de si disciple: Mèstre, espinchas quènti queirado e quinte cors de bastimen.
2. E ié respoundeguè Jèsu, ié diguè: — Veses tóuti aquéli gràndi bastisso? Noun ié restara pèiro sus pèiro, que noun siegue demoulido.
3. Coume èro asseta, pièi, sus lou mount dis Ouliveto, à dre dóu tèmplo, lou questiounèron à despart Pèire emé Jaque, emai Jan e Andriéu:
4. Digas-nous, quouro acò se fara e quinte sara l'entre-signe que tout acò coumençara de se coumpli.
5. E Jèsu, respoundènt, se boutè à ié dire: Avisas-vous que res vous engane.
6. N'i'a forço, dóumaci, que vendran en moun noum, disènt: — Es iéu *lou Crist!* e n'enganaran de bèu.
7. Or, quouro ausirés parla de guerro e de brut de guerro, agués pas pòu: fau qu'acò ague d'èstre, mai es panca la fin.
8. Dóumaci, se partiran contro, li nacioun emé li nacioun, li reiaume emé li reiaume, e i'aura de tremoulun de terro en proun de part emai de famino. Sara la coumençanço di malagno, acò-d'aquí.
9. Dounas-vous siuen de vautre. Sarés cita davans li tribunau, e dins li sinagogo vous varenglaran, e davans li gouvernour o li rèi vous presentarés pèr me rèndre testimòni davans éli (1).
10. Mai d'en-proumié, fau qu'en tóuti li nacioun siegue predica l'Evangèli.
11. Quouro dounc vous menaran en justico, pensés pas d'avanço à ço que dirés; mai ço que vous vendra sus lou moumen, digas-lou, car noun es vâutri que parlarés, mai lou Sant-Esperit.
12. Alor lou fraire abandounara soun fraire à la mort, e lou paire soun fiéu; enjusquo lis enfant se reviraran contro si gènt e li faran mourì.

(1) V. S. MATIÉU, X, 17-22.

13. E sarés agouni de tóuti, raport à moun noum. Mai quau tendra bon enjusqu'au bout sara sauva.
14. Or, se'n-cop veirés l'abouminacioun de la desoulacioun se teni ounte fau pas (qu legis coumprengue!) alor aquéli qu'en Judèio soun, encourron-se vers li mountagno.
15. Aquéu qu'es sus la téulisso (1) que noun davale à soun oustau nimai que i'intre pas pèr empourta quaucarèn de soun oustau.

16. E aquéu qu'es dins li terro que noun s'entourne pèr prene soun vièsti.
17. Malur is empregnado, emai i femo que nourriran en aquéu tèms!
18. Pregas pèr que noun arribe acò dins l'ivèr.
19. L'aura, dóumaci, en aquéu tèms, de jour de treboulige tau, que n'i'a ges agu d'ansin dempièi la coumençanço dóu mounde crea pèr Diéu, enjusqu'à l'ouro d'aro, e coume n'i'aura jamai.
20. E se n'avié, lou Segnour, acourchi aquéli jour d'aqui, touto car noun istarié sauvo; mai raport is elegi qu'a chausi, a acourchi aquéli jour.

(1) V. S. MATIÉU, XXIV, 77 e la noto 2.

21. Alor se quaucun vai vous dire: Vès, es eici lou Crist! vès, es eila! lou creigués pas.
22. Car s'aubourara de faus crist e de faus proufèto, que faran de meraviho e de causo espetaclouso pèr engana, s'acò se poudié, jusquo lis elegi.
23. Vautre dounc, avisas-vous! vaqui, vous ai predi touto causo.
24. Mai, en aquéli jour d'aqui, passado aquelo treboulacioun, lou soulèu s'ensournira, e la luno fara plus lume,
25. Lis estello dóu cèu degoularan e li vertu celestialo saran en desbrando.
26. E alor veiran lou Fiéu de l'ome veni sus li niéu em' uno puissanço e uno glòri di grando.
27. E alor mandara sis ange e arrabaiara sis elegi di quatre vènt, dóu fin bout de la terro à la fino cimo dóu cèu.
28. Aprenès eiçò pèr la parabolo de la figuiero. Quouro li brout soun encaro tèndre e que li fueio an sourti, couneissès qu'es pas liuen l'estiéu;
29. Ansin vautre, quouro veirés aquéli causo se coumpli, sachés qu'acò 's proche, à vosto porto.
30. Veramen vous lou dise, aquesto generacioun noun passara pas, d'aqui-que tout acò se fague.
31. Lou cèu e la terro passaran, mai mi paraulo de iéu passaran pas.
32. D'aquéu jour e d'aquelo ouro degun n'a couneissènço, pas meme lis ange de paradis, nimai lou Fiéu; i'a rên que lou Paire.
33. Avisas-vous, vihas e pregas; sabès pas, dóumaci, quouro aquéu tèms vendra.
34. N'en sara coume d'un ome que, partènt pèr li païs liuen, laisso soun oustau e baio lou gouvèr à si serviciau, emé soun pres-fa en cadun, e coumando au pourtié de viha.
35. Vihas dounc, que noun sabès quouro lou mèstre de l'oustau vendra, s'es de-sero o bèn à miejo-niue, au cant dóu gau o bèn lou matin (1);

(1) Li Rouman despartissien la niue coume eiçò: de sièis ouro à nòu ouro de sero, de nòu ouro à miejo-niue, de miejo-niue à tres ouro dóu matin, de tres ouro à sièis. La tresenco partido de la niue poutavo lou noum de *galli cantus*, cant dóu gau. (FILLION, la Sainte Bible, d'après la Vulgate.)

36. Cregnènço que, revenènt à l'imprevisto, noun vous trove endourmi.

37. Ço que vous dise à vautre, à tóuti lou dise: Vihas!

CHAPITRE QUATOURGEN

Lou coumplot contro Jèsu. — La Madaleno voun lou divin Mèstre. — Trahisoun de Judas. — Establimen de la Santo Eucaristò. — Dins lou jardin dis Oulivo. — A l'oustau de Caïfo. — Renegamen e repentènci de Sant Pèire.

1. Erian à Pasco em' i Candolo (1), dous jour après; e cercavon, li Prince di prèire emai lis Escribo, coume agantarien Jèsu pèr ruso e lou farien mourir.

2. Mai se disien: — Que siegue pas lou jour de la fèsto que bessai i'aurié un escaufèstre dins lou pople.

3. Or, coume se devinavo à Betanìo, dins l'oustau de Simoun lou Ladre, en trin de soupa, venguè uno femo tenènt un flascoulet d'alabastre plen d'un parfum requist, de nard d'espigo (2); e, roumpènt lou flascoulet, l'escampè sus la tèsto de Jèsu.

(1) Vèire S. MATIÉU, XXVI, 17, emé la noto.

(2) Lou nard, acò 'ro un òli que sentié fort bon: lou tiravon de la racino, di fueio o de l'espigo de la planto. (FILLION, *Op. cit.*)

4. N'i'aguè quàuquis-un que dintre éli s'endignèron, e disien: — Dequé soun ana degaia'quéu parfum?

5. Es que, se poudié vèndre, aquéu parfum d'aqui, mai de tres cènt denié (1), e li baiavian i paure. E crenihavon contro elo.

6. Mai Jèsu diguè: — Leissas-la; dequé i'anas faire de peno? Es uno bono obro que vèn de me faire à iéu.

7. Car, de paure, toujours n'avès emé vautre, e quand voudrés, pourrés ié faire de bèn; mai iéu pas toujours m'aurés.

8. Ço qu'a pouscu, elo l'a fa; a d'avanço embauma moun cors pèr l'ensevelimen.
9. Veramen vous lou dise, ounte que se predique aquest Evangèli, dins lou mounde entié, countaran ço qu'elo vèn de faire e se souvendran d'elo.
10. Alor Judas l'Escariot, l'un di Douge, s'enanè vers li Prince di prèire pèr ié liéura Jèsu.
11. Aquésti, de l'ausi, n'aguèron grand gau, e ié proumetegnèron de ié baia d'argènt. Éu cercavo qu'acò s'endevenguèsse pèr lou trahi.

(1) Valènt-à-dire l'agnèu pascau.

12. Pamens, lou proumié jour di Candolo, qu'ador s'inmoulavo la Pasco (1), si disciple ié diguèron: — Ounte voulès qu'anen vous alesti ço que fau pèr manja la Pasco?
13. E mandè dous de si disciple e ié diguè: — Anas à la vilo, i'aurès lou rescontre d'un ome que pourtara uno dourgo d'aigo; seguissès-lou;
14. E mounte qu'intre, digas au mèstre de l'oustau: lou Mèstre dis: — Ounte es lou cenadou, que ié pourrai manja la Pasco emé mi disciple?
15. E vous fara vèire uno grando chambro touto moublado; aqui alestissès-nous.
16. S'enanèron dounc si disciple, vengèron dins la vilo, e trouvèron li causo coume éu i'avié di em' acò preparèron la Pasco.
17. A la vesprado, venguè'mé li Douge.
18. E d'enterin qu'èron à taulo e que manjavon, Jèsu faguè: — Veramen vous lou dise, un de vautre, que manjo emé iéu, me trahira.
19. Mai éli coumencèron de se lagna e de ié dire l'un après l'autre: Sarié iéu?
20. Éu ié respoundeguè: — Es l'un di Douge, que bouto emé iéu la man au plat.

(1) S. MAT. XIX, 28.

21. Lou Fiéu de l'ome, éu, s'envai coume es escri; mai malur à-n-aquel ome pèr quau lou Fiéu de l'ome sara trahi. Vaudrié miés pèr aquel ome de pas èstre nascu.
22. Enterin que manjavon, Jèsu prenguè de pan, e l'aguènt benesi, lou pecè, ié dounè à-n-éu, disènt: — Prenès, eiçò's moun cors.
23. Aguènt pièi pres lou calice e rendè gràci, ié dounè e n'en beguèron tóuti.
24. Em' acò ié venguè: — Eiçò's moun sang, lou sang de la nouvello alianço, que pèr noumbre de gènt sara'scampa.
25. Veramen vous lou dise, aro béurai plus d'aquéu fru de la vigno, enjusquo au jour ounte lou béurai tourna-mai dins lou reiaume de Diéu.
26. E lou cantico estènt di (1), se gandiguèron vers lou mount dis Oulivié.

27. E Jèsu ié diguè: — Sarés tóuti escandalisa raport à iéu, aquesto niue; car es escri: Picarai sus lou pastre e li fedo se destrouperan.
28. Mai, se'n-cop sarai ressuscita, vous passurai davans, en Galilèio.
29. Or, Pèire ié diguè: — Que tóuti s'escandalison de vous; mai pas iéu!

(1) V. S. MAT., XXVI, 30 e la noto.

30. E ié venguè Jèsu: — Veramen te lou dise, vuei meme, aquesto niue, de davans que lou gau ague canta dous cop, tres cop me renegaras.
31. Mai Pèire que mai parlavo: Quand deguèsse mourir emé vous, noun vous renegarai! E coume éu tambèn tóuti parlavon.
32. Arribèron pièi en un rode que ié dison Getsemani. E venguè 'nsin à si disciple: Assetas-vous aqui, d'enterin que pregarai.
33. E prenguè'm'eu Pèire, Jaque e Jan, e coumencè d'èstre dins l'esfrai e dins lis ànci.
34. E ié diguè: — Es tristo, moun amo, à n'en mourir. Restas aqui e vihas.
35. E s'estènt avança un pauquet, toumbè pèr sòu; em' acò demandavo que, se se poudié, s'aliunchèsse d'eu aquelo ouro.
36. E diguè: — *Abba* (1), Paire, tout vous es poussible à vous! aliunchas aquéu calice de iéu; mai dins acò fague-se noun ço que iéu vole, mai ço que voulès.
37. Venguè pièi vers li disciple e li trouvè que dourmien. E diguè à Pèire: Simoun, dormes? alor as pas pouscu viha uno ouro de tèms?

(1) Espressioun caldeienco que vòu dire paire.

38. Vihas e pregas que noun intrés en tentacioun. L'esperit es proumte, e la car es feblo.
39. E tourna-mai s'enanant, éu preguè, disènt li mémi paraulo.
40. Estènt revengu, li trouvè mai que dourmien; èron sis uei arrapa pèr la som, e noun sabien que ié respondre.
41. Or, revenguè pèr lou tresen cop, e ié diguè: — Dourmès aro e pausas-vous. N'i'a proun, l'ouro es vengudo; veici que lou Fiéu de l'ome vai èstre abandouna entre li man di pecadou.
42. Aubouras-vous, anen! vès, aquéu que me dèu trahi es proche.
43. Parlavo encaro, em' acò venguè Judas l'Escariot, l'un di Douge; i'avié 'm' éu un mouloun de gènt emé d'espaso e de ganche, manda pèr li Prince di prèire, lis Escribo e lis Ancian.
44. Or, i'avié douna, lou traite, aquest signau, disènt: — Aquéu que ié farai un

poutoun, es éu; agantas-lou, e 'nmenas-lou en vous dounant siuen.

45. Entre arriba, tant-lèu s'avancè de Jèsu e diguè: — Salut, Mèstre. E ié faguè un poutoun.

46. Lis autre, alor, mandèron li man sus Jèsu e l'arrestèron.

47. Mai un d'aquéli qu'èron aquí, tirant l'espaso, n'en piquè lou serviciau dóu grand prèire e ié coupè l'auriho.

48. Jèsu, prenènt la paraulo, diguè à-n-aquéli gènt: Coume s'avias à faire em' un larroun, as parti emé despaso e de bastoun pèr m'aganta.

49. Tóuti li jour ère au mitan de vautre dins lou tèmple, qu'ensignave, e m'avès pas pres; mai fau que se coumpligon lis Escrituro.

50. Alor si disciple l'abandonèron e fugiguèron tóuti.

51. Or, un droulas lou seguissié, aguènt pèr tout vièsti un linçòu sus lou cors; em' acò l'agantèron.

52. Mai éu, jitant soun linçòu, s'escapè nus de si man.

53. Pamens aduguèron Jèsu encò dóu grand-prèire e s'acampèron tóuti li prèire, e lis Escribo e lis Ancian.

54. Pèire de liuen lou seguiguè jusquo dins l'escour dóu grand-prèire, e s'assetè'mé li varlet contro lou fiò, em' acò se caufavo.

55. Li Prince di prèire, éli, e tout lou counsèu cercavon de testimòni contro Jèsu, pèr lou faire mouri; mai n'en trovavon ges.

56. N'i'avié forço, dóumaci, que depausavon à faus contro éu; mai li testimòni s'acourdavon pas.

57. Quàukis-un enfin, s'aubourant, pourtèron aquest faus testimòni contro éu:

58. L'avèn ausi que disié: — Iéu demoullirai aquéu tèmple fa de man d'ome, e, dins tres jour, n'en bastirai un autre que sara pas fa de man d'ome.

59. Councourdavo pas nimai, la depousicioun d'aquéli gènt.

60. Alor lou grand-prèire, s'aubourant au mitan d'éli, questionè Jèsu, disènt: — Respondes rèn à-n-aquéli depousicioun que fan contro tu?

61. Mai Jèsu se teisavo, e respoundeguè rèn. Tourna-mai lou grand-prèire lou questionè e ié diguè: — Siés, tu, lou Crist, fiéu dóu Diéu benesi?

62. Jèsu ié respoundeguè: — Iéu lou siéu; e veirés lou Fiéu de l'ome sèire à la drecho de la vertu de Diéu e veni sus li nivo dóu cèu.

63. Alor lou grand-prèire, estrassant si vièsti, diguè: — De qu'avèn mai besoun de temouin?

64. Avès ausi lou blasfème. Que n'en pensas? Tóuti lou coundanèron, disènt que meritavo la mort.

65. Quàukis-un alor coumencèron de l'escupi dessus, e de ié tapa la caro, e de lou tabassa à cop de poug, e de ié dire: Proufetiso! E li varlet ié mandavon de gautas.

66. Coume Pèire se devinavo en bas dins l'escour, arribè uno di servicialo dóu

grand-prèire;

67. E quand aguè vist Pèire que se caufavo, elo, tout en l'espinchant, diguè: — Emai tu, i'ères emé Jèsu de Nazarèt.

68. Mai éu diguè de noun. Noun sai, faguè, e coumprene pas ço que dises. Em' acò s'enane deforo, davans l'escour, e lou gau cantè.

69. Tourna-mai la servicialo lou veguè, e se boutè à dire au mounde qu'èro aqui: — N'es, éu, d'aquéli.

70. Mai éu tourna-mai diguè de noun. Au bout d'un pau, li gènt qu'èron aqui diguèron mai à Pèire: De tout segur n'en siés d'aquéli, car siés perèu galileien.

71. Alor éu vague de larga d'esperjur e de dire, en jurant: Lou counèisse pas iéu, aquel ome que disès.

72. Tout en un cop lou gau cantè mai. E s'ensouvenguè, Pèire, dóu mot que i'avié di Jèsu: De davans que lou gau cante dous cop, tres cop me renegaras. E se boutè à ploura.

CHAPITRE QUINGEN

Noste-Segne davans Pilato. — La deliéuranço de Barrabas. — Escorno di sódard e courounamen d'espino. — La draio doulourouso. — Lou crucificamen, la mort e l'ensevelimen de Jèsu.

1. De bon matin, li Prince di prèire, aguènt vitamen tengu counsèu emé lis Ancian e lis Escribo e tout lou Sanedrin, estaquèron Jèsu, l'enmenèron e l'aduguèron à Pilato (1).

2. E Pilato ié demandè: — Tu, siés lou rèi di Judiéu? Jèsu respoundeguè: — Tu lou dises.

3. E l'acusavon, li Prince di prèire, d'un mouloun de causo.

4. Pilato, alor, tourna-mai venguè, disènt: — Respondes pa un mot? Ve de quènti causo t'acuson.

5. Mai Jèsu respoundeguè plus rèn, talamen que Pilato n'èro espanta.

(1) V. S. MATIÉU, XXVII, 1, 2 emé li noto.

6. Or, lou jour de la fèsto, avié coustumo d'acourda i Judiéu un di presounié, quente que demandèsson.

7. N'i'avié un, nouma Barrabas, empresouna'mé d'àutri treblo-repaus, estènt

dóumaci que dins uno bourroulo avié fa un assassin.

8. La foulo dounc estènt mountado daut (1), se boutè à reclama que i'acourdèsson coume d'usage.

9. Pilato ié respoundeguè e ié diguè: — Voulès que vous bote en liberta lou rèi di Judiéu?

10. Sabié, dóumaci, qu'èro pèr ensié que li Prince di prèire l'avien remés entre si man.

11. Mai li pountife encitèron lou pople à demanda que i'acourdèsse pulèu Barrabas.

12. Pilato, prenènt tourna-mai la paraulo, ié diguè: — Que voulès dounc que fague dóu rèi di Judiéu?

13. Mai éli tourna-mai cridèron: Clavelas-lou.

14. Pilato pamens ié venié: Que mau a fa? Eli cridavon encaro mai: — Clavelas-lou.

15. Pilato, voulènt satisfaire lou pople, i'acourdè Barrabas, e après avé fa flagela Jèsu, lou remeteguè à-n-éli pèr èstre crucifica.

(1) Au pretòri.

16. Alor li sódard lou menèron dins l'escour dóu pretòri; acampon, pièi, touto la couorto,

17. Lou vestisson de pourpro e ié bouton sus la tèsto uno courouno d'espino qu'avien trenado.

18. Se boutèron pièi à lou saluda coume eiçò: Salut, rèi di judiéu.

19. Ié tabassavon la tèsto em' un canèu e i'escupissien dessus, e, plegant lou geinoui, l'adouravon.

20. Après s'èstre ansin trufa d'éu, lou desabihèron de la pourpro e ié boutèron mai si vièsti; pièi l'enmenèron pèr lou crucifica.

21. E n'en sagagnèron un, nouma Simoun de Cireno (2) paire d'Aleissandre e de Ru, que passavo peraqi en revenènt de sa bastido, pèr que carguèsse la crous de Jèsu.

22. Lou menèron ansin à l'endré dóu Goulgouta, qu'acò vòu dire l'endré dóu Calvèri.

23. E ié fasien béure de vin mescla de mierro (3); mai éu n'en prenguè ges.

(1) V. S. MATIÉU, XXVII.

(2) Aleissandre e Ru fuguèron disciple de Noste-Segne, dis Teoufilat. Tóuti sabon que Sant Ru es devengu lou proumier evesque d'Avignoun.

(3) V. S. MATIÉU, XXVII, 34 emé la noto.

24. Tre l'avé crucifica, partejèron si vièsti, en tirant au sort ço que cadun n'empourtarié.
 25. Èro l'ouro tresenco (1), quouro lou crucifiquèron.
 26. E l'escrì de sa coundanacioun pourtavo eiçò: Rèi di Judiéu.
 27. Em' éu clavelèron dous larroun, un à sa drecho, l'autre à sa gaucho.
 28. Ansin fuguè coumplido la dicho de l'Ecrituro: L'an rebala'mé li gusas (2).
 29. Aquéli que passavon ié blasfemavon contro, en cabessejant e disènt: — Hòu! tu que demoulisses lou Tèmple de Diéu e qu'en tres jour lou rebastisses,
 30. Sauvo-te dounc, davalò de la crous.
 31. Jusquo li Prince di prèire, éli tambèn, en se trufant d'éu, se venien de l'un à l'autre emé lis Escribo: A sauva lis autre, em' acò pòu pas se sauva éu.
 32. Que lou Crist, rèi d'Israèl, davale subran de la crous, pèr que veguen e creiguen! Aquéli qu'èron em' éu crucifica l'injuriavon peréu.

(1) Valènt-à-dire nòu ouro de matin.

(2) ISAÏO, LIII, 12.

33. A l'ouro sieisenco (1) la sournuro s'esperlounguè sus touto la terro fin-qu'à l'ouro nouvenco (2).
 34. E à l'ouro nouvenco, Jèsu faguè un grand crid, disènt: — *Eloi, Eloi, lamma sabacthani?* Qu'acò vòu dire: Moun Diéu, moun Diéu, perqué m'avès abandouna?
 35. Quàuquis-un di gènt qu'èron aqui, l'aguènt ausi, disien: Ve, que sono Elio.
 36. Vite n'i'aguè que un courreguè, embuguè uno espoungo de vinaigre, e la plantant au bout d'uno cano, lou fasié béure, disènt: — Leissas, veguen un pau se vendra Elio lou desclavela.
 37. Mai Jèsu, trasènt un grand crid, espirè.
 38. Alor lou vèu dóu Tèmple (3) s'escouiscendeguè en dous tros, d'aut en bas.
 39. Or, lou centurioun qu'èro à dre de Jèsu, vesènt qu'avié'spira en cridant coume acò, diguè: — Veramen aquel ome d'aqui èro lou Fiéu de Diéu.

(1) Valènt-à-dire miejour.

(2) Tres ouro de tantost.

(3) V. S. MATIÉU, XXVII, 51 emé la noto.

40. Avias aqui tambèn de femo que de liuen espinchavon: entre autro, Mario Madaleno, emai Mario la maire de Jaque lou Minour e de Jousè, e Saloumè,
 41. Que lou seguissien, dóu tèms qu'èro en Galilèio, e lou servien. E n'avias bèn

d'autro encaro, qu'èron mountado em' éu à Jerusalèn.

42. Or, déjà erian au sero; e coume èro la Preparacioun (1), qu'acò 's la vèio dóu sabat,

43. Jósè d'Arimatiò, un noble decurioun (2), qu'esperavo éu tambèn lou reiaume de Diéu, ardidamen anè trouva Pilato, e reclamè lou cors de Jèsu.

44. Pilato s'estounè que fuguèsse mort déjà. Faguè veni lou centurioun, e ié demandè s'èro bèn mort.

45. Quand lou centurioun i'aguè fa saupre, éu dounè lou cors à Jósè.

46. Jósè, aguènt croumpa un linçòu, davalè Jèsu de la crous, l'agouloupè'mé lou linçòu, e l'entre-pausè dins un sepucure cava dins lou roucas; pièi, faguè redoula uno pèiro à l'intrado dóu cros.

47. Pamens Mario-Madaleno, e Mario, maire de Jósè, arregardavon mounte lou metien.

(1) V. S. MATIÉU, XXVII, 62 emé la noto.

(2) Coume dirian un noble senatour.

CHAPITRE SEGEN

Li sànti femo au toumbèu. — Lis aparicioun dóu Crist ressuscita. — Messioun dounado is apoustòli. — L'ascensioun.

1. Quouro fuguè fini lou sabat, Mario-Madaleno, e Mario de Jaque emai Saloumè, croumpèron d'aroumat, sus l'estiganço de veni embauma Jèsu.

2. E de grand matin, l'endemau dóu sabat, venguèron au sepucure, que fasié déjà soulèu.

3. E se disien de l'uno à l'autro: — Quau nous revessara la pèiro de l'intrado dóu sepucure?

4. Em' acò, tout en espinchant, veguèron qu'èro revessado la pèiro. Es qu'èro grosso bravamen.

5. E intrant dins lou sepucure, veguèron un jouvènt (1) asseta à man drecho, vesti d'uno raubo blanco; e fuguèron esfraiado.

6. Mai éu ié venguè: — Vous esfraiés pas. Cercas Jèsu de Nazarèt, qu'es esta crucifica. A ressuscita, i'es plus eici! veici lou rode ounte l'avien mes.

(1) Un ange souto la formo d'un jouvènt.

7. Mai anas-vous-en, digas à si disciple e à Pèire, que s'envai davans vautre en Galilèio; es aqui que lou veirés, coume vous l'a di.
8. Li femo, sourtènt dóu sepucré, s'encourreguèron; avien, dóumaci, lou tremoulun e l'esfrai dins l'amo, e diguèron rên en res emé la pòu qu'avien.
9. Or Jèsu, estènt ressuscita lou matin, lou proumié jour après lou sabat, se faguè vèire d'abord à Mario-Madaleno, qu'es d'elo qu'avié foro-bandi sèt demòni.
10. Elo anè l'anouncia i disciple que se descounsoulavon e plouravon.
11. Mai aquèsti, d'ausi dire qu'èro en vido e qu'elo l'avié vist, la creiguèron pas.
12. Apareiguè pièi, souto uno outro formo (1), à dous d'éli qu'èron en camin e qu'anavon à la campagno à-n-uno bastido.
13. Aquèsti tambèn lou venguèron dire is autre; mai li creiguèron pas ni-mai.

(1) Souto la formo d'un vouiajour i dous disciple d'Enmaüs.

14. Enfin apareiguè i Voungé, d'enterin qu'èron à taulo; e ié reprouché soun incredulita emai sa dureta de cor, dóumaci avien pas creigu aquéli que l'avien vist ressuscita.
15. E ié diguè: — Anas-vous-en dins lou mounde entié, e predicas l'Evangèli à touto creaturo.
16. Aquéu que creira e que sara bateja, sara sauva; mai aquéu que noun creira sara coundana.
17. Vès-eici li miracle qu'auran en soun poudé aquéli que creiran: — En moun noum bandiran li demòni; parlaran de lengo nouvello;
18. Manejaran li serpènt; e, se bevon quauco bevèndo pourtant mort, ié fara ges de mau; impausaran li man sus li malaut, e se trouvaran bèn.
19. Lou Segne Jèsu, quouro aguè fini de ié parla, fuguè enausa dins lou cèu, e es asseta à la drecho de Diéu.
20. Éli, estènt parti, prediquèron de tout caire, lou Segneur agissènt em' éli e counfiant si predicanço pèr li miracle que lis acoumpagnavon.

*

EVANGÈLI

Segound sant Lu

CHAPITRE PROUMIÉ

Prefâci de l'evangelisto. — Un ange predis la neissènço dóu Precursour. — Anounciacion de Mario. — La Santo Vierge vai vèire sa cousino Eisabèu. — Lou Magnificat. — Neissènço e circouncisioun de Jan-Batisto. — Lou Benedictus.

1. Forço gènt (1), aguènt assaja de bouta en ordre l'istòri di causo que se soun passado au mitan de nautre,

(1) Es pas rên que S. Matiéu, S. Marc e S. Jan, mai encaro forço crestian qu'avien entre-pres d'escriéure la vido dóu Sauvaire. D'ounte vèn qu'à coustat dis evangèli vrai avias li faus evangèli. (Vèire OURIGENO, SS. AMBRÒSI e BEDO, *in Lucam*)

2. Counfourmamen à la tradicioun que nous vèn d'aquéli que lis an visto au coumençamen, e que fuguèron li menistre de la paraulo (1),

3. M'a sembla bon, à iéu tambèn, après avé ressegui tóuti aquéli causo emé siuen dempièi la coumençanço, de te li bouta pèr escri, bèn en ordre, o bounissime Teoufile (2),

4. Sus l'estiganço que recounègues lou vrai di paraulo que t'an ensinado.

5. L'avié, dóu tèms d'Erode (3) rèi de Judèio, un prèire nouma Zacariò, de la classo d'Abia (4); sa mouié èro di fiho d'Aaroun e ié disien Eisabèu.

6. Èron juste tóuti dous davans Diéu, e caminavon dins tóuti li coumandamen e lis ourdounanço dóu Segnour, franc de vitupèri.

(1) N'i'a que traduson: *dóu Verbe*. Aquéli menistre de la paraulo es lis apoustòli e li disciple.

(2) Aquéu Teoufile es un catau d'Antiocho, belèu un evesque d'aquelo vilo, au dire de quàuquis-un. (PETIT, *La Sainte Bible avec commentaire*.)

(3). Acò 's Erode lou Grand que segnourejavu sus la Palestino.

(4) Lou rèi Dàvi avié desparti li prèire en vint-e-quatre classo que servien à-de-rèng dins lou tèmplo, uno semano de tèms. Aquelo d'Abia se devinavo la vuechenco. (FILLION, *Les Saints Evangiles*.)

7. Em' acò n'avien ges d'enfant, dóumaci Eisabèu èro turgo, e tóuti dous se fasien dins l'age.

8. Or, s'anè trouva, coume Zacario èro dins si founcioun de sacerdòci davans Diéu, dins l'ordre de sa classo,

9. Que lou sort ié toumbè, segound l'usanço establido entre prèire, d'intra dins lou tèmplo dóu Segnou pèr i'oufri l'encèns.

10. E touto la foulo dóu pople èro deforo, que pregavo, à l'ouro de l'encèns.

11. Em' acò i'apareiguè un ange dóu Segnou, que se tenié au coustat dre de l'autar de l'encèns (1).

12. Zacario n'aguè lou treboulèri en lou vesènt, e se sentiguè l'esfrai dins l'amo.

13. Mai l'ange ié diguè: — Agues pas pòu, Zacario, qu'es enausido ta pregadisso, e ta femo Eisabèu t'enfantara un fiéu que ié dounaras lou noum de Jan.

14. Vas èstre dins la gau e lou trefoulimen, e que noun-sai de gènt à sa neissènço menaran joio.

(1) Èro l'Autar d'or que dessus se ié boutavo l'encensié ounte cremavon li parfum.

15. Car sara grand davans lou Segnou. De vin e de liquor embriaganto, éu n'en béura ges; e Sara 'mplena dóu Sant-Esperit au sen meme de sa maire.

16. Counvertira forço enfant d'Israèl au Segnou soun Diéu,

17. E caminara davans éu dins l'esperit e la vertu d'Eliu, pèr adurre li cor di paire vers lis enfant e li mescresènt à la prudènci di juste, sus l'estiganço de prepara au Segnou un pople acoumpli.

18. E diguè Zacario à l'ange: — En que lou couneirai acò-d'aqui? iéu, dóumaci, siéu vièi, e ma mouié se fai dins l'age.

19. L'ange ié respoundeguè: — Iéu siéu Gabriéu, que me tène davans Diéu; e siéu manda pèr parla'mé tu e t'adurre aquelo bono nouvello.

20. E veici que saras mut, e que pourras plus parla enjusquo au jour qu'aquéli causo auran d'èstre, dóumaci as pas creigu à mi paraulo que s'acoumpliran en soun tèms.

21. Pamens, lou pople esperavo Zacario; e s'estounavon li gènt qu'istèsse tant dins lou tèmplo.

22. Mai, quand fuguè sourti, ié poudié plus parla à-n-éli; e coumprengrèron qu'avié'gu uno vesiou dins lou tèmplo: éu ié fasié de signe e restè mut.

23. E vous trouvarés que, quouro fuguèron acaba li jour de soun menistèri, éu s'entournè à soun oustau.

24. Quauque tèms après, Eisabèu sa mouié councevè; e se tenié'stremado cinq mes, disènt: —

25. Vaqui ço qu'a fa pèr iéu lou Segnour, quouro a'spincha vers iéu pèr me gara ma vergougno au mitan dis ome.

26. Or, au sieisen mes, l'ange Gabriéu fuguè manda pèr Diéu dins uno vilo de Galilèio, que ié dison Nazarèt,

27. Vers uno vierge fiançado em' un ome nouma Jousè, de l'oustau de Dàvi: e lou noum de la Vierge èro Mario.

28. L'Ange, estènt intra vers elo, ié diguè: — Salut, pleno de gràci! lou Segnour es emé vous; benesido sias entre li femo.

29. Elo, tre l'ausi, fuguè treboulado de si paraulo; e dintre elo cercavo dequé poudié bèn èstre aquelo saludacioun.

30. E ié venguè l'ange: — Cregnés rèn, o Mario, qu'avès trouva gràci davans Diéu.

31. Veici que councevrés dins voste sen e qu'enfantarés un fiéu, e l'apelarés dóu noum de Jèsu.

32. Éu sara grand, ié diran lou Fiéu de l'Autisme; e ié dounara, lou Segne Diéu, lou trone de Dàvi soun paire; regnara sus l'oustau de Jacob eternarnen,

33. E soun règne aura ges de fin.

34. Alor Mario à l'ange diguè: — Coume acò pòu avé d'èstre, estènt que counèisse ges d'ome?

35. L'ange ié respoundeguè, disènt: — Lou Sant-Esperit davalara en vous (1) e la vertu de l'Autisme vous oublejara (2). Vaqui perqué lou Sant que dèu naisse de vous, ié diran lou Fiéu de Diéu.

36. E vous trouvarés qu'Eisabèu vosto parènto a councépu, elo tambèn, un fiéu dins soun vieiounge; e n'es aro à si sièis mes, elo que la dison esterlo:

37. Dóumaci, i'a rèn d'impoussible à Diéu.

(1) V. S. MATIÉU, I, 18 e la noto (2).

(2) Touto la santo Ternita, nous dis la teoulougio, coumpliguè l'encarnacioun dóu Verbe. Mai l'Escrituro l'atribuís principalamen au Sant-Esperit qu'es, éu, la Vertu de l'Autisme, dóumaci es counsidera coume lou sorgènt de la vido e lou principe que santifico touto causo.

38. Mario alor diguè: — Vès-eici la servicialo dóu Segnour! en iéu fague-se coume avès di. E l'Ange la quitè.

39. Dins aquéli jour d'aqui, Mario, s'aubourant, s'enanè pèr mountagno, à la despachado, en uno vilo de Juda (1).

40. Em' acò intrè dins l'oustau de Zacariò e saludè Eisabèu.
41. Or, vous capitarés que, pas pulèu ausi lou salut de Mario, Eisabàu, soun enfant ressautè dins soun sen, e fuguè'mplenado Eisabèu dóu Sant-Esperit;
42. E faguè uno grandò esclamacion, disènt: — Benesido siés tu entre li femo, e benesi es lou fru de toun sen!
43. Mai d'ounte me toumbo acò que me vèngue vèire la Maire de moun Diéu?
44. Ve, pas pulèu toun salut m'a brusi dins lis auriho, a trefouli de gau l'enfant dins moun sen.
45. Benurouso, tu qu'as agu fe, dóumaci se coumpliran li causo que te soun estado dicho pèr lou Segnour.
46. E diguè Mario: — Canto glòri moun amo au Segnour,

(1) Au miejour de la Palestino e, proubable, dins la vilo d'Ebroun.

47. E trefoulis moun esperit en Diéu moun Sauvaire,
48. Pèr-ço-qu'a manda lis uei vers la bassesso de sa servènto. Veici qu'à parti d'aro, benurouso me diran tóuti li generacioun:
49. Dóumaci a fa dins iéu de gràndi causo: — Aquéu que pòu tout, e sant es soun noum;
50. E sa misericòrdi s'expandis de generacioun en generacioun sus aquéli que lou cregnon.
51. A fa senti la forço de soun bras, a'scarabouia li superbe gounfle de l'ourgueianço de soun cor.
52. A debaussa li catau de si trone, e mes lis umble sus l'auturo.
53. Lis afama, lis a clafi de bèn; e li richas, lis a bandi nus e crus.
54. A pres à sa sousto Israèl soun servitour, se recourdant sa misericòrdi,
55. Coume l'avié proumés à nòsti paire, à-n-Abram em' à sa raço pèr li siècle.
56. Restè Mario em' Eisabèu quàsi tres mes, pièi s'entournè à soun oustau.
57. Pamens, Eisabèu fuguè au plen jour de s'acoucha, e s'acouchè d'un drole.
58. Aprenguèron, si vesin e si parènt, qu'avié relarga lou Segnour sa misericòrdi sus elo, e la bèn-astrugavon.
59. Or, vous trouvarés, au jour vuechen, venguèron pèr circouncire lou pichot, e l'apelavon, éu, dóu noum de soun paire, Zacariò.
60. Mai prenènt la paraulo, sa maire venguè: — Que noun! mai ié diran Jan.
61. E ié faguèron: l'a res dins ta famiho que porte un noum ansin.
62. D'enterin, demandavon pèr signe à soun paire coume voulié que lou noumèsson.
63. Éu demandè uno tableto e'scriguè: — Jan, acò 's soun noum. E restèron tóuti espanta.

64. Quatecant se durbiguè sa bouco, e, la lengo libro, éu parlavo en benesissènt Diéu.

65. E n'istèron dins la cregnènço, touti li gènt dóu vesinage; e sus touti li mountagno de Judèio s'esbrudiguèron aquéli meravìho.

66. Em' acò touti aquéli que n'entendien parla li counservavon dintre soun cor, disènt: — Que pensas que vai èstre aquéu pichot? car la man dóu Segnour èro em' éu.

67. E Zacario, soun paire, fuguè'mplena dóu Sant-Esperit, e proufetisè en disènt: —

68. Benesi lou Segne Diéu d'Israèl, qu'a vesita e rachata soun pople,

69. E fa sourti pèr nautre un poudèrous Sauvaire (1) dins l'oustau de Dàvi, soun serviciau!

70. Acò 's la paraulo qu'a dicho pèr la bouco de si sant proufètò di siècle passa,

71. Que nous sauvarié de nòstis enemi, e de l'arpo de touti aquéli que nous ahisson,

72. Pèr faire misericòrdi à nòsti paire e se remembra soun alianço santo.

73. Acò 's lou pache que pachejè em' Abraham noste paire, de nous acourda éu aquesto gràci:

74. Qu'uno fes libera de la man de nòstis enemi, sènso cregnènço lou serviguen,

75. Caminant à sa presènci dins la santeta e la justico, touti li jour de nosto vido.

76. E tu, pichot, lou proufètò de l'Autisme te diran: caminaras, dóumaci, davans la fàci dóu Segnour, pèr alesti si draio,

77. Sus l'estiganço de douna la sciènci dóu salut à soun pople, en visto de la remessioun di pecat,

(1) Mot à mot *Uno bano de salut*. Dins lou lengage de l'Ouriènt, la bano simboulisavo la forço, la puissanço. Aquelo *banò de salut* es lou Messio que vèn sauva soun pople. (V. CORN. à LAP)

78. Pèr la misericòrdi de noste Diéu courau, que, gramàci elo, lou Soulèu levant (1) nous a vesita d'eilamont,

79. Pèr faire lume à-n-aquéli que soun asseta dins la sournuro e dins l'oumbro de la mort, pèr regi nòsti pèd dins la draio de la pas.

80. Or, lou pichot se fasié grand e se counfourtavo en esperit; e trevè li desert enjusquo au jour de sa manifestacioun en Israèl.

(1) Valènt-à-dire lou Messio qu'es lou lume dóu mounde.

CHAPITRE SEGOUND

*Lou recensamen adus Mario e Jousé à Betelèn. — Neissènço dóu Messio. -
Adouracioun di pastre. — La Circouncisioun e la Purificacioun. — Lou sant vièi
Simeoun a Ano la proufetesso. — Jèsu au mitan di Dóutour.*

1. S'anè trouva, en aquéli jour d'aqui, que pareiguè un edit de Cesar-Aguste (1) pèr lou recensamen de touto la terro (2).
2. Aquéu proumié recensamen fuguè fa pèr lou gouvernour de Sirio, Cirinus.
3. E tóuti anavon faire sa declaracioun, cadun dins soun endré.
4. Mountè dounc Jousé d'en Galilèio, de la ciéuta de Nazarèt en Judèio, à la ciéuta de Dàvi que ié dison Betelèn, — car èro de l'oustau e de la famiho de Dàvi,
5. Pèr se faire enregistra'mé Mario, sa mouié, qu'èro prens.

(1) Acò 's lou proumié dis emperaire rouman.

(2) Valènt-à-dire dóu mounde rouman.

6. E s'encapè, dins lou tèms qu'èron aqui, que fuguè Mario au plen jour de s'acoucha;
7. Em' acò enfantè soun Fiéu proumié-na (1); dins de làni lou mudè e lou couchè dins uno grùpi, car pèr éli i'avié ges de plaço dins l'abitarello (2).
8. Or, dins aquéu rode i'avié de pastre que fasien la vihado e passavon la niue à garda soun avé.
9. E veici que l'Ange dóu Segnour pareiguè à dre d'éli, e uno clarta divino lis envirounè que n'en aguèron un gros esfrei.
10. Em' acò ié diguè l'Ange: — Agués pas pòu; veici que vous anóuncie uno joio di grandò pèr vous emai pèr tout lou pople.
11. Vous es nascu, vuei, un Sauvaire, qu'es lou Crist, lou Segnour, dins la ciéuta de Dàvi.
12. Vès-eici sis entresigne; trovarés un enfantoun muda dins de làni e jasènt dins uno grùpi.

(1) V. S. MATIÉU, 1, 25 e la noto. — L'evangelisto marco eici à bèl esprèssi que lou Crist éro lou *proumié-na* de Mario pèr nous faire vèire qu'èro, amor d'acò, counsacra au Segnour e que lou devien rachata counfourmamen à la lèi, coume efetivamen lou fuguè. (*Vèire pu liuen*, v. 22.)

(2) Valènt-à-dire dins ço que lis Ourientau apellon lou *caravanserai*.

13. E subran emé l'Ange se capitè touto uno troupo de l'armado celèsto, lausant Diéu e disènt: —

14. Glòri à Diéu fin-qu'au cèu sin, e sus terro pas is ome de bono voulounta.

15. E vous trouvarés, quouro lis ange aguèron parti, li pastre dis un is autre se diguèron: — Gandissen-nous enjusquo à Betelèn, e veguen un pau ço que vòu dire acò que s'es passa, que lou Segnour nous a fa counèisse.

16. E venguèron tóuti en aio, trouvèron Mario, Jousè e l'Enfantoun coucha dins la grùpi.

17. Tre vèire acò, couneiguèron qu'èro vrai ço que i'avien di d'aquel Enfant.

18. E tóuti aquéli que l'aprenguèron fuguèron dins l'amiracioun d'acò-d'aqui, e peréu de ço que ié countavon li pastre.

19. Mario, elo, counservavo aquéli causo, li remenant au founs de soun cor.

20. E s'entournèron li pastre, cantant glòri à Diéu e lou lausant de tout ço qu'avien ausi emai vist, qu'èro bèn coume i'èro esta di.

21. Estènt arriba lou jour vuechen qu'ador devié, l'Enfant, èstre circuncis, ié dounèron lou noun de Jèsu, coume l'ange l'avié di, de davans que fuguèsse councépu dins lou sen de sa maire.

22. Quand fuguèron pièi acaba li jour de la purificacioun de Mario, counfourmamen à la lèi de Mouïse, pourtèron Jèsu à Jerusalèn. Èro pèr lou presenta au Segnour,

23. Coume acò 's escri dins la lèi dóu Segnour: — Tout proumié-na de la femo, s'es un garçoun, au Segnour lou counsacrarán (1).

24. Èro tambèn pèr óufri en sacrifice, qu'acò 's menciona dins la lèi dóu Segnour, un parèu de tourtouro o dous couloubet (2).

25. L'avié, vous trouvarés, à Jerusalèn, un ome que ié disien Simeoun. Aquel ome èro juste e cregnènt, esperavo la counsoulacioun d'Israèl (3), e lou Sant-Esperit èro dins éu.

26. E l'avié averti, lou Sant-Esperit, que noun veirié veni la mort, avans d'avé vist lou Crist dóu Segnour.

27. Mena pèr l'Esperit, éu venguè dins lou tèmple. E coume, l'Enfant Jèsu, si parènt lou presentavon, sus l'estiganço de faire pèr éu ço que coumandavo la lèi,

28. Simeoun lou prenguè dins si bras, e, benesissènt Diéu, diguè:

(1) EISODE XIII, 2.

(2) Lirl, xii, 8.

(3) Qu'acò 's la vengudo dóu Messio.

29. Aro, Segnour, lou leissarés voste servènt, coume i'avès di, s'enana en pas!
30. Pèr-ço-qu'an vist mis uei voste salut,
31. Qu'avès prepara davans la fâci de tóuti li pople,
32. Lume pèr ilumina li nacioun e glòri de voste pople d'Israèl.
33. Lou paire e la maire de Jèsu èron dins l'amiracioun de ço que disien d'èu.
34. E Simeoun li benesiguè, em' acò diguè à Mario sa maire: — Veici qu'es establi, aquel enfant, pèr la rouino e pèr la resurreicioun de proun gènt en Israèl, e coume un signe que ié contro-diran.
35. E tu-memo, uno espaso te traucara l'amo, pèr que li pensado dóu cor d'un grand noumbre siegon descato.
36. L'avié peréu uno proufetesso, Ano, fiho de Fanuèl, de la tribu d'Asèr. Elo s'èro facho d'age bravamen, e avié viscu'mé soun ome sèt an de tèms dempièi sa viergineta.
37. Véuso alor, e dins si vuetanto quatre an, elo se levavo pas dóu tèmple, servènt Diéu dins li june e li pregadisso de jour e de niue.
38. Tambèn elo, estènt arribado à-n-aquelo ouro, lausavo lou Segnour e parlavo d'èu à tóuti aquéli qu'esperavon la redemcioun d'Israèl.
39. Quand aguèron coumpli touto causo counfourmamen à la lèi dóu Segunur, s'entournèron en Galilèio dins sa ciéuta de Nazarèt (1).
40. L'Enfant, pamens, se fasié grand e fort, plen de sapiènci, e la gràci de Diéu èro en éu (2).
41. Or, anavon si gènt, tóuti lis an, à Jerusalèn pèr la soulennita de Pasco.
42. Em' acò quouro se trouvè d'avé douge an, mountèron, éli, à Jerusalèn, coume èro la coustumo pèr la fèsto.
43. Acaba li jour festié, d'enterin que s'envenien, l'Enfant Jèsu restè à Jerusalèn, sènso que se n'avisèsson.
44. En lou cresènt, éli, emé la caravano, caminèron tout un jour, e vague pièi de lou cerca au mitan de si parènt e de si couneissènço.
45. Estènt que noun lou trovavon, s'entournèron à Jerusalèn, en cerco d'èu.

(1) Aquest retour à Nazarèt se coumpliguè après lou viage en Egito. S. Lu a sauta esprés bèn de causo que S. Matiéu conto au long dins soun Evangèli, coume l'adouracioun di Mage, lou massacre dis innoucènt e la fugido en Egito. (PETIT. *Op. cit.*)

(2) Vèire pu liuen V 52.

46. Or, se capito qu'au bout de tres jour, lou trovèron dins lou tèmple, d'assetoun au mitan di Dóutour, que lis escoutavo e li questiounavo.
47. Istavon tóuti atupi, aquéli que l'entendien, davans sa sagesso e si responso.

48. Tre lou vèire, éli s'estounèron, e ié diguè sa maire: — Moun Fiéu, dequé nous siés ana faire aqui? veses, toun paire e iéu, adoulenti, te cercavian.

49. Éu ié respoudegùè: — Perqué me cercavias? Sabias pas que me fau èstre is afaire de moun Paire?

50. Éli comprenghèron pas ço que ié disié.

51. Davalè'm'éli, pièi, e venguè à Nazarèt: e i'èro soumés à-n-éli. Or, sa maire counservavo tóuti aquéli causo au founs de soun cor.

52. E Jèsu creissié en sagesso, en age emai en gràci davans Diéu e davans lis ome (1).

(1) Tre èstre councéupu, lou Segne Jèsu se trouvè quatecant dins touto la plenour de la sagesso e de la gràci: acò se coumpren, estènt que dins éu l'umanita èro unido ipoustaticamen emé la persouno dóu Verbe. D'ounte vèn que S. Gregòri lou Nanzianzen e lou V. Bedo dison: — Jèsu anavo creissènt en sagesso emai en gràci: noun pas que i'avenguèsse de crèisse reaiamen, plen que n'èro dempièi la coumençanço; mai, emé l'age e lou tèms, li leissavo parèisse e grandi au deforo pau cha pau (CORN. à LAP. *in Lucam*).

CHAPITRE TRESEN

*Aparicioun e predicanço de Jan-Batisto. — Lou bouton en presoun. —
Batisme de Jèsu. — Sa genealougìo.*

1. L'an quinge dóu règne de Tibèri Cesar, estènt Pons Pilato gouvernour de Judèio (1), estènt tetrarco de Galilèio, Erode (2), e Felip soun fraire tetrarco de l'Iturèio emai de la Tracounito, e Lisanias tetrarco d'Abileno.

2. Dóu tèms di grand-prèire Ano e Caïfo (3), faguè lou Segnour ausi sa voues à Jan, fiéu de Zacariò, dins lou desert.

(1) V. S. MATIÉU, XXVII, 2 emé la noto.

(2) V. S. MATIÉU, XIV, 1 e la noto.

(3) Caïfo soulet èro lou grand-prèire óuficiau. Ano, soun bèu-paire, que l'èro esta d'en davans, n'en pourtavo encaro lou noum à titre d'ounour (V. CORN. à LAP. e FILLION, *Op. cit.*)

3. E venguè dins touto l'encountrado dóu Jourdan, predicant lou batisme de penitènci, pèr la remessioun di pecat.
4. Coume es escri au libre di sermoun d'Isaïo lou proufèto (1). Voues d'aquéu que clamo dins lou desert: — Alestissès la draïo dóu Segnour, fasès dre si carreiroun.
5. Touto vau, l'aturaran; touto mountagno, touto colo, l'abasaran, e se chanjaran li draïo en drechiero, e li raboutudo en camin clot.
6. Em' acò touto car veira lou salut de Diéu.
7. Disié dounc i foulo, que venien se faire bateja de si man: — Raço de vipèro, quau vous a après à fugi davans la coulèro avenidouiro?
8. Fasès dounc de fru digne de penitènci, e anés pas dire: — Pèr paire avèn Abram. Car vous afourtisse qu'es proun fort Diéu, pèr d'aquéli clapo faire sourti de fiéu d'Abram.
9. Es que, deja la destrau es messo à la racino de l'aubre. Tout aubre dounc que fai pas de bon fru, lou couparan e lou jitaran au fiò.
10. E li foulo lou questiounavon en disènt: — Adounc dequé faren? baïe uno à-n-aquéu que

(1) ISAÏO, XI, 3.

11. E ié respoundié coume eiçò: — Quau a dos tunico, que n'en n'es sènso; e quau a pèr manja, que parteje peréu.
12. Venguè tambèn de publican que voulïen èstre bateja e ié diguèron: — Mèstre, dequé faren?
13. E ié diguè: — Demandés rèn de mai que ço que vous es ourdouna (1).
14. Lou questiounavon tambèn li sòdard, disènt: — E dequé faren, nautre? E ié diguè: — Brutalejés degun, ni-mai fagués ges de fraudo, e countènt fugués de vosto pago.
15. Pamens s'imaginavo lou pople, e tóuti dintre éli se pensavon que Jan èro belèu lou Crist.
16. Em' acò Jan prenguè la paraulo e diguè en tóuti: — Iéu, vès, vous bateje dins l'aigo mai n'en vendra un mai fort que iéu, que siéu pas digne de desnousa li courrejoun de si soulié. Éu vous batejara dins lou Sant-Esperit e dins lou fiò.

(1) Vèire S. MATIÉU, IX, 10 e la noto (3). Dins un de nòsti cantico sant-janen se dis que li gent

*Poudien plus vère
Li publican
Car dóu lucrige
Èron rouiga*

Fasien de-longo
Subre-paga.
(MATIÉU lou Publican).

17. Tèn soun drai à la man e netejara soun iero; e acampara lou blad dins soun òrri, mai la paio, éu la brulara dins un fiò inamoussable.

18. Ansin, em' aquéli noumbróusis eisourtacioun, e bèn d'autro encaro, evangelisavo lou pople.

19. Mai (1) Erode lou tetrarco, coume Jan lou charpavo raport à-n-Eroudiado, mouié de soun fraire, e raport à tóuti li malafacho qu'avié coumesso,

20. Erode i'apoundeguèncaro aquesto d'embarra Jan en presoun.

21. Or, vous trouvarés, d'enterin que batejavon tout lou pople, Jèsu estènt peréu bateja e pregadis, se durbiguè lou cèu:

22. E davalè sus éu lou Sant-Esperit, souto uno formo sensiblo, coume uno coulumbo. E dóu cèu uno voues s'ausiguè: — Tu siés moun Fiéu bèn-ama; en tu iéu me coungouste (2).

(1) Eiçò se passè pu tard; mai S. Lu lou bouto eici pèr nous faire aro lou raconte de tout ço que voulié dire de Jan. (GAUME, *Le Nouveau Testament de N.-S.-J.-C.*)

(2) V. S. MAT. III, 16-17, e S. MARC, I. 9-11.

23. Or, Jèsu, quouro coumencè (1), avié peraqui trento an, e lou prenien pèr Lou fiéu de Jósè, qu'éu lou fuguè (2) d'Eli (3), que lou fuguè de Matat,

24. Que lou fuguè de Levi, que lou fuguè de Mèuqui, que lou fuguè de Janiéu, que lou fuguè de Jósè,

25. Que lou fuguè de Matatias, que lou faguè d'Amos, que lou fuguè de Nahum, que lou fuguè d'Esli, que lou fuguè de Nage,

26. Que lou fuguè de Mahat, que lou fuguè de Matatias, que lou fuguè de Semèi, que lou fuguè de Jósè, que lou fuguè de Juda,

27. Que lou fuguè de Jouan, que lou fuguè de Resa, que lou fuguè de Zouroubabèu, que lou fuguè de Salatiéu, que lou fuguè de Nèri,

(1) Sa vido publico.

(2) *Lou* ramplaço lou mot *fiéu*. Noun es inutile d'ouserva que, dins li genealogio, lou mot *fiéu* marco pas toujours l'enfant, mai de fes que i'a lou felen, lou rèire-felen, etc. Tant se n'en pòu dire dóu mot *paire*. (KNABENBAUER e CORN., à LAP., GAUME. *Op. cit.*)

(3) Eli o Jouachin èro lou bèu-paire de S. Jósè, lou paire-grand de Jèsu-Crist que S. Lu nous n'en douno eici la genealogio pèr Mario sa maire. (*Vèire pu liuen la*

noto dóu v. 38.)

28. Que lou fuguè de Mèuqui, que lou fuguè d'Addi, que lou fuguè de Cousan, que lou fuguè d'Elmadan, que lou fuguè de Her.
29. Que lou fuguè de Juese, que lou fuguè d'Eliezèr, que lou fuguè de Jourim, que lou fuguè de Matat, que lou fuguè de Levi,
30. Que lou fuguè de Simeoun, que lou fuguè de Juda, que lou fuguè de Jòusè, que lou fuguè de Jounas, que lou fuguè d'Eliakim,
31. Que lou fuguè de Melea, que lou fuguè de Menno, que lou fuguè de Matata, que lou fuguè de Natan, que lou fuguè de Dàvi,
32. Que lou fuguè de Jessè, que lou fuguè d'Oubèd, que lou fuguè de Booz, que lou fuguè de Saumoun, que lou fuguè de Nassoun,
33. Que lou fuguè d'Aminadab, que lou fuguè d'Aram, que lou fuguè d'Esroun, que lou fuguè de Farès, que lou fuguè de Juda,
34. Que lou fuguè de Jacob, que lou fuguè d'Isà que lou fuguè d'Abram, que lou fuguè de Tarè, que lou fuguè de Nacor,
35. Que lou fuguè de Sarug, que lou fuguè de Ragau, que lou fuguè de Faleg, que lou fuguè d'Ebèr, que lou fuguè de Salè,
36. Que lou fuguè de Caïnan, que lou fuguè d'Arfassad, que lou fuguè de Sem, que lou fuguè de Nouè, que lou fuguè de Lamec,
37. Que lou fuguè de Matiéu-Salè, que lou fuguè d'Enoc, que lou fuguè de Jared, que lou fuguè de Malaleèl, que lou fuguè de Caïnan,
38. Que lou fuguè d'Enos, que lou fuguè de Sèt, que lou fuguè d'Adam, que du lou fuguè de Diéu (1).

(1) La genealougio que douno eici S. Lu es diferènto, en proun de rode, d'aquelo de S. Matiéu. Mai soun, tant l'uno que l'autro, eisato e vertadiero. Sa diferènci vèn d'eiçò que nòsti dous evangelisto an pas segui li memi branco: l'un establis la genealougio dóu Crist pèr Jòusè soun paire legau, l'autre pèr Mario sa maire. Li dos genealougio, es à remarca, vènon se foundre en Dàvi, e d'eu se despartisson dins si dous fiéu Salamoun e Natan. Es pèr Salamoun que passo S. Matiéu, pèr Natan que passo S. Lu. De mai, aquéli dos genealougio, tant aquelo que mounto pèr Natan, coume aquelo que davalò pèr Salamoun, vènon abouti à Santo Ano que fuguè la fiho de Matan (MAT. I, 15, 16), e la sorre de Jacob paire de S. Jòusè. (CORN. à LAP. *Op. cit.*)

CHAPITRE QUATREN

*June e tentacioun de Noste-Segne. — Coumenço de predica en Galilèio. —
A Nazarèt, si coumpatrioto l'escarnisson. — S'envai à Cafarnaoun: garisoun d'un
endemounia, de la bello-maire de St-Pèire e de que-noun-sai de malaut. —
Li gènt lou seguisson dins lou desert.*

1. Jèsu, plen dóu Sant-Esperit, s'envenguè dóu Jourdan; e lou poussè l'Esperit dins lou desert,
2. Quaranto jour de tèms, em' acò fuguè tenta pèr lou diable. Or, mangè rèn en aquéli jour d'aquí; e quand aguèron passa, éu se sentiguè fam.
3. Alor ié diguè lou diable: — Se siés lou Fiéu de Diéu, digo à-n-a-questo pèiro que vèngue de pan.
4. Jèsu ié respoundeguè: — Es escri (1): — Es pas rèn qu'emé de pan que l'ome fai sa vido, mai emé touto paraulo de Diéu.

(1) Déuterounòmi, VIII, 3.

5. Or, l'enmenè, lou diable, sus uno auto mountagno, e ié faguè vèire tóuti li reiaume de la terro en un vira-d'uei.
6. Pièi ié diguè: — A tu te dounarai touto aquelo puissanço, e la glòri d'aquéli reiaume: dóumaci me lis an remés à iéu, e li baie en quau vole.
7. Adounc se toumbres, tu, d'aboucoun davans iéu, saran tiéu tant que n'i'a.
8. E Jèsu, respoundènt, ié diguè: — Es escri: (1) — Lou Segnour toun Diéu adouraras, e rèn qu'èu serviras.
9. L'enmenè mai, lou diable, à Jerusalèn, e lou quihè sus la cresinado dóu tèmple, pièi ié diguè: — Se siés lou Fiéu de Diéu, mando-te davau:
10. Car es escri: — A sis ange i'a recoumanda que te gardon;
11. E dins si man te pourtaran, cregnènço que te tueries lou pèd contro la pèiro (2).
12. E Jèsu ié respoundeguè: — Es esta di: (3) — Noun tentaras lou Segnour toun Diéu.

(1) Déut. VI, 13.

(2) Saume XC, 11. — Vèire S. Matiéu, IV, 6 e la noto (2).

(3) Déut. VI. 16.

13. Acabado tóuti aquéli tentacioun, lou diable s'aliunchè d'eu pèr un tèms (1).
14. Alor Jèsu, pèr la vertu de l'Esperit, retournè en Galilèio, e soun renoum anè s'espandissènt dins touto la countrado.
15. Éu ensignavo dins li sinagago dóu païs, e tóuti li gènt l'aussavon en glòri.
16. Or, venguè à Nazarèt ounte èro esta abari, em' acò intrè, coume èro sa coustumo, lou jour dóu sabat, dins la sinagogo, e se levè pèr legi.
17. Ié pourgiguèron lou libre dóu proufèto Isaïo, e quand aguè dubert lou roulèu (2) toumbè sus lou passage que i'es escri: (3)
18. L'Esperit dóu Segnour es sus iéu. Amor d'acò, éu m'a sacra de soun ouncioun, m'a manda evangelisa li paure, gari li cor matrassa,

(1) Enjusquo au tèms de la Passioun. Es alor que Diéu n'i'en dounè tourna-mai lou poudé, coume S. Lu nous lou laisso entendre au chapitre XXII, 53.

(2) Li libre di Judiéu, acò 'ro de roulèu fa'mé de fueio de pergamin coulado o courdurado bout pèr bout.

(3) ISAÏO, LXI, 1-2.

19. Anuncia i catiéu la liberta, rèndre la visto is avugle, enmanda libre lis oupressa, e predica l'an de gràci dóu Segnour e lou jour de la retribucioun.
20. Quand aguè plega lou roulèu, lou rendeguè au menistre e s'assetè. E tóuti, dins la sinagogo, tenien lis uei sus éu.
21. Se boutè à ié dire: — Vuei es acoumplido aquelo paraulo de l'Escrituro que venès d'ausi.
22. E tóuti l'aprouvavon, em' acò èron espanta di paraulo de gràci que sourtien de sa bouco e disien: — Acò 's pas lou fiéu de Jousè?
23. Éu ié diguè: — De tout segur me jitarés aquest reprouvèrbi: — Medecin, garris-te. Aquéli tant gràndi causo qu'as facho, dison, à Cafarnaoun, fai-lèi peréu eici dins toun endré.
24. Mai, apoundeguè, veramen vous lou dise, degun es proufèto dins soun païs. (1)
25. En verita vous lou dise, n'i'avié forço de véuso, au tèms d'Elio, en Israël, quand lou cèu fuguè clava tres an e sièis mes, e que i'a 'guè uno grand famino dins tout lou terriaire.
26. Eh! bèn vers pas-uno d'aquéli Elio fuguè manda, mai soulamen à Sarèto de Sidoun (2) vers uno pauro véuso.

(1) Vèire S. MATIÉU, XIII, 57

(2) *Li Rèi*, libre III, chap. VII. 9.

27. N'i'avié forço de ladre en Israël, dóu tèms dóu proufèto Elisiéu: eh! bèn, n'i'aguè pas-un de gari, aleva Naaman de Sirio. (1)
28. Dins la sinagago venguèron tóuti gounfle de coulèro, en ausènt acò.
29. Se levèron, e lou bandiguèron foro vilo e lou menèron enjusquo au cresten de la mountagno, que la vilo i'èro bastido dessus, pèr lou debaussa.
30. Mai éu, passant au mitan d'éli, s'enanavo.
31. D'aqui davalè à Cafarnaoun, vilo de Galilèio, e i'ensignavo lou mounde, li jour de sabat.
32. E n'èron espanta de sa dóutrinò, dóumaci parlavo em' autourita.
33. Or, dins la sinagago, i'avié un ome aganta de l'esperit orre (2), que faguè un grand crid,
34. Disènt: — Laisso! Dequé i'a entre nautre e tu, Jèsu de Nazarèt? Sariés vengu nous perdre? Tu, sabe quau siés: lou Sant de Diéu.

(1) *Li Rèi*, libre IV, chap. V, 14.

(2) Es lou meme endemounia qu'avèn deja vist dins S. Marc, I, 23.

35. Mai Jèsu lou charpè, disènt: — Mutes plus, e sorte d'aquel ome. E lou demòni, l'aguènt embardassa au mitan de l'assemblado, sourtiguè d'éu, sènso ié faire mau.
36. E l'esfrai lis agantè tóuti, e se venien dis un is autre, disènt: — Qu'es aquelo paraulo? éu coumando em' uno autourita, em' uno forço is esperit orre, e zóu! s'envan.
37. E s'esbrudiguè, sa renoumado, de tout caire dins la regioun.
38. Jèsu, estènt sourti de la sinagago, intrè dins l'oustau de Simoun. Or, la bello-maire de Simoun avié aganta de gròssi fèbre, e lou preguèron pèr elo.
39. Alor, dre contro elo, éu coumandè à la fèbre, e la fèbre la quitè. Em' acò tant-lèu se levant, elo li servié (1).
40. Après soulèu tremount, tóuti aquéli qu'avien de malaut emé diferènti malautié lis adusien vers éu. Or éu, impausant si man sus cadun, li garissié.
41. Li demòni sourtien peréu de forço gènt, en cridant e disènt: — Tu siés lou Fiéu de Diéu. Mai li charpavo e lis empachavo de dire que sabien quèro lou Crist.

(1) Vèire S. MATIÉU, VIII, 15, e S. MARC, I, 31.

42. Quand faguè jour, éu sourtiguè e s'enanè dins un endré desert. Mai tout lou pople èro en cerco d'éu, e lou venguèron trouva, em' acò lou retenien, cregnènço que li quitèsse.

43. Éu ié diguè: — Is àutri vilo tambèn me ié fau anouncia l'evangèli dóu reiaume de Diéu, dóumaci es pèr acò que siéu manda.
44. E predicavo dins li sinagogo de la Galilèio.

CHAPITRE CINQUEN

La pesco miraclouso. — Jèsu garis un ladre em' un paraliti. — Voucacioun de S. Matiéu. — Responso à prepaus dóu june e di pecadou.

1. Vous trouvarés que lou pople à moulounado courrié vers Jèsu pèr ausi la paraulo de Diéu. Se capitavo, éu, de-long dóu lau de Genesarèt.
2. E veguè dos barco amarrado en ribo dóu lau: li pescadou n'èron descendu e lavavon si ret.
3. Mountè dounc dins uno barco, aquelo de Simoun, e lou preguè de s'aliuncha de terro un pauquet. E, d'assetoun, de dessus la barco ensignavo lou pople.
4. Quand aguè acaba soun parladis, diguè à Simoun: — A la largo! e calas vòsti ret, vautre, pèr la pesco.
5. E Simoun, ié respoundènt, diguè: — Mèstre, touto la niue avèn trima, e n'avèn pas fa un pèis; mai sus vosto paraulo calarai la ret.
6. Aguènt dounc cala, encenchèron touto uno grosso floto de pèis que la ret se roumpié.
7. E faguèron signe à si coulègo de l'autro barco de veni e de ié douna la man. Venguèron e n'empliguèron li dos barco que d'encaro un pau se prefoundavon.
8. De vèire acò, Simoun Pèire toumbè i ginoun de Jèsu, disènt: — Retiras-vous de iéu, Segnour, que siéu un pecadou.
9. Èro nè de l'espantamen, e tambèn tóuti aquéli qu'èron aqui, davans lou bòu que venien de faire;
10. E tambèn Jaque e Jan, lis enfant de Zebediéu, sòci de Simoun. E diguè Jèsu à Simoun: — N'agues pas pòu, partènt de vuei, saras pescaire d'ome.
11. E aguènt adu si barco en terro, quitèron tout e lou seguiguèron.
12. E s'anè trouva, coume se capitavo dins uno di vilo (1), qu'un ome tout plen de lèpro, en vesènt Jèsu, se jità de mourre-bourdoun e lou preguè, disènt: — Segne, se voulès, poudès me rèndre net.
13. Jèsu, aloungant la man, lou touquè e diguè: — Lou vole, siegues net. E subran la lèpro desparguè d'éu. (2)

(1) Dôu païs qu'evangelisavo.

(2) Vèire S. MATIÉU, VIII, 3 emé la noto.

14. Em' acò i'ourdounè que n'en parlèsse en res; Mai vai-t'en, ié diguè, fai-te vèire au prèire e porge pèr ta garisoun ço que Mouïse a marca en testimòni d'acò (1).

15. Pamens sa renoumado anavo s'espandissènt de mai en mai; e s'acampavo de frapas de pople pèr l'ausi, e pèr èstre gari de si malautié.

16. Mai éu se retiravo dins lou desert e pregavo.

17. S'anè trouva qu'un jour, coume èro asseta que predicavo, i'aguè de Farisen asseta contro éu, emé de dótour de la lèi, vengu de tóuti li vilage de Galilèio e de Judèio e peréu de Jerusalèn: e la vertu de Diéu èro aqui pèr li gari.

18. Or, arribè d'ome que pourtavon sus un lié un paure estroupia, em' acò cercavon pèr l'intra e lou pausa davans Jèsu.

19. Mai, en estènt que noun trovavon de que caire l'intra, raport au mouloun de pople que i'avié, escalèron sus la téulisso (2) e pèr li téule lou faguèron esquiha emé soun lié, au bèu mitan, davans Jèsu.

(1) Levit. XIII, 2; XIX, 21, 22

(2) Vèire S. MATIÉU, XXIV, 17 emé la noto.

20. En vesènt la fe d'aquéli gènt, éu diguè: — L'ome, te soun remés ti pecat.

21. E se boutèron à chifra lis Escribo emai li Farisen, disènt: — Quau es aquéu que blasfèmo ansin? Quau pòu remettre li pecat, senoun Diéu soulet?

22. Mai Jèsu couneiguè si pensado e prenènt la paraulo ié diguè: — Que pensas aqui dintre vautre?

23. Dequ'es lou mai eisa, de dire: — Te soun remés ti pecat; o de dire: — Ausso-te e marchò?

24. Or pèr que sachés que lou Fiéu de l'ome a lou poudé sus terro de remettre li pecat: — Te lou coumande, ansin venguè à l'estroupia, lèvo-te, pren toun lié e vai-t'en à toun oustau.

25. E subran aquest s'aubourè davans éli, carguè lou lié ounte èro jasènt, e s'enanè à soun ousrau, rendènt glòri à Diéu.

26. L'espantamen lis agantè tóuti, e cridavon glòri à Diéu. E n'en fuguèron plen de cregnènço, disènt: — Avèn vist de meraviho, vuei (1).

27. Jèsu sourtiguè pièi, e vesènt un publican nouma Levi (2) qu'èro asseta à soun countadou, ié diguè: — Seguisse-me.

(1) S. MAT. IX, 2-8; S. MARC, II, 2-12.

(2) Vèire S. MARC. II, 14 emé la noto (2).

28. Aquest leissè tout subran e s'aubourant d'aquí, lou seguiguè.

29. E i'oufriguè pièi, Levi, uno grandò regalo dins soun oustau: i'avié un mouloun de publican e àutri gènt qu'èron em' éli entaula.

30. D'acò n'en maudavon li Farisen e lis Escribo, e venien ansin i disciple de Jèsu: — Coume vai que sias aquí emé de publican, emé de pecadou, en trin de manja e de béure?

31. Jèsu, prenènt la paraulo, ié faguè coume eiçò: — Noun es li gènt gaiard qu'an besoun dóu medecin, mai aquéli que soun pas bèn.

32. Siés pas vengu counvida li justè à la penitènci, mai li pecadou.

33. Alor éli ié diguèron à-n-éu: — Coume vai que li disciple de Jan junon souvènt e fan du lòngui prègo, tambèn aquéli di Farisen, e que li vostre manjon e bevon?

34. Éu ié respoundeguè: — Lis ami dóu nòvi (1) d'enterin qu'an em' éli lou nòvi, poudès-ti li faire juna?

35. Vendra un tèms que lou nòvi ié levaran, o alor junaran, d'aquéu tèms.

(1) Vèire S. MATIÉU, IX, 15 e la noto (2).

36. Ié pourgiguè peréu aquesto coumparitudo: — I'a res que boute uno pèço d'un abihage

nòu à-n-un vièi abihage, que lou nòu fai un estras, e i'esto pas au vièi la pèço dóu nòu.

37. Res nimai bouto de vin novèu dins d'ouire vièi (2) autramen lou vin novèu crebara lis ouire, e s'escampara, e lis ouire saran perdu.

38. Mai lou vin novèu dins d'ouire nòu se dèu bouta, e coume acò tóuti dous se counservon.

39. I'a res que, chimant de vin vièi, n'en vogue subran dóu novèu; éu dis, dóumaci: — Lou vièi es meiour.

(1) S. MATIÉU, IX, 17 e la noto.

CHAPITRE SIEISEN

Lis espigo de blad e lou sabat. — L'ome de la man entre-secado. — Eleicioun di douge apoustòli. — Abréujat dóu sermoun sus la mountagno.

1. Or, un jour de sabat que ié dison segound-proumié (1), se capitè que, coume Jèsu passavo delong di blad, si disciple culissien d'espigo e, li frisant dintre si man, li manjavon.

2. Sus acò, quàuquis-un di Farisen i diguèron: — Coume vai que fasès ço que noun es permés, li jour de sabat?

3. Jèsu, ié respoundènt, diguè: — Avès dounc jamai legi ço que faguè Dàvi, un jour qu'avié fam, éu emai aquéli que l'acoumpagnavon?

(1) Acò 's proubablamen lou sabat de Pandecousto. L'apelavon ansin, dóumaci èro lou segound di sabat soulenne de l'annado: aquéu de Pasco èro lou proumié (V. CORS. à LAP.)

4. Coume intrè dins l'oustau de Diéu, e prenguè li pan de proupousicioun, n'en mange e n'en dounè à-n-aquéli qu'èron em' éu, emai siegue permés rèn qu'i prèire de n'en manja (1)?

5. E apoundeguè: — Es mèstre, lou Fiéu de l'ome, meme dóu sabat.

6. Se devinè mai, un autre jour de sabat, qu'estènt intra dins la sinagogo, éu l'ensignavo; e i'avié'qui un ome que sa man drecho èro entre-secado.

7. Tenien d'à ment lis Escribo e li Farisen pèr vèire se farié uno garisoun lou jour dóu sabat, e trouva'qui uno resoun de l'acusa.

8. Mai éu couneissié si pensado d'éli, e diguè à l'ome de la man entre-secado: — Aubouro-te, e tèn-te'qui au mitan. Aquest s'aubourè e se tenguè dre.

9. Alor ié digue à n-éli, Jèsu: — Vous lou demande, es-ti permés, li jour de sabat, de faire de bèn o de mau, de sauva la vido o de la leva?

10. E lis aguènt aluca tóuti à-de-rèng, diguè à l'ome: — Alongo ta man. Éu l'alounguè, e sa man fuguè restablido.

11. Mai éli n'en fuguèron en plen desmoumouria, e se demandavon de l'un à l'autre ço que pourrien faire contro Jèsu (2).

(1) Vèire S. MATIÉU, XII, 1-6; S. MARC, II, 23-28.

(2) S. MATIÉU XII, 10-13; S. MARC, III, 1-15.

12. Or, vous trovarés qu'en aquéu tèms Jèsu s'enanè dins la mountagno pèr prega: e touto la niuechado, la passè dins uno pregadisso de Diéu.

13. Quand fuguè jour, éu sounè si disciple, e n'en chausiguè douge, que li noumè apoustòli:

14. Simoun, que ié dounè lou subre-noum de Pèire, e Andriéu soun fraire; Jaque e Jan, Felip e Bartoumiéu;

15. Matiéu e Toumas, Jaque d'Aufiéu, e Simoun que ié dison lou Zelous;

16. E Judo (1) fraire de Jaque, e pièi Judas l'Escariot, qu'aquéu fuguè lou traite.

17. E, davalant em' éli, s'arrestè dins uno planuro (2); e i'avié'qui la troupo de si disciple em' uno grando moulounado de pople de touto la Judèio, e de Jerusalèn e di ribo de la mar, emai de Tir e de Sidoun,

(1) Judo, l'apelavon tambèn Tadiéu. (Vèire S. MATIÉU, X, 3.)

(2) Noste-Segne avié fa l'eleicioun di douge apoustòli sus la cimo de la mountagno; davalè'm'éli de l'auturo e s'arrestè sus un planestèu d'aquelo mountagno, ounte dounè lou meravious discours qu'avèn legi en S. Matiéu, chap. V, VI e VII.

18. Vengu pèr l'entèndre e pèr èstre gari de si malautié. Aquéli qu'èron secuta pèr lis esperit inmourde èron gari.

19. E tout lou pople cercavo de lou touca, dóumaci sa vertu sourtié d'éu, que li garissié tóuti.

20. Alor éu, aussant lis uei sus si disciple, ié disié: — Benurous, vàutri li paure, qu'es vostre lou reiaume de Diéu (1)!

21. Benurous, vàutri qu'avès fam, dóumaci sarés assadoula! Benurous, vàutri que plouras vuei, pèr-ço-que rirés.

22. Benurous sarés, quouro vous ahiran lis ome, e vous metran de caire, e vous faran escorno, e quouro rejítaran voste noum coume un mau, raport au Fiéu de l'ome.

23. Rejouïssès-vous aquéu jour d'aquí, e trefoulissès, que vosto recoumpènso es grando dins lou cèu; dóumaci es ansin que si paire d'éli tratavon li proufèto.

24. Mai malur à vàutri, li riche (2), dóumaci avès vosto counsoulacioun.

(1) S. LU douno soulameu un abréujat dóu sermoun sus la mountagno.

(2) Es clar que s'agis eici d'aquéli qu'an d'estacadure pèr li richesso. I'a de riche que soun paure en esperit, valènt-à-dire destaca, e an part, aquéli-d'aquí, à la beatitudo dóu verset 20.

25. Malur à vàutri que sias assadoula, dóumaci aurés fam. Malur à vàutri que risès aro, dóumaci gouissarés e plourarés.

26. Malur à vautre, quouro lis ome diran bèn de vous (1), dóumaci es ansin que si paire d'éli fasien i faus proufèto.

27. Mai vous dise à vàutri que m'escoutas: — Amas vòstis enemi; fasès de bèn à-n-

aquéli que vous ahisson.

28. Benesissès aquéli que vous maudison, e pregas pèr aquéli que vous blastemon.

29. A-n-aquéu que te pico sus uno gauto, porge encaro l'autro; e qui te lève toun caban, l'empaches pas de te prene peréu la tunico.

30. A quau te demandò, douno; e se quaucun te raubo ço qu'es tiéu, lou reclaims pas.

31. Ço que voulès que lis ome vous fagon, emai vautre, fasès-lou à-n-éli, la memo causo.

32. S'amas aquéli que vous amen, que merite avès? tambèn li pecadou amon aquéli que lis amon.

(1) I'a d'aquéli rescontre ounte li lausenjo dis enemis de Diéu soun un desounour pèr aquéu en qu li fan.

33. E se fasès de bèn à-n-aquéli que vous n'en fan, que merite avès? tambèn li pecadou lou fan acò.

34. E se prestas à-n-aquéli qu'esperas n'en reçaupre quicon, que merite avès? tambèn li pecadou preston i pecadou, sus l'estigança de n'en reçaupre autant.

35. Mai vautre, amas vòstis enemis; fasès de bèn, e prestas sènso rèn espera; e alor vosto recoumpènso sara grandò, e sarès li fiéu d'Aquéu d'amoundaut, car es bountous, éu, pèr lis ingrat e li meichant.

36. Fugués dounc misericordious, coume voste Paire es misericordious.

37. Jugés pas, e noun sarés juja; coundanés pas, e noun sarés coundana. Perdounas, e vous perdounaran.

38. Dounas, e vous dounaran: vujaran dins voste sen (1) uno mesuro di bono, bèn quichado, bèn ensacado e que versara (2); car emé la memo mesuro qu'aurés mesura, vous mesuraran.

(1) Valènt-à-dire dins li làrgi ple que fai, sus lou pitre, la raubo floutejanto dis Ourientau. (FILLION. *Op. cit.*)

(2) Alusioun à ço que se pratico dins lou coumèrci di gran: li quichon, lis ensacon, de maniero que la panau es coucouluchado e verso.

39. Ié fasié peréu aquesto coumparesoun: — Pòu-ti, un avugle, mena un autre avugle? es que cabussaran pas tóuti dous dins lou cros?

40. Noun es, lou disciple, au-dessus dóu mèstre; mai tout disciple sara coumpli, s'es coume soun mèstre.

41. D'ounte vèn que veses uno bourdiho dins l'uei de soun fraire, e que dóu

calaman qu'es dins toun uei, te n'avises pas?

42. O coume pos dire à toun fraire: — Fraire, laissez que gare la bourdiho qu'es dins toun uei, tu que veses pas dins toun uei un calaman? Ipoucrito, garo proumié lou calaman de toun uei, em' acò pièi veiras de pousqué tira la bourdiho de l'uei de toun fraire.

43. Noun es un aubre bon, aquéu que fai de marrit fru; nimai es pas un aubre marrit aquéu que fai de bono fruch.

44. Tout aubre, dóumaci, es à soun fru que se counèis. Se culis pas de figo sus lis espino; e sus li roumese noun se vendémio lou rasin (1).

(1) S. MATIÉU, VII, 16-20.

45. L'ome bon tiro dóu bon tresor de soun cor de bèn bòn causo; e l'ome marrit, de soun marrit tresor, n'en tiro de marrido; car de l'aboundànci dóu cor la bouco s'emparaulo (1).

46. D'ounte vèn que m'apelas Segnour! Segnour! em' acò fasès pas ço que dise?

47. Touto gènt que vèn à iéu, qu'escouto mi paraulo e lis óusservo, vau vous dire en quau sèmblo.

48. Sèmblo à-n-un ome que, bastissènt un oustan, a cava bèn founs e bouta li foundationto sus la pèiro. Vengudo l'inoundacion, lou flùvi a buta contro aquel oustau e noun a pouscu l'esbranda, basti qu'èro sus la pèiro.

49. Mai aquéu qu'escouto e noun pratico, sèmblo à-n-un ome que bastis soun oustau sus la terro, sèns foundationto: lou flùvi a buta contro aquel oustau, e subran es ana au sòu, que n'es plus esta qu'un mouloun de rouino (2).

(1) S. MATIÉU, XII, 34, 35.

(2) S. MAT. VII, 21-27.

CHAPITRE SETEN

Lou Centurioun. — Resurreicioun dóu fiéu de la véuso de Naïm. — S. Jan mando dous de si disciple vers Jèsu. — Eloge dóu precursour. — Madaleno la pecairis.

1. Quand aguè fini de faire entendre au pople tóuti aquéli paraulo, intrè dins Cafarnaoun.

2. Or, un centurioun (1) avié un serviciau bèn mau, qu'anavo mourir, e que i'èro precious.

3. Aguènt ausi parla de Jèsu, éu ié mandè quàuquis ancian di Judiéu, pèr lou prega de veni e de gari soun serviciau.

4. Aquèsti, estènt vengu vers Jèsu, lou pregavon en ensistant, ié disènt: — Boutas, se lou merito que fagués acò pèr éu;

5. Amo, dóumaci, nosto nacioun, e nous a basti éu-meme uno sinagogo.

(1) Vèire S. MAT., VIII, 5 emé la noto.

6. Jèsu dounc s'avançavo em' éli. Mai coume èro plus gaire liuen de l'oustan, lou centurioun ié mandè de sis ami, pèr ié dire: — Segnour, vous dounés pas tant de peno, car siéu pas digne qu'intrés souto moun cubert.

7. Es pèr acò que noun me siéu trouva digne d'ana iéu-meme vers vous; mai digas uno paraulo, e sara gari moun serviciau.

8. Vès, iéu que siéu un ome servènt mèstre, ai souto iéu de sódard; e dise à l'un: — Vai-t'en! em' acò vai; e à l'autre: — Vène! em' acò vèn; e à moun serviciau: Fai acò, e lou fai.

9. En ausènt acò-d'aqui, fuguè Jèsu dins l'amiracioun; e se revirant vers lou pople que lou seguissié, éu venguè: — Veramen vous lou dise, ai pas capita, meme en Israèl, uno fe autant grand!

10. De retour à l'oustau, aquéli qu'èron esta manda trouvèron lou serviciau que langouiravo entieramen gari (1).

11. Jèsu, vous trouvarés pièi, s'enanè vers uno bourgado que ié dison Naïm; e i'anavon em' éu si disciple e que-noun-sai de gènt.

(1) S. MAT., VIII, 5-23.

12. Coume arribavo au pourtau de la bourgado, s'encapè que pourtavon un mort, qu'èro fiéu soulet de sa maire. Or, aquesto èro véuso, e li gènt de la bourgado en foulo ié fasien l'acoumpagnado.

13. Pas pulèu vèire aquelo femo, lou Segonur n'aguè pieta e ié diguè: — Plourés plus.

14. Em' acò s'avancè e touquè lou brancan. Li pourtaire s'aplanteron. Alor diguè: — Jouvènt, te lou coumande, lèvo-te.

15. Tant-lèu lou mort se boutè d'assetoun e coumencè de parla. E Jèsu lou rendeguè à sa maire.

16. Tóuti li gènt fuguèron dins l'esfrai e, rendènt glòri à Diéu, disien: — Un grand proufèto a pareigu au mitan de nautre, e Diéu a vesita soun pople.

17. E s'esbrudiguè aquéu miracle dins touto la Judèio e dins tout lou païs

envirounant.

18. Em' acò li disciple de Jan ié countèron à-n-éu tout acò-d'aqui;

19. E Jan sounè dous de si disciple, e li mandè vers Jèsu, pèr ié dire: — Sias-ti, vous, aquéu que dèu veni, o bèn esperan quaucun mai (1)?

20. Aquélis ome, estènt dounc vengu vers Jèsu, ié diguèron: — Jan-Batisto nous a manda vers vous, pèr vous dire: — Sias-ti, vous, aquéu que dèu veni, o bèn esperan quaucun mai?

(1) Vèire S. MAT., XI, 2. emé la noto.

21. Sus l'ouro memo, éu gariguè de gènt qu'avien de malautié, e de plago, e d'esperit catiéu, e rendeguè la visto à pas mau d'avugle.

22. Pièi, pèr responso, ié diguè: — Anas e countas à Jan ço qu'avès ausi e vist: lis avugle veson, li goi caminon, li ladre soun gari, li sourd entèndon, li mort ressusciton, li paure soun evangelisa;

23. E benurous qu noun s'escandalisara de iéu!

24. E quand aguèron parti li mandadou de Jan, éu se boutè à parla de Jan au pople: — Dequé sias ana vèire au desert? un canèu brandussa pèr lou vènt?

25. Mai dequé sias ana vèire? un'ome mouledousamen vesti? Eto! aquéli qu'an de vièsti precious e que la passon bello, es dins lis oustau di rèi que soun.

26. Enfn dequé sias ana vèire? un proufèto? O, vous lou dise, e bèn mai qu'un proufèto.

27. Es d'èu qu'an escri (1): — Veici que mande moun ange (2) davans ta fâci, e alestira ta draio davans tu.

(1) MALAQUÏO, III. 1.

(2) Valènt-à-dire moun messagié.

28. Dóumaci, vous lou dise, de tóuti aquéli que soun na de la femo, i'a ges de proufèto autant grand coume Jan-Batisto; pamens lou mai pichoutet dins lou reiaume de Diéu es mai grand qu'èu.

29. Tout lou pople que l'a ausi, li publican peréu an rendu glòri à la justico de Diéu, en se fasènt bateja dóu batisme de Jan.

30. Mai li Farisen e li dóutour de la lèi an mespresa lou counsèu de Diéu sus éli, en pas se fasènt bateja pèr Jan.

31. En quau dounc, apoundeguè lou Segnour, coumpararai lis ome d'aquesto generacioun? en quau ressèblon?

32. Ressèblon i pichot asseta sus la plaço, que se cridon dis un is autre, disènt: — Vous avèn jouga dóu fletet, e noun avès dansa; vous avèn canta d'èr tristas, e noun

avès ploura (1).

33. Efetivamen es vengu Jan-Batisto, que ni manjavo de pan, e ni bevié de vin, em' acò disès: — Es un endemounia.

34. Lou Fiéu de l'ome es vengu, éu, que manjavo e bevié, e disès: — Tè, acò 's un galavard, un chimaire de vin, un ami di publican e di pecadou.

35. Mai es estado justificado, la Sagesso, pèr tóuti sis enfant.

(1) Véire S. MAT., XI, 16-19, emé li noto.

36. Or, un Farisen avié prega Jèsu de veni dina'm'éu. Em' acò, estènt intra dins l'oustau dóu Farisen, éu s'entaulè.

37. Mai veici qu'uno femo, uno pecairis de la vilo, tre saupre qu'èro à taulo dins l'oustau dóu Farisen, aduguè un vas d'alabastre plen de parfum (1).

38. E se tenènt drecho, à rèire de Jèsu, contro si pèd (2), elo se bouté à ploura que i'arrousavo li pèd de si lagremo, e'mé sa cabeladuro lis eissugavo, e ié poutounavo li pèd e li vougnié de parfum.

(1) Dins l'alabastre li parfum se counservavon mai que bèn. Ço que l'evangèli apello *vas*, èro de gracious flascoulet boumbu, em' un bournèu forço long e prim. Avias li damo elegante que n'en pourtavon pendoula au còu, à guiso d'ournamen. (Vèire VIGOUROUX, *Dictionnaire de la Bible*, au mot *Albâtre*: LEROY, *Leçons d'Ecriture Sainte*, année 1899, p. 219.)

(2) Lis Ourientau manjon de coucha, en estènt alounga sus de divan o de canapè. Noste-Segne se tenié dounc, coume lis àutri counvivo dóu Farisen, d'acouida sus lou bras gauche, la tèsto vers la taulo, e si pèd nus repausavon en foro sus lou bord dóu divan. (Vèire FOUARD, DIDON, LE CAMUS.)

39. De vèire acò, lou Farisen que l'avié counvida, se pensè dintre éu, disènt: — Aquéu-d'aquí, s'èro proufèto, saubrié proun quau es e ço qu'es aquelo femo que lou toco; car es uno pecairis.

40. Respoundènt à sa pensado, Jèsu ié venguè: — Simoun, ai quaucarèn à te dire. Aquest faguè: — Mèstre, parlas.

41. L'avié dous debitour en afaire em' un creancié: l'un i'èro devènt cinq cènt denié (1) e l'autre cinquanto.

42. Coume avien rèn aquèsti pèr paga, éu li tenguè quite tóuti dous. Quau es aquéu que l'amara lou mai?

43. Simoun respoundeguè: — Es aquéu, supause, que i'es esta remés lou pu gros dèute. — Acò 's juja coume se dèu, repliquè Jèsu.

44. Em' acò se virant de-vers la femo, diguè à Simoun: — La veses aquelo femo? Ai intra dins toun oustau, e d'aigo pèr me lava li pèd, me n'as ges douna (2), mai elo a, de si lagremo, arrousa mi pèd e'mé sa cabeladuro me lis a eissuga.

(1) Vèire S. MAT., XVIII, 28 e la noto.

(2) Acò-d'aqui e lis àutri detai que seguisson soun uno alusioun à la maniero qu'un mèstre d'oustau devié reçaupre si counvivo. Quand intravias, éu vous embrassavo; si serviciau vous lavavon li pèd, vous parfumavon pièi emé d'òli o d'aigo de sentour, vous n'en vougrien la barbo e la cabeladuro. Mai d'aquéli atencioun pèr Jèsu, lou Farisen n'en aguè ges. (Vèire LEROY, *Op. cit.*, emé LE CAMUS, CORN. à LAC. e KNABENBAUER.)

45. De poutoun me n'as ges fa; mai elo, dempièi qu'es intrado, noun a descountunia de me poutouneja li pèd.

46. D'òli nous as voun ma tèsto; mai elo a sus mi pèd escampa si parfum.

47. Vaqui perqué dise: — Forço pecat ié soun remés, dóumaci a forço ama. Mai qu i'es mens remés amo mens.

48. Diguè pièi à la femo: — Te soun remés ti pecat.

49. Li counvivo se boutèron alor à dire entre éli: — Qu's aquéu que remet jusquo li pecat?

50. Mai éu diguè à la femo: — Ta fe t'a sauvado; vai en pas.

CHAPITRE VUECHEN

Li sànti femo. — Parabolo de la semenço. — Làmpi sus lou candelié. — La maire e li fraire dóu Crist. — Broufounié sus la mar de Genesarèt. — L'endemounia e li porc. — Garisoun de l'Emourrouïssou. — Resurreicioun de la fïho de Jair.

1. Se rescountrè pièi que Jèsu fasié lou tour di vilo e di vilage, predicant e anounciant l'Evangèli dóu reiaume de Diéu. E li Douge èron à sa coumpagno,

2. Emé peréu quàuqui femo qu'èron estado garido dis esperit catiéu e de malautié: — Mario que ié dison Madaleno, que d'elo n'avié sourti sèt demòni;

3. Pièi Jano, la mouié de Cusa, baile d'Erode, e Susano, e que-noun-sai d'autro que l'ajudavon de si bèn.

4. Adounc, coume tout un mouloun de pople s'acampavo, e que di vilo landavon vers éu, ié diguè en parabolo:
5. S'enanè, lou semenaire, semena soun gran. E d'enterin que semenavo, n'en toumbè un rode long de la draio, que lou chaupinèron e ié fugue manja pèr lis aucèu de l'èr.
6. Un autre rode toumbè sus la pèiro; e tre greia, se sequè, dóumaci mancavo de tempié.
7. Un autre rode toumbè au mitan dis espino; e, creissènt ensèble, lis espino l'estoufèron.
8. Un autre rode toumbè dins de terro bono; sourtiguè pièi e faguè d'un cènt. Acò disènt, éu cridavo: — Quau a d'auriho pèr l'ausi, que l'ause.
9. Adounc ié demandèron, si disciple, dequ'èro aquelo parabolo.
10. Éu ié venguè: — A vautre vous es douna de counèisse lou mistèri dóu reiaume de Diéu mai is autre acò 's en parabolo, de maniero que, tout en vesènt, vegon pas, e tout en escoutant, coumprenon pas (1).
11. Veici dounc aquesto parabolo: la semenço, acò 's la paraulo de Diéu.

(1) S. MARC, XIII, 1-15; S. MARC, IV, 2-12.

12. Aquéli que soun de-long de la draio es li gènt qu'escouton; mai pièi ven lou diable, e lèvo de si cor la paraulo, cregnènço qu'en venènt à crèire siegon sauva.
13. Aquéli que soun sus la pèiro, es li gènt qu'entre ausi la paraulo, emé gau la reçaupon; mai, éli, de racino n'an ges; creson un tèms, e, vèngue la tentacioun, se retiron.
14. Ço que toumbo dins lis espino, es aquéli qu'an escouta la paraulo, em' acò s'envan e soun estoufa pèr li pensamen, li richesso e li jouïssènço de la vido, bèn tant que fan ges de fru.
15. Enfin ço que vai en bono terro, es aquéli qu'en escoutant la paraulo em' un cor bon e mai que bon, la retènon e porjon de fru en paciènci.
16. I'a res qu'en aguènt atuba uno làmpi, la cuerbe d'un vas o la boutte souto lou lié; mai es sus lou candelié que la bouto, pèr que li gènt en intrant vegon lou lume.
17. Dóumaci noun i'a rèn de secrèt que noun ague d'èstre manifesta, ni rèn d'escoundu que noun ague d'èstre couneigu e de parèisse au grand jour. (1)

(1) Vèire S. MARC, IV, 22 emé la noto.

18. Avisas-vous dounc de la maniero qu'escoutas. Dóumaci quau a, ié dounaran; e quau noun a, meme ço que crèi d'avé ié levaran (1).

19. Pamens lou venguèron trouva sa maire emé si fraire (2); mai poudien pas veni jusquo vers éu, raport au mouloun de pople.

20. Em' acò ié faguèron saupre: — I'a vosto maire e vòsti fraire aqui deforo que vous volon vèire.

21. E, respoundènt, éu ié diguè: — Ma maire e mi fraire, es aquéli qu'escouton la paraulo de Diéu e que la praticon.

22. Se devino qu'un jour éu mountè dins uno barco emé si disciple, e ié diguè: — Passen de l'autro man dóu lau. E partiguèron.

23. Enterin que navegavon, éu s'endourmiguè; e zóu! toumbè uno broufounié de vènt sus lou lau, bèn tant que s'emplissien d'aigo e n'èron à mand de peri.

24. Adounc s'avançant d'éu, lou revihèron, en disènt: — Mèstre, sian perdu! Mai éu, s'estènt auboura, remouchinè lou vènt e lis aigo tempestouso; tout acò calè, e faguè tèms siau.

(1) S. MAT., XIII, 12.

(2) Vèire S. MATIÉU, XII, 46 e la noto.

25. Alor ié diguè: — Ounte es vosto fe? Mai éli, plen de cregnènço, d'amiracioun, se venien de l'un à l'autre: — Quau dounc es aquéu que coumando i vènt e à la mar, em' acò i'òubeïsson?

26. Venguèron arramba au païs di Gerasen, qu'es en fàci de la Galilèio.

27. E quand Jèsu aguè davala en terro, ié courreguè au rescontre un ome (1) qu'èro endemounia dempièi que-noun-sai de tèms. D'abihage n'èro nus, e noun es dins un ousau que restavo, mai dins li toumbèu.

28. Aquéu-d'aquí, tre vèire Jèsu, toumbè au sòu davans éu, e d'uno voues bramanto diguè: — Que i'a entre iéu e tu, Jèsu, Fiéu dóu Diéu Autisme? Te n'en prègue, me tourmentèsses pas.

29. Jèsu, dóumaci, coumandavo à l'esperit orre de sourti d'aquel ome. Es que, dempièi de tèms e de tèms, se i'èro arrapa; e avien bèu l'estaca'mé de cadeno e lou teni dins lis enfèrri, éu espóutissié tóutis sis estaco, e èro butassa pèr lou demòni dins li desert.

30. Jèsu ié demandè: — Toun noum, coume es? Éu diguè: — Legioun (2). Car n'èro intra que-noun-sai de demòni dins éu.

(1) Vèire S. MARC, V. 2, emé la noto.

(2) Vèire S. MARC, V. 9, emé la noto.

31. E lou pregavon que noun ié coumandèsse d'ana dins lou garagai (1).
32. Or, i'avié peraquì un grand troupèu de porc que pasturavon sus la mountagno; e lou preguèron de ié permettre d'intra dins aquéli porc. Éu ié permeteguè.
33. Sourtiguèron dounc, li demòni, d'aquel ome, e intrèron dins li porc; e bourro-bourro partiguè lou troupèu tèsto-pouncho dins lou lau, em' acò se neguè.
34. De vèire ço qu'arribavo, aquéli que gardavon s'encourreguèron, e l'anèron dire dins la vilo e dins li bastido.
35. Sourtiguèron li gènt pèr vèire ço qu'èro arriba;venguèron vers Jèsu, e trouvèron aquel ome, que li demòni avien sourti d'èu, asseta à si pèd, abiha e dins soun bon sen; em' acò prenguèron pòu.
36. Aquéli qu'avien vist la causo, countèron i gènt coume èro esta sauva de la legioun.

(1) Dins lou garagai de l'infèr. Emai li demòni que “ barrulon dins lou mounde ” coume se dis à la fin de la messo, siegon sèmpre acoumpagna pèr lou fiò cremant de la dano, pamens la presoun de l'infèr ounte saran empestela pèr de bon à la fin di siècle, ié fai uno pòu terriblo e qu'es pas de dire. (Vèire CORN. à LAP. e GAUME, *Op. cit.*)

37. Alor touto la poupulacioun dóu païs di Gerasen preguè Jèsu de s'aliuncha, qu'èron tóuti pres d'un gros esfrei. Adounc, éu mountè dins la barco pèr s'entourna.
38. E l'ome que li demòni avien sourti d'èu ié demandavo d'èstre en sa coumpagno; mai Jèsu l'enmandè, disènt: —
39. Entourne-te à toun oustau, e conto un pau que gràndi causo Diéu a fa pèr tu. E s'enanè cridant pèr touto la vilo li gràndi causo que Jèsu i'avié facho.
40. Vous trouvarés que Jèsu, à soun retour, reçaupè dóu pople bèn d'acuei: dóumaci tóuti l'esperavon.
41. E veici qu'un ome nouma Jaïr, qu'èro priéu de la sinagogo, venguè se traire i pèd de Jèsu, lou pregant d'intra dins soun oustau.
42. Dóumaci avié uno fiho unico, d'uno dougeno d'an, qu'anavo mourì. E se trouvè que Jèsu, en i'anant, èro esquicha pèr lou poupulas.
43. Em' acò uno femo qu'avié uno perdo de sang desempièi douge an de tèms, e qu'avié despensa tout soun vièure en medecin, sènso que pas-un aguèsse pouscu la gari,
44. S'avancè d'èu à rèire, e touquè la franjo de soun vièsti (1): sus lou cop s'arrestè sa perdo de sang.
45. E Jèsu diguè: — Quau es que m'a touca? Coume tóuti disien de noun, Pèire e aquéli qu'èron em' éu ié faguèron: — Mèstre, aquéu poupulas vous quicho e vous

desvario, e disès: — Quau m'a touca?

46. Mai diguè Jèsu: — M'a touca quaucun; dóumaci, iéu counèisse qu'uno vertu a sourti de iéu.

47. De vèire alor, aquelo femo, que noun s'èro pouscudo escoundre, venguè tremoulanto, se traire à si pèd; e, davans tout lou mounde, esplikè coume anavo que l'avié touca, e coume sus lou cop èro estado garido.

48. Jèsu ié diguè: — Ma fiho, t'a fe t'a sauvado; vai en pas (2).

49. Parlavo encaro, quand venguè quaucun dire au priéu de la sinagogo: — Es morto ta chato, lou destournes pas.

(1) Vèire S. MATIÉU, XIV, 36 emé la noto.

(2) S. MAT., IX, 20-22; S. MARC, V, 25-34.

50. Mai Jèsu, ausido aquelo paraulo, respoundeguè au paire de la pichoto: — Cregnegués rèn; tant soulamen agués la fe, e sara garido.

51. Estènt arriba à l'oustau, leissè intra degun em' éu senoun Pèire emai Jaque e Jan, e lou paire e la maire de la pichoto.

52. Èron en trin de ploura, tóuti, e la plagnien. Éu diguè: — Plourés pas, qu'es pas morto la pichoto, mai dor.

53. E se trufavon d'éu, sachènt proun qu'èro morto.

54. Adounc, éu ié prenènt la man, cridè, disènt: — Pichoto, lèvo-te.

55. E soun amo estènt revengudo (1), elo se levè subran; em' acò Jèsu coumandè que la faguèsson manja.

(1) Noun èro adounc un simple avanimen; èro uno mort veritablo. L'amo se devinavo en plen desseparado dóu cors: n'avié sourti, ié rintrè. Rèn de mai clar qu'aquéli paraulo d'aqui pèr la destincioun di dos sustànci, l'esperitalo e la courpoualo, emai pèr l'immortalita de l'amo. Se n'en seguis que l'amo, un cop desseparado, eisisto, agis d'eperelo, en foro dóu cors e que pòu ié reveni e que ié revendra, se'n-cop sara l'ouro. (Vèire PETIT, *La Sainte Bible avec commentaire*.)

56. N'en restèron atupi si parènt; mai i'ousservè que diguèsson en res ço qu'èro arriba (1).

(1) S. MAT. IX, 23-26; MARC, V, 35-43.

CHAPITRE NOUVEN

Messioun e poudé dis apoustòli. — Li pensamen d'Erode raport à Jèsu. — Multiplicacioun di cinq pan. — Counfessioun de Pèire. — Qu vòu segui Jèsu, que se renóuncie. — La Trasfiguracioun. — Garisoun d'un luna. — Jèsu proufetiso sa Passioun. — Quau sara lou mai grand? — Lou fiò dóu cèu. — Coundicioun pèr èstre disciple de Jèsu.

1. Aguènt acampa li douge apoustòli, Jèsu ié dounè autourita e poudé sus tóuti li demòni, emé la vertu de gari li malautié.
2. Li mandè pièi predica lou reiaume de Diéu e rèndre la santa i malaut.
3. E ié diguè: — Poutés rèn en routo, ni bastoun (1) ni biasso, ni pan, ni argènt, e n'agués pas nimai dos tunico.

(1) S. Lu emai S. Matiéu dison: *ni bastoun*; S. Marc, éu, dis: *franc d'un bastoun*. Sèmblo que i'a countradicioun entre lis evangelisto; mai n'es qu'un semblant: dins S. Marc, es lou bastoun pèr camina; dins S. Matiéu e S. Lu, es lou bastoun pèr pica o se defèndre. (V. CORN. à LAP. *Comment. in Matthæum*, chap. X.)

4. En quet oustau qu'intrés, restas-ié e n'en sourtés pas.
5. E quouro li gènt voudran pas vous reçaupre, sourtès d'aquelo vilo, e'spóussas meme la pousso de vòsti pèd, en testimòni contro éli (1).
6. Estènt dounc parti, fasien lou tour di vilage, evangelisant e garissènt pertout.
7. Pamens, Erode lou tetrarco (2) ausiguè parla de tout ço que fasié Jèsu, e restavo bèn entre-pres, dóumaci disien,
8. Lis un: — Jan a ressuscita d'emé li mort; lis autre: — Elio es apareigu; d'autre: — un di proufèto d'autre-tèms a ressuscita.
9. Em' acò Erode disié: — A Jan i'ai coupa la tèsto, iéu. Quau es aquéu que n'entènde dire iéu-meme tant de causo? E cercavo de lou vèire.
10. Lis apoustòli, estènt revengu, countèron à Jèsu tout ço qu'avien fa. E li prenènt em' éu, se retirè à l'escart dins un endré desert, vesin de Beisaïdo (3).

(1) S. MAT. X, 1-4; S. MARC, VI, 7-11.

(2) Vèire S. MATIÉU, XIV, 1, e la noto.

(3) Acò 's pas la bourgado menciounado au chap. X, verset 13, e qu'èro bastido sus la ribo pounenteso de la mar de Galilèio; es uno autro Beisaïdo, situado entre nord

e levant, gaire liuen dóu rode ounte lou Jourdan se trejito dins lou lau. (Vèire FILLION, *Op. cit.*)

11. Quand sachèron acò, un mouloun de pople i'anèron après; éu lis aculiguè, e ié parlavo dóu reiaume de Diéu, e aquéli qu'avien besoun d'èstre gari, li garissié.

12. Or, lou jour coumençavo de cala, e s'avançant d'éu, li Douge ié diguèron: — Enmandas lou mounde, que vagon dins li vilage e li bastido dóu vesinage, se ié recata e ié trouva de viéure; es que, sian eici dins un desert.

13. Mai éu ié venguè: — Vautre, dounas-ié pèr manja. Ié repoundeguèron: — Avèn plus que cinq pan e dous pèis, franc que nautre i'anen e croumpen de viéure pèr tout aquéu mounde.

14. Or, se trovavon peraqui cinq milo. Alor diguè à si disciple: — Fasès-lèi asseta pèr troupo de cinquato.

15. Ansin agiguèron, em' acò li faguèron tóuti asseta.

16. Adounc Jèsu, aguènt pres li cinq pan e li dous pèis, aluquè de-vers lou cèu, pièi li benesiguè, li pecè, e li destribuïguè à si disciple pèr que li pourgiguèsson au pople.

17. N'en mangèron tóuti, e fuguèron assadoula; e s'empourtè, di moussèu que ié soubravon, douge canestello (1).

18. Un jour, coume èro à despart que pregavo, e qu'avié'm'éu si disciple, li questiounè en disènt: — Quau dis que siéu, lou pople?

19. Éli respoundeguèron ansin: — Jan-Batisto; d'autre, Elio; d'autre, qu'un di proufèto d'ancian tèms a ressuscita.

20. E ié diguè: — Mai vautre, quau disès que siéu? Simoun-Pèire, prenènt la paraulo, diguè: — Lou Crist de Diéu.

21. Mai éu severamen ié defendeguè de muta d'acò en res,

22. Disènt: — Fau que lou Fiéu de l'ome ague que-noun-sai à souffri, que siegue rebufa pèr lis Ancian, li Prince di prèire e lis Escribo, que lou fagon mourir, e qu'au jour tresen éu ressuscite.

23. Disié peréu en tóuti: — Se quaucun me vòu veni après, que se renóuncie; que porte sa crous tóuti li jour e me seguigue,

24. Quau voudra, dóumaci, sauva sa vido, la perdra; e quau perdra sa vido amor de iéu, la sauvara.

(1) S. MATIÉU, XIV, 13-21; S. MARC, VI, 30-44; S. JAN, VI, 1-15.

25. E que proufié pèr un ome de gagna lou mounde entié, se vai se perdènt éu e s'arrouinant?

26. Car, se quaucun a vergougno de iéu e de mi paraulo, lou Fiéu de l'ome aura tambèn vergougno d'eu, se'n-cop vendra dins sa glòri e dins aquelo dóu Paire e di sants Ange.

27. Vous lou dise vrai, d'ùni que i'a, que soun eici, noun passaran pèr la mort, d'aqui-que vegon lou reiaume de Diéu.

28. Or, vous trouvarés, peraqui vue jour après aquéli paraulo (1) Jèsu prengùè Pèire, Jaque e Jan, e'scalè sus uno mountagno pèr prega.

29. D'enterin que pregavo, l'aspèt de sa caro venguè tout autre, e soun vièsti blanquejavo e trelusissié.

30. Em' acò veici que dous ome charravon em' eu: èro Mouïse e Elio,

(1) S. MATIÉU, XVII, 1, e S. MARC, IX, 1, dison: “ Sièis jour après ”, valènt-à-dire que se passè sièis jour plen après la counfessioun de Pèire e qu'au jour vuechen agùè liò la trasfiguracioun. (FOUARD, *Op. cit.*, t. II. chap. III.)

31. Apareissènt plen de glòri; e parlavon de sa sourtido dóu mounde, que devié se coumpli en Jerusalèn.

32. Pèire, pamens, e aquéli qu'èron em' eu, èron aclapa de la som; e tre se reviha, veguèron sa glòri e li dous ome qu'èron à sa coumpagno.

33. E se capito, coume aquèsti s'aliunchavon d'eu. Pèire diguè à Jèsu: — Mèstre, nous es en-de-bon d'èstre eici! fasen tres tibanèu, un pèr vous, un pèr Mouïse, em' un pèr Elio. Sabié pas ço que disié.

34. Parlavo encaro, e s'acampè un nivo que lis oublejè (1), e prenguèron pòu, tre li vèire intra dins lou nivo.

35. E uno voues venguè dóu nivo, disènt: — Aquest-d'eici es moun Fiéu bèn-ama; escoutas-lou.

36. E d'enterin que brusissié la voues, Jèsu se devinè soulet. Éli gardèron soun chut e mutèron en degun, pèr lou moumen, sus ço qu'avien vist.

37. Vous trouvarés l'endeman, coume davalavon de la mountagno, aguèron au rescontre un mouloun de pople.

(1) Vèire S. MTIÉU, XVII, 5 e la noto.

38. E veici qu'un ome, dóu mitan dóu pople, cridè, disènt: — Mèstre, vous n'en prègue, viras lis uei vers moun drole, que n'ai rèn qu'eu.

39. Vès, un esperit l'aganto, e subran eu fai de crid; lou toumbo au sòu, lou sagagno que n'escumo, e lou quito qu'emé peno, après l'avé tout espóuti.

40. Ai prega vòsti disciple de lou foro-bandi, e l'an pas pouscu.

41. Alor Jèsu, prenènt la paraulo, diguè: — O raço mescrento e cativo, quant de tèms sarai emé vautre e vous supourtarai? Aduse eici toun drole.
42. E coume l'enfant s'avançavo, lou demòni lou jité au sòu e dur lou sagagnè.
43. Mai Jèsu remouchinè l'esperit orre, gariguè lou pichot e lou rendeguè à soun paire.
44. E tóuti restavon atupi de la grandour de Diéu. Em' acò, d'enterin que tóuti èron dins l'amiracioun de ço que fasié Jèsu, éu diguè à si disciple: — Vautre, boutas bèn dins vòsti cor aquèsti paraulo: — Lou Fiéu de l'ome, vendra que l'abandonaran entre li man dis ome.
45. Mai éli entendien niéu à-n-aquelo paraulo, e tant èro amagado pèr éli que noun la coumprenien; meme qu'avien cregnènço de lou questiouna sus acò-d'aquí.
46. Or, ié venguè à-n-éli uno pensado: quau d'entre éli èro lou mai grand.
47. Mai Jèsu, de vèire li pensado de soun cor, prenguè un pichot e lou boutè contro éu.
48. Pièi ié diguè à-n-éli: — Qu reçaup aquéu pichot en moun noum, me reçaup iéu; e qu me reçaup iéu, reçaup Aquéu que m'a manda. Dóumaci, quau es lou mai pichot de tóuti vautre, aquéu-d'aquí es lou mai grand.
49. Alor Jan, prenènt la paraulo, diguè: — Mèstre, n'avèn vist un que coussaïavo li demòni en voste noum, e l'avèn empacha, perqué n'es pas de nosto sóuco.
50. Jèsu ié diguè: — L'empachés pas, dóumaci aquéu qu'es pas contro vautre, es pèr vautre.
51. Or, vous trovarés, coume èron proche i jour de soun enlevamen d'aquest mounde, éu prenguè uno mino decidado pèr s'adraia vers Jerusalèn.
52. E mandè de messagié davans éu. Aquèsti, estènt parti, intrèron dins uno vilo di Samaritan, pèr i'alesti soun recate.
53. Mai li gènt lou reçaupèron pas, dóumaci avié la mino d'un ome en routo pèr Jerusalèn (1).
54. Quand veguèron acò, si disciple Jaque e Jan ié faguèron: — Segnour, voulès que diguen au fiò de Diéu de davala e de li coumbouri?
55. Mai éu, se revirant, li charpè e ié diguè: — Sabès pas de quet esperit sias.
56. Lou Fiéu de l'ome noun es vengu perdre lis amo, mai li sauva. E s'enanèron dins uno outro bourgado.
57. Or, se devinè, d'enterin que caminavon, que quaucun ié diguè: — Vous seguirai ounte qu'anés.
58. E ié diguè Jèsu: — Li reinard an si tùni, e lis aucèu de l'èr si nis; mai lou Fiéu de l'ome noun a pèr pausa sa tèsto.
59. Diguè à-n-un autre: — Seguisse-me. Mai aquest respoundeguè: — Segnour, leissas proumié que m'envague enterra moun paire.
60. E ié venguè Jèsu: — Laisso li mort enterra si mort; mai tu, vai-t'en e anóuncio lou reiaume de Diéu.

(1) Li Samaritan poudien pas tragi li Judiéu. Tambèn, aquésti s'avisavon, tant que poudien, de pas travessa la Samario pèr se rèndre à Jerusalèn.

61. Un autre diguè: — Vous seguirai, Segnour, mai avans, leissas-me chabi ço qu'ai à l'oustau.

62. Jèsu ié diguè: — Aquéu qu'en aguènt mes la man à l'araire, espincho à rèire, es pas bon pèr lou reiaume de Diéu.

CHAPITRE DESEN

Messioun di setanto-dous disciple. — Vilo impenitènto. — Retour di setanto-dous disciple. — Parabolo dóu bon Samaritan. — Marto e Mario.

1. Quauque tèms après, lou Segnour designè mai setanto-dous àutri disciple, e li mandè dous à cha dous davans éu dins tóuti li vilo e lis endré ounte devié ana.

2. E ié disié: — La meissoun es grosso, mai li travaïadou soun clar. Pregas dounc lou mèstre de la meissoun que mande de travaïadou à sa meissoun.

3. Anas, veici que iéu vous mande vautre coume d'agnèu au mitan di loup.

4. Pourtés ges de bourso, ges de biasso, ges de soulié, e saludés degun sus lou camin.

5. En quet oustau qu'intrés, digas proumié: — Pas à-n-aquest oustau.

6. E se se ié capito un enfant de pas, repausara sus éu vosto pas; senoun, de vers vautre revendra.

7. Restas dins lou meme oustau, manjant e bevènt ço que trouvas aqui; l'oubrié, dóumaci, merito soun salàri. Barrulés pas d'oustau en oustau.

8. En queto vilo qu'intrés, se vous reçaupon, manjas ço que vous pourgiran.

9. Garissès li malaut que se ié trovon, e digas-ié: — Es proche de vautre lou reiaume de Diéu.

10. Mai en queto vilo qu'intrés, se noun vous reçaupon, anas-vous-en sus la plaço e digas:

11. Vès, jusquo la pousso de vosto vilo que s'es agantado à nautre, vous l'espoussan contro. Pamens sachés eiçò, qu'es proche lou reiaume de Diéu.

12. Vous asseure qu'en aquéu jour Soudomo sara mai espargnado qu'aquelo vilo

d'aqui.

13. Malur à tu, Courouzaïn! malur à tu Beisaïdo! dóumaci se dins Tir e dins Sidoun s'èron coumpli li miracle que se soun coumpli au mitan de vautre, i'a de tèms qu'aurien fa penitènci, d'assetoun dins la saco e lou cèndre.

14. Mai pèr Tir e Sidoun, au jujamen, ié sara mai perdouna qu'à vautre.

15. E tu, Cafarnaoun, que jusque au cèu t'enausses, jusquo en infèr t'aprefoundiras.

16. Qu vous escouto, m'escouto; qu vous mepreso, me mepreso. Mai qu me mepreso, mepreso Aquéu que m'a manda.

17. Or, revenguèron en gau, li Setanto-dous, disènt: — Mèstre, jusquo li demòni que se soumeton à nautre, en voste noum!

18. E ié diguè: — Vesiéu Satan toumba dóu cèu coume l'uiiau.

19. Vès, vous ai douna lou poudé de subre-chaupi li serpas e lis escourpioun e touto la forço de l'ènnemi, e rèn vous fara mau.

20. Dins acò, noun vous rejouïgués de ço que lis esperit vous iston soumés; mai rejouïssès-vous de ço que vòsti noum soun escri dins lou cèu.

21. Sus l'ouro meme, éu trefouliguè dins lou Sant-Esperit, e diguè: — Glòri te rènde, Paire, Segneur dóu cèu e de la terro, perqué as escoundu aquéli causo i sage em' i prudènt, e lis as revelado i pichot. O, Paire, qu'ansin t'a fa gau.

22. Tout m'es esta douna pèr moun Paire; e res saup quau es lou Fiéu, senoun lou Paire; ni quau es lou Paire, senoun lou Fiéu, emai en quau lou Fiéu aura vougu lou revela.

23. E se virant vers si disciple, diguè: — Urous lis uei que veson ço que vesès!

24. Dóumaci, vous lou dise, que-noun-sai de proufèto e de rèi an vougu vèire ço que vesès, e noun l'an vist; ausi ço qu'ausès, e noun l'an ausi.

25. E veici qu'un dóutour de la lèi s'aubourè pèr lou prouva, disènt: — Mèstre, coume farai pèr avé la vido eternalo?

26. E Jèsu ié venguè: — Dins la lèi, dequé i'a d'escri? coume ié legisses?

27. Aquest ié respoundeguè: — Amaras lou Segneur toun Diéu de tout toun cor e de touto toun amo, e de tóuti ti forço e de tout toun èime, e toun prouchan coume tu-meme.

28. Jèsu ié diguè: — Acò 's bèn respoundu; ansin fagues, e viéuras.

29. Mai éu, voulènt faire soun juste, diguè à Jèsu: — E quau es moun prouchan?

30. Jèsu, lou rabaïant, diguè: — Un ome davalavo de Jerusalèn à Jericò, e toumbè au mitan di larroun que lou desabihèron, e l'aguènt ablasiga, s'esbignèron en lou leissant mita mort.

31. E s'encapè qu'un sacerdot davalavo pèr la memo draïo, e, tre l'avé vist, filè soun camin.

32. La memo causo, un levito, que se devinavo peraqüi l'aluquè e se tirè liuen.

33. Mai un Samaritan, qu'èro pèr orto, i'arribè contro; e, de lou vèire, ié faguè coumpassioun.

34. Em' acò, s'aflatant d'eu, ié plechè si plago, après i'avé vuja d'òli e de vin; e, lou boutant sus soun chivau, lou menè ounte establavo e n'en prenguè bèn siuen.
35. L'endeman, tirè dous denié, e li baiè à l'oste, disènt: — Agués siuen d'eu, e tout ço que despensarés en subre, iéu, tre retourna, vous lou rendrai.
36. Quau d'aquéli tres te sèmblo èstre esta lou prouchan d'aquéu que toumbè au mitan di larroun?
37. Lou dóutour respoundeguè: — Es aquéu que n'a'gu pieta. E ié diguè Jèsu: — Vai, e fai coume eu.
38. Or, s'anè trouva, coume èron pèr camin, qu'intrè dins uno bourgado; em' acò uno femo, que ié disien Marto, lou reçaupè dins soun oustau.
39. Aquesto avié uno sorre, dóu noum de Mario, que, se tenènt d'assetoun i pèd dóu Segnour, escoutavo sa paraulo.
40. Mai Marto èro touto en aio pèr lou vai-e-vèn dóu service. Elo s'arrestè e diguè: — Segnour, noun vous enchau que ma sorre me laisse souleto pèr servi? Digas-ié dounc que m'ajude.
41. E respoundènt, ié diguè lou Segnour: — Marto, Marto, te lagnes e te desvaries pèr forço causo.
42. Ve, n'i'a qu'uno de necessari. Mario a chausi la meïouro part, e ié sara pas levado.

CHAPITRE VOUNGEN

De que maniero se dèu prega. — Blasfème di Farisen. — Lou fort arma. — Jounas, la Rèino dóu Miejour, li Ninivito. — Jèsu remouco l'ipoucrisio di Farisen e dis Escribo.

1. Un jour, coume èro en un rode que pregavo, quouro aguè fini, un de si disciple ié diguè: — Segnour, ensignas-nous à prega, coume l'enseignè Jan peréu à si disciple.
2. E ié diguè: — Quouro pregas, digas: — Paire, santifica siegue voste noum. Que voste règne avèngue.
3. Dounas-nous vuei noste pan de cade jour,
4. E remetès-nous nòsti pecat, estènt que, nàutri peréu, remetèn en quau nous dèu. E noun nous adugués en tentacioun.
5. Ié diguè mai: — Se quaucun de vautre a un ami, e que vague vers eu au mitan de la niue, em' acò ié digue: — Moun bèu, presto-me tres pan,
6. Qu'un ami miéu m'arribo de vouiage, e n'ai rèn pèr ié bouta davans;

7. E se d'en-dedins l'autre respond: — Vengues pas me secuta, que la porto es deja clavado, e li pichot emai iéu sian au lié; noun pode me leva pèr te servi;
8. Se pamens lou proumié countùnio de tabassa, vous lou dise, emai noun se levèsse pèr n'i'en douna, sufis qu'es soun ami, dins acò, sufis que lou secuto, éu se levava e n'i'en dounara autant que n'a de besoun.
9. E tambèn iéu vous dise: — Demandas, e vous dounaran; cercas e trovarés; picas e vous durbiran.
10. Dóumaci quau demandò, reçaup; e quau cerco, trovo; e à quau pico, se durbira.
11. Se quaucun de vautre demandò de pan à soun paire, aquest-d'eici es que ié dounara un caiau? O, se ié demandò de pèis, es que liogo de pèis, ié dounara uno serp?
12. O bèn se ié demandò un iòu, es que ié purgira en escourpioun?
13. Adounc se vautre, marrit que sias, sabès douna de bòni causo à vòstis enfant, de quant voste Paire d'eilamont dounara l'Esperit bon à-n-aquéli que ié demandon (1)?

(1) Vèire S. MATIÉU, chap. VII, 7-12.

14. Un jour, Jèsu couchavo un demòni, e aquéu demòni éro mut. Quouro aguè coucha lou demòni, lou mut parlè, e la foulo fuguè dins l'amiracioun.
15. Mai s'en trovè quàuquis-un que diguèron: — Es au nom de Belzebut (1), prince di demòni, qu'eu foro-bandis li demòni.
16. E d'autre, pèr lou tenta, ié demandavon un signe celèste.
17. Mai éu, devistant sa pensado d'éli, ié diguè: — Tout reiaume contro éu-meme divisa, sara en perdicioun, e l'oustau toumbara sus l'oustau.
18. Adounc, se Satan es contro éu-meme divisa, soun reiaume coume tendra, d'abord qu'es pèr Belzebut, disès, qu'embandisse li demòni?
19. Mai se iéu es au noum de Belzebut, que bandisse foro li demòni, au noum de quau voste fiéu li foro-bandisson? Amor d'acò, éli-meme saran vòsti juge.
20. Au contre, s'es pèr lou det de Diéu que couche li demòni, de tout segur es vengu vers vautre lou reiaume de Diéu.
21. Quand lou fort arma gardo soun oustau, tout soun dequé es à la sousto.

(1) Vèire S. MATIÉU, X, 25 e la noto.

22. Mai se subran un plus fort qu'eu ié toumbo subre e lou lucho, ié levava sis armo que tant ié coumtavo dessus, e chabira si despueio.
23. Quau noun es emé iéu, m'es contro; e quau emé iéu noun acampo, escampiho.

24. Quand l'esperit in mounde a sourti d'un ome, trêvo li rode secarous, en bousco de repaus; mai, n'en trouvant ges, éu dis: — Tournarai dins moun oustau, que n'ai sourti.

25. Em' acò, i'estènt vengu, lou trovo escouba mai que bèn e tout adourna.

26. Alor s'envai e s'ajoun sèt àutris esperit, mai marrit qu'eu; e coume soun intra, ié rèston; e la fin d'aquel ome es au pire de sa coumençanço.

27. Or, s'anè trouva, coume disié'cò, qu'uno femo se boutè à crida dóu mitan de la foulo, e diguè: — Benurous lou vèntre que vous a pourta, e li mamello qu'avès tetado!

28. Mai éu respoundeguè: — Benurous pulèu aquéli qu'escouton la paraulo de Diéu e l'ousservon.

29. De moulounado de pople, pamens, landavon à soun entour, e se boutè à ié dire: — Aquesto generacioun es uno generacioun cativo; elo, demando un signe, e de signe n'i'en sara ges douna d'autre que lou signe dóu proufèto Jounas.

30. Dóumaci, coume Jounas fuguè un signe pèr li Ninivito, ansin sara lou fiéu de l'ome pèr aquesto generacioun.

31. La rèino dóu miejour (1) s'aubourara au jujamen contro lis ome d'aquesto generacioun e li coundanara; car venguè dóu fin founs de la terro pèr ausi la sapiènci de Salamoun: e veici que i'a mai que Salamoun eici!

32. Li Ninivito s'aubouraran au jujamen contro aquesto generacioun, e la coundanaran; car faguèron penitènci à la predicacioun de Jounas: e veici que i'a mai que Jounas eici!

33. Res atubo uno làmpi pèr la bouta dins l'escoundedou, o souto la panau; mai sus un candelié, pèr que li gènt en intrant vegon de lume;

34. La làmpi de toun cors es toun uei. Se toun uei es simple (2), tout toun cors sara luminous; mai s'es catiéu, toun cors tambèn sara sourneirous.

35. Aviso-te dounc que la lumiero qu'as en tu noun siegue uno sourniero.

(1) S. MATIÉU, XII, 42 e la noto.

(2) S. MATIÉU, VI, 22.

36. Adounc se tout toun cors luminejo, emé pas un rode qu'iste sourne, tout sara luminous, e sara coume uno làmpi de clarta que te fara lume.

37. Dins lou tèms que parlavo, un Farisen lou preguè de veni dina'méu. Estènt dounc intra, s'entaulè.

38. Or, lou Farisen, fasènt dintre éu si refleissioun, coumencè de se dire: — Coume vai que noun s'es lava avans dina (1)?

39. Mai lou Segnour ié diguè: — Vous-àutri, li Farisen, netejas lou deforo dóu got e de l'escudello; mai ço qu'avès au dintre de vautre es clafi de rapino e d'iniqueta.

40. Estùrti, aquéu qu'a fa lou deforo, es qu'a pas fa peréu lou dedins?

41. Basto, ço qu'avès de soubro, baias-lou en óumorno, e veici que tout vai èsre pur pèr vous.

42. Mai malur à vàutri, Farisen, dóumaci pagas lou dèime de la mento, de la rudo e de tóuti lis erbo (2), em' acò tremancas la justîço e l'amour de Diéu! Aquéli causo d'aqui, falié li pratica, sènso manca lis outro.

(1) Sus aquelo usanço judievo, se pòu legi Sant MARC, VII, 1-5.

(2) V. S. MATIÉU, XXIII, 23 e la noto.

43. Malur à vàutri, Farisen, dóumaci amas li proumié sèti dins li sinagogo, e li salamalè en plaço de ciéuta!

44. Malur à vautre, dóumaci semblas à de toumbèu que se veson pas e que lis ome ié marchon dessus sènso lou saupre!

45. Alor un dóutour de la lèi, prenènt la paraulo, ié venguè: — Mèstre, en disènt acò, nous envergougnas tambèn nautre.

46. Mai Jèsu diguè: — Emai à vàutri, Dóutour de la lèi, malur! dóumaci, cargas li gènt de gros fais que noun li podon pourta, e vautre li toucas pas meme dóu bout dóu det.

47. Malur à vàutri que bastissès li toumbo di Proufèto, e's vòsti paire que lis an tua!

48. Ato! fasès proun vèire que sias counsènt is obro de vòsti paire; dóumaci, éli lis an tua, e vautre bastissès si toumbo.

49. Amor d'acò, la sagesso de Diéu a di: — Mandarai vers éli de Proufèto e d'Apoustòli; em' acò tuaran lis un e persecutaran lis autre,

50. Pèr que se demande comte à-n-aquesto generacioun dóu sang de tóuti li Proufèto, que s'es escampa tre la coumençanço dóu mounde,

51. Despièi lou sang d'Abèl enjusquo au sang de Zacario (1), que periguè entre l'autar e lou tèmple. O, vous lou dise, se n'en demandara comte à-n-aquesto generacioun.

52. Malur à vàutri, Dóutour de la lèi, dóumaci avès rauba la clau de la sciènci; noun sias intra, vous autre, e aquéli qu'intravon, lis avès empacha.

53. Dóu tèns que ié parlavo ansi li Farisen e li Dóutour de la lèi coumencèron de lou quicha ferme e de l'aclapa de questioun à noun plus,

54. Ié cercant d'engano, se virant de biais pèr tira quaucarèn de sa bouco, que lou pousquèsson acusa.

(1) V. S. MATIÉU, XXIII, 35 e la noto.

CHAPITRE DOUGEN

Lou levame di Farisen. — N'avé temour que de Diéu. — Blasfème contro lou Sant Esperit. — S'avisa de l'arariço e di van pensamen. — Vigilànci au service de Diéu. — Li signe di tèms.

1. Or, de moulounado de pople s'estènt acampado à l'entour de Jèsu, bèn tant que li gènt ié marchavon dessus, éu se boutè à dire à si disciple: — Avisas-vous dóu levame di Farisen, qu'acò 's l'ipoucrisò.
2. Noun i'a rèn de secrèt que noun siegue descata, ni rèn d'escoundu que noun se sache.
3. Car ço que disès dins l'escuresino, lou diran en plen jour; e ço que vous sias di à l'auriho dins la chambro, lou predicaran sus la téulisso (1).
4. Vous dise dounc à vâutri, mis ami: — Agués pas pòu d'aquéli que tuon lou cors, em' acò pièi podon rèn mai.

(1) S. MATIÉU, X, 26-27.

5. Mai vous vau aprene quau avès de cregne: cregnès aquéu qu'uno fes vous avé leva la vido, a lou poudé de vous cabussa dins la dano. O, vous lou dise, aquéu-d'aqui, cregnès-lou.
6. Cinq passeroun, es que se vèndon pas dous *as* (1)? e pas-un d'éli n'es óubliada davans Diéu.
7. Jusquo li péu de vosto tèsto soun tóuti coumta. Adounc cregnegués rèn; valès bèn mai que la passerounaio, vautre.
8. Or, vous lou dise: — Quau me counfessara davans lis ome, tambèn lou Fiéu de l'ome lou counfessara davans lis ange de Diéu.
9. Mai aquéu que m'aura renega davans lis ome, sara renega davans lis ange de Diéu.
10. Quau que siegue qu'aura di uno paraulo contro lou Fiéu de l'ome, acò ié sara remés; mai aquéu qu'aura blasfema contro lou Sant-Eperit, noun ié saras remés (2).
11. Quouro vous menaran dins li sinagogo, davans li magistrat e lis autourita, vous metegués pas en peno de que maniero o de ço que respoundrés, nimai de ço que

dirés;

(1) S. MATIÉU, X, 29 e la noto.

(2) S. MATIÉU, XII, 31-32.

12. Car lou Sant-Esperit vous ensignara, sus lou moumen, ço que vous faudra dire.

13. Alor n'i'aguè un dins lou pople que ié faguè: — Mèstre, digas à moun fraire de parteja'mé iéu l'eiretage.

14. Mai Jèsu ié venguè: — Ome, quau m'a'stabli juge e partejaire entre vautre?

15. Pièi ié diguè: — Vès, avisas-vous de touto avariço; dóumaci un ome a bello èstre dins la drudiero, sa vido noun depènd di bèn que pòu avé.

16. Em' acò diguè à la foulo aquesto parabolo: — L'avié un richas que sa terro carguè de fru en abounde.

17. Em' acò se pensavo dintre éu, disènt: — Dequé farai, qu'ai pas pèr rejougne mi fru?

18. E diguè: — Veici ço que farai: demoullirai mis òrri, e de plus grand n'en bastirai, e i'amoulounarai tóuti mi pousito e tóuti mi bèn,

19. E dirai à moun amo: — Moun amo, as de viéure tant-que, pèr de lònquis annado; pauso-te, manjo, béu, fai bono vido.

20. Mai Diéu ié diguè: — Foulas, aquesto niue, te van redemanda toun amo; e ço qu'as acampa, de quau sara?

21. Ansin n'es d'aquéu que pèr éu acampo, e qu'es pas riche pèr Diéu.

22. Diguè pièi à si disciple: — Amor d'acò vous dise: — Fugués pas en pensamen pèr vosto vido, de ço que manjarés; nimai pèr voste cors, de coume vous abiharés.

23. La vido es mai que la nourrituro, e lou cors mai que lou vièsti.

24. Vesès un pau li courpatas: ni semenon ni meissounon; an ni estivo ni òrri; pamens Diéu lis apasturo. E de quant valès mai qu'éli!

25. Quau de vautre, emé si pensamen, pòu apoundre à sa taio uno couidado (1)?

26. Adounc se poudès pas meme la mendro di causo, perqué vous soucita dis outro?

27. Ousservas lis ile coume crèisson: ni travaion, ni fielon; pamens, vous lou dise, Salamoun éu-meme dins touto sa glòri noun èro abiha coume l'un d'éli.

28. Adounc, se l'erbo que vuei es pèr champ, e que sara deman jitado au four, Diéu la vestis d'aquéu biais, de quant mai vous-àutri, gènt de pau de fè?

29. Ansin vautre, noun vous metegués en cerco de ço que manjarés o de ço que béurés, e noun vous enaurés en tant de pensamen.

(1) S. MATIÉU, VI, 27 e la noto.

30. Car es li gènt dóu mounde que soun en aio pèr aquéli causo; mai voste Paire saup que n'avès besoun.

31. Adounc cercas proumié lou reiaume de Diéu e sa justïço, e tóuti aquéli causo vous vendran pèr dessus (1).

32. Aguès pas pòu, pichot troupèu, que i'a fa gau à voste Paire de vous douna lou reiaume.

33. Vendès ço qu'es vostre e chabissès-lou en óumorno. Fasès vous de bourso que noun se gausigon, un tresor dins lou cèu que noun s'abene jamai, que lou larroun noun ié vèngue contro e que lis arno pourrigon pas.

34. Dóumaci ounte i'a voste tresor, aqui i'aura voste cor.

35. Que siegon vòsti loumb encentura; e li lume atuba dins vòsti man.

36. E vautre, fugués coume aquéli gènt qu'espèron que soun mèstre revèngue di noço, pèr, se'n-cop tournara e turtara, ié durbi autant-lèu.

37. Benurous aquéli serviciau qu'entre arriba, lou mèstre trouvara revihadis! Veramen vous lou dise, éu se cenchara, li fara metre à taulo e à-de-rèng li servira.

(1) S. MATIÉU, VI, 25-34.

38. E se vèn à la segoundo vèio (1) e s'es à la tresenco vèio que vèn, em' acò li trove ansin, benurous soun aquéli serviciau!

39. Or, sachés eiçò: — Se couneissié, lou paire de famiho, à queto ouro lou larroun a de veni, viharié osco seguro, e noun leissarié trauca soun oustau.

40. Adounc, vàutri tambèn, fugués lèst, dóumaci à l'ouro que noun ié pensas, lou Fiéu de l'ome vendra (2).

41. Alor Pèire ié diguè: — Segnour, es pèr nautre que disès aquelo parabolo, o bèn pèr tóuti?

42. E respoundeguè lou Segnour: — Quau es, à toun estimo, lou baile fidèu e avisa, que soun mèstre l'a'stabli sus si gènt pèr au tèms vougu douna en cadun sa mesuro de blad?

43. Benurous aquéu baile que, tre arriba, soun mèstre lou trouvara'nsin à soun obro.

44. Veramen vous lou dise, éu sus tóuti si bèn l'establira.

(1) Vèire S. MATIÉU, XIV, 25, e S. MARC, XIII, 35 emé li noto.

(2) S. MATIÉU, XXIV, 42-44.

45. Mai s'aquéu baile se dis entre éu: — Tardo bèn, moun mèstre, de veni e que se boute à pica li varlet emai li servicialo, à manja, à chima, à s'empega,

46. Vendra lou mèstre d'aquéu baile, dins lou jour que se i'espèro pas, e à l'ouro que

n'en saup rên; em' acò lou separara, e lou boutara'mé li gènt sènso fe (1).

47. Pèr quant au varlet qu'en estènt au courrènt de la voulounta de soun mèstre, s'es pas tengu lèst, nimai a pas fa coume voulié lou mèstre, ié dounaran l'espóussado dur;

48. Mai aquéu que noun èro au courrènt e qu'a fa de causo que i'ameriton d'èstre batu, reçaupra uno espóussado bèn mendro. En quau s'es douna forço, se demandara forço; e en quau s'es forço fisa de causo, reclamaran mai de comte.

49. Siéu vengu jita lou fiò sus la terro, e dequé vole senoun que s'atube?

50. Ai d'èstre bateja d'un batisme (2); e coume acò me prèssò que s'acoumpligue!

51. Es que vous pensas que siéu vengu adurre la pas sus la terro? Nàni, vous dise, mai la divisioun.

(1) S. MATIÉU, XXIV, 45-51.

(2) Lou batisme de sang de sa doulourouso Passioun.

52. Car, partènt d'aro, saran cinq dins un meme oustau, de divisa: tres contro dous, e dous contro tres.

53. Saran divisa: lou paire contro lou fiéu, e lou fiéu contro soun paire, la maire contro la fiho e la fiho contro la maire, la sogro contro sa noro e la noro contro sa sogro.

54. Disié peréu au pople: — Quouro vesès un nivo s'auboura dóu tternount, tout-d'un-tèms disès: — La plueio es aqui; e se devino ansin.

55. E quouro vesès que boufo lou miejour, disès: — Fara caud; e manco pas.

56. Ipoucrito, sabès ço que chamo l'aspèt dóu cèu e de la terro; e lou tèms ounte sias, d'ounte vèn que noun lou couneissès?

57. D'ounte vèn peréu que noun destrias, de voste sicap, ço qu'es juste?

58. Quouro vas emé toun aversàri davans lou magistrat, en camin boulego-te pèr sourti d'affaire em' éu, cregnènço que te tirasse vers lou juge, e que lou juge t'abandoue au justicié, e que lou justicié te jite en presoun.

59. Te lou dise, noun sourtiras d'aquí que noun agues paga fin-qu'à la darriero dardèno.

CHAPITRE TREGEN

Fan faire penitènci. — La figuiero esterlo. — Garisoun d'uno femo courbado. — Parabolo dóu gran de serbe e dóu levame. — Quant n'i'aura de sauva? —

Li menaço d'Erode. — Malafacho de Jerusalèn e predicioun contro elo.

1. Se trovavo aqui, dins aquéu tèms, quàuqui persouno que parlèron à Jèsu di Galileien que Pilato n'avié mescla lou sang em' aquéu de si sacrifice d'éli.
2. E Jèsu, prenènt la paraulo, ié diguè: — Vous cresès qu'aquéli Galileien fuguèsson pecadou mai que tóuti lis àutri Galileien, sufis que lis an trata d'aquéu biais?
3. Nàni, vous lou dise; mai se fasès pas penitènci, perirés tóuti egalamen.
4. Coume aquéli dès-e-vue persouno que ié toumbè dessus la tour de Silouè, e que fuguèron tuado; vous cresès qu'èron li mai coupablo de tóuti lis abitant de Jerusalèn?
5. Nàni, vous lou dise; mai se fasès pas penitènci, perirés tóuti egalamen.
6. Em' acò ié disié peréu aquesto parabolo: — Un ome avié uno figuiero plantado dins sa vigno, e venguè ié querre de fru, mai n'en trovè ges.
7. Alor diguè au vigneiroun: — Ve, fai li tres an que vène querre de fruche sus aquelo figuiero, e n'en trove ges. Copo-la dounc; dequ'óucupo encaro lou terren?
8. Lou vigneiroun ié respoundeguè: — Mèstre, leissas-la encaro aquest an, qu'enterin la descaussarai e ié metrai de femié.
9. Proubable, cargara de fru; se de noun, après, la couparés.
10. Or, Jèsu ensignavo dins la sinagogo, li jour de sabat.
11. Em' acò venguè uno femo poussedado d'un esperit que la tenié malauto desempièi dès-e-vuech an; e èro courbado bèn tant que de ges de modo poudié regarda en aut.
12. Tre la vèire, Jèsu la faguè veni contro éu, e ié diguè: — Femo, liberado siés de ta malagno.
13. E i'impasè li man; e tout-d'un-tèms revenguè drecho, e rendié glòri à Diéu.
14. Mai prenguè la paraulo lou priéu de la sinagogo, endigna que Jèsu aguèsse gari un jour de sabat; e disié au mounde: — I'a sièis jour que se dèu travaia; venès dounc aquéli jour pèr vous faire gari, e noun lou jour dóu sabat.
15. Lou Segnour, ié respoundènt, diguè: — Ipoucrito, es que cadun de vautre, lou jour dóu sabat, destaco pas soun biòu e soun ase de la grùpi e li meno à l'abéuradou?
16. E aquelo fiho d'Abram, que Satan avié'stacado, vaqui dès-e-vuech an, noun falié dounc la leva d'aquelo estaco, lou jour dóu sabat?
17. E d'enterin qu'ansin parlavo, n'en venien rouge tóuti sis aversàri; e tout lou pople èro dins la gau, de ié vèire faire tant d'obro glourioso.
18. Disié tambèn: — En que sèmblo lou reiaume de Diéu, e'mé que lou coumpararai?
19. Sèmblo au gran de serbe qu'un ome a pres e semena dins soun jardin: i'a creigu

e's devengu un grand aubre, e lis aucèu de l'èr se soun pausa dins si branco.

20. Diguè mai: — En que coumpararai lou reiaume de Diéu?

21. Sèmblo au levame qu'uno femo a pres e pausa dins tres cosso de farino, d'aqui-que tout siegne espoumpi (1).

(1) S. MATIÉU, XIII, 31-33.

22. E s'enanavo pèr li vilo e li vilage, ensignant, e fasènt camin vers Jerusalèn.

23. Quaucun ié demandè: — Segnour, es que n'i'a gaire de sauva? Sus acò éu diguè au pople:

24. Viras-vous de biais pèr intra de la porto estrecho; dóumaci n'i'a de bèu, vous lou dise, que cercaran d'intra, e noun pourran.

25. E se'n-cop sara dedins, lou paire de famiho, e qu'aura clava la porto, vautre, estènt deforo, coumençarés de turta contro la porto, en disènt: — Segnour, durbès-nous; mai éu vous respoundra: — Sabe pas, vous-autre, d'ounte sias.

26. Alor vous boutarés à dire: — Avèn manja davans vous, emai begu, e sus nòsti plaço avès ensigna.

27. E vous respoundra: — Sabe pas, vous-autre, d'ounte sias; levas-vous de davans iéu, vautre touti, artisan d'iniqueta.

28. Aqui n'i'aura de plour e de crenihamen de dènt, quouro veirés Abram, Isa e Jacob, emai touti li Proufèto dins lou reiaume de Diéu, e que vautre sarés bouta deforo.

29. E n'en vendra dóu Levant e dóu Pounènt, de l'Aguieloun e dóu Miejour, e s'entaularan dins lou reiaume de Diéu.

30. E vaqui, es li darrié que saran li proumié, e li proumié que saran li darrié.

31. Lou meme jour, quàuquis-un di Farisen savancèron d'eu e ié diguèron: — Partès, anas-vous-en d'eici, qu'Erode vòu vous tua.

32. Éu ié respoundeguè: — Anas, e digas à-n-aquéu reinard: — Veici que couche li demòni e garris li malaut vuei e deman, e lou jour tresen (1), es fini pèr iéu (2).

33. Dins acò, fau que countunie de camina vuei emai deman e lou jour seguènt, dóumaci a pas d'èstre qu'un proufèto perigue en foro de Jerusalèn.

34. Jerusalèn, Jerusalèn, que tues li proufèto, e aquères aquéli que soun manda vers tu, quant de cop ai vougu acampa tís enfant, coume l'aucèu acampo sa nisado soto sis alo, e as fa de refus!

35. Veici que voste oustau istara desert, à l'abandon. Vous lou dise, noun me veirés plus enjusquo à l'ouro que dirés: — Benesi aquéu que vèn au noum dóu Segnour (3).

(1) Maniero de parla pèr dire dins gaire de tèms.

(2) Alusioun à sa mort qu'èro procho.

(3) S. MATIÉU, XXIII, 37-39.

CHAPITRE QUATOURGEN

Garisoun d'un ome boufre. — Uno leiçoun d'umileta e de carita. — La parabolo di counvida que fan de refus. — Qualita di veritåbli disciple.

1. Se rescontro que Jèsu intrè dins l'oustau d'un di principau Farisen, un jour de sabat, pèr ié manja un moussèu; em' acò éli lou tenien d'à ment.

2. Or, veici qu'un ome boufre se capitavo davans éu.

3. E, prenènt la paraulo, Jèsu diguè i Dóutour de la lèi em' i Farisen: — Es-ti permés de gari lou jour dóu sabat?

4. Mai éli restèron mut. Em' acò éu, prenènt aquel ome pèr la man, lou gariguè e l'enmandè.

5. E tourna-mai s'adreissant à-n-éli ié diguè: — Qu d'entre vautre, se soun ase o soun biòu toumbo dins un pous, noun lou daverò lèu-lèu, meme un jour de sabat?

6. E poudien rên ié respondre à-n-acò-d'aqui.

7. S'adreissè pièi i counvida, e de li vèire coume chausissien li proumié sèti, ié diguè en parabolo:

8. Quouro te counvidon en de noço, noun t'entaules à la proumiero placo, cregnènço qu'un de mai ounourable que tu siegue de counvit;

9. Em' acò vèngue l'oste, que tóuti dous vous a counvida, e te digue: — Douno la plaço à-n-aquest; e alor faudra que vagues, emé la vergougno, te teni au darrié rèng.

10. Mai, quouro te fan uno counvidacioun, vai-ié e bouto-te lou bèu darrié de tóuti, pèr que, se'n-cop vendra toun counvidaire, éu te digue: — Moun bon, mounto plus aut. E alor seras englouria davans touto la taulado.

11. Dóumaci qu s'enausso l'abeissaran, e qu s'abaisso l'enaussaran.

12. Diguè peréu à-n-aquéu que l'avié counvida: — Quouro fas un dina o un soupa, sones pas tis amis nimai ti fraire, nimai ti parènt, nimai ti vesin que soun riche, cregnènço que t'enviton éli peréu, e qu'acò te siegue un rendut.

13. Mai quouro fas un festin, sono li paure, lis estroupia, li goi e lis avugle;

14. E benurous saras, qu'an pas pèr te lou rèndre, car te sara rendu à la resurreicioun di juste.

15. Entre avé ausi aquéli paraulo, un di taulejaire ié diguè: — Benurous aquéu que manjara de pan (1) dins lou reiaume de Diéu!

16. Alor Jèsu ié venguè: — Un ome faguè uno grandò soupado, e ié counvidè abord

de mounde.

17. E mandè soun varlet, à l'ouro de la soupado, pèr dire i counvida de veni, que tout èro lèst.

18. Em' acò tóuti coumencèron de cerca d'escuso. Lou proumié ié diguè: — Ai croumpa uno bastido, e necessarimen fau que la vague vèire; te n'en prègue, fai-me'scuso.

19. Lou segound diguè: — Ai croumpa cinq couble de biòu, e vau lis assaja; te n'en prègue, fai-me'scuso.

20. Un autre diguè: — Me siéu acampa uno femo, e ansin pode pas i'ana.

(1) Loucucoun judievo pèr dire: prene soun repas.

21. E, de retour, lou varlet rapourtè'icò à soun mèstre. Alor lou paire de famiho, en coulèro, diguè à soun varlet: — Vai-t'en lèu sus li plaço e dins li carriero de la vilo; e li paure e lis endeca, e lis avugle e li goi, fai-lèi intra eici.

22. E diguè lou varlet: — Mèstre, s'es fa coume avès di, mai i'a'ncaro de plaço.

23. E diguè lou mèstre au varlet: — Vai-t'en dins li camin e de-long di baragno, e forço lou mounde d'intra, que moun oustau siegue plen.

24. Car, vous lou dise, pas-un d'aquéli qu'èron esta counvida, tastara de ma soupado.

25. Or, de moulounado de pople marchavon emé Jèsu; e se virant vers éli, éu ié diguè:

26. Se quaucun vèn vers iéu, e noun ahis (1) soun paire e sa maire, e sa mouié e sis enfant, e si fraire e si sorre, e meme sa proprio vido, pòu pas èstre moun disciple.

27. E qu noun porto sa crous e noun me seguis, pòu pas èstre moun disciple.

28. Dóumaci, quau es aquéu de vautre qu'en voulènt basti uno tourre, noun s'assèto proumié pèr faire lou comte di despènso que soun necessari, e vèire s'a de que l'acaba;

(1) *Ahi* vòu dire eici: *ama d'un amour mendre*. Vèire S. MATIÉU, chapitre X, verset 37.

29. Cregnènço qu'après avé bouta li fundamento, éu noun posque l'acabit, e que tóuti aquéli que veiran acò coumençon de se trufa d'éu,

30. En disènt: — Aquel ome s'es mes à basti e n'a pas pouscu acaba?

31. O bèn quau es lou rèi, à mand de leva guerro contro un autre rèi, que noun s'assèto proumié pèr eisamina se pòu, emé dèz milo ome, marcha contro aquéu qu'emé vint milo s'avanço sus éu?

32. Se lou pòu pas, d'enterin que l'autre rèi es encaro liuen, éu ié mando uno embassado, e ié parlo de faire la pas.
33. Ansin dounc, aquéu de vautre que noun renóuncio à tout ço qu'a, pòu pas èstre moun disciple.
34. Es bono la sau; mai se la sau s'esvano, emé que la salaran?
35. Noun sièr plus ni pèr la terro, ni pèr lou femié; mai la jitaran deforo (1). Quau a d'auriho pèr entendre, qu'entènde.

(1) S. MATIÉU, V, 13.

CHAPITRE QUINGEN

La fedo esmarrado. — Lou ternau retrouva. — Parabolo de l'enfant proudigue.

1. Or, li publican e li pecadou s'aprouchavon de Jèsu pèr l'escouta.
2. E d'acò remoumiavon li Farisen e lis Escribo, disènt: — Tè, aquéu fai d'acuei i pecadou e taulejo em' éli.
3. Alor éu ié diguè aquesto parabolo:
4. Quau es aquéu de vous-autre qu'en aguènt cènt fedo, se vèn à n'en perdre uno, noun laisso subran li nounanto-nòu dins la champino, e lando après aquelo que s'es esmarrado, d'aqui-que la rescontre?
5. E quouro l'a trovado, la cargo sus sis espalo, tout galoï;
6. E de retour à l'oustau, sono sis ami e si vesin e ié dis: — Menas emé iéu rejouïssènço, qu'ai trouva ma fedo, aquelo qu'aviéu perdu.
7. Vous dise qu'ansin i'aura mai de joïo en paradis pèr un pecadou fasènt penitènci, que pèr nounanto-nòu juste qu'an pas besoun de penitènci.
8. O quau es la femo qu'en aguènt dèz ternau (1) se vèn à n'en perdre un, noun atubo subran lou lume, em' acò escoubo soun oustau, e touto en aio cerco, d'aqui-que lou trove?
9. E tre que l'a trouva, elo sono lis amigo e li vesino, disènt: — Menas emé iéu rejouïssènço, vès, ai trouva lou ternau qu'aviéu perdu.
10. Ansin, vous dise, se rejouïran lis ange de Diéu pèr un soulet pecadou que fai penitènci.
11. Diguè mai: — Un ome avié dous drole.
12. E lou mai jouine di dous venguè à soun paire: — Paire, douno-me la part de bèn que me dèu reveni. E lou paire ié partejè soun bèn à-n-éli dous.
13. Gaire de jour après, aguènt acampa tout ço qu'avié, lou mai jouine di drole

partiguè pèr un païs estrangié, forço liuen; e aqui degaiè tout soun vièure dins uno vidasso de gourrin.

(1) Aquéu ternau es la dracmo di Judiéu. Vèire la valour de la dracmo, chap. XVII de S. MATIÉU, noto dóu verset 23.

14. E quand aguè tout acaba, venguè uno grandò famino dins aquéu païs; e coumencè d'èstre dins lou besoun.

15. Em' acò s'enanè à mèstre vers un dis abitant d'aquelo countrado. Aquest lou mandè à soun mas pèr garda li porc.

16. E aqui barbelavo de s'empli lou vèntre emé li pelofo (1) que li porc manjavon; mai res n'i'en dounavo.

17. Enfin, estènt revengu à-n-éu, se diguè: — Quant de journadié, à l'oustau de moun paire, an de pan en abounde, e iéu eici more de fam!

18. Me levarai, e anarai vers moun paire, e ié dirai: — Paire, ai peca contro Diéu e contro tu!

19. Aro merite plus que me digon toun fiéu; trato-me coume un de ti journadié.

20. E s'aubourant, venguè vers soun paire. Coume èro encaro liuen, soun paire lou vegèè, n'en fuguè touca de compassioun: e courrènt vers éu, se jità à soun còu e lou poutounè.

21. E ié diguè lou drole: — Paire, ai peca contro Diéu e contro tu! Aro merite plus que me digon toun fiéu.

(1) Proubable, li pelofo dóu carroubié, qu'acò 's un aubre qu'aboundo en Palestino. Lou bestiàri n'es forço groumand. (FILLION, *Op. cit.*)

22. Mai lou paire diguè à si serviciau: — Vite, sourtès la plus bello raubo (1) e abihàs-lou; boutas un anèu à sa man, e de soulié à si pèd;

23. Pièi adusès lou vedèu gras e tuas-lou; e mangen e regalen-nous;

24. Dóumaci, aquest fiéu miéu èro mort, es mai en vido; èro perdu, es trouva. E coumencèron la regalo.

25. Pamens, soun einat èro dins li champ; e coume s'envenié e s'avançavo de l'oustau, entendeguè la founfòni e li danso.

26. Adounc sounè un di serviciau e ié demandè ço qu'èro acò.

27. Aquest ié diguè: — Voste fraire es revengu, e veste paire a tua lou vedèu gras, estènt qu'a trouva soun fiéu en santa...

28. N'en aguè la maliço, e voulié pas intra. Soun paire sourtiguè dounc e se boutè en trin de lou prega.

29. Mai éu, respoundènt à soun paire, diguè: — Vaqui tant d'annado que te serve, e jamai n'ai tremanca lis ordre, em' acò jamai m'as douna un cabrit pèr emé mis ami me regala.

(1) Mot à mot *la proumiero raubo*, valènt-à-dire la raubo de fèsto, la mai bello, la mai preciouso. (KNABENBAUER, CORN. à LAP e àutri coumentaire.)

30. Pèr contro, toun drole que vaqui, qu'a manja soun viéure emé li panturlo, es pas pulèu vengu, qu'as tua pèr éu lou vedèu gras.

31. Alor lou paire ié diguè: — Moun fiéu, tu de-countùni emé iéu siés, e tout ço qu'ai es tiéu.

32. Mai falié se regala e mena rejouïssènço, dóumaci toun fraire que vaqui èro mort, es mai en vido; èro perdu, es trouva.

CHAPITRE SEGEN

Parabolo dóu baile degaié. — Degun pòu servi dous mèstre. — Li jujamen de Diéu soun autre qu'aqueéli dis ome. — Indissoulubleta dóu mariage. — Lou marrit riche e lou paure Lazàri.

1. Jèsu disié peréu à si disciple: — Un catau se trovavo d'avé un baile, que lou venguèron acusa de ié degaia soun viéure.

2. Lou mandè querre e ié faguè: — Dequé m'an di de tu? rènde-me comte de ta beilié; partènt d'aro, dóumaci, pourras plus beileja.

3. Alor lou baile dintre éu se pensè: — Que farai, aro que moun mèstre me lève de baile? Fouire, lou pode pas; mendica, me fai vergougno.

4. Sabe dequé farai pèr se'n-cop m'auran leva lou gouvèr, trouva d'oustau que m'aculigon.

5. Aguènt dounc fa veni à-de-rèng li debitour de soun mèstre, diguè au proumié: — Quant ié dèves à moun mèstre?

6. Aquest venguè: — Cènt barriéu d'òli (1). Lou baile ié diguè: — Reprene toun papié, assèto-te lèu e marco-n'en cinquanto.

7. Venguè pièi à-n-un autre: — E tu, quant dèves? Aquéu diguè: — Cènt cargo de blad (2). Éu ié respoundeguè: — Reprene ta biheto, e marco-n'en vuetanto.

8. Lou mèstre lausè lou baile catiéu qu'avié prudentamen agi (3): es que li fiéu dóu

siècle soun mai avisa dins sis afaire que li fiéu de la lumiero.

9. E iéu vous dise à vautre: — Fasès-vous d'ami emé li richesso cativo, pèr que vous reçaupon éli, quouro sarés au bout, dins lis etèrni tabernacle.

10. Quau es fidèu dins li méndri causo, es tambèn fidèu dins li grand; e quau dins li méndri causo es injuste, tambèn dins li grand éu l'es.

11. Adounc se noun sias esta fidèu dins li richesso injusto, quau vous fisara li veritablo?

(1) En ebriéu, *cad* vòu dire dourgo, ferrat. Èro uno mesuro usitado encò di Judiéu, que valié 38 litre, 88.

(2) Lou *cor* quavèn tradu pèr cargo, èro uno mesuro ebraïco que tenié 338 litre 80.

(3) Lausè noun soun acioun qu'èro marrido, mai soun saupre-faire pèr se tira de dessouto.

12. E se noun sias esta fidèu dins ço qu'es dis autre, quau vous dounara ço qu'es vostre?

13. Res pòu servi dous mèstre: car n'aura un en òdi e l'autre en afecioun, o bèn s'estacara à l'un e mespresara l'autre. Poudès pas servi Diéu e Manmoun (1).

14. Or, li Farisen, qu'acò 'ro d'avare, escoutavon tóuti aquéli causo e se trufavon d'éu.

15. E ié diguè: — Vautre, cercas de faire vòsti juste davans lis ome; mai Diéu counèis vòsti cor: car ço que pèr lis ome es grand es uno abouminacioun davans Diéu.

16. La Lèi e li Proufèto an dura enjusquo à Jan; desempièi, lou reiaume de Diéu es anuncia, e cadun se forço pèr i'intra.

17. Es mai eisa que lou cèu e la terro passon, qu'uno souleto letro toumbe de la lèi.

18. Quau enmando sa mouié e n'espouso uno autre, fai un adultèri; e quau espouso aquelo que soun ome a'nmandado, fai un adultèri.

19. I'avié un richas, qu'èro abiha de pourpro e de lin, e que taulejavo tóuti li jour magnificamen.

(1) S. MATIÉU, VI, 24 emé la noto.

20. I'avié tambèn un pauras, nouma Lazàri, qu'èro coucha davans sa porto, tout plen de mau,

21. Barbelant de se ressacia di brenigo que toumbavon de la tauilo dóu riche, e res n'i'en dounavo; mai li chin venien, e lipavon si plago.

22. Or, se capito que lou paure mouriguè, e lou pourtèron, lis ange, dins lou sen

d'Abram (1). Mouriguè tambèn lou riche, e fuguè'nseveli dins l'infèr.

23. E aussant lis uei, d'enterin qu'èro dins li suplice, veguè Abram de liuen, emé Lazàri dins soun sen.

24. En bramant, éu diguè: — Paire Abram, agués pieta de iéu, e mandas Lazàri, que sausse lou bout de soun det dins l'aigo, pèr me refresca la lengo, dóumaci reboullisse dins aquesto flamado.

25. Mai ié diguè Abram: — Moun fiéu, ensouvène-te qu'as agu ta part de bèn en ta vido, e Lazàri peréu sa part de mau; or, à l'ouro d'aro, es dins lou soulas, éu, e tu dins lou reboulimen.

(1) Lou sen d'Abram, acò 'ro uno espressioun famihero i Judiéu pèr marca lou paradis.

26. De mai, i'a entre nautre e vautre un grand garagai establi pèr de bon; de maniero qu'aquéli que voudrien d'eïçamount passa vers vautre, o d'eilavau passa eici, lou podon pas.

27. Lou riche diguè: — Au-mens, paire, vous n'en prègue, mandas-lou à l'oustau de moun paire, —

28. Ai cinq fraire, dóumaci — pèr que lis avertigue d'acò, e noun vèngon, éli tambèn, dins aquest infernas.

29. E ié venguè Abram: — An Mouïse e li Proufèto; que lis escouton.

30. Mai éu restoublè: — Nàni, paire Abram; mai se quaucun di mort li vai trouva, faran penitènci.

31. Abram ié diguè: — S'escouton ni Mouïse ni li Proufèto, un di mort aurié bèu reveni, éli creiran pas.

CHAPITRE DÈS-E-SETEN

Predico sus l'ascandale, lou perdoun dis injùri, la fe e l'umileta. — Li dèss ladre. — De l'avenimen dóu reiaume de Diéu.

1. Jèsu diguè mai à si disciple: — Es causo impoussiblo que noun arribe d'escandale; mai malur à-n-aquéu que n'es l'encauso!

2. Miés vaudrié pèr éu que ié boutèsson au còu uno pèiro mouniero (1), e que lou cabussèsson à la mar, que s'escandalisavo un d'aquéli pichounet.

3. Avisas-vous. Se toun fraire a peca contro tu, charpo-lou; e se se repènt,

perdouno-ié.

4. Quand sèt cop pèr jour éu pequèsse contro tu, e que sèt cop pèr jour te revenguèsse trouva, en disènt: — Me repènte; perdouno-ié.

5. E diguèron lis apoustòli au Segnour: — Aumentas en nautre la fe.

(1) S. MATIÉU, XVIII, 6, 7 emé li noto.

6. Alor ié diguè lou Segnour: — S'avès de fe coume un gran de serbe, dirés à-n-aquel amourié: — Derrabo-te, e vai-te planta dins la mar; e vous óubeïra (1).

7. Quau es aquéu de vautre que, se se trovo d'avé un serviciau, bouié o pastre, ié digue, quouro tourno dóu champ: — Vite, avanço, entaulo-te?

8. Es que ié dira pas, au countràri: — Fai-me soupa: cencho-te, e serve-me d'aqui-qu'ague manja e begu; em' acò pièi, tu, manjaras e béuras?

9. Es que n'i'a d'óbligacioun à-n-aquéu serviciau, pèr avé fa ço que ié coumandavo?

10. Pènze pas. Ansin vautre, quand aurés coumpli tout ço que vous es coumanda, digas: — Sian de servidou inutile; ço que devian faire l'avèn fa.

11. E s'anè trouva que, tout en s'enanant vers Jerusalèn, éu passè pèr li counfigno de la Samario e de la Galilèio.

12. Em' acò, coume intravo dins uno bourgado, ié venguèron au rescontre dès ladre. Mai se tenguèron liuen (2),

13. E aussèron la voues, disènt: — Jèsu, noste Mèstre, agués pieta de nautre.

(1) S. MATIÉU, XVII, 19; XXI, 21.

(2) La lèi ourdounavo i ladre de se gara liuen di gènt que rescountravon.

14. Tant-lèu li veguè, ié diguè: — Anas, fasès-vous vèire i prèire. E dóu tèms que i'anavon, s'encapèron gari.

15. Un d'éli, de se vèire mounde, revirè camin, cridant à pleno voues glòri à Diéu.

16. E toumbè d'aboucoun i pèd de Jèsu, fasènt soun gramaci. Or, aquéu-d'aqui èro Samaritan.

17. Alor Jèsu ié venguè: — Es que n'i'a pas dès de gari? e li nòu autre ounte soun?

18. Ansin se n'es ges trouva que s'entournèsse e que rendeguesse glòri à Diéu, senoun aquel estrangié.

19. E ié diguè: — Ausso-te, vai-t'en, que ta fe t'a sauva.

20. Ié demandèron li Farisen: — Quouro vendra lou reiaume de Diéu? Ié respoundeguè: — Noun vendra lou reiaume de Diéu, que lou poscon vèire.

21. E diran pas: — Vès, es eici! o: vès, es aqui. Car, vesès lou reiaume de Diéu es

au dedins de vautre.

22. Diguè pièi à si disciple: — Vendra lou tèms que vous fara gau de vèire un jour dóu Fiéu de l'ome (1), e lou veirés pas.

(1) Valènt-à-dire l'epoco de l'avenimen glourious dóu Sant Crist au finimound.

23. De gènt vous diran: — Vès, es eici! vès, es aqui! l'anés pas, e noun li seguigués.

24. Dóumaci, coume l'uiiau lampejo e'sbrihaudo d'un bout à l'autre dóu cèu, ansin sara lou Fiéu de l'ome en soun jour.

25. Mai d'en proumié fau que soufrigue bravamen, e que siegue rebufa pèr aquesto generacioun.

26. E coume acò se passè au tèms de Nouvè, se passara tambèn au tèms dóu Fiéu de l'ome.

27. Se Manjavo e se bevié, li gènt se maridavon e maridavon si chato, enjusquo au jour ounte Nouvè intrè dins l'archo; em' acò venguè l'endoulible que li perdegùè tóuti.

28. E peréu coume acò se passè au tèms de Lot: se manjavo e se bevé; li gènt croumpavon e vendien, plantavon e bastissien.

29. Mai lou jour que Lot sourtiguè de Soudomo, plóuguè dóu cèu uno raisso de fiò e de súppe que li perdegùè tóuti.

30. Ansin se passaran li causo, lou jour que lou Fiéu de l'ome se revelara.

31. En aquelo ouro, aquéu que sara sus sa téulisso, e qu'aura si besougno dins soun oustau, que davale pas pèr li prene (1); e aquéu que sara au champ que s'entourne pas ni-mai,

(1) Vèire S. MATIÉU, XXIV, 17 e la noto.

32. Agués souvenènço de la femo de Lot.

33. Qu cercara de sauva sa vido, la perdra; e qu la perdra, la sauvara.

34. Vous l'afourtisse, dins aquelo niue d'aqui, n'i'aura dous dins lou meme lié: l'un sara pres e l'autre leissa.

35. Dos femo moulinaran à soun moulin (1): l'uno sara presso, e l'autro leissado. Dous ome saran dins uno terro: l'un sara pres, e l'autre leissa.

36. E de ié dire, éli: — Ounte sara'cò, Segnour?

37. E ié respoundegùè: — Pertout mounte sara lou cors, aqui tambèn s'acamparan lis aiglo.

(1) Vèire S. MATIÉU, V. 41 emé la noto.

CHAPITRE DÈS-E-VUECHEN

Parabolo dóu juge e de la véuso. — Parabolo dóu Farisen e dóu publican. — Lis enfantoun. — Lou jouvènt riche. — Tourna-mai lou Crist anouncio sa Passioun. — L'avugle de Jericò.

1. Ié diguè peréu aquesto parabolo, pèr faire vèire que fau prega de-countùni, e noun jamai s'alassa.
2. L'avié, diguè, dins uno vilo, un juge que noun avié temour de Diéu, nimai respèt dóu mounde.
3. L'avié peréu, dins aquelo vilo, uno véuso que venié vers éu, disènt: — Aparas-me de moun aversàri.
4. Éu faguè refus proun de tèms. Mai enfin se diguè dintre éu: — Emai noun cregne Diéu, e noun m'ensoucite dóu mounde,
5. Dins acò, estènt qu'aquelo véuso me secuto, prendrai si part, cregnènço qu'à la fin noun me vèngue faire escorno.
6. Lou Segnour ajustè: Vesès ço que diguè aquéu juge catiéu.
7. E Diéu farié pas justico à sis elegi que van cridant vers éu jour e niue, e paciènt esperarié de li secouri?
8. Vous lou dise, lèu-lèu li venjara. Mai se'n-cop vendra, lou Fiéu de l'ome es que vous pensas que trove de fè sus la terro?
9. Diguè peréu aquesto parabolo pèr quàuquis-un que dintre éli se targavon d'èstre juste, e mespresavon lis autre:
10. Dous ome mountèron au tèmple pèr prega; l'un èro farisen, e l'autre publican.
11. Lou Farisen, dre, pregavo dintre éu coume eiçò: — O Diéu, gràci te rènde de noun èstre iéu coume lou restant dis ome que soun raubaire, injuste, adultre; ni meme coume aquéu publican.
12. June dous cop pèr semano; doune lou dèime de tout ço qu'ai.
13. Pèr contro, lou publican, se tenènt liuen, ausavo pas meme aussa lis uei vers lou cèu; mai se tabassavo lou pitre, en disènt: — O Diéu, agués pieta de iéu, que siéu pecadou.
14. Vous lou dise, aquest-d'eici davalè à soun oustau justifica, mai pas l'autre. Dóumaci, qu s'enausso, l'abeissaran; e qu s'abaisso, l'enaussaran.
15. L'adusien peréu d'enfantoun, pèr que li touquèsse. De vèire acò, li disciple li remouchinavon.

16. Mai Jèsu, li sounant, diguè: — Leissas lis enfantoun veni vers iéu, e lis empachés pas, que lou reiaume de Diéu es pèr aquéli que ié sèmbelon.
17. Veramen vous lou dise, qu noun reçaupra lou reiaume de Diéu coume un enfant, noun i'intrara.
18. Alor un priéu de sinagogo lou questiouè, disènt: — Bon Mèstre, dequé farai pèr avé la vido eternalo?
19. Jèsu ié respoundeguè: — Perqué me dises bon? De bon noun i'a que Diéu.
20. Sabes li coumandamen: — Noun tuaras; Noun faras l'adultèri; Noun raubaras; Faus testimòni noun diras; Ounouro toun paire e ta maire.
21. Aquest respoundeguè: — Tóuti aquéli causo, lis ai óusservado despièi moun jouvènt.
22. Tre l'avé ausi, Jèsu ié diguè: — I'a'ncaro uno causo que te manco: tout ço qu'as vènde-lou, e baio-lou i paure, e auras un tresor eilamount; vène pièi, e seguisse-me.
23. Mai éu, ausido aquéli paraulo, venguè tout triste, dóumaci èro riche abord.
24. E Jèsu, de vèire qu'èro vengu triste, diguè: — Coume es mal-eisa pèr aquéli qu'an de pecùni d'intra dins lou reiaume de Diéu!
25. Es mai facile à-n-un camèu de passa pèr lou trau d'uno agulo (1), qu'à-n-un riche d'intra dins lou reiaume de Diéu.
26. Aquéli que l'escoutavon diguèron: — Quau pòu alor èstre sauva?
27. Éu respoundeguè: — Ço qu'es impoussible is ome es poussible à Diéu.
28. Alor Pèire diguè: — Vesès que nautre avèn tout quita, e vous avèn segui.
29. Jèsu ié venguè: — Veramen vous lou dise, res quitara soun oustau, o si gènt, o si fraire, o sa mouié, o sis enfant, pèr l'encauso dóu reiaume de Diéu,
30. Que noun reçaupè bèu-cop mai dins aquest mounde, e dins lou siècle avenidou la vido eternalo.
31. Jèsu prenguè pièi li Douge à despart, e ié diguè: — Veici que mountan à Jerusalèn; e se vai coumpli tout ço qu'an escri li Proufèto sus lou Fiéu de l'ome.

(1) S. MATIÉU, XIX, 24 emé la noto.

32. En efèt, l'abandonaran i Gentiéu, e d'éu se trufaran, e lou fouitaran, e i'escupiran dessus;
33. E se'n-cop l'auran fouita, lou tuaran, e au jour tresen ressuscitara.
34. Mai éli coumprengron rèn à-n-acò-d'aqui: i'èro un lengage claus, e noun capitavon ço que ié disié.
35. Or se trouvè, coume arribavo proche de Jericò, qu'un avugle èro asseta de-long dóu camin, demandant l'óumorno.
36. D'entèndre passa de gènt, aquest s'entrèrè de qu'èro acò.
37. Ié diguèron qu'èro Jèsu de Nazarèt que passaro.

38. E se boutè à crida: — Jèsu, Fiéu de Dàvi, agués pieta de iéu!
39. Aquéli que marchavon proumié lou charpavon pèr que se teissèssè; mai éu cridavo encaro mai: — Fiéu de Dàvi, agués pieta de iéu!
40. Alor Jèsu, s'estènt aplanta, coumandè que vers éu l'aduguèsson. Quand se fuguè avança, ié demandè:
41. Dequé vos que te fague? Aquest respoundeguè: — Segnour, fasès que ié vegue.
42. E Jèsu ié diguè: — Vegues-ié, ta fe t'a sauva.
43. E subran ié veguè; em' acò lou seguissié, rendènt glòri à Diéu. E tout lou pople, acò vesènt, tambèn lausè Diéu.

CHAPITRE DÈS-E-NOUVEN

Lou publican Zaqièu. — La parabolo di dèss mino. — Jèsu intro dins Jerusalèn en triounfadou. — Plouro sus l'ingrato ciéuta. — Vendèire coucha dóu tèmple.

1. Jèsu, estènt intra dins Jericò, travessavo la vilo.
2. E veici qu'un ome, nouma Zaqièu, capo di publican, e forço riche,
3. Cercavo de vèire Jèsu pèr lou counèisse; e lou poudié pas, raport au mouloun de pople, dóumaci èro pichoutet de taio.
4. Adounc courreguè davans e'scalè sus un bladre (1) pèr lou vèire, qu'anavo passa pèr aquí.
5. Quouro Jèsu arribè à-n-aquéu rode, aussè lis uei; e l'aguènt vist, ié diguè: — Zaqièu, despacho-te de davala, qu'es à toun oustau que me fau louja vuei.

(1) Lou bladre, autramen di lou sicoumour, es un aubre que revertò la figuiero e l'amourié: la figuiero, pèr sa frucho; l'amourié, pèr sa ramo.

6. Zaqièu se despachè de davala, e lou reçaupè trefouli.
7. De vèire acò, lou mounde remiéutejava, disènt: — Es ana louja encò d'un pecadou.
8. Pamens Zaqièu, dre davans lou Segnour, ié diguè: — Veici la mita de mi bèn, Segnour, que la doune i paure; e s'ai fa tort en quaucun de quaucarèn, ié rènde lou quatriple.
9. Jèsu ié diguè: — Aquesto oustalado a reçaupu vuei lou salut, raport qu'aquest-d'eici es peréu un fiéu d'Abram.
10. Car lou Fiéu de l'ome es vengu cerca e sauva ço qu'èro perdu.

11. Coume escoutavon aquéli paraulo, apoundeguè uno parabolo, en estènt qu'èro proche de Jerusalèn, e qu'éli s'imaginavon que lou reiaume de Diéu anavo parèisse subran.

12. Adounc diguè: — Un ome de noblo famiho s'enanè dins un païs liuen, pèr ié prene poussessioun d'un reiaume, e reveni pièi.

13. Aguènt souna dè de si serviciau, ié dounè dè mino (1), e ié diguè: — Fasès-lèi travaia, d'aqui-que revèngue.

(1) La *mino* d'argènt valié cènt dracmo, à pau près 90 franc; la mino d'or valié mai de 600 franc de nosto mounedo.

14. Mai si councièutadin l'ahissien; em' acò mandèron uno embassado après éu, disènt: — Voulèn pas d'aquéu-d'aqui pèr noste rèi.

15. E s'anè trouva que, quand fuguè de retour, entre avé pres poussessioun d'ou reiaume, éu coumandè que sounèsson li serviciau en quau avié douna sa pecuni, pèr saupre coume cadun l'avié fa travaia.

16. Venguè lou proumié e diguè: — Segnour, vosto mino dè outro n'a fa.

17. Éu ié venguè: — Brave, bon serviciau! d'abord que siés esta fidèu en pau de causo, auras lou gouvèr de dè vilo.

18. Lou segound venguè e diguè: — Segnour, vosto mino cinq outro n'a fa.

19. E diguè à-n-aquest— Tu, agues lou gouvèr de cinq vilo.

20. Un autre venguè e diguè: — Segnour, vès-la vosto mino, que l'ai tengudo estremado dins un moucadou;

21. Ai agu, dóumaci, pòu de vous, estènt que sias un ome dur: levas ço que noun avès mes, e meissounas ço que noun avès semena.

22. Lou mèstre ié repoundeguè: — Pèr ta proprio bouco iéu te juge, varlet catiéu. Sabiés que siéu un ome dur, que lève ço qu'ai pas mes, que meissoune ço que noun ai semena:

23. Adounc coume vai qu'as pas mes moun argènt à la banco, pèr qu'entre tourna lou retirèsse emé lis interès?

24. Em' acò diguè i gènt qu'èron aqui: — Levas-ié sa mino, e dounas-la à-n-aquéu que n'a dè.

25. Mai ié respoundeguèron: — Segnour, a dè mino.

20. E iéu vous dise: — Quau a, ié dounaran, e sara dins la drudiero; mai quau noun a, meme ço qu'a ié levaran.

27. Mai aro, mis ami, aquéli-d'aqui qu'an pas vougu de iéu pèr rèi, adusès-lèi eici, e tuas-lèi davans iéu.

28. Acò di, Jèsu se boutè à camina davans éli vers Jerusalèn.

29. E, vous trouvarès, coume èro proche de Beifagé e de Betanio, contro la

mountagno que s'apello dis Oulivié, éu mandè dous de si disciple,

30. Disènt: — Anas au vilage qu'es en fâci. Tre i'intra, trouverés un pichot ase estaca, que res i'a'ncaro mounta dessus; destacas-lou e adusès-me-lou.

31. E se quaucun vous demando: — Perqué lou destacas? ié respoundrés coume eiçò: — Pèr-ço-que lou Segnour vòu se n'en servi.

32. Partiguèron dounc aquéli qu'èron manda, e trouvèron, coume i'avié di, un asenoun.

33. D'enterin que desacavon l'asenoun, ié diguèron li mèstre: — Coume vai que destacas aquel asenoun?

34. Mai éli de respondre: — Pèr-ço-que lou Segnour n'a de besoun.

35. E l'aduguèron à Jèsu. Em' acò, trasènt si vièsti sus l'asenoun, ié boutèron Jèsu dessus.

36. Or, d'enterin que s'avançavo, li gènt estendien si vièsti sus la routo.

37. E coume èro deja proche de la clavalado dóu Mount dis Oulivo, tóuti li disciple en frapo, trefouli de joio, se boutèron à lausa Diéu à pleno voues, pèr tóuti li meraviho qu'avien visto,

38. Disènt: — Benesi lou rèi que vèn au noum dóu Segnour! Pas dins lou cèu, e glòri pereilamoundaut!

39. Alor quàuquis-un di Farisen dóu mitan de la foulo ié diguèron à-n éu: — Mèstre, charpas un pau vòsti disciple.

40. Ié respoundegùè: — Vous dise iéu que s'aquésti se taison, li pèiro cridaran.

41. Estènt arriba proche, tre vèire la vilo, plourè sus elo, disènt: —

42. Basto couneiguèsses, tu, au-mens vuei qu'es toun jour, ço que pòu t'adurre la pas! Mai aro acò 's escoundu à ta visto.

43. Tambèn van veni pèr tu li jour que t'enviounaran de valat, tis enemis, e t'embarraran e te sarraran de tout caire;

44. E pèr sòu te jitaran tu emai ti fiéu estrema dins ti bàrri, e noun te leissaran pèiro sus pèiro, pèr avé dessaupu lou tèms ounte Diéu te vesitè.

45. Estènt pièi intra dins lou tèmple, se boutè à n'en coussaia li vendèire e li croumpaire.

46. Ié disènt: — Es escri: — Moun oustau es l'oustau de la preguiero. Mai vautre n'avès fa uno espelounco de larroun.

47. Em' cò, tóuti li jour, ensignavo dins lou tèmple. Li Prince di prèire pamens, emai lis Escribo e li catau dóu pople cercavon de lou perdre;

48. Mai trovavon rèn pèr ié faire contro: car tout lou pople i'èro pendoula, que l'escoutavo.

CHAPITRE VINTEN

Autourita de Jèsu. — Parabolo di vigneiroun assassin. — La pèiro de cantounau. — Diéu e Cesar. — Li Saduciéu e la resurreicioun. — Lou Messìo, fiéu e Segnour de Dàvi. — Se mesfisa dis Escribo.

1. S'anè trouva, un d'aquéli jour, coume ensignavo lou pople dins lou tèmple e i'anónciavo l'Evangèli, que venguèron ensèmble li Prince di prèire, lis Escribo emé lis Ancian.
2. E ié faguèron ansin: — Digas-nous pèr quinte poudé fasès aquéli causo, o quau es que vous a douna aquéu poudé.
3. E Jèsu, respoundènt, ié diguè: — Vous pausarai, iéu tambèn, uno questioun; respoundès-me.
4. Lou batisme de Jan èro-ti dóu cèu o dis ome?
5. Mai se pensavon dintre éli: — Se respoundèn: — Dóu cèu, dira: — Perqué alor avès pas creigu en éu?
6. Se pèr contro respoundèn: — “ Dis ome, ” touto la poupulasso nous aqueirara, car elo crèi segur que Jan èro un proufèto.
7. Adounc respoundeguèron que sabien pas d'ounte èro.
8. E Jèsu ié venguè: — Nimai iéu vous dise pas pèr que poudé fau aquéli causo (1).
9. Alor se boutè à dire au pople aquesto parabolo: — Un ome plantè uno vigno, e la louguè à de vigneiroun; pièi istè proun tèms, éu, foro dóu païs.
10. A la sesoun, mandè i vigneiroun un serviciau, pèr que ié baièsson la recordo de sa vigno. Mai éli lou piquèron e l'enmandèron sènso.
11. Éu mandè mai un autre serviciau; aquest, lou piquèron mai, e, après l'avé trata de tout, l'enmandèron sènso.
12. Tourna n'en mandè un tresen; aquéu mai l'ablasiguèron e ié dounèron l'abrivado.
13. Alor diguè, lou mèstre de la vigno: — Que farai? Mandarai moun fiéu bèn-ama; belèu, se'ncop lou veiran, auran de respèt pèr éu.
14. Mai quand lou veguèron, li vigneiroun, se pensèron dintre éli e diguèron: — Eiçò's l'eiretié; tuen-lou, pèr que l'eiretage siegue nostre.

(1) S. MATIÉU, XXI, 23-27.

15. E l'aguènt coussaia foro de la vigno, lou tuèron. Adounc dequé fara d'éli, lou mèstre de la vigno?

16. Vendra, e li fara peri aquéli vigneiroun, e dounara sa vigno à d'autre. En ausènt acò-d'aqui, li Prince di prèire diguèron: — Diéu nous n'en preserve!

17. Mai éu, lis espinchant, ié venguè: — Qu'es aquelo paraulo de l'Ecrituro: — La pèiro qu'an rejitado li bastissèire, aquelo-d'aqui es devengudo la pèiro de cantounau?

18. Quau toumbara sus aquelo pèiro se i'espoutira; e aquéu sus quau toumbara, elo l'escrachara (1).

19. E cercavon, li Prince di prèire e lis Escribo, de ié bouta l'arpo dessus quatecant; mai aguèron pòu dóu pople. Avien, dóumaci, coumprés qu'èro contro éli qu'avié di aquelo parabolo.

20. E, lou tenènt d'à-ment, ié mandèron de gènt mutinous, que farien vejaire d'èstre juste, sus l'estiganço de lou sousprene en si paraulo, pèr lou remettre pièi i man de l'autourita e au poudé dóu gouvernour (2).

(1) S. MATIÉU, XXI. 33-44.

(2) L'autourita, valènt-à-dire lou Sanedrin; lou gouvernour, valènt-à-dire Pilato.

21. Aquésti dounc lou questionèron en disènt: — Mèstre, lou sabèn, disès e n'ensignas rèn que de juste; noun vous arrestas i persouno, mai enseignas lou camin de Diéu dins la verita.

22. Nous es permés de paga lou tribut à Cesar, o noun (1)?

23. Mai éu, devistant sa routino d'éli, ié venguè: — Perqué me tentas?

24. Fasès-me vèire un denié (2). De quau es la figuro e l'escrì que i'a? Ié respoundeguèron: — De Cesar.

25. Alor ié diguè: — Rendès-dounc ço qu'es de Cesar à Cesar e ço qu'es de Diéu à Diéu.

26. E trouvèron rèn à redire à si paraulo davans lou pople; e, dins l'amiracioun de sa responso, gardèron soun chut.

27. S'avancè pièi quàuqui Saduciéu, qu'acò 's de gènt que nègon la resurreicioun, e lou questionèron,

de quaucun es mort, en aguènt uno femo, mai ges d'enfant,

(1) S. MATIÉU, XXII, 17 emé la noto.

(2) S. MATIÉU, XVIII, 28 emé la noto.

(3) DÉUTEROUNÒMI, XXV. 5.

28. Disènt: — Mèstre, Mouïse a'scri pèr nàutre (3). Se lou fraire soun fraire espousara sa mouié e dounara de crèis à soun fraire.

29. Or, i'avié sèt fraire. Lou proumié prenguè uno femo, e mouriguè'mé ges

d'enfant.

30. Lou segound prenguè la memo femo, e tambèn éu mouriguè sènso un rejitoun.

31. Lou tresen la prenguè peréu, e la memo causo touti li sèt; mai noun leissèron ges de crèis, e soun mort.

32. Enfin, après touti éli, es morto la femo.

33. Ansin, à la resurreicioun, de quau elo sara la mouié? d'efèt, l'an agudo éli sèt pèr mouié.

34. E ié diguè Jèsu: — Lis enfant d'aquest siècle prenon de femo, e li femo de marit;

35. Mai aquéli que se devinaran digne dóu siècle avenidou e de la resurreicioun di mort, noun se maridaran plus, e prendran plus mouié.

36. Car, pourran plus jamai mourir, amor que soun lis egau dis ange, et que soun li fiéu de Diéu, en estènt li fiéu de la resurreicioun.

37. Que degon, li mort, ressuscita, Mouïse éu-meme l'afourtiguè, à l'endré dóu roumias (1), quouro noumavo lou Segneur lou Diéu d'Abram, lou Diéu d'Isa, e lou Diéu de Jacob.

(1) EISODE, III, 6.

38. Or, Diéu noun es lou Diéu di mort, mai di vivènt, car touti soun vivènt pèr éu (1).

39. Prenènt alor la paraulo, quàuquis-un dis Escribo ié diguèron: — Mèstre, avès bèn respoundu.

40. E n'ausavon plus de rènn lou questiouna.

41. Mai éu ié venguè: — Coume vai que dison lou Crist fiéu de Dàvi,

42. D'abord que Dàvi éu-meme dis au libre di Saume (2): — A di lou Segneur à moun Segneur: — Assèto-te à ma drecho,

43. D'aqui-que fague de tis enemis l'escabèu de ti pèd?

44. Dàvi lou noumo dounc Segneur; coume se trovo alor d'èstre soun fiéu (3)?

45. D'enterin que tout lou pople escoutavo, éu diguè à si disciple:

46. Avisas-vous dis Escribo, que s'afèton à permena en raubo longo, qu'amon li saludacioun sus la plaço, e li proumié sèti dins li festin (4);

(1) Vèire S. MATIÉU, XXII, 23-32; S. MARC, XII, 18-27.

(2) Saune CIX, 1.

(3) S. MATIÉU, XXII, 41-44.

(4) Vèire plus aut, chap. VII, v. 38 e la noto.

47. Em' acò devourisson lis oustau di véuso, sus l'estiganço de l'ongui pregaio. Aquéli-d'aqui agantaran uno coundanacioun mai forto.

CHAPITRE VINT-E-UNEN

*Lou denié de la véuso. — Jèsu proufetiso la rouino dóu tèmple e la fin dóu mounde.
— Se teni reviha e pregadis.*

1. Tout en alucant, Jèsu veguè de riche que jìtavon sis óufrèndo dins lou tronc.
2. Veguè peréu uno véuso bèn paureto que ié metié dos pichòti pèço. (1)
3. Em' acò diguè: — Veramen vous lou dise, aquelo véuso pauro a mai mes que tóuti lis autre.
4. Dóumaci, tóuti an douna de ço que ié soubravo, pèr faire sis óufrèndo à Diéu; mai elo es de sa paureta memo, es tout soun viéure qu'avié, qu'a mes aqui.
5. E coume quàuquis-un parlavon dóu tèmple, qu'èro fa de bèlli queirado e tout clafi de presènt, éu diguè:
6. D'acò que vesès, vendra un tèms ounte n'en restara pas pèiro sus pèiro, que noun siegue demoulido.

(1) Èron l'equivalènt d'un quart d'*as*. Vèire S. MARC. XII, 42 e la noto.

7. Alor lou questiounèron, disènt: — Mèstre, quouro acò sara? e que signe auren qu'acò vai se faire?
8. Jèsu respoundeguè: — Avisas-vous que noun vous enganon; n'i'a de bèu, dóumaci, que vendran souto moun noum, disènt: — Es iéu, e lou tèms es proche. Gardas-vous bèn de li segui.
9. E quouro ausirés parla de guerro e de treboulige, vous esfraiès pas: fau d'abord qu'acò arribe, mai es pancaro aqui la fin.
10. Alor, ajustè, se partiran contro, li nacioun emé li nacioun, e li reiaume emé li reiaume.
11. E i'aura de grand tremoulun de terro en divers rode, emai de pèsto, emai de famine; e i'aura pereilamount dins lou cèu de causo esfraiouso e de signe estraourdinàri.
12. Mai, avans tout acò-d'aqui, vous boutaran la man dessus, e vous persecutaran, vous tirassant dins li sinagogo e dins li presoun, vous tirassant davans li rèi e li gouvernour, pèr l'encauso de moun noum.

13. E acò se passara'nsin pèr que rendegués testimòni.
14. Boutas dounc dins vòsti cor de noun pensa d'avanço à la maniero que respoundrés.
15. Iéu vous dounarai uno bouco e uno sapiènci que ié pourran pas teni contro, ni ié contro-dire, tóuti vòstis aversàri.
16. Sarés trahi pèr vòsti paire e maire, e pèr vòsti fraire, e pèr vòsti parènt, e pèr vòstis ami, e n'en faran mouri de vous-autre.
17. Em' acò sarés agouni de tóuti, raport à moun noum.
18. Mai pas-un péu de vosto tèsto perira.
19. Es pèr vosto paciènci que counservarés vosto vido.
20. Mai, quouro veirés uno armado envirouna Jerusalèn, sachés alor que sa desoulacioun es procho.
21. Alor aquéli qu'en Judèio soun, encourron-se vers li mountagno; aquéli que se capiton au mitan d'elo (1), lèu que sorton; e aquéli que soun dins lis enviroun, que i'intron pas.
22. Car acò 's li jour de la venjanço, que fau que s'acoumpligue tout ço qu'es escri.
23. Malur is empregnado emai i femo que nourriran en aquéu tèms! Sara grandò, dóumaci, l'angouisso dins lou païs, e l'iro contro aquéu pople.

(1) Au mitan de Jerusalèn.

24. Toumbaran soutu lou tai de l'espaso, e saran mena presounié dins tóuti li nacioun, e Jerusalèn sara trepejado pèr li Gentiéu, d'aqui-que lou tèms di nacioun siegue acoumpli.
25. L'aura de signe dins lou soulèu e dins la luno, emai dins lis estello; e sus la terro, grand escaufèstre dins li nacioun, raport au chafaret de la mar e dis erso.
26. E saran lis ome entre-seca de l'esfrai, dins l'espèro di causo qu'arribaran dins tout l'univers; car li vertu celestiao saran en desbrando.
27. E veiran alor veni lou Fiéu de l'ome sus un niéu, en grandò puissanço e majesta.
28. Tant-lèu acò coumençara de se faire, tenès d'a-ment, e aussas la tèsto, dóumaci es procho vosto redemcioun.
29. E ié faguè pièi aquesto coumparesoun: — Alucas la figuiero, emai lis àutris aubre.
30. Quand coumençon de carga sa frucho, sabès qu'es pas liuen l'estiéu.
31. Ansin, vautre tambèn, se'n-cop veirés se coumpli aquéli causo, sachés qu'es proche lou reiaume de Diéu.
32. Veramen vous lou dise, noun sara finido aquesto generacioun, que tout acò se coumplira.
33. Lou cèu e la terro passaran; mai mi paraulo à iéu noun passaran.

34. Dounas-vous dounc siuen de vautre, cregnènço que se grèvon vòsti cor dins la drihanço e li chimado, e li pensamen d'aquesto vido, e qu'aquéu jour noun vèngue à la subito vous sousprene:

35. Envirounara, dóumaci, coume un fielat, tóuti aquéli qu'abiton sus la fàci de la terro.

36. Vihas dounc, e pregas en tout tèms, pèr que vous trouvés digne d'èstre escàpi de tóuti aquéli malur qu'arribaran, e d'ista dre davans lou Fiéu de l'ome.

37. Or, de jour, ensignavo dins lou tèmple; e, de niue, sourtié e demouravo sus la mountagno que ié dison dis Oulivié.

38. E tout lou pople arribavo matinié vers éu dins lou tèmple, pèr l'escouta.

CHAPITRE VINT-E-DOUSEN

Trahisoun de Judas. — La darriero Ceno e l'establiment de la santo Éucaristio. — Uno leiçoun d'umileta. — Jèsu predis lou renegamen de Pèire. — Soun angòni au jardin dis Oulivo e soun arrestacioun. — Encò de Caïfo, Pèire renègo soun divin Mèstre. — Jèsu escarni e coundana pèr li Judiéu.

1. S'avançavo pamens lou jour festié di Candolo (1) que ié dison la Pasco.

2. Em' acò cercavon, li Prince di Prèire e lis Escribo, coume farien mouri Jèsu; mai avien pòu dóu pople.

3. Or, intrè Satan dins Judas, subre-nouma l'Escariot, l'un di Douge.

4. E s'enanè, aquest, prene lengo emé li Prince di Prèire e li magistrat, sus la maniero que ié liéurarié Jèsu.

5. Éli n'aguèrou gau, e counvenguèron de ié douna d'arbiho.

(1) S. MATIÉU, XXVI, 17, emé la noto.

6. Em' acò faguè pache; e cercavo uno óucasioun pèr lou liéura, que i'aguèsse ges de pople.

7. Arribè pamens lou jour di Candolo, que falié inmoula la Pasco (1).

8. Jèsu mandè Pèire emé Jan, en disènt: — Anas alesti la Pasco, que la mangel.

9. Mai éli ié demandèron: — Ounte voulès que l'alestiguen?

10. Ié respoundeguè: — Veici, en intrant dins la silo, i'aurés lou rescontre d'un ome

que pourtara uno dourgo d'aigo; seguissès-lou dins l'oustau ounte intrara.

11. E dirès au paire de famiho de l'oustau: — Te fai dire lou Mèstre: Ounte es la salo pèr manja la Pasco emé mi disciple?

12. E vous fara vèire, éu, uno chambro granda, touto moublado; fasès-ié li preparadis.

13. S'enanèron dounc, trouvèron li causo coume avié di, e alestiguèron la Pasco.

14. Quand fuguè l'ouro, éu s'entaulè, e li douge apoustòli em' éu.

15. E ié venguè: — Ai desira à noun plus de manja'mé vautre aquesto Pasco, davans que de soufri.

(1) Valènt-à-dire l'agnèu pascau.

16. Car vous lou dise: partènt d'aro, noun la manjarai plus, d'aqui-que siegue acoumplido dins lou reiaume de Diéu.

17. E, aguènt pres la coupo, rendeguè gràci, e diguè: — Prenès-la e partejas entre vautre.

18. Car vous lou dise, noun béurai plus dóu fru de la souco, d'aqui-que lou règne de Diéu arribe.

19. Pièi, aguènt pres de pan, rendeguè gràci, lou pecè e lou dounè à-n-éli, en disènt: — Eiçò's moun cors, que pèr vautre es douna; fasès acò en memòri de iéu.

20. Semblablamen prenguè lou calice, entre avé soupa, disènt: — Aquest calice es la nouvello alianço en moun sang que pèr vautre sara'scampa.

21. Dóu rèsto, veici que la man d'aquéu que me trahis es emé iéu à-n-aquesto taulo.

22. Pèr quant au Fiéu de l'ome, éu s'envai, coume acò 's esta regla; mai malur à l'ome pèr quau sara trahi!

23. Tant-lèu coumencèron de se demanda de l'un à l'autre quau èro aquéu d'entre éli que farié uno causo ansin.

24. L'aguè peréu uno countestacioun entre éli: quau èro d'éli que lou devien regarda coume lou mai grand.

25. Mai éu ié diguè: — Li rèi di nacioun li traton en mèstre, e aquéli qu'an sus éli l'autourita n'en soun apela li benfatour.

26. Vautre, fugués pa'nsin; mai aquéu qu'es lou mai grand de vautre, fague-se coume lou pu pichoun; e aquéu que gouverno, coume aquéu que sièr.

27. Dóumaci, quau es lou mai grand, aquéu qu'es entaula o bèn aquéli que sièr? es pa'quéu qu'es entaula? Iéu, pamens, siéu au mitan de vautre coume aquéu que sièr.

28. Vautre, sias resta de-longo emé iéu dins mi tentacioun.

29. Tambèn, iéu vous alestisse lou reiaume coume moun Paire me l'a alesti,

30. Pèr que mangés e begués à ma taulo dins moun reiaume, e que fugués asseta sus de trone, pèr juja li douge tribu d'Israël.

31. Lou Segnour diguè mai: — Simoun, Simoun, ve, i'a Satan que vous a reclama vautre, pèr vous draia coume la seisseto;
32. Mai iéu ai prega pèr tu, raport que ta fe noun faligue; e tu, quouro saras counverti, recounforto ti fraire.
33. Pèire ié faguè: — Segnour, siéu lèst à marcha'mé vous, meme en presoun, meme à la mort.
34. Mai Jèsu respoundeguè: — Te lou dise, Pèire, cantara pas de vuei lou gau, que noun m'agues renega tres cop. Pièi ié diguè à-n-éli:
35. Quand vous ai manda sènso bourso, sènso biasso ni soulié, es que quaucarèn vous a defauta?
36. Éli ié venguèron: — Rèn. Ajustè: — Mai aro, quau a uno bourso o uno biasso, que la prengue; e quau n'en a ges, que vènde sa tunico, e que croumpe uno espaso.
37. Dóumaci vous lou dise, fau encaro qu'aqueto paraulo qu'es escricho s'acoumpligue en iéu: — L'an rebala'mé li maufatan. Efetivamen li causo que me pertocoun soun à sa finicioun.
38. Ié respoundeguèron: — Segnour, veici dos espaso. E ié diguè: — Acò sufis.
39. Estènt pièi sourti, s'enanè coume à l'acoustumado, à la mountagno dis Oulivo. Si disciple lou seguiguèron.
40. Arriba que fuguè dins aquéu rode, éu diguè: — Pregas, que noun intrés en tentacioun.
41. S'aliunchè pièi d'éli d'un jit de pèiro; e d'ageinouioung pregavo,
42. En disènt: — Paire, se voulès, garas aquéu calice liuen de iéu; pamens, noun ma vonlounta, mai la vostro fague-se.
43. Alor i'apareiguè un ange d'eilamount, pèr lou recounfourta. E, dins l'angòni, éu sèmpre que mai pregavo.
44. E ié venguè uno susour, coume de gouto de sang, que coulavo enjusquo au sòu.
45. S'estènt auboura d'aqui ounte pregavo, venguè vers si disciple, e li trouvè que dourmien de la tristesso,
46. E ié faguè: — Dequé dourmès? Aubouras-vous, pregas, que noun intrés en tentacioun.
47. Parlavo encaro, e veici veni uno troupo de gènt. Aquéu que ié disien Judas, l'un di Douge, caminavo davans; e s'avancè de Jèsu pèr lou poutouna.
48. Em' acò Jèsu ié diguè: — Judas, es em' un poutoun que trahisses lou Fiéu de l'ome!
49. Pamens aquéli qu'èron à soun entour, de vèire ço qu'anavo arriba, ié diguèron: — Segnour, se fasian marcha l'espaso?
50. E l'un d'éli tabassè sus lou serviciau dóu grand-prèire, e ié coupè l'auriho drecho.
51. Mai, prenènt la paraulo, Jèsu diguè: — Istas-n'en aqui. E, aguènt touca l'auriho d'aquel ome, lou gariguè.

52. Jèsu, pièi, diguè à-n-aquéli qu'èron vengu vers éu, Prince di prèire, óuficié dóu tèmple, e Ancian: — Sias vengu, coume pèr un bregand, emé d'espaso e de bastoun.

53. Quand, tóuti li jour, emé vautre ère dins lou tèmple, m'avès pas bouta la man dessus. Mai es eiçò vosto ouro, e la puissanço di tenèbro.

54. L'agantèron alor, e lou menèron à l'oustau dóu grand-prèire; Pèire, éu, seguissié de liuen.

55. Or, aguènt aluma de fiò au mitan de l'escour, éli tout à l'entour se i'assetèron; i'avié Pèire au mitan d'éli.

56. Uno servicialo, que lou veguè d'assetoun davans lou fiò, l'aluquè un moumen, e diguè: — Aquéu-d'aquí i'èro tambèn em' éu.

57. Mai éu reneguè Jèsu, en disènt: — Femo, lou counèisse pas.

58. Au bout d'un pau, un autre, en lou vesènt, diguè: — Emai tu, n'en siés d'aquéli. Mai Pèire faguè: — O ome, n'en siéu pas.

59. Peraquí uno ouro après, n'i'aguè mai un qu'afourtissié la memo causo, disènt: — De tout segur aquéu-d'aquí i'èro tambèn em' éu; car es tambèn Galileien (1).

60. Pèire respoundeguè: — Ome, sabe pas ço que dises. E subran, coume parlavo encaro, lou gau cantè.

(1) Vèire S. MATIÉU, XXVI, 73, emé la noto.

61. E lou Segnour, se revirant, espinchè Pèire. E s'ensouvenguè, Pèire, de la paraulo que lou Segnour i'avié di: — De davans que lou gau cante, tres cop me renegaras.

62. E, s'estènt enana deforo, Pèire plourè que se descounsoulavo.

63. Pamens, lis ome que tenien Jèsu se trufavon d'éu, en lou tabassant.

64. E ié bendèron lis uei, e ié bacelavon la figuro, e lou questiounavon, en disènt: — Proufetiso! quau es aquéu que t'a bacela?

65. E bèn d'àutri blasfème largavon contro éu.

66. Tant-lèu èstre jour, s'acampèron lis Ancian dóu pople, li Prince di prèire e lis Escribo; e l'aguènt adu dins soun counsèu, ié diguèron: — Se tu siés lou Crist, digo-nous-lou.

67. Ié respoundeguè: — Se vous lou dise, me creirés pas;

68. E se vous questioune, ni me respoundrés, ni m'enmandarés.

69. Mai, partènt d'aro, sara lou Fiéu de l'ome asseta à la drecho de la vertu de Diéu.

70. Alor tóuti diguèron: — Tu, siés dounc lou Fiéu de Diéu? Respoundeguè: — Vautre, disès bèn, lou siéu.

71. Em' acò faguèron: — Qu'anan mai cerca de testimòni? L'avèn ausi, nautre, de sa bouco (1).

(1) Vèire S. MATIÉU, XXVI, 36; S. MARC, XIV, 32 e seguènt; S. JAN, XVIII, 1-27.

CHAPITRE VINT-E-TRESEN

Jèsu davans Pilato e davans Erode. — Lou pople rebufo Jèsu e chausis Barrabas. — Sus lou camin dóu Calvèri. — Jèsu en crous, e lou bon larroun. — La mort e l'ensevelimen de Jèsu.

1. S'estènt tóuti auboura, lou menèron vers Pilato.
2. E coumencèron de l'acusa, en disènt: — Aquéu-d'aqui l'avèn trouva que metié la bourroulo dins nosto nacioun; empacho de paga lou tribut à Cesar, e se dis lou Criste-rèi.
3. Pilato l'interrouguè dounc, en disènt: — Tu, siés lou rèi di Judiéu? Jèsu respoundeguè: — Tu lou dises.
4. Alor Pilato faguè i Prince di prèire e au pople: — Trove rèn à juja dins aquel ome.
5. Mai éli restoublavon que mai, disènt: — Bouto en revoulucioun lou pople, en ensignant pèr touto la Judèio, despièi la Galilèio, ounte a coumença, jusquo pereici.
6. Pilato, en ausènt lou mot de Galilèio, demandè s'aquel ome èro Galileien.
7. E tre saché qu'èro dóu ressort d'Erode (1), lou remandè à-n-Erode que se devinavo peréu, aquéu jour, à Jerusalèn.
8. Erode, en vesènt Jèsu, fuguè countènt tant-que; dóumaci barbelavo de lou vèire, desempièi bravamen de tèms, raport qu'avié ausi dire forço causo d'éu, e que countavo de ié vèire faire quauque miracle.
9. Adounc i'adreissavo un mouloun de questioun; mai Jèsu ié respoundeguè rèn.
10. Èron aqui, pamens, li Prince di Prèire e lis Escribo, que s'oupilavon à l'acusa.
11. Or, Erode, emé si gèrdi, lou mespresè; e pèr escàfi l'aguènt abiha d'uno raubo blanco (2), lou remandè à Pilato.
12. E fuguèron ami Erode emé Pilato en aquéu jour, d'enemi qu'èron d'en-proumié.
13. Adounc Pilato, aguènt acampa li Prince di Prèire, lis Ancian e la pouplasso,

(1) Erode-Antipas, fiéu d'Erode lou Grand.

(2) Coume s'èro esta candidat, vesti de blanc, pèr deveni rèi. Lou blanc èro la

couleur reialo encò di Persan, dis Egician e àutri pople. A Roumo, li qu'ambiciounavon li cargo o founcioun publico, s'abihavon de blanc. Dins lou grè se legis: *uno raubo courouso*; dins lou siria: *uno raubo cremesino*. (PETIT. *Op. cit.*)

14. Ié diguè: — M'avès presenta'quel ome coume revouluciounant lou pople; e veici que iéu, lou questiounant à vosto presènci, n'ai rèn trouva di crime que l'acusas.

15. Nimai Erode; car vous ai remanda vers éu, e vesès que l'a pas trata coume un ome que merito la mort.

16. Dounc, après l'avé castiga, l'enmandarai.

17. Or, èro tengu d'acourda au pople, pendènt la fèsto (1), la deliéuranço d'un presounié.

18. E lou pople tout entié se boutè à crida, disènt: — A mort, aquéu-d'aqui! e deliéuras-nous Barrabas.

19. Aquest l'avien mes en presoun, pèr uno sedicioun que s'èro passado dins la vilo, e pèr un assassinat.

20. Tourna mai Pilato ié parlè, à-n-éli, desirous qu'èro de deliéura Jèsu.

21. Mai éli enca plus ferme cridavon: — A la crous! clavelas-lou.

22. Pèr li tres cop, éu ié diguè: — Mai que mau a fa? Trove rèn dins éu que lou coundane à mort. Alor lou vau castiga, e l'enmandarai.

(1) De Pasco.

23. Mai éli ensistavon emé de gràndi cridadisso, demandant que lou crucifiquèsson; e si cridadisso anavon en creissènt (1).

24. Alor, Pilato ourdounè que se faguèsse coume demandavon.

25. Ié deliéurè aquéu qu'èro esta mes en presoun pèr sedicioun e rnuertre, aquéu que reclamavon; e Jèsu, l'abandonè à sa voulounta d'éli.

26. Em' acò, coume l'enmenavon, arrestèron Simoun, un Cirenen, que s'envenié de soun mas, e ié carguèron la crous, pèr la pourta darrié Jèsu.

27. Or, i'anavo après, uno grando moulounado de pople, e peréu de femo que se descounsoulavon e trasien peno pèr éu.

28. Mai Jèsu, se revirant vers aquéli femo, ié venguè: — Fiho de Jerusalèn, plourés pas sus iéu; mai sus v'àutri-memo plouras e sus vòstis enfant.

29. Car veici veni li jour ounte se dira: — Benurouso lis esterlo, e li sen que noun enfantèron, e li mamello que noun alachèron!

(1) Vèire S. MATIÉU, XXVII, 1-23; S. MARC, XV, 1-4 S; JAN, XVIII, 28 e seguènt.

30. Alor coumençaran de dire i mountagno: — Toumbas sus nautre! e i coulet: — Atapas-nous (1).

31. Dóumaci, s'es ansin que traton lou bos verd, au bos se dequé ié faran?

32. Menavon tambèn em' éu dous àutris ome, de maufatour qu'anavon faire mourir.

33. E quand fuguèron vengu à l'endré que ié dison Calvâri, aqui lou crucifiquèron emai li larroun, l'un à drecho e l'autre à gaucho.

34. E Jèsu disié: — Paire, perdounas-ié, que noun sabon ço que fan. Partejèron pièi si vièsti, e li tirèron au sort.

35. Lou pople, pamens, èro aqui que regardavo, e li catau emai lou pople se trufavon de Jèsu, en disènt: — A sauva lis autre; que se sauve éu, s'es lou Crist chausi de Diéu.

36. L'injuriavon tambèn li sôudard, s'avançant d'éu, e ié pourgissènt de vinaigre,

37. En disènt: — S'es tu lou rèi di Judiéu, sauvo-te.

38. L'avié tambèn au-dessus de sa tèsto, un escritèu que i'avié'icò en grè, en latin emai en ebriéu: — Aquest es lou Rèi di Judiéu.

(1) OUSÈ, X. 8.

39. Or, l'un di larroun pendoula en crous lou blasfemavo, en disènt: — S'es tu lou Crist, sauvo-te tu e nautre emé tu.

40. Mai l'autre, prenènt la paraulo, lou charpavo e disié: — Tu nimai, cregnes pas Diéu, estènt coundana au meme suplice?

41. Encaro nautre, acò 's juste, n'avèn aganta pèr nòsti crime; mai éu n'a ges fa de mau.

42. Em' acò diguè à Jèsu: — Segnour, souvenès-vous de iéu, se'n-cop sarés arriba dins voste reiaume.

43. E ié venguè Jèsu: — Veramen te lou dise, vuei saras emé iéu dins lou paradis.

44. Èro peraqüi l'ouro sieisenco (1) e faguè tenèbro sus touto la terro fin-qu'à l'ouro nouvenco.

45. Lou soulèu venguè sourne, e lou Vèu dóu tèmple s'estrassè pèr lou mitan (2).

46. Alor Jèsu, cridant d'uno voues forto, diguè: — Paire, en vòsti man remete moun esperit. E acò disènt, espirè.

47. Or, lou centurioun, de vèire ço que s'èro passa, cridè glòri à Diéu, disènt: — De tout segur, aquel ome d'aquí èro juste.

- (1) Valènt-à-dire miejour. L'ouro nouvenco respond à tres ouro de tantost.
(2) Vèire S. MATIÉU, XXVII, 51 e noto 3.

48. E touto la foulo de gènt qu'assistavon à-n-aquelo sceno, e que vesien ço que se passavo, s'entournavon en se tabassant lou pitre.
49. Tóuti aquéli de la couneissènço de Jèsu, e li femo que l'avien segui d'en Galilèio, èron aqui tambèn que de liuen regardavon ço que se passavo.
50. E veïci que i'avié un decurioun (1) nouma Jousè, ome bon e juste,
51. Que noun avié counsenti au plan dis autre, nimai à ço qu'avien fa; èro d'Arimatò vilo de Judèio, e'speravo tambèn lou reiaume de Diéu.
52. Aquel ome anè trouva Pilato e reclamè lou cors de Jèsu.
53. E l'aguènt davala de la crous, l'agouloupè d'un linçòu, e lou boutè dins un toumbèu cava dins lou ro, que i'avien mes encaro degun.
54. Or, èro lou jour de la Preparacioun (2) e lou sabat pounchejavo (3).

- (1) S. MARC, XV, 43, e la noto.
(2) S. MATIÉU, XXVII, 62, emé la noto.
(3) Mot à mot: coumençavo de lusi. Vèire S. MATIÉU, XXVIII, 1.

55. Li femo qu'èron vengudo d'en Galilèio emé Jèsu, aguènt segui Jousè, eisaminèron lou toumbèu, e la maniero que i'avien plaça lou cors.
56. E s'estènt entournado, preparèron d'aroumat e de parfum; e, lou sabat, istèron siau, coume èro la lèi. (1)

- (1) Vèire S. MATIÉU, XXVII, 24 e seguènt; S. MARC, XV, 15 etc; S. JAN, XIX, 1 etc.

CHAPITRE VINT-E-QUATREN

*Li sànti femo van au sepucré; tambèn sant Pèire. — Li disciple d'Enmaüs. —
Divèrsis aparicioun de Noste-Segne. — Soun ascensioun.*

1. Mai lou proumié jour après lou sabat, de grand matin, aquéli femo venguèron au toumbèu, adusènt li parfum qu'avien prepara.
2. E trouvèron la pèiro revessado de davans lou toumbèu.
3. Estènt intrado, trouvèron plus lou cors dóu Segne Jèsu.
4. E vous devinarés, d'enterin qu'avien l'amo estabousido d'acò, veici que dous ome pareiguèron contro éli, emé de vièsti resplendènt.
5. E coume èron dins l'esfrai e que clinavon la fàci vers lou sòu, aquélis ome ié diguèron: — Dequé cercas emé li mort aquéu qu'es vivènt?
6. I'es plus eici, mai a ressuscita. Rapelas-vous de que maniero vous a parla, quand èro encaro en Galilèio,
7. E que disié: — Fau que siegue lou Fiéu de l'ome abandouna entre li man di pecadou, que siegue crucifica, e qu'au jour tresen ressuscite.
8. Tant-lèu s'ensouvenguèron de si paraulo.
9. Estènt de retour dóu sepucure, countèron tóuti aquéli causo i Voungé emai à tóuti lis autre.
10. Es Mario-Madaleno, Jano, Mario Jacobe e lis autre qu'èron em' éli, que countèron aquéli causo is apoustòli.
11. Mai aquésti regardèron coume un pantaiage li paraulo d'aquéli femo, e li creiguèron pas.
12. Pèire, pamens, s'aubourant, courreguè au toumbèu; e de courba, veguè plus que li linge qu'èron au sòu. Em' acò s'enanè, amirant dintre éu ço qu'èro arriba (1).
13. E veici que, lou meme jour, dous d'entre éli, s'enanavon en un bourg que ié dison Enmaüs, à sieissant estàdi de Jerusalèn (2).
14. E parlavon ensèn de tóuti li causo que s'èron passado.

(1) Vèire S. MATIÉU, XXVIII, 1-10; S. MARC, XVI, 1-11; S. JAN, XX, 1-18.

(2) L'estàdi, encò di Grè, valié 185 mètre.

15. Or, vous trovarés, dins lou tèms que charravon e disien si resoun, Jèsu éu-meme s'avancè, e caminavo em' éli,
16. Mai avien quaucarèn is uei que lis empachavo de lou recounèisse.
17. Éu ié diguè: — Qu'es aquéli conte que vous fasès en caminant e perqué sias triste?
18. L'un d'éli, nouma Cleoufas, ié respoundeguè: — Es que sias soulet d'estrangié dins Jerusalèn pèr pas saupre ço que se i'es passa aquésti jour?
19. Dequé? ié diguè. Ié respoundeguèron: — A prepaus de Jèsu de Nazarèt, qu'es esta un proufèto poudèrous en obro emai en paraulo, davans Diéu e davans tout lou pople;
20. E de quinto maniero li Prince di prèire e nòstis Ancian l'an fa coundana à mort e

l'an crucifica.

21. Nautre, esperavian que sarié éu lou Redemtour d'Israël; e aro, pèr dessus tout acò, veici vuei li tres jour qu'aquéli causo se soun passado.

22. Vrai, qu'àuqui femo, que soun di nostro, nous an douna pòu. Soun anado davans jour au toumbèu,

23. E i'an plus trouva soun cor; em' acò soun vengudo, disènt meme avé vist d'ange i'aparèisse, qu'afourtisson qu'es vivènt.

24. Qu'àuquis-un di nostre soun ana tambèn au sepucure, e i'an tout trouva coume li femo avien di; mai éu, l'an pas trouva.

25. O estùrti, ié venguè Jèsu, que tastejon dins soun cor pèr crèire à tout ço qu'an di li Proufèto!

26. Es que devié pas souffri, lou Crist, aquéli causo, e d'aquéu biais intra dins sa glòri?

27. E coumençant pèr Mouïse, e tóuti li Proufèto, éu i'esplicavo, dins tóuti lis Escrituro, ço que disien d'éu.

28. Quand fuguèron proche dóu bourg ounte anavon, éu faguè vejaire d'ana pu liuen.

29. Mai lou fourcèron de s'arresta, disènt: — Demouras emé nautre, que lou jour s'avèspro e fai deja soulèu tremount. Intrè dounc em' éli.

30. E s'anè capita, en estènt à taulo em' éli, que prenguè de pan, lou benesiguè, lou pecè e ié pourgiguè.

31. Tant-lèu sis uei se durbiguèron, e lou recouneiguèron; mai s'esvaliguè de davans sis uei.

32. Alor se diguèron de l'un à l'autre: — Parai que noste cor ardejavo aqui dintre, enterin que nous parlavo sus la routo, e que nous esclargissié lis Escrituro?

33. E, s'aubourant sus l'ouro memo, tournèron à Jerusalèn; e trouvèron ensèmble acampa li Voungé, emai aquéli de sa coumpagno,

34. Que disien: — A ressuscita lou Segnour bèn dóu bon, e ses fa vèire à Simoun.

35. Éli peréu de counta li causo que s'èron passado en routo, e coume l'avien recouneigu quand peçavo lou pan.

36. Or, dins lou tèms que parlavon ansin, pareiguè Jèsu au mitan d'éli e ié diguè: — Pas à vautre! Es iéu, agués pas pòu.

37. Mai, treboula e tóuti estabousi, s'imaginavon de vèire un esperit.

38. Jèsu ié diguè: — Perqué vous treboulas? e perqué de pensado ansin vous mounton dins lou cor?

39. Regardas mi man e mi pèd; es bèn iéu! Toucas e vesès: un esperit n'a ni car, ni os, coume vesès que iéu ai.

40. Aguènt parla'nsin, ié faguè vèire si man e si pèd.

41. Mai coume cresien pancaro, e qu'istavon espanta de la benuranço, éu ié diguè: — Avès quicon eici pèr manja?

42. E ié semoundeguèron un taioun de pèis grasiha, em' uno bresco de mèu.
43. Après n'avé manja davans éli, prenguè li soubro e ié dounè.
44. Ié diguè pièi: — Vaqui ço que vous disiéu, dins lou tèms qu'ère encaro emé vautre, que falié pèr de bon que se coumpliguèsson li causo escricho sus iéu dins la lèi de Mouïse, dins li Proufèto e dins li Saume.
45. En meme tèms ié durbiguè l'esperit, pèr que coumprenquèsson lis Escrituro.
46. E ié venguè: — Ansin an escri, e ansin falié que lou Crist soufriguèsse, e revenguèsse d'emé li mort au jour tresen,
47. E que se prediquèsse au noum d'eu la penitènci emai la remessioun di pecat dins tóuti li nacioun, à coumença pèr Jerusalèn.
48. Or, sias temouin d'acò-d'aqui.
49. E iéu vau manda en vautre lou Doun (1) proumés pèr moun Paire; vautre, pamens, tenès-vous dins la vilo, d'aqui-que fugués enviroana de la forço d'en-aut.
50. Li menè pièi deforo, vers Betanì; e aussant li man, li benesiguè.

(1) Lou Sant-Esperit.

51. E, vous trouvarés, d'enterin que li benesissié, se desseparè d'éli, e s'enlevè dins lou cèu.
52. Éli, après l'avé adoura, revenguèron à Jerusalèn em' uno joio di grandò.
53. E de-longo èron dins lou tèmple, lausant e benesissènt Diéu. Ansin siegue.

EVANGÈLI

Segound Sant Jan

CHAPITRE PROUMIÉ

Lou Verbe de Diéu avans e après l'Encarnacioun. — Temouniage de Jan-Batisto.

— *De que maniero Andriéu, Pèire, Felip, e Natanaèl venguèron à la coumpagno de Jèsu.*

1. Au coumençamen èro (1) lou Verbe (2) e lou Verbe èro emé Diéu e èro Diéu lou Verbe.

2. Èro dins lou principe emé Diéu.

(1) Èro. Touto creaturo a coumença; mai éu èro. “ Èro, car, coume Diéu soun Paire, es Aquéu qu'es, es l'Eisistènt, l'Èstre Soubeiran (BOSSUET.) ” Coumpara li quatre proumié verset d'aquest evangèli em' aquèsti verset di Libre de la Sagesso: PROV. VIII, 22, 23, 27; SAP., VII, 22-26; VIII, 1 e seguènt; IX, 1; ECCLI., XXIV, 5 e seguènt.

(2) Valènt-à-dire lou Fiéu, la segoundo Persouno de l'adourablo Ternita, “ Quau dis Verbe, dis la Paraulo interiouro, la Paraulo sustancialo de Diéu, soun Inteligènci, sa Sapiènci, uno paraulo eternalamen dicho e que dins elo tout es di. (FOUARD, *Vie de N.-S. J.-C.*)

3. Tout ço qu'eisisto es esta la pèr éu, e, de tout ço qu'es esta fa, rèn l'es esta sènso éu.

4. En éu èro la vido (1) e la vido èro la lumiero dis ome (2):

5. E la lumiero dins la sournuro clarejo, em' acò la sournuro i'a rèn coumprés (3).

6. L'aguè un ome manda de Diéu, que ié disiéu Jan (4).

7. Aquéu venguè sus l'estiganço de rèndre temouniage à la lumiero, pèr que tóuti sus sa paraulo aguèsson fe.

(1) Es lou sourgènt de touto vido: vido de la naturo, de la gràci e de la glòri. Es en éu, coume es di au chap. XVII dis Ate dis Aposto, que vivèn, que nous móuvèn e que sian. (CORN. à LAP.)

(2) Es d'aquelo vido que S. Jan éu-meme nous dis en sa proumiéro Epistro, chap. I, v. 2: — La vido s'es manifestado, e l'avèn visto, e n'en fasèn la fe e vous anoncian la vido eternalo qu'èro encò dóu Paire e que nous es apareigudo.

(3) Souvènti-fes la Santo Escrituro baio lou noum de “ sournuro ” is ome avugla pèr l'error, is impie, i pecadou. (GAUME, *Le Nouveau Testament de N.-S. J.-C.*)

(4) Sant Jan-Batisto.

8. Éu noun èro la lumiero, mai lou temouin d'Aquéu qu'èro la lumiero.

9. Aquéu-d'aquí èro la lumiero veritablo que fai lume à tout ome venènt dins aquest mounde.

10. Èro dins lou mounde, e lou mounde es éu que l'a fa, e lou mounde noun l'a recouneigu.

11. Es vengu dins lou siéu, e li siéu l'an pas vougu (1).

12. Mai a douna lou poudé d'èstre enfant de Dieu à touti aquéli que lou reçaupon, à-n-aquéli que creson en son noum,

13. Que soun nascu noun dóu sang, ni de la voulounta de la car, ni de la voulounta de l'ome, mai de Diéu.

14. E LOU VERBE S'ES FA CAR (2), a resta'mé nous-autre, e avèn vist sa glòri, qu'es la glòri dóu Fiéu soulet dóu Paire, plen de gràci e de verita.

(1) Es di Judiéu subre-tout que S. Jan vòu parla, di Judiéu qu'èron lou pople chausi de Diéu. Lou Fiéu de Diéu es vengu encò d'éli coume à soun oustau, e li Judiéu ni l'an recouneigu, ni l'an vougu. (CORN. à LAP. KNABENBAUER.)

(2) Car, valènt-à-dire ome. Vòu pas dire, acò, que la Divinita siegue devengudo ome o car, nimai que la car o l'ome siegue devengu Diéu. Aquelo unioun meravihouso di dos naturo s'es facho sènso mesclo, ni counfusioun, en uno souleto persouno, la persouno dóu Verbe.

15. Jan rènd temouniage d'éu, e crido, en disènt: — Es aquest de quau vous ai di: — Aquéu qu'après iéu dèu veni es esta mes au-dessus de iéu, estènt qu'èro avans iéu.

16. E touti nautre avèn reçaupu de sa plenour, e gràci pèr gràci (1).

17. Car la Lèi es estado dounado pèr Mouïse; mai la gràci e la verita, es Jèsu-Crist que lis a facho.

18. Diéu, res l'a jamai vist (2). Lou Fiéu unique, qu'es dins lou sen dóu Paire, éu-meme nous l'a fa counèisse.

19. Or, veici lou temouniage de Jan, quouro li Judiéu ié mandèron de prèire e de levito (3), pèr ié demanda: — Tu, quau siés?

20. Éu counfessè, e diguè pas de noun; counfessè: — Es pas iéu lou Crist.

(1) La Lèi èro uno gràci: — l'Evangèli n'es uno outro, e bèn mai grand e bèn mai preciouso que la Lei.

(2) Dins soun essènci. Acò 's uno responso i Judiéu que se vantavon, disènt: — Mouïse a vist Diéu fàci à fàci. I'a que lou Verbe dóu Paire, Jèsu-Crist, que l'ague vist; e d'aquéu biais S. Jan l'enausso à l'infini au-dessus de Mouïse.

(3) Li levito, acò 'ro de menistre segoundàri qu'ajudavon li prèire au tèmple de Jerusalèn.

21. E ié demandèron: — Quau siés alor? Siés Eliò, tu? E diguè: — Lou siéu pas. Siés proufèto, tu? E respoundeguè: — Nàni.
22. Adounc ié venguèron: — Quau siés, que faguen responso à-n-aquéli que nous an manda? Dequé dises de tu?
23. Iéu, respoundeguè, siéu la voues d'aquéu que clamo dins lou desert: — Boutas dre lou camin dóu Segnour, coume parlo Isaïo lou Proufèto (1).
24. Or aquéli que i'avien manda èro de Farisen (2).
25. Tournamaï lou questionèron, e il diguèron: — Coume vai que batejes, se tu noun siés lou Crist, ni Eliò, ni proufèto?
26. Jan ié respoundeguè, disènt: — Iéu bateje dins l'aigo; mai au mitan de vautre i'a quaucun que lou couneissès pas.
27. Es éu qu'après iéu dèu veni, qu'es esta mes au-dessus de iéu, e que siéu pas digne de desnousa li courrejoun de si sandalo.
28. Eiçò en Betanïo (3) se passè, de man dela dóu Jourdan, ounte Jan batejavo.

(1) Chap. XV, v. 3.

(2) Dequ'èro acò, li Farisen? Vèire S. MATIÉU, chapitre III, verset 7, noto 2.

(3) L'Evangelisto dis “ Betanïo de la man dela dóu Jourdan, ” pèr la diferencia'mé l'autro Betanïo, demouranço de Lazàri e de si sorre, is enviroin de Jerusalèn.

29. L'endeman, Jan veguè Jèsu que venié vers éu, e diguè: — Vès-lou l'Agnèu de Diéu! vès-lou aquéu que lèvo lou pecat dóu mounde!
30. Es aquéu de quau vous ai di: — Après iéu vèn un ome qu'es esta mes au-dessus de iéu, estènt qu'èro avans iéu.
31. E iéu lou couneissiéu pas; mai es pèr que siegue, éu, manifesta en Israël, que siéu vengu iéu bateja dins l'aigo.
32. E Jan rendeguè temouniage, en disènt: — Ai vist l'Esperit davala dóu cèu coume uno coulumbo e s'arresta sus éu.
33. E iéu lou couneissiéu pas; mai aquéu que m'a manda bateja dins l'aigo, éu-meme m'a di: — Aquéu sus quau veirès l'Esperit davala e s'arresta, es aquéu que batejo dins lou Sant Esperit.
34. E iéu ai vist, e ai rendu temouniage qu'aquéu-d'aqui es lou Fiéu de Diéu.
35. L'endeman encaro, Jan èro aqui'mé dous de si disciple.
36. E, tout en espinchant Jèsu que caminavo, diguè: — Vès-lou l'Agnèu de Diéu!
37. De l'entèndre parla'nsin, li dous disciple seguiguèron Jèsu.
38. Jèsu s'estènt revira e vesènt que lou seguissien, ié faguè: — Dequé cercas? Èli ié venguèron: — Rabin, (qu'acò vòu dire Mèstre), ounte restas?

39. Éu ié respoundegùè: — Venès e vesès. L'anèron e veguèron ounte restavo, e ié passèron em' éu la journado. Or, èro aperaqui li dèss ouro (1).

40. Andriéu, fraire de Simoun Pèire, èro un d'aqueli dous qu'avien ausi la paraulo de Jan e segui Jèsu.

41. Lou bèu proumié que rescountrè fuguè Simoun soun fraire, e ié faguè: — Avèn trouva lou Messio (qu'acò vòu dire lou Crist.)

42. E l'aduguè vers Jèsu. L'aguènt aluca, Jèsu ié diguè: — Tu, siés Simoun fiéu de Jounas; tu, t'apelaran Cefas, autramen di Pèire.

43. L'endeman, Jèsu vouguè s'enana en Galilèio e aguè lou rescontre de Felip. E ié diguè Jèsu: — Seguisse-me.

44. Èro, Felip, de Beisaïdo, l'endré meme d'Andriéu e de Pèire.

(1) Autramen di quatre ouro de tantost.

(2) Natanaèl es lou meme que Bartoumiéu. (Vèire CORN. à LAP).

45. Or, Felip rescountrè Natanaèl (2) e ié venguè: — Aquéu que Mouïse a'scri dins la lèi, e tambèn li Proufèto, l'avèn trouva! Es Jèsu, fiéu de Jousè, de Nazarèt.

46. E ié faguè Natanaèl: — De Nazarèt es que pòu sourti quaucarèn de bon? Felip ié diguè: — Vène e vegues.

47. Jèsu veguè Natanaèl que venié vers éu, e diguè d'éu: — Veici veramen un Israèlito, qu'en éu i'a ges d'engano.

48. E ié venguè Natanaèl: — D'ounte me couneissès? Jèsu ié respoundegùè: — De davans que Felip te sounèsse, coume ères souto la figuiero, t'ai vist.

49. Natanaèl ié diguè: — Rabin, vous, sias lou Fiéu de Diéu! vous, sias lou rèi d'Israèl!

50. Ié respoundegùè Jèsu e ié diguè: — Pèr-ço-que t'ai di: — T'ai vist souto la figuiero, creses; veiras de causo bèn mai grand.

51. E ajustè: — Veramen, veramen vous lou dise, veirés lou cèu dubert, e lis ange de Diéu mounta e davala sus lou Fiéu de l'ome.

CHAPITRE SEGOUND

Li noço e lou miracle de Cana. — Li vendèire foro-bandi dóu tèmple. — Jèsu predis sa resurreicioun. — Forço Judiéu creson en éu, mai éu se fiso pas d'éli.

1. Tres jour après, faguèron ùni noço à Cana de Galilèio e la Maire de Jèsu se ié capitavo.
2. Tambèn Jèsu lou counvidèron, emai si disciple, à-n-aquéli noço.
3. Em' acò lou vin estènt de manco, la Maire de Jèsu à soun Fiéu diguè: — De vin n'an plus.
4. E ié faguè Jèsu: — Qu'es acò pèr iéu emai pèr vous, o femo (1)? es panca vengudo moun ouro?

(1) La loucucion ebraïco “ que i'a entre iéu e vous ” revèn à nosto loucucion “ tirés pas peno, leissas faire ”. Pèr quant à l'espression “ femo ”, marcavo noun la frejour, mai lou respèt: en ebriéu éro un titre d'ounour e respoundié au titre de “ dono, damo ”.

5. Sa Maire alor de dire i serviciau: — Que que vous digue, éu, fasès-lou.
6. Or, se devinavo aqui sièis gerlo de pèiro, que se n'en servien li Judiéu pèr si purificacion (1) tenènt chascuno dous o tres barrau.
7. Jèsu ié diguè: — Emplissès li gerlo d'aigo. E lis empliguèron fin-qu'à la cimo.
8. Aro, diguè Jèsu, pescas e pourtas-n'en à l'architriclin. E n'i'en pourteron.
9. Mai l'architriclin, entre avé tasta l'aigo chanjado en vin, — éu noun sabié d'ounte aquéu vin venié, li serviciau lou sabien, éli qu'avien tira l'aigo — l'architriclin sono lou nòvi.
10. E ié dis: — Tout ome sièr proumié lou bon vin, e pièi quouro s'es bèn chourla, pourgis aquéu qu'es inferiour: mai tu, as garda lou bon enjusqu'aro.
11. Acò fuguè lou proumié di miracle de Jèsu, estènt en Cana de Galilèio; ansin manifestè sa glòri e creiguèron en éu si disciple.
12. Après, davalè à Cafarnaoun, emé sa maire, si fraire (2) e si disciple; mai ié restèron pas long-tèms.

(1) Li Judiéu se lavavon i cha moumen. Vèire S. MARC, VII, 3, 4.

(2) Vèire S. MATIÉU, XII, 46 emé la noto.

13. La Pasco di Judiéu anavo èstre aqui, em' acò Jèsu mountè à Jerusalèn.
14. E trouvè dins lou tèmple de gènt que ié vendien de biòu, de fedo, de coulumbo, e tambèn de mounedié que i'èron asseta.
15. S'estènt dounc fa uno espèci de fouit emé de courdeto, li couchè tóuti foro dóu

tèmplo, emai li fedo, emai li biòu; escampihè lis argènt di mounedié e i'envessè si taulo.

16. Mai i gènt que vendien de coulumbo diguè: — Garas acò d'eici, e fagués pas de l'oustau de moun Paire un oustau de negòci (1).

17. S'ensouvenguèron alor li disciple de ço qu'èro escri: — Lou zèle de voste oustau me devouris (2).

18. Adounc li Judiéu prenguèron la paraulo e ié venguèron ansin: — Que signe nous mostres pèr faire acò-d'aquí?

19. Jèsu ié respoundegùè: — Demoulissès aquest tèmplo, e dins tres jour l'oubourarai.

20. Ié diguèron li Judiéu: — S'es mes quaranto-sièis an pèr basti aquéu tèmplo, e tu dins tres jour l'oubouraras!

21. Mai éu parlavo dóu tèmplo de soun cor.

(1) S. MATIÉU, XXI, 12, 13; S. MARC. XI, 15, 16.

(2) SAUME, LXVIII, 10.

22. Quouro dounc aguè ressuscita d'entre li mort, s'ensouvenguèron si disciple qu'èu ié disié'cò, e creiguèron à l'Escrituro emai à la paraulo qu'avié dicho Jèsu.

23. D'enterin qu'èro à Jerusalèn pèr la fèsto de Pasco, forço gènt creiguèron en soun noum, vesènt li miracle que fasié.

24. Mai Jèsu se fisavo pas d'éli, dóumaci li couneissié tóuti.

25. E noun avié besoun que degun ié rendegùèsse temouniage d'un ome, car d'esperén sabié ço que i'avié dins l'ome.

CHAPITRE TRESEN

Charradisso de Jèsu'mé Nicoudème: la reneissènço esperitalo, la mort dóu Redemtour e lou salut dóu mounde, la necessita de la fe. — Countèsto pertoucant lou batisme. — Temouniage dóu Precursour.

1. I'avié un ome dintre li Farisen, que ié disien Nicoudème, un di catau dóu pople juei (1).

2. Aquéu-d'aquí venguè trouva Jèsu, de niue, e ié diguè: — Mèstre, sabèn que sias

un d'outour vengu de Diéu, car degun pòu faire li miracle que vous fasès, se Diéu noun es em' éu.

3. Ié respoundeguè Jèsu: — Veramen, Veramen te lou dise, se quaucun noun renais un segound cop (2) noun pòu vèire lou reiaume de Diéu.

(1) Valènt-à-dire mèmbe dóu Sanedrin.

(2) Aquelo reneissènço se coumplis pèr lou batisme, coume acò ' di au verset 5.

4. Nicoudème ié venguè: — Un ome, coume pòu naisse, en estènt vièi? Pòu-ti tourna-mai intra dins lou sen de sa maire e renaisse?

5. Jèsu respoundeguè: — Veramen, veramen te lou dise, se quaucun noun renais de l'aigo e dóu Sant-Esperit, non pòu intra dins lou reiaume de Diéu (1).

6. Ço qu'es na de la car es car; e ço qu'es na de l'Esperit es esperit (2).

7. Qu'acò noun t'estoune se t'ai di: — Fau que neissegués tourna-mai.

8. Lou ventoulet boufo ounte vòu, e sa voues l'ause, mai noun sables d'ounte vèn, ni monte vai: ansin n'es de tout ome qu'es na de l'Esperit (3).

(1) Sènso la reneissènço pèr lou batisme, res pòu intra dins la Glèiso e dins lou cèu. Dins aquelo reneissènço l'aigo es coume la maire, e lou Sant-Esperit es coume lou paire. (S. JAN BOUCO D'OR, *in Joan.* XXV).

(2) En dos paraulo, claro coume lou jour, Noste-Segne establis la diferènci entre la vido naturalo e la vido subre-naturalo.

(3) Vai e vèn dóu caire ounte boufo l'Esperit; e l'acioun de l'Esperit sus éu se vèi à si fru. Vèire EPISTRO I GALATO, V, 22.

9. Ié respoundeguè Nicoudème, disènt: — Coume acò pòu avé d'èstre?

10. E ié tournè dire Jèsu: — Tu, siés mèstre en Israël, e siés ignourènt d'aquéli causo!

11. Veramen, veramen te lou dise, ço que sabèn nautre, lou disèn, e ço qu'avèn vist, l'afourtissèn; mai de noste testimòni n'en voulès ges.

12. Se vous ai parla de causo terrenalo, e que noun i'agués creigu (1), coume farés, quouro vous parlarai de causo celestialo (2) pèr ié crèire?

13. Car degun a mounta dins lou cèu, senoun aquéu que n'es descendu, lou Fiéu de l'ome, qu'es amoundaut.

14. E coume Mouïse aubourè lou serpènt dins lou desert, ansin fau que siegue auboura lou Fiéu de l'ome,

15. Pèr que tout ome qu'a fe dins éu noun perigue, mai ague la vido eternalo.

(1) Noste-Segne noumo “ causo terrenalo ” la coumparesoun que fasié tout-escas, i verset 3-8, entre la generacioun di cors e la regeneracioun esperitalo, entre l'acioun dóu vènt em' aquelo dóu Sant-Esperit.

(2) Aquéli causo celestialo soun la divinita dóu Crist, l'amour de Diéu pèr lis ome, l'obro de la Redemcioun menciounado dins li verset seguènt.

16. Car Diéu a tant ama lou mounde que i'a douna soun Fiéu soulet, pèr que tout ome que crèi en éu noun perigue, mai ague la vido eternalo.

17. Diéu, en efèt, noun a manda soun Fiéu dins lou mounde pèr juja lou mounde, mai sus l'estiganço que lou mounde siegue sauva pèr éu.

18. Qu crèi en éu noun es juja; mai qu noun crèi es deja juja, en estènt qu'a pas fe au noum dóu Fiéu soulet de Diéu.

19. Or, vès-eici lou jujamen: la lumiero es vengudo dins lou mounde, e an miés ama, lis ome, la sourniero que la lumiero, en estènt que sis obro èron marrido (1).

20. Car tout ome que mau agis a en òdi la lumiero, e s'avanço pas de la lumiero, cregnènço que sis obro siegon jujado.

21. Mai aquéu qu'agis counforme à la verita s'avanço de la lumiero, pèr que siegon manifestado, sis obro, estènt qu'es en Diéu que soun facho.

22. Après, venguè Jèsu'mé si disciple dins lou terraire de Judèio; ié demouravo em' éli e batejavo (2).

(1) Jèsu acuso eici principalamen li Judiéu.

(2) Batejavo noun pèr éu-meme, mai pèr l'entre-messo de si disciple. Sant Evòdi, sucessour de Sant Pèire sus lou sèti d'Antiocho, dis: — Jèsu noun a bateja que Pèire; Pèire batejè pièi Andriéu, Jaque e Jan; e aquèsti batejèron lis àutri disciple. (Cita pèr WEBER, les *Quatre Evangiles en un seul*, p. 79.)

23. Emai Jan batejavo en Einoun, dins la vesinanço de Salin, que lis aigo aboundavon aqui; e venien li gènt e i'èron bateja.

24. Jan, dóumaci, l'avien pancaro mes en presoun.

25. Or, i'aguè uno countèsto entre li discipie de Jan e li Judiéu sus la purificacioun (1).

26. E venguèron vers Jan, e ié diguèron: — Mèstre, aquéu qu'èro emé tu de dela lou Jourdan, e que tu i'as rendu temouniage, vaqui que batejo aro, e tóuti van à-n-éu.

27. Jan respoundeguè: — Noun pòu l'ome reçaupre que que siegue, se noun i'es esta douna d'en aut.

28. Me fasès la fe, vàutri meme, qu'ai di: — Es pas iéu lou Crist, mai siéu esta manda davans éu.

29. Quau a la nòvio es lou nòvi; mai l'ami dóu nòvi (2) qu'es aqui e que l'escouto, es dins uno grandò gau d'ausi la voues dóu nòvi. Or, acò 's ma gau à iéu, e coumplèto.

(1) Valènt-à-dire lou batisme.

(2) Vèire S. MATIÉU, IX, 15 emé la noto.

30. Éu, fau que crèisse; e iéu, que demenigue.

31. Aquéu que vèn d'en aut es au-dessus de tóuti. Aquéu que vèn de la terro, es de la terro, e de la terro éu parlo. Aquéu que vèn dóu cèu es au-dessus de tóuti;

32. E de ço qu'a vist emai ausi, éu n'en pourgis temouniage; e soun temouniage d'éu, degun que lou reçaupè.

33. Aquéu qu'a reçaupu soun temouniage, afourtis que Diéu es vertadié.

34. Car aquéu que Diéu a manda dis li paraulo memo de Diéu, dóumaci noun es pèr mesuro que Diéu douno l'Esperit.

35. Lou Paire amo lou Fiéu e i'a tout mes entre man.

36. Qu crèi au Fiéu a la vido eternalo; e qu noun crèi au Fiéu, veira pas la vido, mai l'iro de Diéu es tancado sus éu.

CHAPITRE QUATREN

*Parladis de Jèsu 'mé la Samaritano. — Fe di Samaritan. — En Cana de Galilèio.
— Garisoun dóu fiéu d'un óuficié de Cafarnaoun.*

1. Jèsu, tre saché que li Farisen avien ausi dire qu'éu fasié mai de disciple, e batejavo mai que Jan, —

2. Dins acò, noun èro Jèsu que batejavo, mai si disciple —

3. Quitè la Judèio e s'enanè tourna-mai en Galilèio.

4. Or, ié falié passa pèr la Samario.

5. Venguè dounc en uno vilo de Samario que ié dison Sichar (1) vesino dóu tenamen qu'avié douna Jacob à Jousè soun fiéu (2)

6. En aquéu rode, i'avié lous pous de Jacob. Em' acò Jèsu, las de camina, s'assetè sus lou pous. Erian peraqi sus li sièis ouro (3).

(1) Acò 's l'antico Sichèn, la Naplouso de vuei.

(2) GENÈSI, XLVIII, 22.

(3) Li sièis ouro, à la maniero di Judiéu, o l'ouro sieisenco valènt-à-dire miejour.

7. Adounc venguè uno femo de Samario pèr tira d'aigo. Jèsu ié diguè: — Fai-me béure.

8. Si disciple, dóumaci, èron ana dins la vilo croumpa de viéure.

9. Ié diguè dounc aquelo Samaritano: — Coume vai que vous, estènt un judiéu, me demandas de béure à iéu que siéu uno femo samaritano? Soun pas coutriò li Judiéu emé li Samaritan (1).

10. Ié respoundeguè Jèsu e ié diguè: — Se couneissiés lou doun de Diéu e quau es aquéu te dis: — Fai-me béure, tu belèu n'i'auriés demanda, e t'aurié purgi uno aigo vivo.

11. La femo ié venguè: — Segne, mai pèr n'en tira n'avès pas ço que vous fau, e lou pous es founs; d'ounte la prendrès aquelo aigo vivo?

12. Sias-ti mai grand, vous, que noste paire Jacob, que nous dounè lou pous, e que n'en beguè, éu, emai si fiéu e sis escabot?

13. Jèsu ié respoundeguè, disènt: — Quau que siegue que béu d'aquelo aigo aura'ncaro set; mai quau béura de l'aigo que iéu ié dounarai, aura plus jamai set.

(1) Vèire S. LU, chap. IX, 53 emé la noto.

14. Mai l'aigo que iéu ié dounarai, devendra dins éu uno font d'aigo que gisclara fin-qu'à la vido eternalo (1).

15. E ié faguè la femo: — Segne, dounas-me d'aquelo aigo, que n'ague plus set, e vèngue plus eici n'en tira.

16. Jèsu ié diguè: — Vai souna toun ome, e vène eici.

17. Respoundeguè la femo, e diguè: — Ai ges d'ome. E ié faguè Jèsu: — As resoun de dire: — Ai ges d'ome.

18. Cinq ome, dóumaci, as agu; e aro aquéu que te troves d'avé n'es pas toun ome; pèr acò as di vrai.

19. Ié venguè la femo: — Segnour, vese proun que sias un proufèto...

(1) L'aigo, que n'es eici questioun i verset 13 e 14, es la gràci.

— L'aigo materialo noun es perpetualo, dis S. Toumas, e l'encauso que la proudus noun duro de-countùni, mai finis pèr cala. Au countràri, l'aigo esperitalo a uno encauso perpetualo, valènt-à-dire lou Sant-Esperit qu'es éu la font de vido que jamai s'agoto; amor d'acò, aquéu que n'en béu a jamai set, coume quaucun que dins lou vèntre aurié uno font d'aigo vivo noun aurié set jamai. (Cita pèr KNAB).

20. Nòsti paire an adoura sus aquelo mountagno (1), e vous-autre disès qu'es à Jerusalèn l'endré ounte fau adoura.

21. Ié diguè Jèsu: — Femo, crèi-me, vai veni l'ouro que sara plus sus aquelo mountagno, nimai à Jerusalèn qu'adourarès lou Paire.

22. Vautre, adouras ço que couneissès pas; nautre adouran ço que couneissèn, car lou salut vèn di Judiéu (2).

23. Mai l'ouro vèn, es vengudo, ounte li veritablis adouradou adouraran lou Paire en esperit em' en verita. Dóumaci es d'adouradou coume aquéli que cerco lou Paire.

24. Diéu es esperit, e fau qu'aquéli que l'aduron, l'aduron en esperit em' en verita.

25. Respoundeguè la femo: — Sabe que lou Messio, valènt-à-dire lou Crist, dèu veni. Adounc, tre que sara vengu, nous anounciara touto causo.

(1) Lou Garizin que dóumino Sichèn e mounte li Samaritan, au tèms de Manassès, avien basti un tèmple, pres quèron de piquiero contro aquéu de Jerusalèn.

(2) Èron li depousitâri di tradicioun e di proumesso messianenco, e li paire d'ou Redemtour.

26. Ié diguè Jèsu: — Lou siéu, iéu que te parle.

27. A-n-aquéu moumen, arribèron si disciple, e s'estounavon que parlèsse em' uno femo (1). Res dins acò ié diguè: — Que demandavias? nimai: Perqué parlavias em' elo?

28. La femo leissè dounc aqui soun inde, e s'enanè à la vilo. E diguè i gènt:

29. Venès vèire un ome que m'a di tout ço qu'ai fa. Sarié pas éu, lou Crist?

30. Éli sourtiguèron dounc de la vilo, e venguèron vers éu.

31. D'enterin, lou pregavon si disciple, en disènt: — Mèstre, manjas.

32. Mai éu ié diguè: — Iéu, ai un manja que vautre noun lou couneissès.

33. Se venien dounc, li disciple, de l'un à l'autre: — Quaucun i'aurié adu de viéure?

34. Ié diguè Jèsu: — Moun manja es de faire la voulounta d'Aquéu que m'a manda, pèr coumpli soun obro.

35. Es que vautre noun disès: — Encaro quatre mes, e sian à meissoun (2)? Veici que iéu vous dise: — Aussas vòstis uei, e regardas li terrado que blanquejon deja pèr la meissoun.

(1) Pèr un dóutour, acò 'ro s'abeissa de parla'mé uno femo, au dire di Farisen.

(2) En Palestino, se fai dos meissoun: uno au printèms, uno à la fin de l'estiéu.

36. Or, aquéu que meissouno reçaup sa recoumpênso e acampo de fru pèr la vido eternalo; de maniero que lou semenaire es dins la gau tout parié coume lou meissounaire.

37. Car eici es vrai lou dire que se dis: — Un semeno, un autre meissouno.

38. Iéu vous ai manda faire meissoun aqui ounte avès pas travaia. D'autre an travaia, e vautre sias intra dins si travai d'éli.

39. Or, bravamen de Samaritan d'aquelo vilo creiguèron en éu, raport à la paraulo de la femo qu'afourtissié: — M'a di tout ço qu'ai fa.

40. Adounc, quouro li Samaritan lou fuguèron vengu trouva, lou preguèron que restèsse em' éli; e ié restè dous jour.

41. E n'i'aguè forço mai encaro que creiguèron en éu, pèr l'avé ausi,

42. Em' acò à la femo disien: — Aro, es plus sus ta paraulo que cresèn; d'oumaci, n'au-tri-meme l'avèn ausi, e sabèn qu'aquéu es veramen lou Sauvaire d'ou mounde.

43. Dous jour après, partiguè d'aqui, e s'enanè en Galilèio.

44. Car Jèsu a fa éu-meme la fe qu'un proufèto noun es ounoura dins soun païs (1).

45. Quouro dounc fuguè arriba en Galilèio, l'aculiguèron li Galileien, estènt qu'avien vist tout ço qu'avié fa dins Jerusalèn, d'ou tèms de la fèsto; i'èron ana, d'oumaci, éli peréu, à la fèsto.

46. Venguè dounc, Jèsu, tourna-mai à Cana de Galilèio, ounte avié chanja l'aigo en vin. E se capitavo un ouficié d'ou rèi (2) que soun drole malautejavo à Cafarnaoun.

47. Aquest, tre saché que Jèsu arribavo de Judèio en Galilèio, se gandiguè vers éu, e lou preguè de davalala e gari soun enfant qu'èro en trin de mourir.

48. Adounc ié diguè Jèsu: — Se vesès pas, vous-autre, de miracle e d'espetacle, avès pas la fe.

49. Ié venguè l'ouficié reiau: — Segne, davalas, de davans que more moun fiéu.

50. Jèsu ié diguè: — Vai, toun fiéu es en vide. Creiguè aquel ome à la paraulo que ié diguè Jèsu; e s'enanè.

(1) Vèire S. MATIÉU, XIII, 57; S. MARC, VI, 4; S. LU, IV, 24.

(2) Èro un ouficié d'Erode Antipas.

51. E veici qu'à la davalado, si serviciau ié courreguèron au davans e i'anouncièron que soun drole èro reviéuda.

52. Éu demandè à queto ouro s'èro trouva miés. Éli ié diguèron: — Aièr sus li sèt ouro (1) la fèbre l'a quita.

53. Adounc couneiguè lou paire qu'èro à-n-aquelo ouro ounte avié di Jèsu: — Toun fiéu es en vido. Em' acò creiguè, éu, emai touto soun oustalado.

54. Acò 's lou segound miracle que faguè Jèsu, estènt revengu de Judèio en

Galilèio.

(1) L'ouro setenco, valènt-à-dire uno ouro de tantost.

CHAPITRE CINQUEN

Garisoun d'un ome malaut desempièi trento vuech an. — Li Judiéu remiéutejon contro Jèsu que se dis Fiéu de Diéu. Responso dóu Divin Mèstre: temouniage de Mouïse, de Jan-Batisto, dóu Paire Celèste e de si pròpris obro. — Encauso de l'incredulita di Judiéu.

1. Erian à la fèsto di Judiéu (1) e Jèsu mountè à Jerusalèn.
2. Or à Jerusalèn i'a la piscino proubatico (2) qu'en ebriéu ié dison Beisaïdo (1) qu'a cinq pourtegue.

(1) Valènt-à-dire la Pasco, coume forço se lou creson, la segoundo Pasco de la vido publico de Noste-Segne. (Vèire CORN. à LAP, e KNAB.) D'uni dison quèro *Pandecousto*, d'autre, la *Fèsto di Tabernacle*, quàuquis-un la *Fèsto di Sort*. Knabenbauer dis? S'es disputa e disputo que disputaras, *disceptatum est, disceptatur, disceptabitur*.

(2) Proubatico, autramen dicho “ di Fedo. ” Proubable, sarié meïour, nous dis Fillion, de revira coume eiçò, lou tèste ouriginau: “ I'a, à Jerusalèn, contro la porto di Fedo, uno piscino. ” Aquelo porto èro ansin noumado, raport is escabot de fedo que ié passavon. (*Les Saints Evangiles*)

3. Aqui dessouto, avias estendu pèr lou sòu uno moulounado de malaut, d'avugle, de goi, de paralisa qu'èron à l'espèron dóu gafouiamen de l'aigo.
4. Car un ange dóu Segneur davalavo tèms en tèms dins lou barquiéu, e l'aigo boulegavo. Em' acò lou bèu proumié que davalavo dins lou barquiéu, après lou gafouiamen de l'aigo, se devinavo gari de quinto malautié que fuguèsse.
5. Or i'avié un ome aqui que despièi trento vuech an tirassavo soun mau.
6. Quand Jèsu lou veguè coucha au sòu, e que sachè qu'èro ansin despièi bravamen de tèms, ié diguè: — Vos èstre gari?
7. Ié respoundeguè lou malaut: — Segneur, ai degun, quand l'aigo es en bourroulo,

pèr me manda dins lou muvèu; d'enterin que vène iéu, un autre avans iéu ié davalò.
8. Jèsu ié diguè: — Aubouro-te, cargo ta litocho e marchò.

(1) Qu'acò vòu dite oustau de benfasènço. Èro uno sorto d'espitau que servié d'assousto i malaut. (DIDON, *Jésus-Christ*, lib. II, chap. VII.)

9. E subran fuguè gari aquel ome, carguè sa litocho, em' acò marchavo. Or, èro lou jour dóu Sabat.

10. Adounc li Judiéu disien à-n-aquéu qu'èro esta gari: — Es lou Sabat! t'es pas permès de carreja ta litocho.

11. E ié venguè: — Aquéu que m'a gari, m'a di Cargo ta litocho e marchò.

12. Ié demandèron: — Quau es aquel ome que t'a di: — Cargo ta litocho e marchò?

13. Or, aquéu que venié d'èstre gari sabié pas quau èro; car Jèsu s'èro tira liuen de la foulo acampado en aquéu rode.

14. Mai pièi, Jèsu lou rescountrè dins lou tèmple, e ié diguè: — Te vaqui gari; pequèsses plus, que noun t'arribèsse pire.

15. S'enanè aquel ome e anounciè i Judiéu qu'èro Jèsu que l'avié gari.

16. Amor d'acò, li Judiéu secutavon Jèsu, estènt que fasié aquéli causo d'aqui lou jour dóu Sabat.

17. Mai Jèsu ié respoundeguè: — Moun Paire noun s'arrèsto d'agi; emai iéu agisse (1).

(1) Lou resounamen de Jèsu es aquest: qu'en estènt Diéu, es lou mèstre dóu Sabat.

18. Sus acò, cercavon que mai, li Judiéu, de lou faire mouri, en estènt que noun soulamen tremancavo lou Sabat, mai encaro disié que Diéu èro soun Paire, se fasènt egau à Dieu (1). Adounc Jèsu reprenguè la paraulo e diguè:

19. Veramen, veramen vous lou dise, noun pòu lou Fiéu faire quicon d'esperéu, senoun ço que vèi faire au Paire; car tout ço que lou Paire fai, lou Fiéu tambèn lou fai coume éu (2).

(1) Li Judiéu coumprenghèron proun que Jèsu se prouclamavo Diéu. En plaço de ié dire de noun, éu l'afourtis encaro mai. Dounc, pas de mitan: o bèn dis vrai, e alor fau crèire en éu e l'adoura; o bèn nous troumpo en lou sachènt, e n'es plus qu'un impoustour. Mai acò noun se pòu dire, se l'on estúdio lou caratère e la vido dóu Crist: li raciounalisto unanime soun à nous assegura que Jèsu èro franc, la franqueta memo. Adounc es Diéu. Pèr se gara d'aquelo counclusioun, i'es forço fourçado i raciounalisto de cauca en foro de touto lougico e de renega touto resoun. (WEBER,

Op. cit.)

(2) Estènt que fan qu'un, lou Fiéu e lou Paire noun podon agi l'un sènso l'autre.

20. Lou Paire, dóumaci, amo lou Fiéu e ié mostro tout ço qu'eu-meme fai; e ié moustrara d'obro mai grando encaro qu'aquéli (1), de maniero que sarés dins l'amiracioun.

21. Coume lou Paire ressuscito li mort e li reviéudo, ansin lou Fiéu reviéudo quau vòu.

22. Lou Paire jujo res; mai tout lou jujamen l'a remés au Fiéu (2),

23. Pèr que tóuti ounouron lou Fiéu, dóu meme biais qu'ounouron lou Paire. Quau ounouro pas lou Fiéu, ounouro pas lou Paire que l'a manda.

24. Veramen, veramen vous lou dise, aquéu qu'ausis ma paraulo, e crèi à-n-Aquéu que m'a manda, a la vido eternalo, e noun passo en jujamen (3), mai es passa de la mort à la vido.

25. Veramen, veramen vous lou dise, l'ouro es deja vengudo ounte li mort ausiran la voues dóu Fiéu de Diéu; e aquéli que l'auran ausido viéuran.

(1) Aquélis obro mai grando, es lou ressuscitamen di mort, es lou jujamen finau.

(2) En remetènt lou jujamen au Fiéu, coume i'a remés la redemcioun noun s'es leva, lou Paire, sa qualita de Juge e de Sauvaire. Mai dóu meme biais qu'a vougu sauva lou mounde pèr soun Verbe encarna, ansin vòu pèr lou meme Verbe juja lou mounde. (GAUME, *Op. cit.*)

(3) Valènt-à-dire en coundanacioun.

26. Dóumaci coume lou Paire a la vido en éu-meme, ansin a douna tambèn au Fiéu d'avé la vido en éu-meme.

27. E i'a douna lou poudé de juja, pèr-ço-qu'es lou Fiéu de l'ome.

28. Vous estounés pas d'acò, que vèn l'ouro ounte tóuti aquéli que soun au cementèri, ausiran la voues dóu Fiéu de Diéu;

29. E n'en sourtiran: aquéli qu'an fa lou bèn, pèr la resurreicioun de la vido; mai aquéli qu'an fa lou mau, pèr la resurreicioun dóu jujamen.

30. Noun pode, iéu, rènn faire d'esperiéu; coume entènde, juge; e moun jujamen es juste, en estènt que noun cerque ma voulounta de iéu, mai la voulounta d'Aquéu que m'a manda.

31. S'es iéu que me porge temouniage à iéu, moun temouniage es pas vertadié (1).

32. Quaucun mai rènn temouniage de iéu, e sabe qu'es vertadié lou temouniage que rènn de iéu.

(1) Juridicamen, acò 's vrai. Noste-Segne vòu dire eici qu'aurié ges de valour is uei di Judiéu. Mai ço que dèu n'i'en douna, es lis àutri temouniage, de soun Paire, di Proufèto, de sis obro divino e miraclouso.

33. Avès manda uno embassado à Jan (1), e pourgiguè temouniage à la Verita.

34. Pèr moun comte de iéu, noun es d'un ome que reçaupè lou temouniage; mai dise eiço pèr que fugués sauva.

35. Jan èro un lume qu'ardejavo e lusissié; e vautre, avès vougu vous escarrabiha un moumenet à sa lumiero.

36. Mai iéu, ai un temouniage mai grand qu'aquéu de Jan; dóumaci lis obro que lou Paire m'a douna de coumpli, lis obro memo que iéu fau, temònton de iéu qu'es lou Paire que m'a manda.

37. E Aquéu que m'a manda, lou Paire, éu-meme a rendu temouniage de iéu. Sa voues, pamens, l'avès jamai ausido, e sa fàci nimai, l'avès pas visto.

38. Mai sa paraulo d'éu noun la gardas en vautre, car à-n-aquéu qu'a manda, à-n-aquéu-d'aquí vautre i'avès pas fe.

39. Furnas lis Escrituro, d'abord que vous cresès de ié trouva la vido eternalo; emai éli, rëndon temouniage de iéu.

40. E voulès pas veni vers iéu pèr avé la vido.

(1) Vèire çai-subre, I, 19-27.

41. La glòri, noun es dis ome que la reçaupè.

42. Mai vous counèisse: avès pas l'amour de Diéu en vautre.

43. Iéu siéu vengu au noum de moun Paire, e me reçaupès pas; se n'en vèn un autre en soun propre noum, aquéu-d'aquí lou reçauprés.

44. Coume poudès avé la fe, vàutri que reçaupès la glòri lis un dis autre, e cercas pas la glòri que vèn de Diéu soulet?

45. Vous pensés pas que fugue iéu que vous acuserai davans lou Paire: aquéu que vous acuso, es Mouïse, en quau esperas, vous-autre.

46. Dóumaci, se cresias à Mouïse, creirias bessai tambèn à iéu, car es de iéu que parlo dins sis escri (1).

47. Mai, se cresès pas à sis escri, coume creirés à mi paraulo?

(1) GEN. III, 15; XXII, 18; XLIX, 10; DÉUT. XVIII, 15, etc.

CHAPITRE SIEISEN

Multiplicacioun de cinq pan e de dous pèis. — Noste-Segne camino sus la mar. — Soun sermoun i Judiéu: necessita de la fe; lou pan de vido. — Li Judiéu s'escandalison; quàuqui disciple se retiron. — Li Douge reston fidèu.

1. S'enanè pièi, Jèsu, de dela la mar de Galilèio, qu'es aquelo de Tiberiado.
2. E i'anavo après, uno moulounado de pople, amor di miracle que ié vesien faire sus li malaut.
3. Escalè dounc Jèsu sus uno mountagno, e aqui s'assetè'mé si disciple.
4. Or, vous trouvarés qu'erian is abord de Pasco, qu'es acò la fèsto di Judiéu.
5. Quand aguè leva lis uei, Jèsu, de vèire tant de pople veni vers éu, à Felip ansin faguè: — Ounte croumparen de pan, pèr que manjon aquéli gènt?
6. Mai disié'cò pèr lou prouva; car sabié proun, éu, ço qu'èro pèr faire.
7. Felip ié respoundeguè: — Dous-cènt denié (1) de pan, n'i'aurié pas proun d'acò pèr que cadun n'aguèsse un mousseloun.
8. Un de si disciple, Andriéu, fraire de Simoun-Pèire, ié diguè:
9. I'a un drole eici qu'a cinq pan d'òrdi e dous pèis; mai acò, dequ'es pèr tant de mounde?

(1) Vèire S. MATIÉU, XVIII, 28 emé la noto.

10. Jèsu alor de respondre: — Fasès asseta li gènt. Or, i'avié forço tepo en aquéu rode. Adounc s'assetèron, au noumbre de cinq milo ome à pau près.
11. Em' acò Jèsu prenguè li pan; e aguènt rendu gràci, n'en destribuiguè à-n-aquéli qu'èron asseta, e tambèn de pèis, tant que n'en voulien.
12. Quand aguèron manja soun sadou, éu diguè à si disciple: — Rabaias li moussèu qu'an soubra, qu'acò noun se degaie.
13. Adounc rabaièron, e garniguèron douge banasto emé li moussèu que soubravon di cinq pan d'òrdi, quand tóuti aguèron manja.
14. Or, aquélis ome, de vèire lou miracle que venié de faire Jèsu, disien Aquéu-d'aqui d'aqui es veritablamen lou Proufèto que dèu veni dins lou mounde (1).
15. Mai Jèsu, tre saché qu'anavon veni l'enleva pèr lou faire rèi, s'alandè mai sus la mountagno, tout soulet (2).
16. Tre que lou jour s'avesprè, davalèron si disciple en ribo de la mar.
17. E montant en barco, s'enfilèron de l'autro man de la mar, vers Cafarnaoun. Fasié deja niue, e Jèsu n'èro pancaro vengu li retrouva.

18. La mar pamens, emé lou ventoulas que boufavo, venié grosso.
19. Quand aguèron rema peraqui vint-e-cinq o trenta estadi (3), veici que veson Jèsu camina sus la mar e s'avança proche de la barco; em' acò prenguèron pòu.
20. Mai iéu ié diguè: — Es iéu, agués pas pòu.
21. Vouguèron alor lou prene dins la barco, e subran la barco se devinè au rode mounte anavon (4).
22. L'endeman, lou pople qu'èro resta de l'autre man de la mar, s'avisè qu'aquí i'avié 'gu soulamen uno barco, e que Jèsu noun èro intra'mé si disciple dins aquelo barco, mai que soulet li disciple avien fila.

(1) Valènt-à-dire lou Messio.

(2) S. MATIÉU, XIV, 15-22; S. MARC, VI, 36-44.

(3) Vèire S. LU, XXIV, 13, emé la noto.

(4) Vèire S. MATIÉU, XIV, 22-34.

23. Pamens, arribè d'àutri barco de Tiberiado, proche de l'endré ounte avien manja lou pan, quouro aguè rendu gràci lou Segneur.
24. Adounc de vèire, li gènt, que Jèsu noun èro aquí, nimai si disciple, mountèron dins aquéli barco e venguèron à Cafarnaoun en cerco de Jèsu.
25. E l'aguènt rescountra de l'autre caire de la mar, ié diguèron: — Mèstre, quouro sias vengu eici?
26. Veramen, veramen vous lou dise, me cercas noun pèr-ço-qu'avès vist de miracle, mai sufis qu'avès manja de pan e que vous sias desafama.
27. Travaïas noun en visto de la nourrituro que passo, mai d'aquelo que demoro pèr la vido eternalo e que lou Fiéu de l'Ome vous baiara; es éu, dóumaci que lou Paire a marca de soun signe (1).
28. Ié diguèron dounc: — Dequé faren pèr coumpli lis obro de Diéu?

(1) En lou prouclamant soun Fiéu bèn-ama. (Sant MATIÉU, III, 17.)

29. Ié respoundeguè Jèsu, ié diguè: — L'obro de Diéu es que creigués à-n-aquéu qu'a manda.
30. Ié venguèron: — Que miracle fasès dounc, pèr que veguen e que creiguen en vous? Queto obro coumplissès?
31. Nòsti paire an manja la mauno dins lou desert, coume es escri: — Ié faguè manja lou pan dóu cèu (1).
32. Adounc Jèsu ié respoundeguè: — Veramen, veramen vous lou dise, es pas Mouïse que vous baiè lou pan dóu cèu; mai es moun Paire que vous baïo lou pan

dou cèu vrai.

33. Car lou pan de Diéu es aquéu que davallo dou cèu, e que douno la vido au mounde (2).

(1) SAUME LXXVII, 24.

(2) La mauno noun èro que la figuro dou pan de Diéu, dou pan vrai qu'es Jèsu-Crist: elo venié de l'èr, Jèsu-Crist vèn dou cèu, dou sen meme de Diéu; elo nourrisié qu'un pople, Jèsu-Crist nourris l'umanita; elo durè qu'uno quaranteno d'an, Jèsu-Crist es lou Pan de vido eternalamen. Dins li verset que seguisson, Noste-Segne esplico que nourris l'umanita dou pan de sa dóutrino e dou pan de soun cors: manjan lou proumié pèr la fe, lou segound pèr la coumunioun. (Vèire CORN. à LAP. KNAB. *passim* e PETIT *La Ste Bible avec commentaire*.)

34. Alor ié diguèron: — Segnour, baias-nous sèmpre d'aquéu pan.

35. Jèsu ié respoundegùè: — Iéu siéu lou pan de vido. Aquéu que vèn vers iéu, aura plus fàm; e aquéu que crèi en iéu, aura plus set jamai.

36. Mai, vous l'ai di, m'avès vist, e cresès pas.

37. Tout ço que me douno lou Paire, vers iéu vendra; e quau vèn vers iéu, noun lou bandirai foro.

38. Car ai davala dou cèu, noun pèr faire ma voulounta de iéu, mai la voulounta d'Aquéu que m'a manda.

39. Or, la voulounta d'Aquéu que m'a manda, qu'acò 's lou Paire, es que noun perde rèn de tout ço que m'a douna, mai que lou ressuscite au darrié jour (1).

40. La voulounta de moun Paire que m'a manda es que tout ome que vèi lou Fiéu e crèi en éu ague la vido eternalo; e iéu lou ressuscitarai au darrié jour.

(1) De tóuti aquéli que lou Paire a douna au Fiéu, n'i'a pas-un que perira pèr la fauto dou Fiéu. Lou Criste Jèsu es mort pèr tóuti e nous vòu tóuti sauva; noun abandonnara qu'aquéli que l'auran abandonna li proumié e que s'entestaran dins aquéu coupable abandon.

41. Adounc remiéutejavon contro du li Judiéu, sufis qu'avié di: — Siéu lou pan vivènt, iéu que dou cèu ai davala.

42. E disien: — Es pas aquéu Jèsu, lou drole de Jousè, que nautre couneissèn soun paire emé sa maire? Dequé vèn dire alor: — Ai davala dou cèu?

43. Prengùè la paraulo Jèsu, e ié diguè: — Remiéutejés pas entre vautre.

44. Degun pòu veni vers iéu, se lou Paire, que m'a manda, noun l'atiro; e iéu lou

ressuscitarai au darrié jour.

45. Es escri dins li Proufèto: — Saran tóuti ensigna pèr Diéu (1). Aquéu qu'a ausi lou Paire e n'a pres li leiçoun, vèn vers iéu.

46. Noun que quaucun ague vist lou Paire, franc aquéu qu'es de Diéu, qu'aquéu-d'aqui a vist lou Paire.

47. Veramen, veramen vous lou dise, qu crèi en iéu a la vido eternalo.

48. Iéu siéu lou pan de vido (2).

49. Vòsti paire an manja la mauno dins lou desert, e soun mort.

(1) ISAÏO, LIV, 13.

(2) Noste-Segne a di au pople de que maniero éu, Pan de vido, nourris lis amo pèr sa dòutrino; aro vai ié dire coume li nourrira pèr lou Sacramen de soun cors e de soun sang.

50. Veici lou pan que davalo dóu cèu, pèr que, se quaucun n'en manjo, noun more pas.

51. Siéu lou pan vivènt, iéu que dóu cèu ai davala.

52. Se quaucun manjo d'aquéu pan, viéura eternamen; e lou pan que dounarai iéu, es ma car, pèr la vido dóu mounde (1).

53. Adounc se disputavon li Judiéu e se disien: — Coume pòu aquéu-d'aqui nous douna sa proprio car, pèr que la mangen?

54. Jèsu ié diguè dounc: — Veramen, veramen vous lou dise, se noun manjas la car dóu Fiéu de l'Ome e se noun bevès soun sang, aurés pas la vido en vautre (2).

(1) Que li Proutestant duerbon si vistoun: noun es plus, eici, sa dóutrino que Jèsu prouclamo lou pan dóu cèu; es sa proprio car, sa car que vai douna pèr la vido dóu mounde. Noun es en figuro que l'a dounado; noun es en figuro que la proumet.

(2) Acò 's tout vist, dins aquest verset emai aquéli que seguisson, i'a un coumandamen bèn marca de reçaupre Jèsu-Crist, en nous unissènt à-n-éu noun soulamen pèr la fè, coume lou volon li Proutestant mai pèr la coumunioun de soun cors e de soun sang. Ansin l'an coumprés li Councile e li Paire de la Glèiso (CORN. A LAP. KNAB. e PETIT *Op. cit.*)

55. Qu manjo ma car e béu moun sang, a la vido eternalo; e iéu lou ressuscitarai au darrié jour.

56. Ma car, dóumaci, es veritablamen un manja, e moun sang es veritablamen un béure.

57. Qu manjo ma car e béu moun sang, en iéu demoro e iéu dins éu.

58. Coume lou Paire que m'a manda es vivènt, e que iéu vive pèr lou Paire, ansin qu me manjo viéura tambèn pèr iéu.

59. Veici lou pan que dóu cèu a davala. Acò 's pas coume la mauno que mangèron vòsti paire, em' acò pièi mouriguèron: qu manjo aquéu pan viéura eternamen.

60. Acò-d'aqui, lou diguè en ensignant dins la sinagogo, à Cafarnaoun.

61. De l'ausi parla'nsin, i'aguè mai d'un de si disciple que diguèron: — Es duro aquelo paraulo, e quau pòu l'escouta?

62. Mai Jèsu, sachènt dintre éu que si disciple remiéutejavon d'acò, ié diguè: — Acò vous escandaliso?

63. E alor, se vesias lou Fiéu de l'Ome mounta èro d'en davans?

p480

64. Es l'esperit que vivifico; la car noun sièr de rènn (1). Li paraulo que vous ai dicho soun esperit e vido.

65. Mai n'i'a quàuquis-un de vautre qu'an pas la fe. Jèsu sabié, dóumaci, dempièi la coumençanço quau èro aquéli que cresien pas, e quau èro aquéu que lou trahirié.

66. E disié: — Es raport à-n-acò que vous ai di que res pòu veni vers iéu, s'acò noun i'es esta douna pèr moun Paire.

67. Partènt d'aqui, que-noun-sai de si disciple se retirèron, e anavon plus à sa compagno (2).

(1) Noste-Segne dis la “ care ” e noun “ ma car. ” Dins l'Escripturo (S. JAN, VIII, 15; ROUM., VIII, 1, 6, 7, etc.) *la car* vòu dire intelligènci groussiero, carnalo. Noun es adounc emé lis idèio de la car, mai emé lis idèio de l'*esperit* que poudèn coumprene li paraulo de Jèsu-Crist. Sara d'uno maniero esperitalo e noun carnalo, que manjaren soun cors, que béuren soun sang, e acò souto lis espèci dóu pan e dóu vin.

(2) Provo claro qu'avien bèn coumprés, n'en desplaigue i Proutestant, que s'agissié pèr éli de manja la car dóu Crist, qu'èro bèn acò que lou divin Mèstre avié vougu ié dire. Se se troumpavon, coume vai que li leissè dins l'error?

68 Adounc Jèsu venguè'nsin i Douge: — Emai vautre, voulès vous enana?

69. Simoun-Pèire ié respoundeguè: — Segnour, vers quau anarian? Avès li paraulo de la vido et eternalo.

70. E nautre avèn creigu, e avèn couneigu que sias, vous, lou Crist, lou Fiéu de Diéu.

71. Jèsu reprenuguè: — Es que iéu vous ai pas chausi tóuti douge? E de vautre, n'i'a un qu'es un demòni.

72. Parlavo aqui de Judas l'Escariot, fiéu de Simoun; qu'èro éu que lou devié trahi,

emai fuguèsse l'un di Douge.

CHAPITRE SETEN

Li parènt de Jèsu lou quichon pèr que vague en Judèio. — Jèsu mounto d'escoundoun à Jerusalèn, pèr la fèsto di Tabernacle. — Si luminous ensignamen dins lou Tèmple. — Maniganço dóu Sanedrin pèr l'arresta. — Nicoudème pren la defènso de Noste-Segne.

1. Desempièi aquéu tèms, Jèsu barrulavo la Galilèio; voulié pas, dóumaci, se gandi en Judèio, estènt que li Judiéu cercavon de lou faire mourì.
2. Or, la fèsto di Judiéu, que ié dison li Tabernacle (1) èro à la vèio d'arriba.
3. Em' acò si fraire (2) ié diguèron: — Parte d'eici, e filo en Judèio, que ti disciple vegon peréu lis obro que fas.

(1) Li tabernacle o li tèndo. Vue jour à-de-rèng li Judiéu restavon dins de cabano de ramo, en souvenènço di quaranto an que si rèire avien passa soto de tèndo dins lou desert.

(2) Autramen di, si cousin. Vèire S. MATIÉU, XII, 46 e la noto.

4. Res, ato-mai! agis d'escoundoun, quouro cerco d'èstre couneigu dóu publi; d'abord que fas aquéli causo, manifesto-te au mounde.
5. Enjusquo si fraire avien pas fe en éu.
6. Adounc ié diguè Jèsu: — Moun tèms es pancaro vengu; mai voste tèms à vautre es toujours lèst.
7. Noun pòu, lou mounde, vous ahi; mai iéu, m'a en òdi, estènt que porte contro éu lou temouniage que sis obro soun marrido.
8. Mountas, vautre, à-n-aquelo fèsto: iéu ié mounte pas (1) à-n-aquelo fèsto, raport que moun tèms es pancaro acoumpli.
9. E i'aguènt parla'nsin, éu restè en Galilèio.
10. Mai, tre que fuguèron parti si fraire, éu tambèn mountè pèr la fèsto, noun is uei vesènt de tóuti, mai censa d'escoundoun.
11. Li Judiéu lou cercavon dounc pendènt la fèsto, e disien: — Ounte es?
12. E i'avié un grand chafaret dins lou pople à prepaus d'éu. D'ùni disien: — Es un ome de bèn; d'autre disien: — Que noun, engano lou mounde.
13. Res pamens mutavo d'éu publicamen, pèr pòu di Judiéu.

(1) Pèr lou moumen.

14. Erian deja au mitan de la fèsto; em' acò Jèsu mountè au tèmple, e se boutè en trin d'ensigna.

15. Or, s'estounavon li Judiéu, disènt: — Coume pòu aquéu-d'aqui counèisse li letro (1), en estènt qu'a pa'studia?

16. Ié respoundeguè Jèsu, ié diguè: — Ma dóutrino es pas de iéu, mai d'Aquéu que m'a manda.

17. Se quaucun vòu faire la voulounta de Diéu, recouneira se ma dóutrino vèn de Diéu, o se iéu parle de moun sicap.

18. Qu parlo de soun sicap cerco sa proprio glòri; mai qu cerco la glòri d'aquéu que l'a manda, aquéu-d'aqui es vertadié, e d'injustiço en éu n'i'a ges.

19. Es que Mouïse vous a pas douna la lèi? e res de vautre, pamens, óusservo la lèi.

20. Perqué cercas de me faire mourir? Respoundeguè la foulo: — Sias endemounia; quau es que cerco de vous faire mourir?

21. Tourna Jèsu diguè: — Ai fa uno obro e n'en sias tóuti estouna.

(1) Li Sàntis Escrituro.

(2) Alusioun à la garisoun d'un paure endeca. (Vèire V. 5-9.)

22. Pamens, Mouïse vous a douna la circouncisioun (noun pas que vèngue de Mouïse, mai di patriarcho) e meme un jour de sabat, circouncisès un ome.

23. S'un ome reçaup la circouncisioun un jour de sabat, sus l'estiganço de pas tremanca la lèi de Mouïse, perqué vous amalicias contro iéu, de ço qu'ai gari un ome tout entié, lou jour dóu sabat?

24. Jugés pas sus lou parèisse; mai jujas en plen dins la justiço.

25. Quàuquis-un, qu'èron de Jerusalèn, disien: — Es pas aquéu que cercon pèr lou faire mourir?

26. Vès-lou que parlo publicamen, em' acò ié dison rè. Aurien-ti, lis autourita, recouneigu dóu bon qu'aquéu-d'aqui es lou Crist?

27. Mai aquéu, sabèn d'ounte es; liogo que lou Crist, se'n-cop vendra, degun saubra d'ounte es.

28. Adounc Jèsu cridavo dins lou temple, ensignant e disènt: — Me couneissès, e d'ounte siéu lou sabès. Siéu pas vengu de iéu-meme, mai Aquéu que m'a manda es veritable, e vautre lou couneissès pas.

29. Pèr quant à iéu, lou counèisse, en estènt que vène d'eu, e qu'es eu que m'a manda.

30. Cercavon dounc de l'arresta; mai degun mandè la man sus éu, dóumaci soun ouro èro panca vengudo.

31. Dins la foulo, pamens, n'i'aguè forço que creiguèron en éu, e disien: — Lou Crist, se'n-cop vendra, fara-ti mai de miracle que n'en fai aquéu-d'aqui?

32. Li Farisen ausiguèron lou mounde qu'à la chut-chut disié d'éu acò-d'aqui; e de coumpagno emé li prince dóu pople, mandèron de gàrdi pèr l'aganta.

33. Adounc Jèsu ié diguè: — Siéu encaro pèr plus gaire de tèms emé vautre; e m'envau pièi vers Aquéu que m'a manda.

34. Me cercarés, e noun me trovarés; e mounte iéu siéu (1) vautre noun poudès veni.

35. Se diguèron dounc li Judiéu: — Ounte anara, que lou trovaren plus? es que vai ana vers aquéli que soun escampiha au mitan di Gentiéu? es que vai ensigna li Gentiéu?

36. Qu'es aquéu prepaus que vèn de teni: — Me cercarés, e noun me trovarés; e mounte iéu siéu, vautre noun poudès veni?...

(1) Ounte anara coume ome, i'es deja coume Diéu. (GAUME, *Op. cit.*)

37. Lou darrié jour, qu'acò 's lou mai grand de la fèsto, Jèsu èro aqui dre, que cridavo, disènt: — Se quaucun a set, vèngue vers iéu, e begue.

38. Qu crèi en iéu, de flùvi d'aigo vivo, coume dis l'Escrituro (1), raïaran de soun sen.

39. Diguè acò de l'Esperit que devien reçaupre aquéli que cresien en éu; car l'Esperit noun èro douna encaro, en estènt que Jèsu n'èro pancaro glourifica.

40. Adounc dins lou pople, n'i'avié qu'entre avé ausi aquéli paraulo, disien: — Aquéu-d'aqui es veritablamen lou Proufèto.

41. D'àutri disien: — Aquéu-d'aqui es lou Crist. Mai quàuquis-un venien: — Es-ti de Galilèio que vendra lou Crist?

42. Es que l'Escrituro dis pas qu'es de la raço de Dàvi, e de la bourgado de Betelèn ounte èro Dàvi, que vendra lou Crist (2)?

43. I'aguè dounc de countèsto dins lou pople, raport à-n-éu.

(1) Vèire ISAÏO, XLIV, 3; LVIII, 10. EZEQUIÈL, XXXVI, 25. JOUÈL, II, 28. ZACARIO, XIV, 8.

(2) MICHIEU, V, 2. I'èro eisa i Judiéu de s'assegura que la proufecio èro acoumplido, e que Jèsu-Crist, emai aguèsse viscu en Galilèio, èro bèn na en Betelèn, ciéuta de Dàvi.

44. Quàuquis-un vouldien l'aganta; mai degun mandè la man sus éu.
45. Revenguèron alor li gârdi vers li prince di prèire e li Farisen. Aquésti ié diguèron: — Coume vai que l'avès pas adu?
46. Li gârdi respoundeguèron: — Jamai ome a parla coume aquel ome.
47. E ié venguèron li Farisen: — Emai vautre avès pita?
48. I'a-ti quaucun di prince o di Farisen qu'ague creigu en éu?
49. Mai aquéu pouppulas, que counèis pas la lèi, tout acò 's de maudi.
50. Nicoudème, aquéu qu'èro vengu vers Jèsu dins la niue, e qu'èro l'un d'éli, ié diguè:
51. Es que nosto lèi coundano un ome avans de l'avé ausi e de saupre ço qu'a fa?
52. Éli respoundeguèron e ié diguèron: — Emai tu siés Galileien? Furno lis Escrituro, e saches que de Galilèio noun sort ges de proufèto (1).
53. Em' acò s'entournèron cadun à soun oustau.

(1) Falié que fuguèsson de gènt de marrido fe o d'ignourentas. Lou proufèto Elio avié pas sourti de Tisbè? Jounas, Nahum, Ousè venien pas di countrado galileienco?

CHAPITRE VUECHEN

La femo adultro. — Jèsu lumiero d'ou mounde, Fiéu e mandadou de Diéu. — Malur d'aquéli que refuson de lou reçaupre. — Li veritâblis enfant d'Abram. — Lou Diable, messourguié e paire de la messorgo. — Jèsu prouclamo sa divinita: li Judiéu l'aquèiron.

1. Pamens, Jèsu se gandiguè vers la mountagno dis Óulivo,
2. E, à la primo-aubo, tourna-mai s'enanè au tèple, em' acò tout lou pople venguè vers éu; e d'assetoun, éu lis ensignavo.
3. Alor lis Escribo e li Farisen l'aduguèron uno femo presso en adultèri; e la boutèron au mitan.
4. Em' acò diguèron: — Mèstre, aquelo femo d'aqui vènon tout-bèu-just de l'aganta que fasié l'adultèri.
5. Or, dins sa lèi (1) Mouïse nous a coumanda d'aqueira de femo ansin. Vous,

vejan, dequé disès?

(1) LEVIT. XX, 10; DÉUT. XX, 22-24.

6. Parlavon ansin sus l'estiganço de lou tenta pèr pousqué pièi l'acusa. Mai Jèsu, se boutant de clinoun, escrivié au sòu emé lou det.

7. E coume s'óupilavon à lou questiouna, éu s'aubourè e ié diguè: — Aquéu de vous-autre qu'es sènso pecat, mande-ié la pèiro lou proumié.

8. Pièi se boutant mai de clinoun, escrivié au sòu.

9. Mai, en ausènt acò-d'aqui, un à cha un s'esbignèron, à coumença pèr li pu vièi e restè soulet Jèsu emé la femo qu'èro aqui drecho au mitan.

10. S'aubourant alor, Jèsu ié venguè: — Femo, ounte soun aquéli que t'acusavon? Degun t'a coundana?

11. Elo diguè: — Degun, Segneur. Jèsu ié faguè: — Nimai iéu, te coundanarai pas. Vai-t'en e partènt d'aro pèques plus.

12. Jèsu tournè parla au pople e diguè: — Iéu siéu la lumiero dóu mounde; qu me seguis noun camino dins la sournuro, mai aura la lumiero de vido (1).

(1) S'acabavo, la fèsto di Tabernacle, pèr uno resplendènto iluminacioun: n'en pren óucasioun, Jèsu, de parla d'un di titre dóu Messio, “ la lumiero dóu mounde. ” (Vèire GAUME, *Op. cit.*)

13. Adounc ié diguèron li Farisen: — Vous, aqui, vous rendès temouniage e voste temouniage es pas vertadié.

14. Jèsu ié respoundeguè: — Emai me porge temouniage à iéu, moun temouniage es vertadié; sabe, dóumaci, d'ounte vène emai ounte vau.

15. Vautre jujas segound la car. Iéu, noun juge degun.

16. E quand jugèsse, moun jujamen sarié digne de fe, car siéu pas soulet: i'a iéu e Aquéu que m'a manda, lou Paire.

17. Dins vosto lèi, es escri que lou temouniage de dous ome es vertadié (1).

18. Or, iéu me rènde à iéu-meme temouniage de iéu.

19. Adounc ié diguèron: — Ounte es voste Paire? Jèsu respoundeguè: — Vous-autre, ni me couneissès iéu ni moun Paire. Se me couneissias, tambèn couneirias moun Paire.

20. Aquéli paraulo d'aqui, Jèsu li diguè dins l'endré ounte èro lou tresor (2) en ensignant dins lou tèmple; e res l'arrestè, dóumaci èro panca vengudo soun ouro.

(1) DÉUT. XVII, 6 e XIX, 15.

(2) Valènt-à-dire à l'endré mounte éron pendoula li trounc pèr lis oufrèndo dóu pople.

21. Jèsu ié diguè mai: — Iéu m'envau, e me cercarés, e mourirés dins voste pecat. Aqui ounte vau, vous-autre noun poudès veni...

22. Adounc li Judiéu fasien: — Es que s'anarié tua, que dis: — Aqui ounte iéu vau, vous-autre noun poudès veni?

23. Ié diguè: — Vautre, sias d'en bas; iéu, siéu d'en aut. Vautre sias d'aquest mounde; iéu, siéu pas d'aquest mounde.

24. Vous ai dounc di que mourirés dins vòsti pecat; dóumaci se noun cresès ço que iéu siéu, mourirés dins voste pecat.

25. Adounc éli ié faguèron: — Vous, quau sias? E Jèsu respoundeguè: — Siéu lou principe, iéu que vous parle (1).

26. Ai forço causo à dire de vautre e à coundana en vautre. Mai Aquéu que m'a manda es vertadié, e li causo qu'ai ausido d'éu, iéu li dise dins lou mounde.

(1) Lou Principe, valènt-à-dire l'autour, lou Creaire de touto causo, aquéu que dins l'Apoucalüssi es nouma la coumençanço e la finissènço, (S. AGUSTIN *De Trinit*, V, chap. 13; S. AMBRÒSI, *De fide* III, chap. 4.) D'ùni, d'après lou grè, traduson aquéu passage coume eiçò: — *Vous quau sias? E Jèsu respoundeguè: — Siéu d'emproumié ço que vous dise, o bèn: siéu ço que vous ai di despièi la coumençanco.*

27. Éli coumprenghèron pas que disié que Diéu èro soun Paire.

28. E Jèsu ié diguè: — Quand aurés enaussa lou Fiéu de l'Ome (1) alor couneirés ço que siéu, e que fau rên de iéu-meme, mai que coume moun Paire m'a ensigna, iéu parle.

29. Aquéu que m'a manda es emé iéu, e lou Paire noun m'a leissa soulet, dóumaci ço que i'agrado iéu lou fau de-countùni.

30. Dóu tèms que parlavo ansin, n'i'aguè forço que creighèron en éu.

31. Jèsu disié dounc i Judiéu qu'avien creigu en éu: — Se restas dins ma paraulo, sarés veramen mi disciple;

32. E couneirés la verita, e la verita vous rendra libre.

33. Ié rebriquèron: — Sian de la raço d'Abram, e sian jamai esta lis esclau de degun. Adounc que venès dire: — Sarés libre?

34. Jèsu ié respoundeguè: — Veramen, veramen vous lou dise, quau fai lou pecat es esclau dóu pecat.

35. Or, l'esclau noun rèsto pèr toustèms dins l'oustau; mai lou fiéu ié rèsto pèr toustèms.

(1) Alusioun au suplice de la crous.

36. Se dounc lou Fiéu vous bouto en liberta, sarés veritablamen libre.

37. Sabe que sias li fléu d'Abram; mai cercas de me faire mourir, pèr-ço-que ma paraulo pren pas en vautre.

38. Iéu, ço qu'ai vist dins moun Paire, lou dise; e vautre, ço qu'avès vist dins voste paire, lou fasès.

39. Éli restoublèron e diguèron: — Noste paire es Abram. Jèsu ié respoundeguè: — Se sias li fiéu d'Abram, fasès dounc lis obro d'Abram.

40. Mai aro cercas de me faire mourir iéu, pèr vous avé di la verita qu'ai apresso de Diéu acò-d'aquí, Abram l'a pas fa.

41. Vautre, fasès lis obro de voste paire. Éli subran ié venguèron: — Nautre, sian pas bastard; avèn qu'un paire, Diéu.

42. Adounc Jèsu ié diguè: — Se Diéu èro voste paire, de-segur m'amarias, car es de Diéu que siéu sourti e que siéu vengu. Siéu pas vengu de iéu-meme, mai es éu que m'a manda.

43. D'ounte vèn que coumprenès pas moun parladis? Pèr-ço-que poudès pas entendre ma paraulo.

44. Vautre avès pèr paire lou diable, e voulès coumpli li desiranço de voste paire. Éu es esta un assassin dempièi la coulençanço, e noun s'es tengu dins la verita, pèr-ço-que i'a ges de verita dins éu. Quouro messourguejo, éu parlo de soun sicap, dóumaci es messourguié e paire de la messorgo.

45. Mai iéu, quand dise la verita, avès pas fe à iéu.

46. Quau de vautre m'acusara de pecat? Se vous dise la verita, perqué noun me cresès?

47. Aquéu qu'es de Diéu, escouto li paraulo de Diéu. Veici perqué vautre noun lis escoutas, es que sias pas de Diéu.

48. Adounc ié respoundeguèron li Judiéu, ié diguèron: — L'avian pas di, nautre, qu'erias un samaritan (1), vous, e un endemounia?

49. Jèsu ié tournè à dire: — Iéu noun siéu un endemounia; mai ounoure moun Paire, e vautre me desounouras.

50. Noun recerque iéu ma glòri: n'i'a un qu'acò 's soun afaire; aquéu fara justiço.

51. Veramen, veramen vous lou dise, se quaucun gardo ma paraulo, noun jamai veira la mort.

(1) Acò-d'aquí èro uno injùri, tant li Judiéu ahissien à mort li samaritan. (Vèire S. MATIÉU, X, 5; S. LU, IX, 53; S. JAN, plus aut, IV, 9.)

52. Alor ié faguèron li Judiéu: — Aro sabèn que sias un endemounia. Abram es mort, li Proufèto tambèn, e venès dire: — Se quaucun gardo ma paraulo, noun jamai passara pèr la mort!

53. Vous, d'asard, sias-ti mai grand qu'Abram noste paire, qu'es mort, e que li proufèto que peréu soun mort? Quau vous cresès d'èstre?

54. Jèsu respoundeguè: — Se me glourifique iéu, ma glòri n'es rèn. Es moun Paire que me glourifico, Aquéu meme que disès voste Diéu.

55. Pamens, lou counèissès pas; mai lou counèisse iéu; e se disiéu que lou counèisse pas, sariéu coume vautre un messourguié. Mai lou counèisse e garde sa paraulo.

56. Abram, voste paire, a barbela de vèire moun jour; l'a vist, e n'es esta dins la gau.

57. Li Judiéu alor ié diguèron: — Avès pancaro cinquanto an, e avès vist Abram?

58. Jèsu ié respoundeguè: — Veramen, veramen vous lou dise, d'en-davans qu'Abram fuguèsse, iéu siéu.

59. Em' acò agantèron de pèiro pèr li jita contro éu; mai Jèsu s'escoundeguè e sourtiguè dóu tèmple.

CHAPITRE NOUVEN

Jèsus garis un avugle de neissènço. — Enquèsto di Farisen sus aquéu miracle. — Embandisson de la sinagogo lou paure avugle qu'es esta gari. — Aquest rescontro Jèsu, lou recounèis pèr soun Diéu e l'adoro.

1. En passant, Jèsu veguè un ome qu'èro avugle de neissènço.

2. E ié demandèron si disciple: — Mèstre, quau a peca, éu o si gènt, pèr que siegue nascu avugle?

3. Jèsu respoundeguè: — Aquéu-d'aqui noun a peca, nimai si gènt; mai es pèr que lis obro de Diéu siegon manifestado en éu.

4. Iéu, me fau faire lis obro d'Aquéu que m'a manda, tant qu'es jour; vèn pièi la niue ounte res pòu travaia.

5. Tant que siéu dins lou mounde, siéu la lumiero dóu mounde.

6. Acò di, escupiguè au sòu, e faguè de fango emé sa salivo; voungneguè pièi em' aquelo fango li vistoun de l'avugle.

7. E ié diguè: — Vai-t-en te lava dins lou barquiéu de Silouè (que vòu dire: — Manda). Éu i'anè dounc, se lavè, e revenguè que ié vesié.

8. Or, si vesin emai aquéli que l'avien vist d'en-davans demanda l'óumorno, disien:

— Es pa'quéu qu'èro asseta e que demandavo? Lis un fasien: — Acò 's éu.

9. Lis autre: — Pas mai! es un que ié douno d'èr. Mai éu venié: — Acò 's iéu.

10. Em' acò ié demandavon: — Coume se soun dubert tis uei?

11. Respoundeguè: — Aquei ome que ié dison Jèsu a fa de fango e m'a voun lis uei; pièi m'a di: — Vai-t'en au muvèu de Silouè, e lavo-te. Ié siéu ana, me siéu lava, e ié vese.

12. Ié faguèron: — Ounte es? Diguè: — Noun sai.

13. E veici qu'aduson i Farisen aquei ome que d'en-davans se devinavo avugle.

14. Or, èro un jour de sabat que Jèsu avié fa de fango e i'avié dubert lis uei.

15. Adounc, à soun tour, li Farisen ié demandavon coume i'avié vist. Éu ié faguè: — M'a bouta de fango sus li vistoun; me siéu lava, e ié vese.

16. Sus acò-d'aquí, quàuquis-un di Farisen diguèron: — Aquei ome vèn pas de Diéu, estènt que noun gardo lou sabat. Mai d'autre venien: — Coume pòu un pecadou coumpli de miracle ansin? E i'avié desacord entre éli.

17. Dison dounc tourna-mai à l'avugle: — E tu, dequé dises d'aquéu que t'a dubert lis uei? Éu respoundeguè: — Acò 's un proufèto.

18. Mai li Judiéu creiguèron pas qu'aquei ome fuguèsse esta avugle e que i'aguèsse pièi vist; talamen qu'à la fin faguèron veni si parènt.

19. E li questiounèron, en disènt: — Acò 's voste drole, que disès qu'ès vengu au mounde avugle? Coume se fai qu'aro ié vèi?

20. Respoundeguèron li parènt, ié diguèron: — Sabèn qu'acò 's noste enfant, e qu'ès nascu avugle.

21. Mai coume se fai aro que ié vèi, lou sabèn pas; o quau i'a dubert lis uei, nautre n'en sabèn rèn. Questionnas-lou, éu a l'age; qu'eu-meme parle pèr soun comte.

22. Diguèron acò si gènt, qu'avien pòu di Judiéu; dóumaci li Judiéu avien ourdi aquest plan que, se quaucun recouneissié Jèsu pèr lou Crist, lou boutarien foro de la sinagogo.

23. Es pèr acò que lou paire e la maire diguèron: — A l'age, questionnas-lou éu.

24. Adounc sounèron uno segoundo fes l'ome qu'èro esta avugle e ié venguèron ansin: — Rènde glòri à Diéu. Nautre sabèn qu'aquei ome es un pecadou.

25. Éu ié respoundeguè: — S'es un pecadou, n'en sabe rèn; i'a uno causo que sabe, es qu'ère avugle e qu'aro ié vese.

26. Ié diguèron mai: — Dequé t'a fa? coume t'a dubert li vistoun?

27. Ié respoundeguè: — Vous l'ai di déjà, e l'avès entendu; dequé voulès mai l'entèndre? D'asard, tambèn vautre, voulès deveni si disciple?

28. Alor se boutèron à l'injuria e ié diguèron: — Tu, siegues soun disciple; nautre, sian disciple de Mouïse.

29. Nautre, sabèn qu'à Mouïse Diéu i'a parla; mai aquéu-d'aquí sabèn pas d'ounte es.

30. Aquei ome ié respoundeguè: — Es acò qu'ès estonnant que sachès pas d'ounte

es; e m'a dubert mis uei.

31. Or, sabèn que Diéu escouto pas li pecadou; mai se quaucun ounouro Diéu e fai sa voulounta, aquéu-d'aquí éu l'escouto.

32. De la vido e di jour noun s'es ausi dire que quaucun ague dubert lis uei d'un avugle de neissènço.

33. S'aquel ome venié pas de Diéu, pourrié rèn faire.

34. Ié respoundeguèron: Siés nascu en plen dins lou pecat, e tu, nous fas la leiçoun? Em' acò lou couchèron deforo.

35. Jèsu sachè que l'avien coucha deforo; e l'aguènt rescountra, ié diguè: — Tu, ié creses au Fiéu de Diéu?

36. Éu respoundeguè e diguè: — Quau es, Segnour, que crèigue en éu.

37. E ié diguè Jèsu: — L'as vist, e aquéu que te parlo, es éu?

38. Respoundeguè: — Crese, Segnour. E se jitant au sòu, l'adourè. (1)

39. Alor Jèsu faguè: — Iéu, es pèr un jujamen (2) que siéu vengu, en aquest mounde, pèr qu'aquéli que veson pas ié vegon, e qu'aquéli que veson vèngon avugle (3).

(1) A-n-aquel avugle de neissènço ié disien Sidòni, d'après la tradicioun prouvençalo: foro-bandi d'en Judèio, venguè à-z-Ais emé Sant Meissemin.

(2) Double jujamen, de misericòrdi pèr li Gentiéu, lis umble, li simple, lis amo drecho, de severita pèr li Judiéu, lis ourgueious e li còu-tort.

(3) Aquéu jujamen de Diéu, tant dous pèr lis umble e lis ignourènt, tant terrible pèr li mié-sabènt ourgueious, es claramen explica dins lis epistro de sant Pau, i Rountan, X, XI, em' i Courintian Ier, III.

40. Quàuqui Farisen, qu'em' éu se trovavon, l'entendeguèron e ié diguèron: — Emai nautre, sian avugle?

41. Jèsu ié venguè: — S'erias avugle, de pecat sarias sènso; mai aro disès: — Ié vesèn; e vaqui perqué voste pecat rèsto.

CHAPITRE DESEN

*La Parabolo dóu bon Pastour. — Noste-Segne vai à Jerusalèn pèr la Dedicàci. —
Li Judiéu lou volon aqueira. — Éu ié provo sa divinita pèr sis obro.
Se retiro de dela lou Jourdan.*

1. Veramen, veramen vous lou dise, aquéu que noun intro de la porto dins lou cast

di fedo, mai que ié mounto d'un autre rode, aquéu-d'aqui es un raubaire e un larroun.

2. Mai aquéu qu'intro de la porto, es lou pastre de l'avé.

3. A-n-aquéu-d'aqui lou pourtié duerb (1), e li fedo auson sa voues. Li fedo siéuno éu li sono pèr soun noum, em' acò li largo.

(1) En Palestino, coume en Prouvènço, quouro lis escabot soun en mountagno, au tèms de l'estivage, arribo que li pastre reünisson ensèn sis escaboutoun dins lou meme cast. Eila dins l'Ouriènt, lou praticavon forço, em' acò i'avié un pastrihoun qu'èro pourtié; éu tenié la clau dóu cledat e durbié soulamen i gènt de la pastriho. (Vèire PETIT e KNAB. *Op. cit.*)

4. E uno fes si fedo à-n-éu bandido, ié camino davans; e li fedo lou seguisson, estènt que counèisson sa voues.

5. Un estrangié, lou seguisson pas, mai se garon d'éu, dóumaci counèisson pas la voues dis estrangié.

6. Acò 's la parabolo que ié diguè Jèsu; mai éli sachèron pas de que ié parlavo.

7. Adounc Jèsu ié tournè à dire: — Veramen, veramen vous lou dise, iéu siéu la Porto dóu fedan.

8. Tóuti aquéli que soun vengu (1) acò 's d'arpian e de larroun (2) e li fedo lis an pa'scouta.

9. Iéu siéu la Porto. Se quaucun intro pèr iéu, sara sauva; intrara e sourтира, e trouvara de pasquié.

(1) Soun vengu d'éli-meme e noun manda pèr iéu. (S. AGUSTIN, *in Joan.*)

(2) Vaqui lou retra de tóuti li faus proufèto, de tóuti li faus crist, e particulieramen di Farisen: èron de larroun, èron de loup e noun de pastre. (Vèire S. JIROME, *Contra Pelag.* lib. II). La scèno que faguèron à l'avugle, chap. IX, n'es uno provo mai que claro.

10. Lou laire noun vèn que pèr rauba, sagata, e mena perdre. Iéu siéu vengu pèr que li fedo agon la vido, et l'agon mai aboundouso (1).

11. Iéu siéu lou bon Pastour. Un bon pastre douno sa vido pèr soun avé.

12. Mai lou lougadié, aquéu que noun es de la pastriho, e que li fedo soun pas siéuno, tre vèire lou loup que vèn, planto aqui li fedo e s'encour; em' acò lou loup lis arrapo e destroupello l'escabot.

13. Or, lou lougadié s'empart, sufis qu'es lougadié, e que noun s'enchau dóu fedan.

14. Pèr quant à iéu, siéu lou bon Pastour, e counèisse mis óuviho, e mis óuviho me

counèisson,

15. Coume lou Paire me counèis, e coume iéu counèisse lou Paire; e ma vido la doune iéu pèr moun avé.

16. Ai encaro d'àutri fedo que noun soun d'aquesto jasso (2) e aquéli, me li fau adurre; ausiran ma voues, e i'aura plus qu'uno jasso e qu'un pastre.

17. Es pèr eiçò que lou Paire m'amo, dóumaci iéu doune ma vido pèr tourna-mai la reprene.

(1) Mai aboundouso pèr l'Evangèli que pèr la Lèi; dins la Glèiso que dins la Sinagogo. (GAUME, *Op. cit.*)

(2) Li Gentiéu, autramen di li nacioun pagano.

18. Res me la lèvo; mai iéu la doune d'esperiéu; ai lou poudé de la douna, e ai lou poudé de tourna la reprene: ansin es lou coumandamen qu'ai reçaupu de moun Paire.

19. L'aguè mai uno chamaio entre li Judiéu, raport à-n-aquéli paraulo.

20. Bravamen d'éli disien: — Es endemounia e a vira lou sèn; perqué l'escoutas?

21. Lis autre disien: — Acò 's pas li paraulo d'un endemounia; es que lou demòni pòu durbi li vistoun dis avugle?

22. Or, fasien à Jerusalèn la fèsto de la Dedicàci (1); erian en ivèr.

23. E se permenavo, Jèsu, dins lou tèmple, souto lou pourtegue de Salamoun (2).

24. S'acampèron dounc à soun entour, li Judiéu, e ié disien: — Jusquo quouro nous tendrés en chancello? S'es vous lou Crist, digas-lou clar.

(1) Judas Macabiéu l'avié'stablido pèr celebra la memòri de la purificacioun dóu tèmple qu'Antiòcus avié proufana. L'apelavon peréu la *Fèsto di Lume*.

(2) Èro uno galarié, uno espèci de permenadou vouta, au levant dóu tèmple.

25. Ié respoundeguè Jèsu: — Vous parle e me cresès pas. Lis obro que iéu coumplisse au noum de moun Paire, aquélis obro rèndon temouniage de iéu.

26. Mai vautre cresès pas, dóumaci sias pas de moun avé.

27. Mi fedo escouton ma voues, e iéu li counèisse, e me seguisson.

28. Iéu ié doune la vido eternalo, e noun periran jamai, e res me li raubara di man.

29. Ço que moun Paire m'a douna, es mai grand que tout; e res lou pòu rauba di man de moun Paire.

30. Iéu e lou Paire sian qu'un.

31. Alor li Judiéu agantèron de pèiro pèr l'aqueira.

32. Jèsu ié venguè: — Ai fa que-noun-sai de bònis obro davans vautre au noum de

moun Paire; pèr quinto d'aquéli obro m'aqueiras?

33. Ié respoundeguèron li Judiéu: — Es pas pèr uno bono obro que vous aqueiran, mai pèr blasfème, e pèr-ço-que vous, ome que sias, vous fasès Diéu.

34. Jèsu ié rebriquè: — Noun es escri, vejan, dins vosto lèi: — Iéu ai di: — Sias de Diéu (1)?

35. Se dounc la Lèi apello diéu aquéli que la paraulo de Diéu i'es estado adreissado (e l'Escrituro se pòu pas desfaire).

(1) Saume LXXXI, 6.

36. Perqué disès à-n-aquéu que lou Paire a santifica e manda dins lou mounde: — Tu, blasfèmes, pèr-ço-qu'ai di: — Siéu lou Fiéu de Diéu?

37. Se fau pas lis obro de moun Paire, me creigués pas.

38. Mai se li fau, e que me vougués pas crèire, cresès à mis obro, pèr que couneigués e que creigués que lou Paire es en iéu, e iéu dins lou Paire.

39. Adounc li Judiéu cercavon de l'aganta, mai s'escapè de si man.

40. E s'enanè tourna-mai de dela lou Jourdan, au meme rode ounte Jan batejavo d'en-proumié; e demourè 'qui.

41. Em' acò venguè forço mounde lou trouva, e disien: — Jan, éu, n'a ges fa de miracle;

42. Mai tout ço que Jan a di d'aquest-d'eici èro vrai. E n'i'aguè bravamen que creiguèron en éu.

CHAPITRE VOUNGEN

Malautié e mort de Lazàri. — Noste-Segne s'envai à Betanìo pèr lou ressuscita. — Dialogue de Marto emé Jèsu. — Resurreicioun de Lazàri. — Maniganço di Judiéu contro lou Sauvaire. — Caïfo proufetiso. — Jèsu se retiro dins la vilo d'Efrèn. — Ordre d'arrestacioun.

1. l'avié un ome malaut, nouma Lazàri, de Betanìo (1), la bourgado de Marìo e de Marto sa sorre.

2. Es aquelo Marìo que vougneguè lou Segnour de perfum, e i'eissuguè li pèd'mé sa cabeladuro (2); Lazàri lou malaut èro soun fraire.

3. Si sorre dounc mandèron dire à Jèsu: — Segnour, aquéu qu'amas, vès, es malaut.

(1) Vilage au levant de la mountagno dis Oulivo, à dous pas de Jerusalèn e de Beifagé. (Vèire SANT MARC, XI, 1; S. LU, XIX, 29.)

(2) S. LU, chap. VII.

4. En ausènt acò, Jèsu diguè: — Aquelo malautié d'aqui es pas pèr la mort; mai es pèr la glòri de Diéu, sus l'estiganço que lou Fiéu de l'Ome n'en siegue englouria.

5. Or, Jèsu afeciounavo Marto, e sa sorre Mario, e Lazàri.

6. Adounc, quand i'aguèron di qu'èro malaut, restè pamens dous jour encaro au meme endré.

7. Diguè pièi à si disciple: — Tournen mai en Judèio.

8. Si disciple ié faguèron: — Mèstre, tout-bèu-just vous cercavon li Judiéu pèr vous aqueira (1), e ié tournas mai eila?

9. E de respondre Jèsu: — I'a pas douge ouro dins lou jour (2)? Se quaucun camino de-jour s'entramblo pas, pèr-ço-que vèi la lumiero d'aquest mounde;

(1) S. JAN, X, 31.

(2) Lis Ebriéu despartissien lou jour en douge ouro. Noste-Segne parlo eici alegouricamen. Lou jour marco la vido; la niue, acò 's la mort. Avié deja parla d'aquéu biais, chap. IX, v. 4. Es coume se disié: — Ai de camina e de faire l'obro de moun Paire pendènt ma vido. Moun ouro darriero es panca vengudo. Li Judiéu, marrit que marrit, l'avançaran pas d'un quart d'oureto. Fau que lis ouro dóu jour se passon. Alor soun ouro d'éli vendra. (Vèire PETIT, CORN. à LAP. KNAB)

10. Mai se camino de-niue, s'entramblo, pèr-ço-que la lumiero ié defauto.

11. Ansin parlè, em' acò pièi à-n-éli diguè: — Lazàri noste ami dor, mai lou vau leva de sa som.

12. Ié diguèron alor si disciple: — Segnour, se dor, se sauvara.

13. Mai Jèsu avié parla de sa mort; e creiguèron, éli, que parlavo dóu peneca de la som.

14. Adounc Jèsu ié diguè claramen: — Lazàri es mort.

15. E me fai gau, raport à vautre, pèr que creigués, de pas i'èstre esta. Mai anen lou trouva.

16. Toumas, que ié dison Didime, faguè'nsin alor is àutri disciple: — Anen-ié peréu, nautre, e mouren em' éu (1).

17. Venguè dounc Jèsu, e trouvè que Lazàri èro deja dins lou cros despièi quatre jour.

18. Or, Betanìo èro à quinze estàdi (2) à pau près de Jerusalèn.

(1) Pèr bèn sesi aquest verset, vèire çai-subre lou verset 8.

(2) Vèire S. LU, XXIV, 13, emé la noto.

p512

19. Quantita de Judiéu èron vengu vèire Marto e Mario, pèr plagne lou dòu de soun fraire.

20. Tre que Marto aprenguè l'arribado de Jèsu, anè à soun rescontre; Mario, elo, se tenié assetado dins l'oustau.

21. Marto diguè dounc à Jèsu: — Segnour, s'erias esta eici, moun fraire sarié pas mort.

22. Mai, aro meme, sabe que tout ço que demandarés à Diéu, Diéu vous l'acourdara.

23. Ié diguè Jèsu: — Ressuscitara, toun fraire.

24. Ié diguè Marto: — Sabe que ressuscitara à la resurreicioun, au darrié jour.

25. Ié diguè Jèsu: — Iéu siéu la resurreicioun e la vido. Qu crèi en iéu, mort que mort, viéura;

26. E tout ome que viéu e crèi en iéu, noun mourira eternamen. Lou creses acò?

27. Elo ié diguè: — Segur, Segnour, iéu crese que sias, vous, lou Crist, lou Fiéu dóu Diéu vivènt, que sias vengu en aquest mounde.

28. Aguènt parla'nsin, elo s'enanè e sounè Mario, sa sorre, bèn d'aise, en disènt: — Lou Mèstre es aquí, e te sono.

29. Aquesto, ausènt acò, se levè vitamen, e venguè vers éu.

30. Or, Jèsu n'èro pancaro intra dins la bourgado, mai se devinavo encaro aquí ounte Marto avié'gu soun rescontre.

31. Pamens, li Judiéu qu'èron emé Mario dins l'oustau, e que la counsoulavon, quand la veguèron vitamen se leva e sourti, la seguiguèron, en disènt: — S'envai au toumbèu pèr ié ploura.

32. Mario, arribado que fuguè ounte èro Jèsu, tre lou vèire, toumbè à si pèd e ié diguè: — Segnour, s'erias esta eici, sarié pas mort moun fraire.

33. Jèsu, de la vèire que plouravo, de vèire li Judiéu vengu'm'elo que plouravon peréu, ferniguè dins soun esperit, e se treboulè (1).

34. Em' acò diguè: — Ounte l'avès mes? Ié respoundeguèron: — Segnour, venès, e vesès.

35. E Jèsu plourè.

36. Diguèron alor li Judiéu: — Regardas vèire coume l'amavo!

(1) Pèr un ate libre de sa voulounta. Avans de moustra lou poudé grandas de sa divinita, vòu faire vèire qu'es ome, valènt-à-dire sensible, pietadous: e fernis e se treboulo e plouro. (Vèire S. JAN BOUCO D'OR. *in Joan*)

37. Mai n'i'aguè quàuquis-un que faguèron: — Poudié pas, éu qu'a dubert lis uei de l'avugle de neissènço, empacha qu'aquest-d'eici mouriguèsse.
38. Adounc Jèsu, tourna-mai fernissènt dins soun dintre, venguè au toumbèu. Èro uno baumo, e i'avien bouta uno pèiro pèr davans.
39. Jèsu diguè: — Garas la pèiro. Marto, la sorre dóu mort, ié faguè: — Segnour, déjà sènt; a quatre jour dóumaci.
40. Ié venguè Jèsu: — T'ai pas di que, se creses, veiras la glòri de Diéu.
41. Garèron dounc la pèiro. E Jèsu, aussant amoundaut lis uei, diguè: — Paire, gràci te rènde, que m'as escouta.
42. Iéu, sabiéu proun que de-longo m'escoutes; mai es raport au pople qu'ai à moun entour que parle ansin, pèr que crèigon qu'es tu que m'as manda.
43. Dicho aquéli paraulo, éu d'uno voues forto cridè: — Lazàri, vène deforo.
44. A la segoundo sourtiguè lou mort, li pèd e li man estaca'mé de bendeletto, e la caro agouloupado d'un susàri. Jèsu diguè i gènt: — Destacas-lou, e leissas-lou s'enana.
45. Bèn de Judiéu adounc, qu'èron vengu vers Mario e Marto, e qu'avien vist ço qu'avié fa Jèsu, creiguèron en éu.
46. Mai n'i'aguè d'ùni qu'anèron trouva li Farisen, e ié countèron ço qu'avié fa Jèsu.
47. Li prince di prèire e li Farisen acampèron dounc lou counsèu; em' acò disien: — Dequé fasèn? aquel ome, es que, fai abord de miracle.
48. Se lou leissan faire ansin, tóuti creiran en éu e vendran li Rouman, e rouinaran nosto vilo emai la nacioun.
49. Mai l'un d'éli, nouma Caïfo, qu'èro lou grand-prèire d'aquel an, ié diguè: — Vautre, i'entendès rèn.
50. Vous fasès pas l'idèio qu'es voste interès de vautre qu'un soulet ome more pèr lou pople, e noun pas que touto la nacioun perigue.
51. Or, acò-d'aqui, noun lou diguè de soun sicap, mai en estènt grand-prèire aquel an, éu proufetisè que Jèsu devié mouri pèr la nacioun;
52. E noun soulamen pèr la nacioun, mai tambèn pèr aduna ensèmble lis enfant de Diéu qu'èron escampiha (1).
53. Adounc partènt d'aquéu jour, pensèron plus qu'à lou faire mouri.
54. Amor d'acò, Jèsu se fasié plus vèire en publi au mitan di Judiéu; mai se retirè dins uno countrado vesino dóu desert, en uno vilo que ié dison Efrèn; e demouravo aqui emé si disciple.

(1) Li Gentiéu, tóuti li pople de la terro.

55. Or, la Pasco di Judiéu èro procho, e forço gènt mountavon d'aquelo countrado à Jerusalèn avans la Pasco, pèr se purifica.

56. Adounc cercavon Jèsu, e se venien dis un is autre dins ton tèmples: — Que disès que fugue pas vengu à la fèsto? Mai li prince di prèire e li Farisen avien douna l'ordre que, se quaucun sabié ounte èro, lou venguèsse dire, pèr que l'agantèsson.

CHAPITRE DOUGEN

La soupado de Betanìo. — Mario perfumo li pèd dóu Sauvair. — Li Judiéu volon tua Lazàri. — Intrado trioumfalo de Jèsu à Jerusalèn. — Oumage di Gentiéu, mescrenço di Judiéu.

1. Sièis jour avans la Pasco, Jèsu venguè à Betanìo ounte èro mort Lazàri, aquéu qu'avié ressuscita.
2. Aqui ié serviguèron à soupa: — Marto servié, e Lazàri èro un d'aquéli que taulejavon em' éu.
3. Mario, elo, prenguè uno liéuro de parfum de nard (1), d'acò pur e requist; em' acò n'en vougneguè li pèd de Jèsu, lis eissuguè pièi emé sa cabeladuro; e l'oustau fuguè plen de l'oudour d'aquéu parfum.
4. Un de si disciple, Judas l'Escariot, aquéu que lou devié trahi, faguè coume acò:

(1) Véire S. MARC, XIV, 3, emé la noto.

5. Perqué, aquéu parfum d'aqui, l'an pas vendu tres cent denié (1) que se sarien douna pièi à la paouriho?
6. Disié'co, noun que s'inquietèsse di paure, mai pèr-ço-qu'èro un voulur, e qu'en aguènt la bourso, éu poutavo ço que ié metien dedins.
7. Jèsu diguè dounc: — Leissas-me garda'cò pèr lou jour de moun ensevelimen.
8. De paure, dóumaci, n'avès toujours emé vautre; mai iéu, pas toujours m'aurés (2).
9. Un mouloun de Judiéu aprenguèron qu'èro aqui, e venguèron, noun soulamen raport à Jèsu, mai tambèn pèr vèire Lazàri qu'èu avié ressuscita d'entre li mort.
10. Pamens, li Prince di prèire se boutèron en tèsto de faire mourir peréu Lazàri.
11. Es que, pèr l'encauso d'èu, forço Judiéu se retiravon d'em' éli e cresien en Jèsu.
12. L'endeman, tout un mouloun de pople qu'èron vengu à la fèsto, aguènt sachu que Jèsu venié à Jerusalèn,
13. Prenguèron de broundo de paumié, e i'anèron à l'endavans, que cridavon: Hosanna!

(1) Vèire S. MATIÉU, XVIII, 28, emé la noto.

(2) S. MATIÉU, XXVI, 6-13; S. MARC, XIV, 3-9.

Benesi lou rèi d'Israèl, que vèn au noum dóu Segnour!

14. Jèsu trouvè un saumin, e se i'assetè dessus, ansin qu'es escri (1);

15. Cregnes rèn, fiho de Sioun: ve-lou toun Rèi que vèn d'assetoun sus lou poulin d'uno saumo.

16. D'aquéli causo, li disciple se n'avisèron pas bèn d'en-proumié; mai, quouro Jèsu fuguè intra dins sa glòri, se remembrèron alor qu'èron estado escricho à prepaus d'eu, e que se i'èron facho aquéli causo (2).

17. Or, la troupo de mounde que se trovavo em' eu, quand avié souna Lazàri dóu toumbèu e l'avié ressuscita d'emé li mort, n'en fasié la fe.

18. Es amor d'acò peréu que venguèron en foulo à soun rescontre, en aguènt ausi dire qu'avié fa'quéu miracle.

19. Adounc li Farisen se diguèron entre éli: — Vesès qu'avançan rèn; vaqui que tout lou mounde ié cour après.

(1) ZACARÏO, IX, 6.

(2) Vèire S. MATIÉU, XXI, 1-10; S. MARC, XXI, 1-11; S. LU, XIX, 29-41.

20. L'avié'qui, vous trouvarés quàuqui Gentiéu, d'aquéli qu'èron mounta pèr adoura lou jour de la fèsto.

21. Aquèsti s'avancèron de Felip, qu'èro de Beisaïdo en Galilèio (1), e lou pregavon, disènt: — Segne, voulèn vèire Jèsu.

22. Venguè Felip, e lou diguè à-n-Andriéu; pièi Andriéu e Felip lou diguèron à Jèsu.

23. Jèsu ié respoundeguè, disènt: — Es vengudo l'ouro que dèu, lou Fiéu de l'Ome, èstre glourifica.

(1) Bourgado bastido sus la ribo pounenteso de la mar de Galilèio.

24. Veramen, veramen vous lou dise, se lou gran de blad que toumbo en terro noun vèn à mouri, rèsto soulet; mai se mor, cargo abord de fru.

25. Quau amo sa vido, la perdra, e quau ahis sa vido en aquest mounde, la counservo pèr la vido eternalo.

26. Se quaucun me sièr, que me seguigue; e monte siéu iéu, aqui tambèn sara moun serviciau. Se quaucun me sièr, moun Paire l'ounourara.

27. Aro moun amo es trevirado. E que dirai? Paire, deliéuro-me d'aquelo ouro?
Mai es pèr aquelo ouro d'aqui que siéu vengu.
28. Paire, glourifico toun noum. Alor venguè dóu cèu uno voues: — L'ai glourifica
e lou glourificarai encaro.
29. La foulo qu'èro aqui, e qu'avié'entendu, disié qu'èro uno trounado. D'autre
disien: — Un ange i'a parla.
30. Jèsu respoundeguè, e diguè: — Noun es pèr iéu qu'aquelo voues es vengudo,
mai pèr vautre.
31. Es aro lou jujamen dóu mounde; es aro que lou prince d'aquest mounde (1) vai
èstre bouta deforo.
32. E iéu, se'n-cop sarai esta enaussa d'en terro, atirarai tout vers iéu.
33. Disié'cò, pèr marca de quinto mort devié mouri (2).

(1) Qu'acò 's Satan.

(2) De la mort de la crous.

34. La foulo ié respoundeguè: — Nautre, avèn après pèr la lèi que lou Crist demoro
eternamen. Perqué dounc disès: — Fau que lou Fiéu de l'Ome siegue enaussa?
Quau es aquéu Fiéu de l'Ome?
35. Jèsu ié diguè: — La lumiero es encaro un pau au mitan de vautre. Caminas dóu
tèms qu'avès la lumiero, cregnènço que la sournuro vèngue vous aganta. Aquéu que
camino dins la sournuro saup rèn ounte vai.
36. Dóu tèms qu'avès la lumiero, agués fe à la lumiero, pèr que fugués d'enfant de
lumiero. Ansin parlè Jèsu; s'enanè pièi, e s'escoundeguè d'éli.
37. Mai, emé tant de miracle qu'avié fa davanséli, cresien pas en éu;
38. Pèr que se coumpliguèsse la paraulo dóu proufèto Isaïo qu'a di: — Segnour,
quau a creigu ço qu'a ausi de nautre (1)? e lou bras dóu Segnour, en quau es esta
revela (2)?
39. Es pèr acò que poudien pas crèire, car Isaïo a di encaro:
40. I'a avugla lis uei, e i'a'ndursi lou cor, cregnènço que vegon de sis uei, que
coumpregon de soun cor, em' acò se counvertigon, e iéu li garigue (3).
41. Aquéli causo Isaïo lis a dicho, quouro a vist sa glòri, e qu'a parla d'éu.

(1) Valènt-à-dire nòsti predicanço.

(2) Chap. LIII, 1.

(3) Chap. VI, 9-10.

42. Pamens, n'i'aguè forço, meme di majourau, que creiguèron en éu; mai, raport i Farisen, lou disien pas davans lou mounde, pèr pòu d'èstre embandi de la sinagogo.
43. Amèron, dóumaci, la glòri dis ome, mai que la glòri de Diéu.
44. Or, Jèsu aussè la voues, e diguè: — Qu crei en iéu, noun crèi en iéu, mai en Aquéu que m'a manda.
45. E qu me vèi iéu, vèi Aquéu que m'a manda.
46. Iéu, la Lumiero, siéu vengu dins lou mounde pèr que tout ome que crèi en iéu noun iste dins la sournuro.
47. E se quaucun entènd mi paraulo e lis óusservo pas, es pas iéu que lou juge; noun siéu vengu, dóumaci, pèr juja lou mounde, mai pèr sauva lou mounde.
48. Aquéu que me mespreso, e que noun reçaup mi paraulo, a soun juge, éu: la paraulo memo qu'ai anounciado lou jujara au darrié jour.
49. Car noun ai parla d'esperiéu; mai Aquéu que m'a manda, lou Paire, m'a regla éu-meme ço que dève dire, e coume dève parla.
50. E sabe que soun coumandamen es la vido eternalo. Adounc, li causo que iéu dise, li dise coume lou Paire me lis a dicho.

CHAPITRE TREGEN

La darriero Ceno. — Jèsu lavo li pèd de si disciple. — Éu predis la trahisoun de judas. — Lou coumandamen nouvèu.

1. Avans la fèsto de Pasco, Jèsu sachènt qu'èro vengudo soun ouro de passa d'aquest mounde vers soun Paire, estènt qu'avié ama li siéu qu'èron dins lou mounde, lis amè jusqu'à la fin.
2. E, la soupado finido (lou diable aguènt deja mes au cor de Judas l'Escariot, fiéu de Simoun, la pensado de lou trahi),
3. Jèsu sachènt que lou Paire i'avié remés touto causo entre si man, e qu'èro sourti de Diéu, e que vers Diéu s'entournavo,
4. S'aubourè de taulo, quitè si vièsti; e aguènt pres un linge, se lou boutè autour.
5. Pièi vujè d'aigo dins un grasau, e se boutè à lava li pèd de si disciple, e peréu à lis eissuga'mé lou linge qu'avié à la centuro.
6. Venguè dounc vers Simoun-Pèire. E ié diguè Pèire: — Segnour, vous, me lavas li pèd?
7. Jèsu ié respoundeguè: — Ço que iéu fau, tu n'en sabes rèn aro; mai lou saubras plus tard.
8. Pèire ié venguè: — Me li lavarés pas li pèd, jamai de la vido. Jèsu ié

respoundeguè: — Se noun te lave, auras ges de part emé iéu.

9. Alor diguè Simoun-Pèire: — Segnour, noun soulamen mi pèd, mai encaro li man e la tèsto.

10. Jèsu de ié dire: — Aquéu qu'a pres un ban, n'a plus besoun que de se lava li pèd, e se trovo pur en plen. E vautre, sias pur, mai pas tóuti.

11. Car sabié quau èro aquéu que lou trahirié; es amor d'acò que diguè: — Sias pas tóuti pur.

12. Après i'avé lava li pèd e représ si vièsti, éu s'estènt tourna-mai entaula, ié diguè: — Sabès ço que vène de vous faire?

13. Vautre, m'apelas Mèstre e Segnour; e disès bèn, car lou siéu.

14. Adounc se iéu vous ai lava li pèd, estènt lou Segnour e lou Mèstre, vàutri peréu devès vous lava li pèd dis un is autre.

15. Vous ai dóumaci douna l'eisèmples, pèr que, coume iéu vous ai fa, ansin peréu vautre fagués.

16. Veramen, veramen vous lou dise, lou varlet n'es pas mai grand que soun mèstre: ni l'apoustòli mai grand qu'aquéu que l'a manda.

17. Se sabès aquéli causo, sarès urous, mai que li pratiqués.

18. Es pas de tóuti vautre que dise acò. Iéu sabe aquéli qu'ai chausi; mai fau que l'Escripturo sa coumpligue: — Aquéu que manjo de pan emé iéu levava contro iéu soun taloun (1).

19. Aro-aro vous lou dise, de davans que la causo arribe, pèr que, se'n-cop sara arribado, creigués à ço que siéu.

20. Veramen, veramen vous lou dise, qu reçaup aquéu qu'aurai manda, me reçaup iéu; e qu me reçaup iéu, reçaup Aquéu que m'a manda.

21. Aguènt di aquéli causo, Jèsu fuguè treboula dins soun esperit; escudelè touto sa pensado, e diguè: — Veramen, veramen vous lou dise, l'un de vautre me trahira.

22. Em' acò s'espinchavon dis un is autre, li disciple, en pas sachènt de quau parlavo.

23. Mai l'un d'éli se devinavo coucha sus lou sen de Jèsu, aquéu qu'amavo Jèsu.

(1) SAUME XL, 10.

24. Simoun-Pèire ié faguè signe, e ié diguè: — De quau es que parlo?

25. Aquéu disciple, s'estènt alor clina sus lou sen de Jèsu, ié venguè: — Segnour, quau es?

26. Jèsu respoundeguè: — Es aquéu en quau pourgirai iéu de pan saussa. E, aguènt saussa de pan, lou baiè à Judas l'Escariot, fiéu de Simoun.

27. E tant-lèu presso aquelo boucado, Satan intrè dins éu. E ié diguè Jèsu: — Ço que fas, fai-lou vitamen.

28. Mai pas-un di counvivo sachè perqué i'avié di'cò.
29. Quàquis-un se pensavon que, coume Judas tenié la bourso, Jèsu avié vougu dire: — Croumpo ço que nous fau pèr la fèsto; o que ié coumandavo de douna quaucarèn i paure.
30. Judas, aguènt dounc pres sa boucado, sourtiguè tout-d'un-tèms. E fasié niue.
31. Quand fuguè sourti, Jèsu diguè: — Aro es englouria lou Fiéu de l'ome, e Diéu es englouria dins éu.
32. Se Diéu es englouria dins éu, Diéu l'englouriara tambèn en éu-meme; e lèu-lèu l'englouriara.
33. Mi pichounet, pèr plus gaire de tèms siéé emé vautre. Me cercarès, e ço qu'i Judiéu ai di: — Ounte iéu vau, noun poudès veni, tambèn à vautre lou dise vuei.
34. Vous doune un coumandamen nouvèu: — Es que vous amés lis un lis autre; o, que vous amés lis un lis autre coume vous ai ama.
35. Es à-n-acò d'aquí que tóuti couneiran que sias mi disciple, s'avès d'afecioun lis un pèr lis autre.
36. Simoun-Pèire ié diguè: — Segnour, ounte anas? Ié respoundeguè Jèsu: — Ounte iéu vau, aro noun pos me segui; mai me seguiras après.
37. Pèire ié venguè: — Perqué noun pode vous suivi aro? Dounarai ma vido pèr vous.
38. Jèsu ié repliquè: — Ta vido, la dounaras pèr iéu? Veramen, veramen te lou dise, cantara pas lou gau que noun m'agues renega tres cop.

CHAPITRE QUATOURGEN

Eici coumenço lou sermoun après la Ceno. — Jèsu vai alesti la plaço pèr si disciple. — Es la Draio, la Verita, la Vido. — Qu lou vèi éu, vèi lou Paire. — Tout demanda en soun noum. — Caratère de l'amour. — Proumesso de l'Esperit counsouladou. — Ousservacioun di coumandamen. — Lou Sant-Esperit ensinara touto causo. — Jèsu douno sa pas.

1. Que noun se treboule voste cor. Vautre, cresès en Diéu, agués fe tambèn en iéu.
2. Dins l'oustau de moun Paire i'a mai que d'uno estànci. S'èro pa'nsin, vous l'auriéu di; car vau vous alesti uno plaço.
3. E quouro me sarai enana, e vous aurai alesti uno plaço, retournerai, e vous prendrai emé iéu, pèr qu'aquí ounte iéu siéu, tambèn vautre fugués.
4. Or, ounte iéu vau, lou sabès, e sabès la draio.
5. Toumas ié diguè: — Segnour, sabèn pas ounte anas; e coume pourrian counèisse

la draio?

6. Ié diguè Jèsu: — Iéu siéu la Draio, la Verita e la Vido; degun vèn vers lou Paire, senoun pèr iéu.

7. Se rn'avias couneigu iéu, tambèn moun Paire, boutas, l'aurias couneigu; e bèn lèu lou couneirés, e l'avès déjà vist.

8. Ié venguè Felip: — Segnour, fasès-nous vèire lou Paire, e nous sufis.

9. Ié respoundeguè Jèsu: — I'a tant de tèms que siéu emé vautre, e me couneissès pas? Felip, qu me vèi iéu, vèi tambèn lou Paire. Coume vai que disès: — Fasès-nous vèire lou Paire?

10. Cresès pas que iéu siéu dins lou Paire, e que lou Paire es en iéu? Li paraulo que iéu vous dise, noun es de moun sicap que li dise; mai lou Paire, qu'en iéu demoro, fai éu-meme lis obro que fau.

11. Cresès pas que iéu siéu dins lou Paire, e que lou Paire es en iéu?

12. Au-mens cresès-lou raport à mis obro. Veramen, veramen vous lou dise, qu crèi en iéu fara éu-meme lis obro que iéu fau, e de mai grando encaro n'en fara (1), pèr-ço-que m'envau vers lou Paire.

13. E tout ço que demandarés au Paire en moun noum, lou farai, pèr que siegue, lou Paire, glourifica dins lou Fiéu.

14. Se me demandas quaucarèn en moun noum, lou farai.

15. Se m'amas, gardas mi coumandamen.

16. E iéu pregarai lou Paire, e vous dounara un autre Cousouladou, pèr qu'èu demore emé vautre eternamen:

17. L'Esperit de verita que lou mounde noun pòu recebre, estènt que lou vèi pas, e que lou counèis pas. Mai vautre, lou couneirés, pèr-ço-que restara'mé vautre, e dins vautre éu Sara.

18. Noun vous leissarai ourfelin; vendrai vers vautre.

19. Encaro un pau, e lou mounde me veira plus. Mai vautre, me veirés, pèr-ço-que iéu vive, e que vautre viéurés.

(1) L'establiment e la perpetuita de la Glèiso, li miracle dis apoustòli e lis obro meravihouso de la moulounado de Sant qu'an si noum au martirouloge soun la realisacioun d'aquelo proumessio.

20. En aquéu jour d'aquí, vautre couneirés que iéu siéu dins moun Paire, e vautre en iéu, e iéu en vautre.

21. Quau a mi coumandamen e li gardo, aquéu-d'aquí m'amo. Or, quau m'amo sara ama de moun Paire; tambèn iéu l'amarai, e me manifesterai à-n-éu.

22. Judas (1), noun pas l'Escariot: — Segnour, dis, coume se rescontro que vous manifesterés à nautre, e noun au mounde.

23. Respoundeguè Jèsu, e ié diguè: — Se quaucun m'amo, gardara ma paraulo, e moun Paire l'amara, e vers éu vendren, e faren dins éu nosto demouranço.
24. Quau m'amo pas, gardara pas mi paraulo. E la paraulo qu'avès ausido noun es de iéu, mai d'Aquéu que m'a manda, dóu Paire.
25. Vous ai di aquéli causo, dóu tèms qu'ère emé vautre.
26. Mai lou Counsouladou, lou Sant-Esperit, que lou Paire mandara en moun noum, vous ensignara touto causo, e vous remembrara tout ço que vous ai di.

(1) Autramen di Judo. (Vèire S. LU, VI. 16.)

27. Vous laissez la pas, vous doune ma pas; noun es coume la douno lou mounde que iéu vous la doune. Que noun se treboule voste cor, e que prengne pas pòu.
28. Avès entendu que vous ai di: — M'envau, e tourne vers vautre. Se m'amavias, sarias dins lou countentamen de ço que m'envau vers lou Paire, pèr-ço-que lou Paire es mai grand que iéu (1).
29. E aro vous l'ai di, de davans que la causo arribe: ansin, se'n-cop sara arribado, lou creirès.
30. Vous parlerai plus gaire; car vai veni lou prince d'aquest monnde, e sus iéu pamens n'a ges de dre;
31. Mai vèn pèr que sache lou mounde qu'ame lou Paire, e que, coume m'a ourdouna lou Paire, ansin fau... Aubouras-vous, sourten d'eici.

(1) Es coume ome que vai vers lou Paire e coume ome que i'es inferiour.

CHAPITRE QUINGEN

Se countùnio, sus lou camin de Getsemani, lou sermoun après la Ceno. — Parabolo de la vigno: Jèsu es la souco, li disciple soun li vise. — Vido de joio e d'amour en Jèsu. — Lou mounde n'en vòu pas d'aquelo vido e la persecuto. — Testimòni de l'Esperit de verita.

1. Iéu siéu la vigno veritablo, e moun Paire es lou vigneiroun.
2. Tout vise qu'en iéu noun porto fru, éu lou levara; e tout vise que porto fru, éu lou poudara, pèr que doune de fru encaro mai.
3. Deja vautre sias pur, amor de la paraulo que vous ai anounciado.
4. Demouras en iéu, e iéu demourarai en vautre. Coume lou vise noun pòu pourta

fru d'esperéu, se noun isto uni à la souco, ansin vautre nimai, se noun demouras en iéu.

5. Iéu siéu la souco; vautre, li vise. Aquéu que demoro en iéu, e iéu en éu, cargo que-noun-sai de frucho; car sènso iéu poudès rèn faire.

6. Se quaucun noun demoro en iéu, lou boutaran deforo coume lou gavèu, e se secara; pièi lou rabaïaran, au fiò lou jitaran, e brulara.

7. Se demouras en iéu, e qu'en vautre mi paraulo rèston, demandarés tout ço que voudrés, e vous arribara.

8. Acò 's la glòri de moun Paire que poutés abord de fru, e que devengués mi disciple.

9. Coume moun Paire m'a ama, tambèn iéu vous ai ama. Demouras dins moun amour.

10. Se gardas mi coumandamen, demourarés dins moun amour, coume iéu-meme ai garda li coumandamen de moun Paire, e demore dins soun amour.

11. Vous ai di aquéli causo, pèr que ma joïo siegue en vautre, e que vosto joïo se devine coumplèto.

12. Eiçò's moun coumandamen: que vous amés lis un lis autre, coume vous ai ama.

13. Res pòu avé un amour mai grand que de douna sa vido pèr sis ami.

14. Vautre, sias mis ami, se fasès ço que iéu vous coumande.

15. Vous dirai plus servitour, pèr-ço que lou servitour saup pas ço que fai soun mèstre. Mai vous ai douna lou noum d'ami, dóumaci tout ço qu'ai après de moun Paire vous l'ai fa counèisse.

16. Noun es vautre que m'avès chausi, mai iéu vous ai chausi vautre, e vous ai establi pèr que vous avancés e qu'adugués de fru, e que voste fru rèste; pèr que, tout ço que demandarés au Paire, éu vous lou baie.

17. Ço que vous coumande, es que lis un lis autre vous amés.

18. Se lou mounde vous a en òdi, sachés que m'a'gu en òdi iéu avans vautre.

19. S'erias dóu mounde, lou mounde amarié ço que sarié siéu; mai sufis que sias pas dóu mounde, e que vous ai chausi dóu mitan dóu mounde, pèr acò lou mounde vous a en òdi.

20. Agués souvenir de la paraulo que vous ai dicho: — Lou varlet es pas mai grand que soun mèstre. Se m'an persecuta iéu, tambèn vautre vous persecutaran; s'an garda ma paraulo, gardaran la vostro tambèn.

21. Mai tout acò-d'aquí, vous lou faran pèr l'encauso de moun noum, dóumaci counèisson rèn Aquéu que m'a manda.

22. S'ère pas vengu e que i'aguèsse pas parla, de pecat sarien sènso; mai aro n'an ges d'escuso pèr soun pecat.

23. Aquéu que m'ahis, ahis tambèn moun Paire.

24. S'aviéu pas fa d'obro au mitan d'éli, que res autre lis a facho, de pecat sarien sènso; mai aro lis an visto, e m'an en òdi iéu, emai moun Paire.

25. Acò-d'aqui pèr que se coumpligue la paraulo qu'es escricho dins sa lèi d'éli: — M'an ahi sènso resoun (1).

26. Mai se'n-cop sara vengu lou Counsouladou, que iéu vous mandarai dóu Paire (2) aquel Esperit de verita que dóu Paire proucedis, éu rendra temouniage de iéu.

27. Emai vautre, rendrés temouniage, estènt qu'emé iéu sias despièi la coumençanço.

(1) SAUME XXIV, 19; XXXIV, 19; XXXIX, 9; LXVIII, 5.

(2) Se Jèsu, Fiéu de Diéu, mando lou Sant-Esperit, lou Sant-Esperit adounc proucedis dóu Fiéu autant bèn que dóu Paire. Lou chismo di Grè en 1054 venguè de soun refus de crèire que lou Sant-Esperit proucedis tambèn dóu Fiéu.

CHAPITRE SEGEN

Se countùnio lou Sermoun après la Ceno. — Noste Segne anóuncio de persecucioun. — L'Esperit counsouladou. — Esvalido la tristesso, vèn la joio. — Vertu de la preguiero.

1. Vous ai di aquéli causo, pèr que noun vous escandalisés.

2. Vous metran à la porto di sinagogo, e vai veni l'ouro qu'aquéu que vous tuara, creira rèndre glòri à Diéu.

3. E ansin vous faran, pèr-ço-que noun counèisson ni lou Paire ni iéu.

4. Mai acò, vous l'ai di pèr que, se'n-cop l'ouro sara vengudo, vous souvengués que vous l'ai di.

5. Acò, vous l'ai pas di d'en-proumié, dóumaci ère emé vautre. Mai aro m'envau vers Aquéu que m'a manda, e res de vautre me demandò: — Ounte anas?

6. Mai sufis que vous ai ansin parla, de la tristesso es gounfle voste cor.

7. Pamens, iéu vous dise la verita: vous es en-de-bon que m'envague; car, se noun m'envau, lou Counsouladou vendra pas vers vautre.

8. Em' acò, quouro sara vengu, éu fara la provo au mounde sus lou pecat, sus la justico e sus lou jujamen (1).

9. Sus lou pecat, dóumaci an pas creigu en iéu;

10. Sus la justico, dóumaci m'envau vers lou Paire, e me veirés plus (2);

(1) D'aquéli tres causo, la proumièro se raporto is ome, la segoundo au Crist, la tresenco au diable. Lou Sant-Esperit, pèr la predicacioun dis apoustòli, fara veïre clar i Judiéu em' i Gentiéu que soun inexcusable de pas crèire; ansin ié durbira lis

uei sus lou pecat, coume es di au verset venènt, sus lou pecat d'ignourènci voulountàri e d'infidelita. Vèire tout ço que l'Apoustòli dis à-n-aquéu prepaus: ATE DIS AP. III, 14; IV, 10; XVII, 29; 1ro DI COURINTIAN, XIV, 24; 2° DE TIM. III, 2; TIT. 1, 20; 3° DE S. PÈIRE, II, 10, etc.

(2) La provo de la justico o santeta dóu Crist es precisamen dins eiçò, dis S. Jan Bouco d'Or, que s'entourno vers soun Paire e que, pèr soun ascensioun, s'emparadiso dins la glòri dóu Paire. Lou Sant-Esperit publicara la santeta dóu Crist pèr li miracle coumpli en soun noum, pèr la proupagacioun de soun Evangèli, pèr la vitalita de sa Glèiso en mau-despié de tóuti li persecucioun. Tout acò moustrara clar qu'es verai tout ço qu'a di lou Crist, e que fau crèire en éu. (KNABENBAUER, *Op. cit.*)

11. Sus lou jujamen, dóumaci lou prince d'aquest mounde deja es juja (1).

12. Ai encaro forço causo à vous dire, mai noun poudès li pourta pèr aro.

13. Se'n-cop, pamens, l'Esperit de verita sara vengu, vous ensignara touto verita. Noun parlara de soun sicap; mai, tout ço qu'aura ausi, lou dira, e vous anounciara li causo avenidouiro.

14. Éu m'englouriara, pèr-ço-que prendra dóu miéu, e vous lou fara saupre.

15. Tout ço qu'a lou Paire es miéu; es pèr acò, qu'ai di: — Prendra dóu miéu, e vous lou fara saupre.

16. Encaro un pau, e me veirés plus; e tourna-mai encaro un pau, e me veirés, pèr-ço-que m'envau vers moun Paire.

(1) Es juja, e tóuti si coumpan coume éu, pèr la desfacho e pèr la mort. Lou Crist l'a vincu e talamen despoutenta que soun bèn van tóuti sis esperfors contro Diéu e contro la Glèiso. Es juja e coundana. (Vèire COL. II, 14, 15; HEBR. II, 14.)

17. Alor quàuquis-un de si disciple se diguèron dis un is autre: — Qu'es acò que nous dis: — Encaro un pau, e me veirés plus; e tourna-mai encaro un pau, e me veirés, pèr-ço-que vau vers moun Paire?

18. Disien dounc: — Que vòu dire acò: — Encaro un pau? Sabèn pas de que nous parlo.

19. Coumprenguè Jèsu que voulien lou questiouna, e ié venguè: — Vous demandas entre vautre dequ'ai vougu dire pèr eiçò: — Encaro un pau, e me veirés plus; e tourna-mai encaro un pau, e me veirés.

20. Veramen, veramen vous lou dise, plourarés e vous doulentarés, vous-autre; e lou mounde menara rejouïssènço. Sarés dins la lagno, mai vosto lagno en gau se chanjara.

21. La femo, quouro s'acoucho, tiro peno, dóumaci es vengu soun moumen; mai, quouro a fa un enfant, s'ensouvèn plus de soun mau, tant es countènto d'avé mes un ome au mounde.
22. Ansin vautre, aro, tiras peno; mai tournerai vous vèire e se rejouïra voste cor, e vosto countentesso, degun vous la levarà.
23. En aquéu jour, me questiounarés plus sus rèn. Veramen, veramen vous lou dise, se demandas quaucarèn au Paire en moun noum, éu vous lou dounara.
24. Enjusqu'aro avès rèn demanda en moun noum. Demandas e reçauprés, pèr que vosto joïo siegue en soun plen.
25. Aquéli causo, vous lis ai dicho en parabolo. L'ouro vèn qu'en parabolo noun vous parlarai plus; mai claramen vous endóutrinari sus lou Paire.
26. En aquéu jour, demandarés en moun noum, e vous dise pas que iéu pregarai lou Paire pèr vautre.
27. Es que, lou Paire vous amo, dóumaci vautre m'avès ama, e avès creïgu que iéu siéu sourti de Diéu.
28. Siéu sourti dóu Paire, e siéu vengu dins lou mounde; aro quite lou mounde, e tourne vers lou Paire.
29. Si disciple ié diguèron: — Vaqui que nous parlas aro claramen, e sènso parabolo.
30. Aro vesèn que sabès tout, e noun es necite que plus res vous questioune: amor d'acò cresèn que sias sourti de Diéu.
31. Jèsu ié repoundeguè: — Aro cresès?
32. Veici veni l'ouro, e's deja vengudo, ounte vous escampiharés cadun de voste caire, e soulet me leissarés. Mai siéu pas soulet, car lou Paire es emé iéu.
33. Vous ai di aquéli causo, pèr qu'en iéu agués la pas. Dins lou mounde, n'aurés de lagno; mai agués fisanço: iéu ai vincu lou mounde.

CHAPITRE DÈS-E-SETEN

L'ouresoun sacerdoutalo de Noste-Segne Jèsu-Crist. — Éu prègo pèr sa glourificacioun coume Sauvaire. — Prègo pèr si disciple e tóuti si cresènt. — Sa desiranço ardènto: que li siéu siegon plus qu'un coume éu es un emé soun Paire.

1. Ansin parlè Jèsu. Aussant pièi lis uei de-vers lou cèu, diguè: — Paire, es vengudo l'ouro; glourifico toun Fiéu, pèr que toun Fiéu te glourifique,
2. E — coume i'as remés lou poudé sus touto car — pèr que coumunique, à tóuti aquéli que i'as douna, la vido eternalo.

3. Or, la vido eternalo es que te counèigon, tu lou soulet Diéu vrai, emai aquéu qu'as manda, Jèsu-Crist (1).

(1) La qualita de *Diéu vrai* toumbo pas solumen sus lou Paire, coume lou voulien lis Arian, mai tambèn sus lou Fiéu, coume lou provon S. Alàri, *De Trinit, lib. IX*, e S. Ambròsi, *Da fide. lib. V*.

4. Iéu t'ai englouria sus la terro; ai acaba l'obro que m'as dounado à faire.

5. E aro, tu, enluisse-me, Paire, en tu-meme, d'aquelo glòri qu'ai agudo en tu, de davans que lou mounde fuguèsse.

6. Ai fai counèisse toun noum is ome que m'as douna dóu mitan dóu mounde. Èron tiéu, e me lis as douna; e ta paraulo, l'an gardado.

7. Aro sabon que tout ço que m'as douna vèn de tu;

8. Car li paraulo que m'as dounado à iéu, lis ai dounado à-n-6éli, e lis an reçaupudo; e an couneigu dóu bon que siéu sourti de tu, e an creigu qu'es tu que m'as manda.

9. Iéu prègue pèr éli; noun es pèr lou mounde que prègue, mai pèr aquéli que m'as douna, dóumaci soun tiéu.

10. Tout ço qu'es miéu es tiéu, e ço qu'es tiéu es miéu. E siéu glourifica dins éli.

11. Deja siéu plus dins lou mounde; mai éli dins lou mounde soun, e iéu vers tu m'entourne. Paire sant, gardo-lèi en toun noum aquéli que m'as douna, pèr que siegon un coume nautre.

12. Quand ère em' éli, iéu li gardave en toun noum. Aquéli que m'as douna, lis ai garda, e se n'es ges perdu, aleva lou fiéu de perdicioun (1), pèr que l'Escrituro siegue acoumplido (2).

13. Mai aro vène vers tu, e dise aquéli causo, estènt encaro dins lou mounde, pèr que ma joio, l'agon dins éli en sa plenour.

14. Iéu i'ai douna ta paraulo, e lou mounde lis a abourri, en estènt que soun pas dóu mounde, coume iéu nimai siéu pas dóu mounde.

15. Te prègue pas de li leva dóu mounde, mai de li garda dóu mau.

16. Dóu mounde noun soun, coume iéu tambèn noun siéu dóu mounde.

17. Santifico-lèi dins la verita. Ta paraulo es la verita memo.

18. Coume tu m'as manda dins lou mounde, emai iéu lis ai manda dins lou mounde.

19. E pèr éli iéu me santifique (3), pèr que siegon, éli peréu, santifica dins la verita.

20. Noun es pèr éli solumen que prègue, mai tambèn pèr aquéli que creiran en iéu, sus sa paraulo,

(1) judas l'Escariot, que s'es perdu pèr-ço-qu'a pas vougu se sauva. (S. AGUSTIN, *Serm. CXXV*, 5.)

(2) SAUME CVIII, 8.

(3) Jèsu s'es santifica, valènt-à-dire a fa d'ate de santeta en visto de la santificacioun dis ome.

21. Dins l'estiganço que tóuti siegon un, coume tu, Paire, siés en iéu, e iéu en tu; que siegon tambèn un en nautre, pèr que lou mounde crèigue que tu m'as manda.

22. La glòri que m'as dounado, iéu l'ai dounado à-n-éli; pèr que siegon un, coume nàutri peréu sian un.

23. Iéu en éli, e tu en iéu, pèr que siegon foundu en plen dins l'unita, e que lou mounde counèigue que tu m'as manda, e que lis as ama éli coume m'as ama iéu.

24. Paire, aquéli que m'as douna, vole qu'ounte siéu, éli tambèn ié siegon emé iéu, pèr que vegon ma glòri, aquelo que m'as dounado, raport que m'as ama avans la creacioun dóu mounde.

25. Paire juste, lou mounde t'a pas couneigu. Mai iéu t'ai couneigu, e aquésti an couneigu que tu m'as manda.

26. I'ai fa counèisse toun noum e ié farai counèisse encaro, pèr que l'amour emé quau m'as ama iste en éli, emai iéu en éli.

CHAPITRE DÈS-E-VUECHEN

Arrestacioun de Jèsu dins lou jardin. — Pèire e Màrcus. — Menon Noste-Segne vers Ano e vers Caïfo. — Renegamen de Pèire. — Jèsu au tribunau de Pilato. — Barrabas lou sacamand.

1. Aguènt parla'nsin, Jèsu s'enanè'mé si disciple de dela lou gaudre dóu Cedroun (1). Eila, i'avié un jardin; em' acò i'intrè, éu e si disciple.

2. Or, Judas, que lou trahissié, couneissié lou rode, car souvènti-fes Jèsu se i'èro rendu en coumpagno de si disciple.

3. Judas, adounc, aguènt pres la couorto (2) e lis agènt fourni pèr li Prince di prèire e li Farisen, ié venguè'mé de lanterno, de pegoun e d'armo.

(1) Es au pèd de la mountagno dis Oulivo, au levant de Jerusalèn.

(2) Uno couorto, quand èro coumpleto, se coumpausavo de sièis-cènts ome.

4. Jèsu, pamens, sachènt tout ço que i'anavo arriba, s'avancè vers éli e ié diguè: — Qu cercas?
5. Ié respoundeguèron: — Jèsu de Nazarèt. Jèsu ié faguè: — Es iéu. Or, Judas, que lou trahissié, i'èro peréu em' aquéli gènt.
6. Adounc, tre que Jèsu aguè di: — Es iéu! reculèron e toumbèron au sòu.
7. Un segound cop ié demandè: — Qu carcas? Éli diguèron: — Jèsu de Nazarèt.
8. Jèsu respoundeguè: — Vous ai di qu'es iéu; adounc, s'es iéu que cercas, leissas aquèsti s'enana.
9. Èro pèr que fuguèsse coumplido la paraulo qu'avié dicho (1): — D'aquéli que m'as douna, n'en ai perdu degun.
10. Alor Simoun-Pèire, qu'avié uno espaso, la tirè, n'en mandè un cop sus lou varlet dóu grand-prèire e ié coupè l'auriho drecho. A-n-aquéu varlet ié disien Màrcus.
11. Mai Jèsu diguè à Pèire: — Tournò toun espaso au fourrèu. Lou calice que m'a douna moun Paire, es que lou béurai pas?
12. La couorto, adounc, e lou tribun (2), emai lis agènt di Judiéu agantèron Jèsu e l'estaquèron.

(1) CHAP. XVII, 12.

(2) Lou coumandant de la couorto.

13. E l'aduguèron proumié vers Ano: èro, aquest, lou sogre de Caïfo, grand-prèire d'aquelo annado.
14. Es Caïfo qu'avié douna'quest counsèu i Judiéu: — Vau mai qu'un soulet ome more pèr lou pople (1).
15. Pamens, Simoun-Pèire seguissié Jèsu, em' un autre disciple. Aquest disciple èro couneigu dóu grand-prèire, em' acò intrè'mé Jèsu dins l'escour dóu grand-prèire.
16. Mai Pèire se tenié contro la porto, pèr deforo. Alor sourtiguè l'autre disciple, aquéu qu'èro couneigu dóu grand-prèire, parlè à la poutiero e faguè intra Pèiro dedins.
17. Em' acò diguè à Pèire, la servicialo que fasié la poutiero: — E tu, n'en siés pas, di disciple d'aquel ome d'aquí? Éu respoundeguè: — N'en siéu pas.
18. Li varlet e lis agènt se tenien contro un fiò de carboun, dóumaci fasié fre, e se caufavon. Pèire tambèn se trovavo em' éli, en trin de se caufa.
19. Pamens, lou grand-prèire questionè Jèsu sus si disciple e sus sa dóutrino.

(1) Vèire XI, 49-51.

20. Ié respoundeguè Jèsu: — Iéu ai parla publicamen au mounde; iéu de-countùni ai ensigna dins la sinagogo e dins lou tèmple, ounte tóuti li Judiéu s'acampon, e n'ai rên di d'escoundoun.

21. Perqué me questiounas? Demandas i gènt que m'an entendu, ço que i'ai di à-n-éli; aquéli sabon ço que iéu ai di.

22. Coume aguè parla, un di gàrdi, qu'èro aqui, mandè un gautas à Jèsu, en disènt: — Es ansin que respondes au grand-prèire?

23. Jèsu ié venguè: — S'ai mau parla, fai vèire ço qu'ai di de mau; mai, s'ai bèn parla, coume vai que me piques?

24. Em' acò lou mandè encadena vers Caïfo, lou grand-prèire.

25. Or, Simoun-Pèire èro aqui en trin de se caufa. D'ùni ié venguèron dounc: — N'en siés pas, tu peréu, de si disciple? Diguè de noun, éu, e faguè: — N'en siéu pas.

26. Alor un di serviciau dóu grand-prèire, parènt d'aquéu que Pèire i'avié coupa l'auriho, ié diguè: — Es que iéu t'ai pas vist dins lou jardin em' aquel ome?

27. Tourna-mai Pèire diguè de noun; e subran lou gau cantè.

28. Adounc menèron Jèsu de vers Caïfo au pretòri. Èro lou matin, e noun intrèron éli dins lou pretòri, cregnèncò d'èstre impur (1) e de pas pousqué manja la Pasco.

29. Pilato venguè dounc vers éli deforo, e diguè: — Quinto acusacioun pourtas contro aquel ome?

30. Ié respoundeguèron: — Se n'èro pas un maufatour, l'aurian pas remés entre vòsti man.

31. Pilato ié diguè: — Prenès-lou, vautre, e d'après vosto lèi jujas-lou. Mai ié diguèron li Judiéu: — Avèn pas lou dre de faire mourir quaucun (2).

32. Èro pèr que s'acoumpliguèsse la paraulo que Jèsu avié dicho, quand avié marca de quinto mort devié mourir.

33. Pilato intrè dounc tourna-mai dins lou pretòri, sounè Jèsu, e ié diguè: — Sias, vous, lou rèi di Judièu?

34. Jèsu respoundeguè: — Es de voste sicap que disès acò-d'aquí, o bèn d'autre vous l'en di de iéu.

(1) Lis abitacioun di pagan èron regardado coume impuro. Noun èro permés i Judiéu de ié metre lou pèd: se i'intravon, agantavon uno impureta legalo, e falié que se n'en purifiquèsson.

(2) Vèire S. MATIÉU, XXVII, 2, e la noto 2.

35. Ié rebriquè Pilato: — Es que iéu siéu Juei? Voste nacioun, e li Prince di prèire vous an remés entre mi man; dequ'avès fa?

36. Jèsu respoundeguè: — Moun reiaume noun es d'aquest mounde. S'èro d'aquest mounde, moun reiaume, mi serviciau se sarien batu pèr que noun toumbèsse entre li

man di Judiéu. Mai moun reiaume n'es pas d'eicavau.

37. Pilato alor ié diguè: — Adounc sias rèi, vous? Respoundeguè Jèsu: — L'avès di, siéu rèi, iéu. Veici perqué siéu na, e perqué siéu vengu dins lou mounde: es pèr rèndre testimòni à la verita. Quau es de la verita (1) escouto ma voues.

38. Ié diguè Pilato: — Dequ'es la verita? E aguènt parla 'nsin, sourtiguè mai pèr trouva li Judiéu, e ié diguè: — Iéu trove rèn à juja dins aquel ome.

39. Mai es la coustumo pèr Pasco, que vous remete quaucun en liberta. Voulès dounc que vous remete lou rèi di Judiéu?

40. Tóuti alor se boutèron tourna-mai à crida, disènt: — Noun, pas éu, mai Barrabas. Or, Barrabas èro un escapoucho (2).

(1) Que i'apartèn, que n'en es partisan.

(2) Vèire, sus tout aquest chapitre, S. MATIÉU, XXVI, XXVII; S. MARC, XIV, XV; S. LU, XXII, XXIII.

CHAPITRE DÈS-E-NOUVEN

La flagelacioun e lou courounamen d'espino. — De-bado Pilato cerco de deliéura Jèsu. — Sus lou Calvâri: lou clavelage, l'escritèu de la crous, lou partage di vièsti. — La Vierge Mario e S. Jan l'evangelisto. — Mort de Jèsu; soun coustat dubert pèr la lanço. Jousè e Nicoudème l'ensevelisson.

1. Alor Pilato prenguè Jèsu e lou faguè flagela.

2. E li sôdard, trenant uno courouno d'espino, la boutèron sus sa tèsto, e l'engimbrèron d'un mantèu de pourpro (1).

3. Em' acò s'avançavon d'eu, e ié disien: — Salut, rèi di Juei! E ié mandavon de gautas.

4. Pilato, pamens, venguè mai deforo, e diguè i Judiéu: — Vès-lou, vous l'aduse deforo, pèr que sachés que trove rèn dins éu de coundanable.

(1) Un mantèu rouge de sôdard, nouma clamido.

5. Jèsu sourtiguè dounc, que pourtavo la courouno d'espino e lou mantèu de pourpro. Pilato i Judiéu diguè: — Vaqui l'ome!

6. Quand li Prince di prèire e li gârdi l'aguèrou vist, bramèron en disènt: — En crous! boutas-lou en crous! Pilato ié faguè: — Prenès-lou, vautre, e boutas-lou en

crous; pèr moun comte de iéu, trove rên dins éu à coundana.

7. Ié respoundeguèron li Judiéu: — Nautre, avèn uno lèi, e d'après nosto lèi dèu mourì, pèr-ço-que s'es fa Fiéu de Diéu.

8. Quand ausiguè, Pilato, aquelo paraulo, aguè'ncaro mai pòu.

9. Intrè tourna-mai dins lou pretòri, e diguè à Jèsu: — D'ounte sias, vous? Mai Jèsu ié faguè ges de responso.

10. Alor Pilato ié venguè: — Me parlas pas? Sabès pas qu'ai lou poudé de vous faire metre en crous, e lou poudé de vous bouta en liberta?

11. Jèsu respoundeguè: — N'aurias ges de poudé sus iéu, se noun vous èro esta douna d'amoundant. Amor d'acò, aquéu que m'a mes entre vòsti man, a fa un pu gros pecat.

12. Despièi aquéu moumen, Pilato cercavo de l'enmanda. Mai li Judiéu cridavon, en disènt: — Se l'enmandes aquéu, siés pas l'ami de Cesar; dóumaci quau se fai rèi, vai contro Cesar (1).

13. Pilato, en aguènt ausi aquéli paraulo, aduguè Jèsu deforo, e s'assetè sus lou tribunau, à l'endré que ié dison *Lithostrotos* (2), en ebriéu, *Gabbatha* (3).

14. Erian au jour de la Preparacioun (4) de la Pasco, peraqüi l'ouro sieisenco (5), em' acò diguè i Judiéu: — Vès-lou, veste rèi.

15. Mai éli de brama: — Enlevas-lou! enlevas-lou! à la crous! Pilato ié diguè: — Metrai en crous veste rèi? Ié respoundeguèron li Prince di prèire: — Avèn ges d'autre rèi que Cesar.

16. Alor l'abandonè à-n-éli pèr èstre crucifica. Em' acò prenguèron Jèsu e l'enmenèron.

17. E, carga de sa crous, éu venguè à l'endré que ié dison lou Calvèri; en ebriéu *Golgotha*.

18. Aqüi lou crucifiquèron, e dous autre em' éu: un de chasque caire, e Jèsu au mitan.

19. Pilato faguè peréu un escritèu, que lou boutè à la cimo de la crous. L'avié d'escrì: Jèsu de Nazarèt, rèi di Judiéu.

(1) Vèire S. MATIÉU, XXII, 17, e la noto.

(2) Qu'acò vòu dire “ bardat. ”

(3) Acò signifìco “ auturo. ”

(4) Vèire S. MATIÉU, XXVII, 62, emé la noto.

(5) Miejour.

20. Aquel escritèu, forço Judiéu lou legiguèron, dóumaci èro proche de la vilo l'endré mounte avien crucifica Jèsu. Èro escrì en ebriéu, en grè em' en latin.

21. Adounc ié disien à Pilato, li pountife di Juei: — Escrigués pas: Rèi di Judiéu;

m'ai qu'a di: — Siéu lou rèi di Judiéu.

22. Respoundeguè Pilato: — Ço qu'ai escri, l'ai escri.

23. Li sôudard, éli, entre avé clavela Jèsu, prenguèron si vièsti, e n'en faguèron quatre part, uno part pèr chasque sôudard. Prenguèron peréu sa tunico. Èro uno tunico sènso courduro, e touto rên que d'un teissut desempièi l'en-aut jusqu'o en bas.

24. Se diguèron dounc de l'un à l'autre: — La coupèn pas, mai tiren-la au sort pèr vèire de quau sara. Èro pèr que se coumpliguèsse aquesto paraulo de l'Escrituro (1): — Se soun parteja mi vièsti; e ma raubo, l'an tirado au sort. Efetivamen, li sôudard ansin faguèron.

25. Pamens, contro la crous de Jèsu, se tenié sa Maire, e tambèn la sorre de sa Maire, Mario de Cleoufas, e Mario-Madaleno.

(1) SAUME XXI, 39.

26. Jèsu aguènt dounc vist sa Maire, e, contro elo, lou disciple qu'èu amavo, diguè à sa Maire: — Femo (1), vaqui veste fiéu.

27. Pièi diguè au disciple: — Vaqui ta maire. E, partènt d'aquelo ouro, lou disciple la prenguè dins soun oustau.

28. Acò fa, Jèsu, sachènt que tout èro acoumpli, pèr qu'uno paraulo de l'Escrituro (2) s'acoumpliguèsse mai, diguè: — Ai set.

29. Aquì i'avié uno eisino pleno de vinaigre. Li sôudard n'empliguèron uno espoungo, que la boutèron à-n-un brout d'isop, e la presentèron à sa bouco.

30. Quand Jèsu aguè pres lou vinaigre, diguè: — Tout es acoumpli. E clinant la tèsto, rendeguè l'esperit.

31. Or, coume èro la Preparacioun (3), cregnènço que li cors istèsson en crous lou jour dóu sabat — qu'èro, aquéu jour, lou grand sabat — li Judiéu demandèron à Pilato que faguèsse roumpre li cambo di coundana, e que li levèsson.

(1) Aquelo espressioun, en ebriéu, noun èro duro nimai blessanto. (Vèire plus aut, II, 4.)

(2) SAUME LXVIII, 22.

(3) Dóu sabat. (Vèire S. MATIÉU, XXVII, noto dóu verset 62.)

32. Venguè dounc de sôudard, e roumpeguèron li cambo au proumié, pièi à l'autre qu'èro esta clavela'm'éu.

33. Quand vers Jèsu pièi arribèron, e que lou veguèron déjà mort, noun ié roumpeguèron li cambo.

34. Mai un di sôudard em' uno lanço ié durbiguè lou coustat; e autant-lèu n'en

sourtigué de sang e d'aigo.

35. Aquéu que l'a vist n'en a fa la fe, e soun temouniage es vrai. E saup, éu, que dis la verita, pèr que, tambèn vautre, creigués.

36. Dóumaci, acò s'es fa, pèr que l'Escripturo fuguèsse acoumplido (1): — Ié roumprés pas un os.

37. E outro part l'Escripturo dis peréu (2): — Veiran Aquéu qu'an trafia.

38. Après, Jósè d'Arimatio — qu'èro disciple de Jèsu, mai d'escoundoun, pèr pòu di di Judiéu — demandè à Pilato de leva lou cors de Jèsu. Pilato ié permetguè. Éu venguè dounc e levè lou cors de Jèsu.

(1) EISODE, XII, 46.

(2) ZACARÏO, XII, 10.

39. Venguè tambèn Nicoudème, aquéu qu'èro ana d'en-proumié trouva Jèsu dins la niue; adusié uno mesclo de mierro e d'aloues, d'aperaqui cènt liéuro.

40. Prenguèron dounc lou cors de Jèsu, e l'agouloupèron dins de linçou emé d'aroumat, coume an coustumo li Judiéu d'enseveli.

41. Or, à l'endré que l'avien crucifica, se trovavo un jardin, e dins aquéu jardin, un toumbèu tout nòu que i'avien mes encaro degun.

42. Es aqui dounc, raport à la Preparacioun di Judiéu, coume lou toumbèu èro toucant, qu'entre-pausèron Jèsu (1).

(1) Sus tout aquéu chapitre, vèire S. MATIÉU, XXVII; S. MARC, XV; S. LU, XXIII.

CHAPITRE VINTEN

Madaleno vai au toumbèu. — Pèire e Jan ié van ensèn. — Aparicioun dis ange e de Jèsu à Madaleno. — Jèsu au mitan dis apoustòli: ié douno lou Sant-Esperit. — Toumas lou mescresènt. — Segoundo aparicioun de Jèsu: Toumas vèi e crèi.

1. Lou proumié jour d'après lou sabat, Mario-Madaleno venguè au toumbèu, de grand matin, que fasié'ncaro sourne; e veguè qu'avien leva la pèiro dóu cros.

2. Elo vite landè, e anè trouva Simoun-Pèire e l'autre disciple que Jèsu amavo; em' acò ié diguè: — L'an leva dóu toumbèu, lou Segnour, e sabèn pas ounte l'an mes.

3. Tant-lèu Pèire sourtiguè em' aquel autre disciple, e se rendeguèron au toumbèu.

4. Courrien tóuti dous ensèn; mai aquel autre disciple, courreguè davans plus vite que Pèire e arribè lou proumié au toumbèu.
5. E s'estènt beissa, veguè li faisso entre-pausado; mai noun intrè pamens.
6. Simoun-Pèire, que ié venié après; arribè peréu, intrè dins lou sepucure; em' acò veguè li faisso entre-pausado,
7. E lou susàri, qu'èro esta sus sa tèsto, noun pas plaça 'mé li faisso, mai à despart plega en un cantoun.
8. Alor l'autre disciple, qu'èro arriba proumié au toumbèu, intrè peréu; e veguè, e creiguè.
9. Car sabien pancaro que, segound l'Escrituro, falié que ressuscitèsse d'emé li mort (1).
10. S'entournèron dounc li disciple à soun oustau.
11. Mai Mario se tenié contro la toumbo, deforo, que plouravo. Ansin, tout en plourant, se beissè e'spinchè dins lou cros.
12. Em' acò veguè dous ange tóuti blanc, asseta l'un à la tèsto, l'autre i pèd, à l'endré mounte avien plaça lou cors de Jèsu.
13. Éli ié faguèron: — Femo, dequé ploures? Ié diguè: — An leva moun Segour, e noun sabe ounte l'an mes.

(1) SAUME III, 6; XV, 10; XL, 11, etc.

14. En disènt acò, se revirè, e veguè Jèsu aqui dre; mai sabié pas qu'èro Jèsu.
15. Ié diguè Jèsu: — Femo, dequé ploures? quau cerques? Elo s'imaginant qu'acò 'ro lou jardinié: — Segne, ié faguè, s'es tu que l'as leva, digo-me ounte l'as mes, e iéu l'empourtarai.
16. Jèsu ié diguè: — Mario. Elo se revirè e ié diguè: — *Rabboni*, qu'acò vòu dire Mèstre.
17. Jèsu ié venguè: — Me toques pas, que siéu pancaro mounta vers moun Paire. Mai vai trouva mi fraire, e digo-ié: — Mounte vers moun Paire e voste Paire, vers moun Diéu e voste Diéu.
18. Mario-Madaleno venguè dounc anouncia i disciple: — Ai vist lou Segour, e m'a di acò-d'aqui.
19. Sus lou sero d'aquéu jour, lou proumié d'après lou sabat, coume èron clavado li porto de l'endré ounte li disciple se tenien acampa, pèr pòu di Judiéu, Jèsu venguè e se tenènt au mitan d'éli, ié diguè: — Pas à vautre!
20. E quouro i'aguè di'cò, ié faguè vèire si man e soun coustat. Grando fuguè la gau di di disciple, de vèire lou Segour.
21. Alor ié diguè uno segoundo fes. Pas à vautre! Coume moun Paire m'a manda, tambèu iéu vous mande.

22. Dicho aquéli paraulo, ié boufè dessus, e ié venguè: — Recebès lou Sant-Esperit.
23. Saran remés li pecat en quau lis aurés remés, e retengu saran en quau lis aurés retengu.
24. Mai Toumas, l'un di Douge, nouma Didime, i'èro pas em' éli, quand venguè Jèsu.
25. Adounc ié faguèron lis àutri disciple: — Avèn vist lou Segnour. Mai aquest de ié respondre: — Franc que vegue dins si man lou trau di clavèu, e que boute lou det à la plaço di clavèu, e que boute ma man dins soun coustat, iéu noun creirai.
26. Passa vue jour, tourna-mai li disciple se capitavon au meme endré, e Toumas i'èro. Jèsu venguè, li porto estènt clavado, e se tenguè au mitan d'éli e diguè: — Pas à vautre!
27. Pièi à Toumas: — Intro, diguè, toun det aqui e regardo mi man; aduse ta man e bouto-la dins moun coustat, e fugues plus incredule, mai cresènt.
28. Ié respoundeguè Toumas, ié diguè: — Moun Segnour e moun Diéu
29. Ié diguè Jèsu: — As creigu, Toumas, pèr-ço-que m'as vist; benurous aquéli qu'an pas vist, e qu'an creigu.
30. I'a'ncaro que-noun-sai d'àutri miracle coumpli pèr Jèsu à la visto de si disciple, e que noun soun escri dins aquest libre.
31. Mai aquèsti soun escri, pèr que creigués que Jèsu es lou Crist, lou Fiéu de Diéu, e qu'en lou cresènt, agués la vido en soun noum (1).

(1) Sus tout aquest chapitre, ressegre S. MAT., XXVIII; S. MARC, XVI; S. LU, XXIV.

CHAPITRE VINT-E-UNEN

Aparicioun de Jèsu en ribo de la mar. — Pesco miraclouso. — Pèire es establi soubairan Pastour de la Glèiso. — Lou sort de jan. — Counclesioun de l'Evangèli sant-janen.

1. Jèsu, pièi, se manifestè mai i disciple, en ribo de la mar de Tiberiado. Se manifestè coume eiçò:
2. Se devinavon ensèmble Simoun-Pèire e Toumas, que ié dison Didime, e peréu Natanaèl (1), qu'èro de Cana en Galilèio, emai li fiéu de Zebediéu e dous àutri disciple.
3. Simoun-Pèire ié diguè: — M'envau à la pesco. Éli ié venguèron: — Emai nautre i'anan emé tu. Partiguèron dounc, e mountèron dins uno barco. Mai, aquelo niue,

faguèron pa un pèis.

4. Sus lou matin, Jèsu se capitè long de la ribo; mai li disciple s'avisèron pas qu'èro Jèsu.

(1) Vèire I, 64.

5. Jèsu ié diguè dounc: — Pitouet, avès pèr couïna? Ié respoundeguèron: — Nàni.

6. Ié diguè: — Calas la ret à drecho de la barco, e capitarés. Calèron dounc, e poudien plus saia, bèn tant i'avié de pèis.

7. Alor lou disciple que Jèsu amavo, diguè à Pèire: — Es lou Segnour. Simoun-Pèire, d'entèndre qu'èro lou Segnour, carguè lèu sa tunico, dóumaci èro nus, e cabussè dins la mar.

8. Lis àutri disciple venguèron emé la barco, tirassant la ret pleno de pèis; car n'èron gaire liuen d'en terro, peraqui dous cènt couidado (1).

9. Quand fuguèron arriba en terro, veguèron de carboun aluma, emé de pèis pausa dessus, e d'artoun.

10. Jèsu ié diguè: — Adusès li pèis que venès de pesca.

11. Mountè dins la barco, Simoun-Pèire, e tirè la ret en terro, clafido de gros pèis: cènt cinquato tres. E'mai n'i'aguèsse tant, la ret s'estrassè pas.

(1) Peraqui 105 mètre. (Vèire S. MATIÉU, VI, 27, emé la noto.)

12. Jèsu ié faguè: — Venès, manjas. E pas-un n'ausavo, d'aquéli que s'èron entaula, ié demanda: — Quau sias, vous? en sachènt qu'èro lou Segnour.

13. E vaqui Jèsu que s'avanço, pren lou pan e n'i'en douno, emai de pèis tambèn.

14. Acò fagnè li tres fes que Jèsu se manilestè à si disciple, desempièi qu'èro ressuscita di mort.

15. Quand aguèron manja, Jèsu à Simoun-Pèire diguè: — Simoun, fiéu de Jan, m'ames mai qu'aquèsti? Éu ié respoundeguè: — Si, Segnour, sabès, vous, que vous ame. Jèsu ié diguè: — Paisse mis agnèu.

16. Tourna-mai ié venguè Simoun, fiéu de Jan, m'ames? Pèire ié respoundeguè: — Si, Segnour, sabès, vous, que vous ame. Jèsu ié diguè: — Paisse mis agnèu.

17. Pèr la tresenco fes ié demandè: — Simoun, fiéu de Jan, m'ames? N'en aguè la lagno, Pèire, que Jèsu i'aguèsse demanda pèr li tres fes: M'ames? em' acò ié respoundeguè: — Segnour, vous, couneissès tout; vous, sabès que vous ame. Jèsu ié diguè: — Paisse mi fedo (1).

(1) Pèr aquéli tres proutestacioun d'amour, Simoun-Péire reparo si tres renegamen.

18. Veramen, veramen te lou dise, dins lou tèms qu'ères jouinet, te cenchaves tu-meme e te gandissiés ounte vouliés; mai quouro te saras fa vièi, estendras ti man e un autre te cenchara, e te menara ounte noun voudras.
19. Or, ansin diguè, ensignant pèr quinto mort devié glourifica Diéu. E, quand aguè parla'nsin, ié diguè: — Seguisse-me.
20. Pèire, se revirant, veguè veni à rèire d'eu lou disciple que Jèsu amavo, aquéu que, dóu tèms de la Ceno, s'èro repausa sus soun sen, e i'avié di: — Segnour, quau es que vous trahira?
21. Adounc Pèire, l'aguènt vist diguè à Jèsu: — Segnour, aquest-d'eici, pièi?...
22. Ié diguè Jèsu: — Se vole que rèste d'aqui-que iéu vèngue, que te fai? tu, seguisse-me.
23. S'esbrudiguè dounc aquest dire entre li fraire, qu'aquéu disciple mouririé pas. Pamens, Jèsu noun avié di: — Mourira pas; mai: — Se vole que rèste d'aqui-que vèngue, que te fai?
24. Es aquéu disciple d'aqui que rènd temouniage d'aquéli causo, e qu'a'scri eiçò-d'eici; e sabèn qu'es verai soun temouniage.
25. I'a'ncaro un mouloun d'àutri causo que Jèsu a facho; e, se lis escrivien fin-que-d'uno, lou mounde entié, crese que, pourrié pas caupre ço que se n'escrèurié de volume.

LIS EVANGÈLI

di Dimenche e di Fèsto de l'an

AQUÉLI DI DIMENCHE

Proumié Dimenche dis Avènt, S. Lu, XXI, 27-33.

Segound — — S. Mat., XI, 2-10.

Tresen — — S. Jan, I, 19-28.

Quatren, — — S. Lu, 1-6.

Dimenche dins la semano de Nouvè, S. Lu, II, 33-40.

1 Dimenche après li Rèi, S. Lu, II, 42-52.

2 — — S. Jan, II, 1-11

3 — — S. Mat., VIII, 1-13

4 — — S. Mat., VIII, 23-27

5 — — S. Mat., XIII, 24-30.

6 — — S. Mat., XIII, 31-35

Setuagesimo, S. Matiéu, XX, 1-16

Seissagesimo, S. Lu, VIII, 4-15

Quinquagesimo, S. Lu, XVIII, 31-43

Proumié Dimenche de Caremo, S. Mat., IV, 1-11

Segound — — S. Mat. XVII, 1-9

Tresen — — S. Lu, XI, 14-28

Quatren — — S. Jan. VI, 1-15

Dimenche de Passioun, S. Jan, VIII, 46-49

Dimenche de Rampau, S. Matiéu, XXI, 1-9

Dimenche de Pasco, S. Marc, XVI, 1-17

1 Dimenche après Pasco, S. Jan, XX, 19-31

2 — — S. Jan, X, 11-16

3 — — S. Jan, XVI, 16-22

4 — — S. Jan, XVI, 5-14

5 — — S. Jan, XVI, 23-30

Dimanche dins la semano de l'Ascensioun, S. Jan, XV, 26-27; XVI, 1-5

Pandecousto, S. Jan, XIV, 23-31

La Santo Ternita, S. Matiéu, XXVIII, 18-20

1 Dimenche après Pandecousto, S. Lu, VI, 36-42

2 — — S. Lu, XIV, 16-24

3 — — S. Lu, XV, 1-10

4 — — S. Lu, V, 1-11

5 — — S. Mat., V, 20-24

6 — — S. Marc, VIII, 1-9

7 — — S. Mat., VII, 15-21

8 — — S. Lu, XVI, 1-9

9 — — S. Lu, XIX, 41-47

10 — — S. Lu, XVIII, 9-14

11 — — S. Marc, VII, 31-37

12 —	— S. Lu, X, 23-37
13 —	— S. Lu, XVII, 11-19
14 —	— S. Mat., VI, 24-33
15 Dimenche après Pandecousto,	S. Lu, VII, 11-16
16 —	— S. Lu, XIV, 1-11
17 —	— S. Mat., XII, 34-46
18 —	— S. Mat., IX, 1-8
19 —	— S. Mat., XXII, 1-14
20 —	— S. Jan, IV, 46-53
21 —	— S. Mat. XVIII, 23-35
22 —	— S. Mat., XXII, 15-21
23 —	— S. Mat., IX, 18-26
24 —	— S. Mat., XXIV, 15-35

AQUÉLI DI FÈSTO

Desèmbre

L'Inmaculado Councepcioun, S. Lu, 1, 26-38
 Nouvè: Messo de miejo-niue, S. Lu, II, 1-14
 — Messo de l'aubo, S. Lu, II, 15-20
 — Messo dóu jour, S. Jan, I, 1-14
 S. Estève, S. Matiéu, XXIII, 34-39
 S. Jan evangelisto, S. Jan, XXI, 19-24
 Li SS. Innoucènt, S. Matiéu. II, 13-18

Janvié

Circouncisioun de N. S., S. Lu, II, 21
 Li Rèi, S. Matiéu, II, 1-12
 Sant Noum du Jèsu, S. Lu, II, 21

Febrié, Mars, Abriéu

La Candelouso, S. Lu, II, 22-32
 S. Jousè, S. Matiéu, I, 18-21
 L'Announciacioun, S. Lu, I, 26-38
 S. Marc evangelisto, S. Lu, X, 1-9

Mai e Jun

Santo Crous, S. Jan, III, 1-15
S. Jan Porto-Latino, S. Matiéu, XX, 20-23
Lou Cor Sacra de Jèsu, S. Jan, XIX, 31-35
S. Jan-Batisto, S. Lu, 1, 57-68
S. Pèire e S. Pau, S. Matiéu, XVI, 13-19

Juliet

La Vesitacioun, S. Lu, I, 39-47
N. -D. dóu Carmèl, S. Lu, XI, 27-28
Santo Madaleno, S. Lu, VII, 36-48

Avoust e Setèmbre

Trasfiguracioun de N. S., S. Matiéu, XVIII, 1-9
S. Laurèns, S. Jan, XII, 24-26
L'Assoumcioun, S. Lu, X, 38-42
N. -D. de Setèmbre, S. Matiéu, I, 1-16
Santo Crous de Setèmbre, S. Jan, XII, 31-36
N. -D. di Sèt Doulour, S. Jan, XIX, 25-27
S. Michèu, S. Matiéu, XVIII, 1-10

Outobre e Novèmbre

N. -D. dóu Rousàri, S. Lu, XI, 27-28
Li Sants Ange, S. Matiéu, XVIII, 1-10
Toussant, S. Matiéu, V, 1-12
La Dedicàci, S. Lu, XIX, 1-10
S. Adriéu, aposto, S. Matiéu, IV, 18-22

LI PICHÒTIS OURO DÓU CRESTIAN

Prègo dóu Matin

Au noum dóu Paire e dóu Fiéu e dóu Sant Esperit. Ansin siegue.
Iéu me vau leva. Que Diéu me garde de peca, de fali, de malo-mort mouri. Aquéu

Segne de perdoun me dounara sa santo benedicioun, en disènt d'ageinouia lou *Pater* e l'*Ave Maria*.

L'ouro dóu segneur

Noste Paire que sias dins lou cèu, siegue voste noum santifica, que voste règne avèngue; siegue facho vosto voulounta coume dins lou cèu ansin sus terro.

Dounas-nous vuei noste pan quoutidian; e remetès-nous nòsti dèute coume li remetèn, nous-autre, en quau nous es devènt; e noun nous adugués en tentacioun, mai deliéuras-nous dóu mau. Ansin siegue.

L'ouro de l'ange

Vous salude, Mario, pleno de gràci, lou Segneur es emé vous; benesido sias entre li femo e benesi es lou fru de voste sen, Jèsu.

Santo Mario, Maire de Diéu, pregas pèr nàutri, pecadou, aro emai à l'ouro de nosto mort. Ansin siegue.

L'ouro dis aposto

Crese en Diéu lou Paire ounnipoutènt, creaire dóu cèu e de la terro. E en Jèsu-Crist soun Fiéu soulet, Noste Segneur, qu'es esta councépu dóu Sant-Esperit, es na de la Vierge Mario, a soufert souto Pons Pilato, es esta mes en crous, mort e ensepeli, a davala dins lis infèr e, au jour tresen, es revengu d'emé li mort, es mounta au paradis, es asseta à la drecho de Diéu, lou Paire ounnipoutènt, d'ounte vendra juja li viéu e li mort.

Crese au Sant-Esperit, à la Santo Glèiso catoulico, à la coumunioun di sant, à la remessioun di pecat, à la resurreicioun de la car, à la vido eterno. Ansin siegue.

La counfessioun di pecat

Counfèsse au Diéu ounnipoutènt, à la benurouso Mario sèmpre vierge, à l'Arcange Sant-Michèu, au benurous Jan-Batisto, i Sants Aposto Pèire e Pau, à tóuti li Sant, qu'ai peca tant-e-pièi mai en pensado, en paraulo e tambèn en obro: pèr ma fauto, pèr ma fauto, pèr ma trop grando fauto.

Amor d'acò, suplique la benurouso Mario sèmpre vierge, l'Arcange Sant Michèu, lou benurous Jan-Batisto, li Sants Aposto Pèire e Pau, tóuti li sant, de prega pèr iéu lou Segneur noste Diéu.

Ague pieta de nautre lou Diéu Ounnipoutènt e, nous perdounant nòsti pecat, nous gandigue à l'eterno vido. Ansin siegue.

Que lou Diéu de tout poudé, de tout perdoun nous largue l'indulgènci,
l'assoulucioun e la remessioun de nòsti pecat. Ansin siegue.

Li coumandamen de Diéu

Un soulet Diéu adouraras e de tout toun cor amaras.
Toun Diéu en van noun juraras, encaro mens renegaras.
Lou sant dimenche óusservaras; li jour óubrant, travaïaras.
Ti paire e maire ounouraras e coume acò long-tèms viéuras.
Jamai degun noun tuaras de ges de modo, en ges de cas.
Lussurious tu noun saras e de toun cors t'avisaras.
Lou bèn d'autru noun raubaras, ni gardaras, ni gastaras.
Faus testimòni noun faras contro degun, ni mentiras.
Jamai noun coubesejaras que la mouié qu'espousaras.
De toun prouchan n'envejaras ni l'oustalado, ni lou jas.

Li coumandamen de la glèiso

Li fèsto santificaras, quand coumandado li saupras.
Li dimenche, messo ausiras e li fèsto noun mancaras.
Ti pecat li counfessaras un cop de l'an, se miés noun fás.
Au mens à Pasco, lou front bas, toun Creatour tu reçaupras.
Tempouro e vueio junaras e la caremo noun roumpras.
Divèndre, car noun tastaras, nimai dissate manjaras.

Ate de fe

Moun Diéu, iéu crese fermamen tóuti li verita que la Glèiso tèn pèr revelado,
dóumaci es vous que i'avès di, e noun poudès vous troumpa nimai la troumpa.

Ate d'esperanço

Espère, o moun Diéu, que me dounarés, pèr li merite de Noste-Segne, vosto gràci
en aquest mounde e voste paradis en l'autre, dóumaci, l'aguènt proumés, noun sabès
desproumetre.

Ate de carita

Vous ame, moun bon Diéu, de tout moun cor, pèr dessus tout, e ame moun
prouchan tout coume iéu, pèr l'amour de vous.

Preguen

O Segnour, Diéu tout-pouderous, qu'à la coumençanço d'aquest jour, nous avès adu, — vuei, pèr voste poudé, counservas-nous, pèr que, dins lou courrènt de la journado, faguen ges de pecat; mai que sèmpre, en visto d'acoumpli vosto lèi, siegon dicho nòsti paraulo, virado à biais nòsti pensado e nòstis obro. Pèr Noste-Segne Jèsu-Crist, voste Fiéu, qu'estènt Diéu, emé vous viéu e règno dins l'unita dóu Sant-Esperit, pèr tóuti li siècle di siècle. Ansin siegue.

Envoucacioun

Jèsu, Mario, Sant Jousè, vous baie moun cor, moun esperit e ma vido.
Jèsu, Mario, Sant Jousè, assistas-me à l'ouro de l'angòni.
Jèsu, Mario, Sant Jousè, fasès que iéu more en vosto santo coumpagno.

Ange de Diéu, que sias moun gardaire, vous en quau m'a fisa la bounta de l'Adounai, au-jour-d'uei fasès-me lume, gardas-me, menas-me e gouvernas-me. Ansin siegue.

Sant Jan, Sant Lu, Sant Marc, Sant Matiéu, li quatre evangelisto de Diéu, sigués toujours bèn emé iéu, coume emé tóuti li miéu.

Sant Jousè, Nourriguié de Diéu, de mort subito gardas-me iéu e de l'Infèr e de si flamo.

Santo Ano, maire de Nosto-Damo e maire-grand de Jèsu-Crist, ensignas-me lou sant paradis.

Grand Sant Danis de Franço, gardas-me moun bon sèn, ma bello remembranço; preservas-me dóu fiò, di chin foui, di serpènt, de la lengo di marridi gènt, di faus temouin, de la man de la justico. Amen.

L'angelus

Foro lou tèms pascou

L'ange de Diéu anonciè Mario; e councevè dóu Sant-Esperit.

Vous salude, etc.

Vès-eici la servicialo dóu Segnour! en iéu fague-se coume avès di.

Vous salude, etc.

E lou Verbe s'es fa car e a resta'mé nautre.

Vous salude, etc.

v. Pregas pèr nautre, santo Maire de Diéu.

r. Pèr que nous faguen digne di proumesso dóu Crist.

Oremus

Ta gràci, Segnour, te n'en pregan, alargo-la dins nòstis amo, à fin que nàutri que pèr un Ange avèn sachu l'Encarnacioun de toun Fiéu lou Crist, pèr sa Passioun e sa Crous, à la glòri de la Resurreicioun nous gandiguen. Pèr lou meme Crist Noste Segnour. Ansin siegue.

Dins lou tèms pascau

Rèino de paradis, alègro-te, alleluia!

Car Aquéu que meritères de pourta, alleluia!

Es ressuscita coume avié di, alleluia!

Prègo Diéu pèr nautre, alleluia!

v. En gau fugues e rejouïssènço, Vierge Mario, alleluia!

r. Qu'es ressuscita lou Segnour veritablamen, alleluia!

Oremus

O Diéu, que pèr la Resurreicioun de toun Fiéu Noste Segnour Jèsu-Crist, as vougu bouta lou mounde en rejouïssènço, fai de gràci que, pèr la Vierge Mario sa Maire, encapen li bon toustèms de l'eterno vido. Pèr lou meme Jèsu-Crist Noste Segnour. Ansin siegue.

Pregaio dins lou Jour

Quand lou soulèu se lèvo

Lou soulèu s'es leva.

Benesi siegue Diéu que l'a fourma,

Diéu que lou fai raia,

Diéu que nous l'a manda!

Moun amo sié tant claro davans Diéu

Coume lou soulèu davans iéu!

En davalant lis escalié

Moun bèl ange, passo proumié,
Que toumbe pas dis escalié.

En intrant dins un oustau

Diéu çai sié
E la Vierge Marié.

Salut à la crous

Bello, bello crous,
Passe davans vous.
Dóu sang de Diéu sias arrousado;
Demande bèn perdoun à Diéu:
L'assoulucioun siegue dounado
Tant is autre coume à iéu.
Que nosto amo siegue sauvado
E dins lou Paradis plaçado.
Amen!

En beisant lou crucifis

Moun Diéu, me dine davans vous,
Vòsti sant pèd vène beisa,
Indigne de li beisa au cèu
Li vène beisa en terro
Pèr que moun amo noun se perde.

Quand se sono la messo

Santo messo sounado!
Santo oustio sacrado!...
Se ié pode pa'sista,
Moun bon ange i'anara.

En intrant à la glèiso

Dins la glèiso intre iéu

Pèr adoura lou Fiéu de Diéu.
Lou Fiéu de Diéu es moun ami
Eici siéu pèr lou servi.

En prenènt d'aigo-signado

Aigo-signado prene iéu:
Aigo-signado, signo-me,
Aigo-signado que me bagne
E vegue Diéu que m'acompagne.

Adouracioun

Grand Diéu Tout-Pouderous
Me vesès iéu, iéu vous vese pas vous...
Vole, grand Diéu, vous adoura,
Emai noun posque vous mira.

A l'elevacioun e à la benedicioun

Iéu vese la Roso,
Iéu vese la Flour,
Iéu vese la fàci
De Noste Segnour.
Diéu benesigue lou capelan
Que tèn l'oustiò entre si man.
S'ai óublida quauque pecat,
Quauco fauteto,
Vendra uno fountaneto
Que me lavara.

A la coumunioun

De la santo taulo me vau avança
Vers lou Fiéu de Diéu me vau abéura.
O claro Font, lavas moun cors,
Lavas moun sang e moun esprit
E fugue digne de recebre
Noste-Segne Jèsu-Crist.

En sourtènt de la glèiso

A-Diéu-sias, Vierge Marié,
Vous e vosto coumpagnié!
En cas que retourne plus,
Moun cors e moun amo recoumande à vous.

Davans lou cementèri

De profundis de pieta!
Davans lou cementèri vau passa...
Salude iéu li pàuri trepassa:
Bèlli roso blanco,
Un jour erias coume nautre;
Un jour saren coume vautre!
Que dins lou paradis nous trouven tóuti nautre.

Davans la crous dóu cementèri

Bello, bello crous,
Passe davans vous!
La terro sacrado
A iéu sié dounado.

Pèr li mort

Diéu vous ague l'amo,
O pàuri trepassa!
Lou bon repaus ague la nostro,
Quand partiren d'aqueste mounde!
Requiescant in pace
Siegue di pèr éli.

Lou benedicite

Lou benedicite se dis
Au noum dóu Paire, dóu Fiéu e dóu Sant-Esperit
Que pèr la man de Jèsu-Crist
Noste repas sié benesi.

Li gràci

Aquésti gràci soun dicho
Au noum dóu Paire, au noum dóu Fiéu,
Que touto la coumpagnié,
Rènde gràci au Segne-Diéu!
Adouren devoutamen
Jèsu Noste-Segne,
Adouren devoutamen
Jèsu dins lou Sant Sacramen.

Pregaio dis enfantoun

Moun Diéu, fasès-me grand e sage!
Se siéu pas sage, fasès-me mouri!
Ame mai mouri en vous amant
Que de viéure en vous óufensant.

A Santo Barbo

Santo Barbo, santo Flour,
La crous de Noste Segnour,
Quand lou tron toumbara
Santo Barbo lou retendra.

A Sant Antòni

Que lou grand Sant Antòni
Nous preserve dóu tron e dóu demòni.

A soun sant patroun

Sant N..., l'ami de Diéu,
Tres doun vous demande iéu:
Lou sant perdoun de Jèsu-Crist,
La bono mort, lou paradis.

Prègo dóu Vèspre

Au noum dóu Paire e dóu Fiéu e dóu Sant-Esperit. Ansin siegue.

Iéu me vau coucha. Que Diéu me garde de peca, de fali, de malo-mort mouri. Aquéu Segne de perdoun me dounara sa santo benedicioun, en disènt d'ageinouia lou *Pater* e l'*Ave Maria*.

Elci se recito lou Noste Paire, lou Vous salude emé lou Crese en Diéu.

Acioun de gràci

Moun Diéu, iéu vous remèrcie de m'avé crea, de m'avé counserva, d'avé leissa mouri voste Fiéu sus uno crous pèr l'amour de iéu, de m'avé fa crestian-catouli e, sèmpre alargant, d'avé clafi moun amo de touto meno de richesso. Vous remèrcie tambèn de touti li gràci que m'avès facho à iéu emai à ma famiho, dins lou courrènt d'aquesto journado.

Eisamen de counsciènci

Bon coume sias, o moun Diéu, meritas d'èstre ama sus touto causo. E pamens, se mande lis uei sus ma counsciènci, noun vese que frejour, ingratitude, deco e pecat de tout biais. Vole me n'umelia pèr uno counfessioun publico, disènt: — Counfèsse à Diéu, etc.

Après lou Counfèsse à Diéu, se fai l'eisamen.

Ate de countricioun

Grand Diéu, vous ai óufensa e me n'en grèvo mai-que-mai, estènt que sias l'infinido Bounta, l'infinido Santeta, l'Amour infini, e que lou pecat vous fai orre. Partènt de vuei, emé l'ajudo de vosto santo gràci, me proumete de plus ié reveni e memamen de n'en fugi l'óucasioun.

Letanìo de la Santo Vierge

Segnour, agués pieta!

Jèsu-Crist, agués pieta!

Segnour, agués pieta!

Jèsu-Crist, ausès-nous!

Jèsu-Crist, enausès-nous!

Paire Celèste, Diéu, agués pieta de nautre.

Fiéu de Diéu, Redemtour dóu mounde, Diéu, agués pieta de nautre.

Sant-Esperit, Diéu, agués pieta de nautre.

Santo Mario, pregas pèr nautre.

Santo Maire de Diéu, pregas, etc.

Santo Vierge di vierge,
Maire dóu Crist,
Maire de la divino gràci,
Maire subre-puro,
Maire subre-casto,
Maire sènso taco,
Maire sènso deco,
Maire amablo,
Maire amirablo,
Maire dóu bon counsèu,
Maire dóu Creaire,
Maire dóu Sauvaire,
Vierge mai-que-mai prudènto,
Vierge venerablo,
Vierge lausablo,
Vierge poudèrouso,
Vierge pietadouso,
Vierge fidèlo,
Mirau de justiço,
Sèti de la Sagesso,
Encauso de nosto joio,
Vas esperitau,
Vas ounourable,
Vas requist de devoucioun,
Roso mistico,
Tourre de Dàvi,
Tourre d'evòri,
Oustau d'or,
Arco d'alianço,
Porto dóu cèu,
Estello dóu matin,
Santa di malaut,
Refuge di pecadou,
Soulas dis adoulenti,
Ajudo di crestian,
Rèino dis Ange,
Rèino di Patriarcho,
Rèino di Proufèto,
Reino dis Aposto,
Rèino di Martire,

Rèino di Counfessour,
Rèino di Vierge,
Rèino de tóuti li Sant,
Rèino councéupudo sènso taco,
Rèino dóu Sant Rousàri,
Agnèu de Diéu, que levas li pecat dóu mounde, perdounas-nous, Segnour.
Agnèu de Diéu, que levas li pecat dóu mounde, escoutas-nous, Segnour!
Agnèu de Diéu, que levas li pecat dóu mounde, agués pieta de nautre!
Jèsu-Crist, ausès-nous!
Jèsu-Crist, enausès-nous!
v. Pregas pèr nautre, Santo Maire de Diéu,
r. Pèr que nous faguen digne di proumesso dóu Crist.

Preguen

Acourdas-nous à nous-àutri vòsti servidou, o Segne Diéu, de jouï longo-mai de la santa dóu cors e de l'amo; e, gramàci la glouriouso intercessioun de la Benurouso Mario sèmpe vierge, liberas-nous di tristesso presènto e alegras-nous de l'eterno alegranço. Pèr lou Crist Noste Segnour. Ansin siegue.

Alargas, Segnour, vous n'en prègue, vòsti benedicioun sus tóuti mi parènt, mi benfatour, mis ami emai mis enemì. Fasès lume à-n-aquéli que m'avès baia pèr mèstre, tant dins l'ordre tempourau que dins l'ordre esperitau, à noste Sant-Paire lou Papo, à Mounsegnour l'Archevesque, à Moussu lou Curat de ma parròqui; à tóuti aquéli qu'en Prouvènço tènon lou gouvèr e que l'an siuen dis interès publi.

Agués pieta di paure e dis adoulenti, di presounié, di vouiajaire, di malaut e di mourènt. Counvertissès li pecadou emai lis ereti; dounas la fe i malurous que n'an pas counaissènço o que l'an perdudo.

Diéu de misericòrdi, agués tambèn pieta di pàuris amo dóu Purgatòri e de l'amo de N. N. Tiras-lei de sa presoun de flamo e gandissès-lèi dins l'eterno fresquiero e lou soulas di Sant.

De Profundis

D'Isnard de Seloun (en 1703)

Cride vers vous, Segnour, dóu fin founs de l'abime, ounte me siéu toumba, quand ai coumés lou crime.

Fugués touca di crid que jite dins moun mau; escoutas, se vous plais, la preguiero que fau.

Se vous nous tratavias sènso ges d'indulgènci, qu dounc pourrié teni davans vosto

presènci?

Mai, pietadous que sias, espère tout de vous:

e me perdounarés e m'adurrés secous.

Espère lou Segnour, desire sa vengudo; coume me l'a proumés, me dounara d'ajudo.

Un gàrdi dins la niue noun se languis pas tant, tre vèire luse l'aubo e lou soulèu levant.

Pople chausi de Diéu, metès vosto esperanço en Diéu que vous dara sa gràci em' abundanço.

Deliéurara li siéu de la cativeta, ié garara lou fais de sis iniqueta.

Repausas-lèi, Segnour, dins la pas celestialo: e vegon luse enfin la lus perpetualo.

Ouresoun poupulàri

Mounsegne Sant Michèu, prince de paradis, coumpagnoun de la mort, vous recoumande moun amo, quand partira de moun cors.

Moun cors dor, moun amo viho e lou Sant-Esperit l'ilumino.

Ouro de Diéu! Me couche iéu. Sèt ange rescontre iéu: tres i pèd, quatre au couissin.

Lou Bon Diéu e Nosto-Damo soun au mitan. M'an di que me couchèsse e que ges de pòu n'aguèsse, que me gardarien e me preservarien.

O moun Diéu, vous sias moun Paire, la Santo Vierge es ma Maire, li sant dóu paradis soun mi fraire. Longo-mai sigués emé iéu. Ansin siegue.

Preguiero pèr la Messo

O Paire Eterne, vous òufre la messo que vau entendre. Acò 's lou sacrifice que Jèsu, voste divin Fiéu, vous óufriguè sus l'aubre de la crous e que vai aro renouvèla sus l'autar. M'unisse d'entencioun au prèire que celèbro, em' à tóuti li gènt que soun eici. Iéu noun vole vous prega tout soulet, vous prègue emé touto la Glèiso catoulico e, pèr la pensado, assiste à tóuti li messo que se dison vuei sus la terro.

A l'introïbo

Iéu me présente à voste autar, o moun Diéu, e me reclame à vous. Aparas-me contro lis enemi de moun salut: fèbre-countùnio la car, lou mounde, lou demòni me fan la guerro. Siéu tout tristas, tout maucoura. Oh! mandas-me vite voste Fiéu: éu la lumiero, éu la verita me dounara de voio. Em' acò m'avançarai d'éu, sèns plus cregne mis enemi, e, menant rejouïssènço, cantarai sus l'arpo davidenco: O moun

amo, foro la tristesso! veici parèisse sus l'autar toun Sauvaire e toun Diéu.

Au Confiteor

Mai, pèr m'avança de moun Sauvaire, dequé siéu? Desempièi lou brès, ai fa lou mau e lou pecat. Lou recounèisse e me n'en counfèsse publicamen davans la Santo Vierge Mario la mai puro de touti li vierge, davans lis Ange, davans li Sant e Santo dóu paradis. O, es vrai, iéu ai fa lou mau e lou pecat en paraulo, en acioun, desiranço e pensado, e acò-d'aquí pèr ma fauto e ma bèn grando fauto. Vaquí perqué prègue la bono Vierge e lis Ange e li Sant de parla pèr iéu au bon Diéu e d'óuteni moun perdoun.

O bèu Segneur, merite rèn, mai sias tant bon que m'acourdarés l'indulgènci, l'assoulucion e la remessioun de touti mi fauto.

A l'Entrouït

Lou Segneur nous vèn nourri de la graisso dóu froument celestiau, vèn nous faire béure lou mèu de sa Divinita.

Trefoulissès d'alegresso, o pople de la terro, e menas jouïssènço à l'ounour dóu Diéu de nòsti tabernacle.

Glòri au Paire em' au Fiéu em' au Sant-Esperit: coume èro à l'acoumençanço, e aro, e sèmpre, e dins li siècle di siècle. Ansin sigue.

Au Kirié

O Diéu lou Paire, sias noste Creaire, agués pieta de nautre.

O Diéu lou Fiéu, sias noste Sauvaire, agués pieta de nautre.

O Diéu lou Sant-Esperit, sias noste Santificaire, agués pieta de nautre.

Au Gloria

Glòri à Diéu pereilamount! e sus terro pas is ome de bono voulounta!

Vous lausan: vous benesissèn; vous adouran; vous englourian; gràci vous rendèn pèr la grandour de vosto glòri.

Segne Diéu, Rèi de Paradis, Diéu Paire ounnipoutèn!

Segne Jèsu-Crist, Fiéu unen!

Segne Diéu, Agnèu de Diéu, Fiéu dóu Paire. Vous que levas li pecat dóu mounde, agués pieta de nautre.

Vous que levas li pecat dóu mounde, reçaupès nòsti prègo.
Vous que sias asseta à la dèstro dóu Paire, agués pieta de nautre.
Dóumaci vous soulet sias sant, vous soulet sias lou Segnour, vous soulet sias
l'Autisme, o Jèsu-Crist, emé lou Sant-Esperit dins la glòri de Diéu lou Paire. Ansin
siegue.

A l'ouresoun

O Diéu, que souto un Sacramen amirable nous avès leissa lou memouriau de vosto
Passioun, fasès-nous la gràci de venera coume se dèu li mistèri sacra de voste Cors
e de voste Sang, pèr que sentiguen longo-mai en nautre lou fru de vosto
Redemcioun. Vous qu'estènt Diéu, vivès e regnas emé Diéu lou Paire, dins l'unita
dóu Sant-Esperit, pèr tóuti li siècle di siècle. Ansin siegue.

A l'epistro

Leituro de l'Epistro de Sant Pau i Courintian (I. Chap. XI.)

Fraire, ai après dóu Segnour — e vous l'ai ensigna, — que lou Segnour Jèsu, la
niue memo ounte lou trahissien, prengué de pan, e rendènt gràci, lou pecè e diguè:
— “ Prenès e manjas: eiçò's moun cors que pèr vous-àutri vai èstre liéura; fasès
eiçò en remembranço de iéu. ” Prengué peréu lou calice, à la fin de la cèno, en
disènt: — “ Acò ‘s lou calice de la nouvello alianço en moun sang: fasès eiçò en
remembranço de iéu, tóuti li fes que lou béurés. Car, tóuti fes e quanto que
manjarés aquéu pan e que béurés aquéu calice, anounciarés la mort dóu Segnour,
d'aqui-que vèngue. ” Adounc quau que mange aquéu pan, quau que begue lou
calice dóu Segnour indignamen, coupable sara contro lou Cors e lou Sang dóu
Segnour. Que l'ome s'esprove dounc, e que pièi mange d'aquéu pan e begue d'aquéu
calice. Car, aquéu que manjo e béu indignamen, manjo e béu soun jujamen, en
descouneissènt lou Cors dóu Segnour.

A l'Evangèli

Leituro dóu Sant Evangèli segound Sant Jan (Chap. VI.)

En aquéu tèms, Jèsu diguè i Jusiòu: Ma car es veritablamen un manja, e moun sang
es veritablamen un béure. Qu manjo ma car e béu moun sang en iéu demoro, e iéu
dins éu. Coume moun Paire que m'a manda es vivènt e que iéu vive pèr moun
Paire, ansin qu me manjo viéura pèr iéu. Acò ‘s lou pan descendu dóu cèu. Noun es

aquéu pan coume la mauno: n'en mangèron vòsti paire em' acò pièi mouriguèron; mai quau manjo aquéu pan viéura eternamen.

Au Credo

Crese en un soulet Diéu, lou Paire Ounnipoutènt, Creaire dóu cèu e de la terro, de tóuti li causo vesiblo emai dis invésiblo.

E crese en un soulet Segnour, Jèsu-Crist, Fiéu unique de Diéu, nascu dóu Paire avans tóuti li siècle, Diéu de Diéu, lumiero de lumiero, Diéu vrai de Diéu vrai; que noun es esta fa, mai engendra, counsustanciau au Paire, pèr quau tout fuguè fa. Que pèr nous-àutri lis ome, e pèr noste salut, a descendu dóu cèu. E s'es encarna de la Vierge Mario pèr l'obro dóu Sant-Esperit; *e ome éu s'es fa*. Es esta peréu mes en crous, pèr nous-àutri, souto Pons Pilato, a souffert, es esta enseveli. A ressuscita au jour tresen, counfourmamen is Escrituro. E s'es emparadisa: es asseta à la drecho dóu Paire. E tourna-mai dèu veni dins sa glòri juja li viéu e li mort, éu que soun règne aura ges de fin.

E crese au Sant-Esperit, Segnour e vivificateur, que dóu Paire proucedis emai dóu Fiéu. Qu'emé lou Paire e lou Fiéu de-coumpagno es adoura, emai engloria; qu'a parla pèr li Proufèto. E crese à la Glèiso Uno, Santo, Catoulico e Apoustoulico. Counfèsse un batisme pèr la remessioun di pecat, e'spère la resurreicioun di mort e la vido dóu siècle à veni. Ansin siegue.

A l'Oufertòri

Quand lou prèire òufre l'oustio

Paire Sant, Diéu eterne, emai iéu siegue indigne, leissas-me que vous semounde emé lou prèire aquelo oustio puro e immaculado. Dins un moumenet vai èstre chanjado au Cors de voste divin Fiéu. Reçaupès-la dounc, o moun Diéu, pèr l'espacioun de mi pecat, pèr li viéu cemaï pèr li mort, e qu'à tóuti nous adugue lou salut e l'eterno vido. Ansin siegue.

Quand vuevo de vin e d'aigo dins lou calice

O Segne Jèsu, vous que voste Sang, coume un bèu vin, a raia souto lou destré de la Crous, voulès uni vosto naturo divino à nosto umanita, figurado, peccaire! pèr aquelo gouto d'aigo que lou prèire vuevo dins lou calice. Coume l'aigo se mesclo emé lou vin e se ié found, fasès que nous uniguen emé vous e qu'en vous nous foundeguen, sènso pousqué nous dessepara jamai. Ansin siegue.

Quand òufre lou calice

Reçaupès, o moun Diéu, aquéu calice dóu salut, ounte lou sang de la vigno se chanjara bèn lèu au Sang de voste divin Fiéu. Que soun parfum s'enaure enjusqu'à vous e vous fague gau.

Quand ausso li man e signo lis óublacioun

E vous, o divin Esperit, fegoundas aquelo óuferto que vous fasèn dóu pan e dóu vin. Adusès lou Fiéu de Diéu sus l'autar, coume l'avès adu au sen de la Vierge Mario, dins lou mistèri de l'Encarnacioun.

Quand se lavo li man

Meritan gaire aquelo gràci, pàuri pecadou! Mai de-coumpagno emé lou prèire que se lavo li man, voulèn nous purifica de tóuti li fauto que nous greson, voulèn nous lava de nòsti méndri taco.

Ajudas-nous, o moun Diéu! sènso vous jamai i'arribaren. Lavas-nous dounc, bagnas-nous emé l'isop: saren pur, e nòstis amo mai que la nèu blanquejaran.

Quand se clino au mitan de l'autar

Saren pur; mai quau lou sara proun pèr óufri 'mé lou prèire, lou sacrifice subre-sant, ounte se renouvello la memòri de la Passioun, de la Resurreicioun e de l'Ascensioun de Jèsu-Crist Noste-Segne? O moun Diéu, viras vosto fàci pèr noun vèire nosto indigneta, regardas pulèu vers lou prèire, qu'es un autre Crist e que vous semound soun óuferto e la nostro, à l'ounour de la Santo Vierge Mario, à l'ounour di Sants Aposto Pèire e Pau, à l'ounour di Martire que sis os soun rejoun dins la pèiro sacrado de l'autar, à l'ounour enfin dóu Sant, qu'es vuei sa fèsto, e de tóuti li benurous dóu paradis.

Quand se viro de-vers lou pople

Veici lou prèire que se viro de-vers nautre. Nous dis de jougne nòsti prègo à si prègo. Adounc preguen, aussen li man e li cor vers lou Segneur; emai fuguen indigne, fasen-ié noste gramàci dóu benfa de l'Encarnacioun que pèr nautre se countùnio dins lou Sacramen de l'Eucaristio.

A la Prefàci

Veramen acò 's digne e juste mai-que-mai de vous dire gramàci en tout tèms e tout liò, Segnour subre-sant, Paire ounnipoutènt, eterne Diéu; dóumaci, pèr lou mistèri de l'Encarnacioun dóu Verbe, un nouvèu rai de vosto souleiado is uei de nosto amo a belugueja. O benfa sènso parié! Quau jamai pourra vous lou rèndre? Es voste Fiéu, engendra de vous, voste Fiéu que nous avès manda sus terro, pèr èstre nosto joio e noste soulas. Éu, Diéu de Diéu, s'es fa counèisse à nautre vesiblamen, pèr que, ravi, nous amoureuxiguen de l'invesiblo bèuta. Dounc emé lis Ange e lis Arcange, emé li Trone e li Douminacioun, emé touto l'armado paradisenco, cantan l'inne de vosto glòri, disènt sènso pauso:

Sant, Sant, Sant es lou Segnour, lou Diéu dis armado! Lou cèu, la terro, o moun Diéu, soun plen de vosto glòri. Hosanna pèr vous enjusqu'aperamount!

Benesi siegue noste Sauvaire que vèn au noum dóu Segnour. Hosanna pèr éu enjusqu'aperamount!

Au Canoun

Quand lou prèire baiso l'autar

Tout es à pauso. Lou prèire se taiso, éu prègo à miejo-voues. Teisen-nous... Ouro soulènno! es dins lou silènci e lou mistèri de la niue, que lou Verbe de Diéu se gandiguè de soun palais de glòri; es peréu au mitan dóu silènci que vai davalala sus l'autar.

Quand prègo pèr la Glèiso

O Paire bon e clemènt, pèr l'amour de voste Fiéu que vai veni, dounas à vosto Glèiso la pas e l'unita sus touto la fàci de la tero. Menas pèr la man noste Sant Paire lou Papo, endraias noste evesque, sauvas tóuti li prince que tènon lou gouvèr dins lou mounde. Mantenès enfin en gràci emai en santa tout lou pople di cresènt, tóuti li fiéu de la Glèiso Catoulico, Apoustoulico e Roumano.

Quand fai lou memento di vivènt

Souvenès-vous, Segnour de N. e de N. emai de tóuti li fidèu eici presènt, que sa fe e sa devoucioun vous soun couneigudo. Souvenès-vous de nòsti parènt, de nòstis ami e de nòstis enemi; agués pieta di nacioun infidèlo, eretico e chismatico, counvertissès li pecadou, perdounas-ié tout lou mau que fan, e acourdas-nous à

tóuti li bèn d'aquesto vido emai aquéli de l'eternita.

Quand estènd li man sus lis óublacioun

Veici lou grand moumen! Lou prèire estènd li man sus l'oustio e sus lou calice. Éu vai dire uno paraulo e, à la segoundo, lou pan e lou vin devendran lou Cors e lou Sang de voste Fiéu Jèsu-Crist.

Quand fai l'elevacioun

Oustio santo e salutàri
Que duerbes la porto dóu cèu,
Paro-nous contro l'Aversàri,
A nosto ajudo vène lèu.

A Diéu qu'es un en tres persouno
Ounour e glòri eternamen,
Éu qu'à si sant la vido douno
Dins li siècle di siècle. *Amen.*

Quand lou prière estènd si bras e que pièi, signo lou Cors e lou Sang de Jèsu-Crist.

Es aro, o Segne Diéu, qu'en realita vous óufrèn la vitimo puro, la vitimo santo, la vitimo immaculado que tóuti lis autro n'èron soulamen l'oumbro e la figuro. Vous agradèron àutri-fes lis agneloun que vous semoundié lou jouine Abèl, e lou sacrifice qu'Abram vous faguè de soun fiéu Isa, e l'óuferto dóu pan e dóu vin que vous presentavo Marquiéusedè. Vous agrado bèn mai lou sacrifice que voste Fiéu vous fai de soun Cors e de soun Sang. Jamai dins countrado, óublacioun se capitè coume aquelo autant digne de vosto glòri; e — bonur sènso egau! — nous-àutri i'avèn lou pan de vido e lou béure de l'immortalita.

Quand se clino, lou front bas

Emé lou prèire, nous clinan davans aquéli doun sacra dóu Cors e dóu Sang de voste Fiéu. Umblamen lis adouran sus l'autar d'aquesto glèiso emai sus aquéu dóu paradis, davans vosto Majesta divino. Aquéli dous autar soun qu'un soulet autar, ounte se coumplis lou mistèri mai que grand de vosto glòri e de nosto sauvacioun. Baias-nous nosto part, o moun Diéu, di benedicioun e di gràci d'aquéu sacrifice infini.

Quand fai lou memento di mort

Escampon-se aquéli benedicioun sus lis amo dóu Purgatòri, e majamen sus l'amo de N. e de N. Adugon-ié la deliéuranço de si peno, e fasès que lèu-lèu se gandigon dins lou liò de la fresquiero, de la lumiero e de la pas.

Quand se pico la peitrino e que, pièi, ausso l'oustio emé lou calice

Nàutri tambèn, pecadou que pecadou, sian envejous de nous gandi peramount em' aquéli bèllis amo, de i'ana mena rejouïssènço en coumpagno de vòsti Martire, de vòsti Vierginello e de tóuti li benurous. Agués pieta de nautre, o moun Diéu, óublidás nòsti malafacho, acourdas-nous la gràci e l'eterno glòri: vous li demandan au noum de Noste-Segne Jèsu-Crist, voste Fiéu. Es pèr éu qu'avès coustumo d'alarga dins lis amo la vido e la santificacioun; es encaro pèr éu, em' éu, en éu que voulèn vous dire, enterin que lou prèire ausso vers vous l'oustio e lou calice: Ounour e glòri longo-mai!

Au Pater

Bèn aise sian que nous ague éu-meme ensigna lou biais de la preguiero. Fourma pèr éu, o Segnour, ausan vous dire:

Noste Paire que sias dins lou cèu, siegue voste noum santifica, que voste règne avèngue; siegue facho vosto voulounta coume dins lou cèu ansin sus terro.

Dounas-nous vuei noste pan quoutidian; e remetès-nous nòsti dèute coume li remetèn, nous-autre, en quau nous es devènt; e noun nous adugués en tentacioun, mai deliéuras-nous dóu mau. Ansin siegue.

Quand lou prèire se clino pèr demanda la pas

O, deliéuras-nous, Segnour, de tout mau: vous lou demandan pèr l'intercessioun de la Santo Vierge, di tres Aposto Pèire, Pau e Andriéu e de tóuti li sant. Dounas-nous la pas, aquelo pas que voste Fiéu nous meritè pèr sa mort e nous anounciè dins sa resurreicioun.

Quand partejo l'oustio

Sus l'autar, sa mort es figurado pèr la separacioun dis espèci dóu pan e dóu vin. Mai aro lou prèire, partejant l'oustio en tres part, bouto la plus pichouno dins lou calice: e pèr la reünion di dos espèci, es figurado sa resurreicioun. Aro la pas es facho entre Diéu e l'ome, Jèsu-Crist ressuscita pòu l'anuncia, disènt: — Pas à vautre!

A l'Agnus Dei

Agnèu de Diéu, que levas li pecat dóu mounde, agués pieta de nautre.
Agnèu de Diéu, que levas li pecat dóu mounde, agués pieta de nautre.
Agnèu de Diéu, que levas li pecat dóu mounde, douna-nous la pas.

A la Coumunioun

Eici se prègo pèr la pas

O Segne Jèsu-Crist, voulès qu'entre nautre la counserven aquelo pas; voulès, en fàci de voste Sacramen, nous vèire uni coume de fraire. Voste Sacramen es, en efèt, un mistèri de pas e d'unioun. Lou pan e lou vin, que i'avès tremuda en voste Cors emai en voste Sang, nous l'ensignon claramen: tóuti li gran de blad, tóuti lis age de rasin, que serviguèron à li faire, an despareigu pèr se foundre dins l'unita. Ansin, o bèu Jèsu, foundès-nous dins la veritablo fraternita, dins la granda unita catoulico. Que fuguen tóuti plus qu'un soulet Pan e un soulet Cors, coume dis l'Apoustòli S. Pau, d'abord que prenèn part au meme Pan.

Eici l'on se pico la peitrino e l'on dis tres fes:

Segnour, siéu pas digne qu'intrés dins moun oustau, mai digas soulamen uno paraulo, e moun amo sara garido.

Eici l'on coumùnio esperitalamen

Que lou Cors de Noste-Segne Jèsu-Crist garde moun amo pèr l'eterno vido. Ansin siegue.

I Darriéris Ouresoun

Que vous rendrai, o Segne Diéu, pèr tout lou bèn que m'avès fa? Iéu prendrai en man lou calice dóu salut e vous benesirai... Ah! basto pousquèsse vous benesi peramount dins l'eterna clarun de vosto beatitudo. Eilamoundaut sara perfèto la lausenjo, e la benuranço de vosto poussessioun coumplèto: vous veirai noun plus pèr la fe souto lou vèu de l'oustio, mai fàci à fàci e tau que sias. Acourdas-nous à tóuti aquelo gràci, pèr Noste-Segne Jèsu-Crist. Ansin siegue.

A l'Ite Missa Est

Poudèn nous retira, la messo es acabado. Au Crist, que n'es l'autour, la glòri sié dounado.

Que lou grand Adounai, Paire, Fiéu, Esperit, nous benesigue tóuti au noum de Jèsu-Crist. Ansin siegue.

L'Evangèli De Sant Jan

A l'acoumençanço èro lou Verbe, e lou Verbe èro emé Diéu. Èro dins lou principe emé Diéu. Tout ço qu'eisisto es esta fa pèr éu, e, de tout ço qu'es esta fa, rèn l'es esta sènso éu. En éu èro la vido, e la vido èro la lumiero dis ome; e la lumiero dins la sournuro trelusis, em' acò la sournuro i'a rèn coumprés.

L'aguè un ome manda de Diéu, que ié disien Jan. Aquéu venguè sus l'estiganço de rèndre testimòni à la lumiero, pèr que tóuti sus sa paraulo aguèsson fe. Éu noun èro la lumiero, mai lou temouin d'Aquéu qu'èro la lumiero. Aquéu-d'aquí èro la lumiero veritablo que fai lume à tout ome venènt dins aquest mounde. Èro dins lou mounde, e lou mounde es éu que l'a fa, e lou mounde noun l'a recouneigu. Es vengu encò siéu e li siéu l'an pas vougu. Mai a douna lou poudé d'èstre enfant de Diéu à tóuti aquéli que lou reçaupon, à-n-aquéli que creson en soun noum, que soun nascu noun dóu sang, ni de la voulounta de la car, ni de la voulounta de l'ome, mai de Diéu. E *lou Verbe s'es fa car*, a resta'mé nous-àutri, e avèn vist sa glòri, qu'es la glòri dóu Fiéu unique dóu Paire, plen de gràci e de verita.

Ate avans la Coumunioun

Ate de fe

Moun Segne Jèsu-Crist, es bèn vous que vau reçaupè soute lis espèci dóu pan, es vous tout entié, emé voste Cors, voste Sang, vosto Amo, vosto Divinita. Noun pòu ma coumprenènço encapa lou mistèri de vosto presènci, e la teletò de car m'empacho de vous vèire. Mai iéu crese à vosto paraulo, iéu crese! e dins aquelo oustio vous recounèisse e vous adore, o Pan dis ange, Pan vivènt descendu dóu Paradis.

Ate d'umelita

Moun Segne Jèsu-Crist, avès di: — Quau manjo ma car e béu moun sang en iéu demoro e iéu dins éu. Aquelo paraulo me nèco e m'enébrio de bonur! Oh! se pòu que vous, tant grand, vengués dins iéu que siéu la darriero de vòsti creaturo? Se pòu

que vous la pureta, vous la candour, vous l'innocènci, intrés dins ma sournuro e moun brutice, pèr plus faire qu'un emé iéu? Oh! n'en siéu indigne e, tremoulant, m'amouloune à vòsti pèd.

Ate de countricioun

Moun Segne Jèsu-Crist, bountous que sias e perdounaire, me tranco lou cor d'avé peca contro vous. Ai counfessa, es verai, tóuti mi fautó, me n'en siéu lava dins lou sacramen de Penitènci; mai, estènt que vous an fa peno, voudriéu li nega dins moun sang. Agués pieta de iéu e metès-me dins la peitrino un cor flame-nòu, pèr que vous reçaupè dignamen.

Ate d'amour

Moun Segne Jèsu-Crist, — voste regale es d'èstre emé lis enfant dis ome, e moun regale à iéu es d'èstre emé vous, rènt qu'emé vous, car ounte trouba sus terro un amour coume lou vostre? M'avès ama lou proumié, vous! e quand amas, bèu Jèsu, sabès plus desama. Oh! vous ame, iéu peréu, vous ame de tout moun cor, pèr dessus tout, vous ame, vous bèle, vous adore! e moun amo se found davans aquelo oustio ounte sias escoundu.

Ate de desir

Moun Segne Jèsu-Crist, ai fam e set de vous, me languisse de vous avé, de vous manja, de vous béure. Venès, Agnèu divin! venès, Cors adourable, Sang precious de moun Sauvaire, venès restaura moun amo anequelido! Venès, o moun soulas, o ma douçour, moun tresor, moun bonur e ma vido, moun Diéu e moun tout, venès!

Ate après la Coumunioun

Ate d'adouracioun

Moun Segne Jèsu-Crist, sias aqui dins moun cor, vous moun Diéu, vous lou Creaire dóu cèu e de la terro, e vosto majesta me desaparaulo. Davans vous m'umeliè, pauro creaturo! m'apichounisse, recounèisse moun noun-rènt e, lou front bas, vous adore.

Ate de remerciamen

Moun Segne Jèsu-Crist, coume farai pèr vous rèndre gràci? Pas proun d'èstre mort pèr iéu sus l'aubre de la crous, avès encaro vougu m'apatouï de vosto car sacrado e

reviscoula moun amo. Jamai de la vido, iéu pourrai vous paga lou dèute de ma recouneissènço. Que li Sant emé lis Ange e la grandò Santo Vierge, vosto Maire, vèngon à moun ajudo e pèr iéu vous rèndon gràci.

Ate d'amour

Moun Segne Jèsu-Crist, vous entènde que me disès coume à S. Pèire: — Es que m'ames? — Oh! sabès proun que iéu vous ame! Adès vous desirave, aro siéu satisfa: sias à iéu, vous ai, vous tène, e iéu, pode lou dire, siéu à vous, bèn à vous. Perqué noun vous amariéu? Oh! lou jure davans l'autar: res me desseparara de vous!

Ate d'oufrèndo

Moun Segne Jèsu-Crist, dins la coumunioun vous sias douna tout à iéu. Partènt de vuei, iéu me doune tout à vous: cors, amo, santa, richesso, reputacioun, tout ço qu'es miéu vous lou semounde, vole plus l'emplega que pèr vosto glòri. Segnourejas en plen sus ma voulounta, e que i'ague plus rèn en iéu que noun vous apartèngue.

Ate de demandò

Moun Segne Jèsu-Crist, sourgènt de tóuti li gràci, escampas-lèi sus noste Sant-Paire lou Papo, sus lis Evesque, sus lis Ordre religious, sus lou clergié, sus tóuti nòsti famiho. Aparas-nous tóuti contro li tentacioun, acourdas-nous enfin de pousqué vous reçaupre, dins voste Sacramen, à l'ouro de la mort, e, ansin counfourta, nous gandiguen vers lou paradis. Ansin siegue!

Davans lou Crucifis

O Jèsu, bon e dous mai-que-mai, me veici davans vous! Enjusqu'au sòu toumbe, iéu, à geinoui; e de touto l'ardour de moun amo, vous prègue e vous reprègue de me bouta dins lou cor de sentimen bèn viéu de fe, d'esperanço e de carita, un veritable pentimen de mi pecat, em' uno voulounta bèn fermo de me n'en desfaire: enterin qu'emé grandò afecioun e grand doulour, dintre iéu counsidère e countèmple en esperit vòsti cinq plago, tenènt d'à-ment aquest verset qu'avié deja sus li bouco lou rèi Dàvi, quand proufétisavo de vous, o bon Jèsu: — An trauca mi man e mi pèd; an coumta tóuti mis os.

(Indulgènci pleniero quouro se coumùnio. Apoundre un Pater em' un Ave is

entencioun dóu Papo.)

Li vèspro dóu Dimenche

Se recito proumié à voues basso lou Pater e l'Ave

v. O Diéu, à moun ajudo venès lèu.

r. Segnour, despachas-vous de m'ajuda.

Glòri au Paire, em' au Fiéu, em' au Sant-Esperit;

Coume èro au coumençamen, emai aro e toustèm, e dins li siècle di siècle. Ansin siegue.

De la Setuagesimo à Pasco, en plaço de l'Alleluia se dis:

Lausenjo à vous, Segnour, Rèi de l'eterno glòri!

A di lou Segnour.

SAUME CIX

Diéu au Messio a di: — Setas-vous, o moun Fiéu, setas-vous à ma drecho e regnas emé iéu.

Lis enemi qu'avès, iéu vous li vau soumettre, * e soute vòsti pèd li vole tóuti metre.

Veste règne, que dèu dura mai que lou tèms: * prendra coumençamen dedins Jerusalèn.

Sara dins soun trelus, quand li Sant vendrés querre * vous qu'avana lou lugar d'esperiéu engendrère.

Loti jure: vous sias Prèire e sèmpre lou sarés; * coume Marquiéu-sedè me sacrificarés.

Contro vous asseta, Segnour, lou Crist espèro * pèr espóuti li rèi au jour de sa coulèro.

Jujara li nacioun dins la flamo e lou sang, * sus terro escrachara la tèsto di meichant.

Dóu gaudre pèr camin béura l'aigo treboulo, * mai pièi, aussant lou front, mestrejara la foulo.

Glòri, etc.

ANT. A di lou Segnour au Segnour miéu: Assèto-te à ma drecho.

ANT. Soun inchanjable.

SAUME CX

Anarai d'un grand goust i glèiso ounte se canto: * Segnour, vous cantarai dins l'assemblado santo.

Lis oubrage de Diéu soun plen de majesta; * e quau lis amo bèn ié trovo à medita.

Sa grandour nous fan vèire e sa glòri divino; * e sa justico rèsto e duro sèns termino.

De sa misericòrdi a leissa un mounumen, * en dounant à si fiéu la mauno en alimen.

Nous óublidara pas, tendra soun alianço; * de sis obro fara counèisse la puissanço.

I Judiéu dounara la terro di Pagan, * sèns ié faire tort, car tout vèn de si man.

Soun, sis ouracle d'éu, eternau, inmudable, * basti sus lou vrai, juste, sant, equitable.

A soun pople qu'amavo a manda un Redemtour, * e s'es emé soun pople alia pèr toujour.

Sant, terrible èi soun noum! Dóu Segnour la cregnènço, * acò 's lou proumié pas que meno à la sapiènço.

Qu lou cren coume fau agis prudentamen; * Diéu lou lauso e si laus duron eternamen.

Glòri au Paire, etc.

ANT. Soun inchanjable tóuti si decrèt, establi soun pèr li siècle di siècle.

ANT. Dins si coumandamen.

SAUME CXI

Benurous es aquéu que vous cren, o Segnour, * qu'amo bèn vosto lèi, l'estúdio niuech-e-jour.

Sa raço longo-mai sara forto e prouspèro, * car dóu juste la raço es lausado sus terro.

La glòri, la richesso abiton soun oustau, * e sa vertu resisto i cop dóu vènt-terrau.

An mié de la sournuro, em' un rai de sa fàci, * Dieu rejouïs lou juste e ié largo sa gràci

Lou juste es pietadous, es aclin à presta, * sajamen se carrejo e rèn pòu l'esbranda.

Sa memòri viéura d'annado emai d'annado: * s'esfraiara jamai di lengo enverinado.
Soun cor espèro en Diéu, soun cor es afermi, * saup que Diéu punira tóuti sis
enemi.

Voulountié fai l'óumorno, es abelan e flori; * peréu en paradis grandò sara sa glòri.

Lou meichant ourlara de ràbi, acò vesènt; * mai si desir marrit ié serviran de rè.

Glòri au Paire, etc.

ANT. Dins si coumandamen éu se gouspiho mai-que-mai

ANT. Siegue lou noum dóu Segneur.

SAUME CXII

Servidou dóu Segneur, jounès-vous emé iéu * canten tóutis ensèn li lausenjo de
Diéu.

Benesi sié soun noum, aquéu noum adourable * di siècle d'au-jour-d'uei au siècle
perdurable!

Dóu Levant au Pounènt, de l'Uba vers l'Adré, * que se lause soun noum dins tóuti
lis endré.

Tout pople l'es sujèt, sa glòri es sèns pariero, * mai auto que lis astre e si gourg de
lumiero.

E pamens, grand coume es, qu l'egalo en bounta? * Regardo vers lis umble e vai li
vesita.

Enausso qu ié plais, de qu res vòu s'enchaure * e de soun cativié fai auboura lou
paure;

Li bouto au proumié rèng emé li majourau; * di majourau dóu pople éu n'en fai lis
egau.

A la femo qu'es turgo e souleto, pecaire * éu ié douno l'ounour, la joio d'èstre
maire.

Glòri, etc.

ANT. Siegue lou noum dóu Segneur benesi longo-mai!

ANT. Nàutri qu'en vido sian!

SAUME CXIII

Quand pèr Mose mena, lou pople israelito, * à la gàrdi de Diéu, sourtiguè de l'Egito,

Diéu se l'apropriè sus touto outro nacioun, * Diéu Israël prenguè souto sa prouteicioun.

La mar, la grando mar, fugiguè, tre lou vèire; * lou flùvi dóu Jourdan anè subran à rèire.

E li mourre e li mount tant fuguèron sousprés, * que semblavon d'agnèu quand l'esfrai lis a pres.

O grand mar, pèr fugi, qu'aviés que te couchavo? * Jourdan, pèr recula, qu'aviés que te butavo?

Mountagno, digas-nous perqué tressauterias? * Mourre, que frejoulun mouvié vòsti roucas?

Es lou Diéu de Jacob qu'emé sa voues sevèro, * e dins rèn qu'un cop d'uei a'stremementi la terro.

De la pèiro a subran fa giscla l'aigo à bro, * en font lindo e versanto a tremuda li ro. Sian rèn, Segnour, sian rèn! A vous soul la vitòri * à vous soul li tralus e l'encèns de la glòri!

Afin que li Pagan noun digon pas de vous: * Ounte se tèn soun Diéu, soun Diéu tant pouderaus?

Es amount noste Diéu, es subre nòsti tèsto; * fai tout ço que ié plais e rèn de rèn l'arrèsto.

Mai li diéu di Pagan soun de diéu fabrica, * soun que d'or e d'argènt, e souvènt endeca,

An de bouco emai d'uei, mai noun parlon ni veson. * S'enganon bravamen li fada que ié creson.

An d'ausidou dubert que noun podon ausi; * an de narro e noun an la forço de senti.

An de pèd, an de man, mai rèston inmouBILE; soun gousié muto pas e tout i'es inutile.

Ansin siegon, grand Diéu, lis oubrié que li fan * emai tóuti li gènt que se ié fisaran.

Mai pèr vous, Israël, boutas bèn vosto espèro * en Diéu que vous assousto e vous gardo sus terro.

Autant n'en dise à vous, o raço d'Aaroun; * es éu voste soustaire, esperas en soun noum.

Vàutri que lou cregnès, agués en éu fisanço; * sentirés lou counfort de sa Touto-Puissanço.

Se souvèn lou Segnour qu'es éu que nous a fa; * éu nous vòu benesi, nous vòu tóuti sauva.

D'Israël lou Segnour a benesi la raço; * sus l'oustau d'Aaroun a fa plòure la graço.

En sèmpre à quau lou cren e l'amo e lou sièr bèn, * i pichot coume i grand a manda soun toustèms.

A vautre, à vòsti fiéu e felen dins lou mounde * Diéu vogue vous larga de si tresor l'abounde!

E benesi fugués dóu Diéu que règno amount, * qu'es pertout, que vèi tout, a qu'a fa mar e mount.

Que dins lou Cèu di Cèu vitam-eterno trèvo, * e qu'a douna la terro i fiéu d'Adam e d'Èvo.

Noun sara pas li mort que vous rendran ouuour, * ni li dana, grand Diéu, qu'auran pèr vous d'amour.

Mai nàutri, li vivènt, voulèn vous rèndre oumage * e vous benesi sèmpre, o Diéu tout bon, tout sage.

Glòri au Paire, etc.

ANT. Nàutri qu'en vido sian, benesissèn lou Segnour.

CAPITULO

Benesi siegue Diéu, lou Paire de Noste-Segne Jèsu-Crist, lou Paire di misericòrdi e lou Diéu de touto counsoulacioun que nous counsolo dins tóuti nòsti lagno.

r. A Diéu gramàci.

INNE

De la lumiero Creaire mai que bon, tu qu'as fa lou calèu dóu jour, qu'as pèr aquelo lumiero, touto novo alor, inagura la creacioun dóu mounde.

Tu qu'as vougu que s'apelèsse jour lou tèms que vai dóu matin au vèspre, aro que vai veni la negro sournuro, escouto nòsti prègo e nòsti plang.

Que nosto amo cargado de crime noun iste eisilado de l'inmourtalo vido, pauro amo tant flaco pèr pensa i causo eterno e que se laisso prene i maio dóu pecat.

Qu'elo enfin tuerte i porto de Paradis; que davere li joio de la vido; que se gare de tout mau e se neteje de touto iniqueta.

Fai-nous aquelo gràci, e Paire pietadous, e tu, o Fiéu soulet, l'egau dóu Paire, que, de coumpagno emé l'Esperit counsouladou, règnes pèr tóuti li siècle.

v. Enaure-se, o Segnour, ma pregadisso.

r. Talo que l'encèns à ta presènci.

CANTICO DE LA SANTO VIERGE

Moun amo canto e glourifico * li grand miracle dóu Segnour;
Moun esperit qu'eu santifico * a trefouli dins soun amour!
De sa servènto vergougousso a regarda la basso man: * vaqui perqué “ la Benurouso ” tóuti li pople me diran.
A fa pèr iéu de grândi causo lou Pouderous qu'es eilamount! * Vaqui perqué ma voues lou lauso: sant e mai sant fugue soun noum!
Tant que li raço noun s'estegnon, e quand durèsson enca mai, * baio en aquéli que lou cregnon misericòrdi longo-mai.
Vèngue pièi l'ouro mounte duerbe soun bras terrible, e tout d'abord * escarabouio li superbe e la cresènço de soun cor.
A debaussa de la cadiero li pouderous tant arrogant; * e sus l'auturo la proumiero a mes en plaço li pacan!
Lis afama que barbelavon i'a coumoula si plen granié, * e li richas que se gounflavon, lis a bandi sèns un denié.
Lou paure pople d'Israël, coume soun fiéu l'a recata. * Ansin toustèms éu se rapelle que nous fisan de sa pieta.
Car a proumés à nòsti paire, à-n-Abraham, à si felen, * que se fara noste Sauvaire e dins li siècle eternamen.
Glòri, etc.

Eici se dis l'Antifòni e l'Orèmus dóu Dimenche

v. Lou Segnour siegue emé vautre.
r. E'mé voste esperit.
v. Benesissen lou Segnour.
r. A Diéu gramàci.
v. Que lis amo di pàuri mort, pèr la misericòrdi de Diéu, repauson en pas.
r. Ansin siegue.

E s'acabon li Vèspro pèr l'Antifòni e la Santo Vierge, counformo au tèms: Vèire à la fin di Coumplèto.

Li Vèspro de la Santo Vierge

Se recito proumié à voues basso lou Pater e l'Ave

v. O Diéu, à moun ajudo venès lèu.

ANT. Coume lou Rèi prenié soun repaus, moun nard sentiguè bon qu'embaumavo.

Dixit Dominus,

ANT. Sa man gauchò estènt soute ma tèsto, de se man drecho éu m'embrassara.

Laudate pueri,

ANT. Siéu moureto, mai poulido, o chato de Jerusalèn: tambèn s'es amourousi de iéu lou Rèi, e m'a facho intra dins soun pausadou.

SAUME CXXI

S'es expandi moun cor, a trefouli dins iéu, * quand m'an di: Anaren à l'oustau dóu Bon Diéu!

O joio pourren dounc faire en tu nosto intrado * santo Jerusalèn, vilo tant desirado! Jerusalèn, tu siés la mistico ciéuta * ounte vivon li cor uni pèr l'amista.

Acò 's lou rendès-vous di gènt de tout lengage * que ié van lausa Diéu, que ié van rèndre óumage.

Au mitan de si prèire e di pople e di rèi, * sus soun trone asseta, lou Criste ié parèis. Prègue, o Jerusalèn, pèr ta pas dins lou mounde, * Diéu fague que qu t'amo ague di bèn l'abounde!

Diéu doune à ti rampar la pas e lou repaus * e largue la drudiero en tóuti lis oustau. Coume tis abitant soun mi parènt, mi fraire, * te souvète la pas e noun pode miés faire.

Coume as en ti rampar l'oustau de l'Adounai, * te vole pèr acò de bèn tant-e-pièi-mai.

Glòri, etc.

ANT. Siéu moureto, mai poulido, o chato de Jerusalèn: tambèn s'es amourousi de iéu lou Rèi e ma facho intra dins soun pausadou.

ANT. Aro a passa l'ivèr, la plouvino a cala en plen: aubouro-te, moun amigo, e vène.

SAUME CXXVI

Se Diéu noun bastis pas éu-meme la meisoun * es inutilamen que travaio un massoun.

Se Diéu noun pren pas siuen de counserva la vilo, * li vigio segur saran bèn inutilo. Prendrés ges de repaus, manjarés voste pan * emé proun de fatigo, e sara tout en van.

Mai se vous benesis, lou bon Diéu, se vous amo, * tout vous prousperara pèr lou cors e pèr l'amo.

Vous dounara d'enfant, e devendran pèr vous * mai que lis armo i man d'un sôdard vigourous.

Benurous qu n'a proun, car prendran sa defènso * e davans Diéu, un jour, saran sa recoumpènso.

Glòri, etc.

ANT. Aro a passa l'ivèr, en plen la plouvino a cala: aubouro-te, moun amigo, e vène.

ANT. Sias bello, e voste biais es delicious, o santo Maire de Diéu.

SAUME CXLVII

Santo Jerusalèn, vilo sèmpre nouvello * benesisse lou Diéu que t'a facho tant bello.

T'a bèn embarriado e clafido de bèn * a rendu tis enfant benurous pèr toustèms.

De-longo éu fai regna la pas en toun terrièr * e de bon blad nourris e li fiéu e li paire.

Tout ço que vòu lou fai, e tre qu'a coumanda * sis ordre courron lèu e ço que dis es fa.

Quand vòu, mando la nèu; abord la fai descèndre * expandis la plouvino e dirias qu'es de cèndre.

Fai plòure de glaçoun dins lou gros de l'ivèr. * Qu pòu teni contro éu, quand vòu que jale en l'èr?

Mai tant-lèu a parla que la glaço se founde; * aleno, di counglas l'aigo cour pèr lou mounde.

Anóuncio sis ouracle au pople qu'a chausi, * au pople d'Israèl sus tóuti benesi.

Quant is àutri nacioun soun pas tant bèn tratado: * a douço lèi d'amour noun i'es manifestado.

Glòri, etc.

ANT. Sias bello e voste biais es delicious, o santo Maire de Diéu.

ANT. Speciosa facta es et suavis in deliciis tuis, sancta Dci Genitrix.

CAPITULO

Au coumençamen e bèn avans li siècle siéu estado creado, e dins la longo di siècle noun cessarai d'èstre. Dins sa santo demouranço, ai servi lou Segnour.
r. A Diéu gramàci.

INNE

Te saludan, brihanto Estello,
Astre di mar, Maire de Diéu,
Sèmpe puro, sèmpe piéucello,
Dóu paradis lindau graciéu.
L'Ange Grabié, clinant la tèsto,
Aquéu salut te lou diguè.
Met sus terro la pas celèsto,
Garis lou mau qu'Èvo faguè.

Vène esclapa si ferre au laire.
A l'avugle fai vèire clar!
Li mal-astre met-lèi de-caire
E de tout bèn pago-nous larg.

Mostro-te maire, o Benurado!
Que nòsti prègo e nòsti plour
Pèr ti man siegon presentado
A toun Fiéu na pèr noste amour.

O bello Vierge sèns pariero,
Douço coume n'i'aguè jamai,
Franc de fauto, la vido entiero,
Fai-nous caste e dous mai-que-mai.

De viéure pur fai-nous la gràci,
Dins lou camin tèn-nous d'à ment,
Pèr de Jèsu vèire la fàci
Dins l'alegresso eternamen!

A Diéu lou Paire eterno glòri!
Eterno glòri au Redemtour!
A l'Esprit Sant trelus, vitòri!
En tóuti tres lou meme ounour!
Ansin siegue.

v. Laisso-me que te lause, Vierge benurado.
r. Douno-me de voio contro tis enemi.

ANTIFÒNI

Benurouso me diran tóuti li generacioun, estènt que Diéu a regarda soun umblo servènto.

Magnificat,

ORÈMUS

Diéu, tu qu'as vougu que dins lou sen de la Benurouso Vierge Mario, à l'anóuncio de l'Ange, toun Verbe prenguèsse car, douno-nous à nàutri, ti pregadou, que la cresèn elo veritablamen Maire de Diéu, d'avé proche tu l'ajudo de sis intercessioun. Pèr lou meme Noste-Segne Jèsu-Crist, toun Fiéu, qu'emé tu viéu e règno dins l'unita dóu Sant-Esperit, estènt Diéu, pèr tóuti li siècle di siècle.
r. Ansin siegue.

Lou restant coume à la fin di Vèspro dóu Dimenche

Li Complèto

v. Moun Paire, dounas-me vosto benedicioun.
BENEDICIOUN. Niue tranquilo e fin urouso nous avèngon dóu Diéu Ounnipoutènt.
r. Ansin siegue.

LEIÇOUN BRÈVO

Fraire, sobre fugués e reviha: que voste aversàri lou diable, tau qu'un lioun bramant, vous virouio à l'entour en cerco de quaucun à devouri: tenès-ié targo, fort

dins la fe. Mai tu, Segnour, agues pieta de nautre.
r. A Diéu gramàci.
v. Nosto ajudo es dins lou Noum dóu Segnour,
r. Eu qu'a fa lou cèu e la terro.

Se recito tout d'aise lou Pater. Lou prèire óuficiant canto pièi lou Confiteor e lou pople ié respond:

Ague pieta de tu, lou Diéu Ounnipoutènt, e te perdounant ti pecat, te gandigue à l'eterno vido.

LOU PRÈIRE. Ansin siegue.

LOU POPLÉ. Counfèsse au Diéu Ounnipoutènt, à la benurouso Mario sèmpe Vierge, à l'Arcange Sant Michèu, au benurous Jan-Batisto, i Sants Aposto Pèiro e Pau, à tóuti li Sant, emai à tu, Paire, qu'ai peca tant-e-pièi-mai en pensado, en paraulo e tambèn en obro: pèr ma fauto, pèr ma fauto, pèr ma trop grando fauto. Amor d'acò, suplique la benorouso Mario sèmpe Vierge, l'Arcange Sant Michèu, lou benurous Jan-Batisto, li Sants Aposto Pèire e Pau, tóuti li Sant emai tu, Paire, de prega pèr iéu lou Segnour noste Diéu.

v. Ague pieta de vautre, lou Diéu Ounnipoutènt, e vous perdounant vòsti pecat, vous gandigue à l'eterno vido.

r. Ansin siegue.

v. Que lou Diéu de tout poudé, de tout perdoun nous largue l'indulgènci, l'assoulucioun e la remessioun de nòsti pecat.

r. Ansin siegue.

v. Counvertisse-nous, o Diéu, noste Sauvaire,

r. E desviro de nautre ta coulèro.

v. O Diéu à moun ajudo, etc.

ANT. Agues pieta.

SAUME IV

Quouro l'ai envouca, Diéu m'a tengu coumpagno. * O, tu m'as mes au large, à l'ouro de mi lagno.

De iéu, o bèu Segnour, de iéu agues pieta * e que moun pregadis de tu siegue escouta.

O fièu dis ome, ai! las, que vosto vido en vano! * courrès après lou vènt, la messorgo e l'engano.

Sachés que lou Segnour a'nglouria soun Fiéu: * m'ausira lou Segnour, quand cridarai vers éu.

Fachas-vous, noun pequés, e plen de repentènci, dintre vòsti linçòu, furnas vosto counsciènci.

Sacrificas à Diéu e vers éu alucas. * Ounte es, d'ùni diran, lou bonur que cercas? Ounte es? es dins lou Fiéu, Lumiero de lumiero. * Bèu Diéu, nous l'as douna, nosto joio es pleniero.

Pèr éli lou bonur es d'èstre de catau * d'avé d'òli, de vin, de blad, plen soun oustau.

Mai iéu, tranquile e siau, o Diéu que moun cor bèlo, * m'amagant dins toun sen, plegarai la parpello.

Dóumaci tu, bèu Diéu que pos jamai fali, * dins l'esperanço en plen, sèns fin m'as establi.

Glòri au Paire, etc.

SAUME XXX

Espère en tu, Segnour. Basto en moun esperanço * noun siegue counfoundu! vers tu cride: assistanço!

Clino vers iéu l'auriho, e zóu! despachatiéu * vène me deliéura, tu, moun Mèstre e moun Diéu.

Fugues un prouteitour pèr iéu, te lou demande, * un oustau de refuge ounte moun amo lande.

Es que, tu siés ma forço, e moun refuge sié! * Mena, nourri pèr tu, que pòu i'avé de miés?

Garo-me, Diéu ami, de la leco escoundudo * car siés moun prouteitour, ai fe dins toun ajudo.

Remete moun esprit, tranquile, entre ti man; * m'as sauva, Diéu vrai, o Mèstre dis uman.

Glòri au Paire, etc.

SAUME XC

Quau de l'Autisme Diéu abito sout lis alo, * istara sèns pòu, bèn en pas, à la calo.

Au Segnour éu dira: Tu siés moun prouteitour, * moun recàti, moun Diéu. Siéu à-n-éu sèns retour.

Car éu m'a deliéura de l'arpo di cassaire * e di lengo de serp que me fasien mau-traire.

Te tendra, lou Segnour, à l'oumbro de si bras * e countènt, sout sis alo, en éu esperaras.

Sa verita sara un blouquié pèr ta defènso; * de la niue porto-esfrai saras sènso creguènço,

De la flècho fusant dins l'oumbro e dins lou jour * e peréu dis assaut dóu demoun dóu Miejour.

Milo mort à ta gaucho, à ta drecho dès milo * cabussaran; tu sèmpre auras l'amo tranquilo.

Veiras à toun entour, e veiras de tis uei * coume di pecadou Diéu saup puni l'ourguei.

D'abord qu'as di: — Segnour, tu siés moun esperanço, * d'abord que dins l'Autisme as fa ta demouranço,

De tu s'avançaran ni lou mau ni li flèu; * li tendra, lou Segnour, liuen de toun tibanèu.

Car éu mande sis Ange e sis ordre ié baio * de te garda pertout e dins tóuti ti draio.

Eli te pourtaran, tenènt d'à-ment ti pas * cregnènço que toun pèd tuerte en quauque clapas.

Tu chaucharas l'aspit, lou baseli menèbre; * e coulobre e lioun, tre te vèire, auran fèbre.

Perqué de iéu se fiso, eh! ben, lou sauvarai; * perqué counèis moun Noum, dis Diéu, lou soustarai.

Que cride, l'ausirai, sarai à sa coumpagno * e, lou glourifiant, lou tirarei di lagno.

De sa vido à noun plus aloungarai li jour, * ié farai vèire enfin moun Fiéu, soun Redemtour.

Glòri au Paire, etc.

SAUME CXXXIII

Veici l'ouro! au Segnour cantas coume se dèu * vàutri de l'Adounai li servitour fidèu.

Vàutri tóuti que sias de sa noblo oustalado * que trevas, pregadis, sa demoro sacrado.

Dins l'oumbro de la niue, proche dóu Sant di Sant * li man levado dau! pregas lou Tout-Puissant!

Que sa benedicioun Diéu sus tu vèngue traire, * dóu cèu e de la terro éu l'eterne Creaire.

Glòri au Paire, etc.

ANT. Agues pieta de iéu, Segnour, e'scouto ma preguiero.

INNE

Es à sa fin lou jour de vuei
Dau! Creadou de touto causo,
Que ta clemènci duerbe l'uei
Pèr nous garda, quand tout repauso.

Aliuencho de noste dourmi
Lou fum dis impùri pensado,
Tèn amata noste enemì,
Que nosto car noun sié couchado.

Enausès-nous, Paire divin,
O Fiéu en tout l'egau dóu Paire
Qu'emé l'Esprit regnas sèns fin
Dì siècle eterne Douminaire,
Ansin siegue.

CAPITULO

Tu siés en nautre, o Segnour, e toun sant Noum es esta envouca sus nautre; nous abandonèsses pas, Segnour, noste Diéu.

r. A Diéu gràci.

r. Entre ti man, Segnour, * remete moun esperit (T. P. Alleluia, alleluia). *L'on redis:* Entre ti man, etc.

v. Nous as rachata, Segnour, Diéu de verita. L'on redis: *Remete o bèn au T. P. Alleluia.*

Glòri au Paire, etc. Entre ti man etc.

v. Gardo-nous, Segnour, coume la petito de l'uei (T. P. Alleluia.)

r. A l'oumbro de tis alo tèn-nous assousta (T. P. Alleluia.)

ANT. Sauvo-nous, etc.

CANTICO DE SIMEOUN

Aro pos me leissa m'endourmi'mé mi paire * dins l'eterne repaus que m'as proumés,
Segnour,

Dóumaci que mis uei veson vuei lou Sauvaire * qu'i pople de la terro a douna toun amour,

Pèr qu'i nacioun perdudo éu-meme se revèle * e vers sa resplendour lis adraie à jamai,

Pèr que sa glòri santo illustre de si rai * toun paure pople d'Israèl.

Glòri au Paire, etc.

ANT. Sauvo-nous, o Segnour, enterin que tout viho; gardo-nous dins lou tèms que la terro soumiho, pèr viha 'mé lou Crist e, d'aise entre si bras, nous repausa councènt dins sa divino pas.

v. Lou Segnour siegue emé vautre.

r. E'mé voste esperit.

OREMUS

Vesito, se te plais, Segnour, aquesto abitacioun, e tóuti lis entravadis de l'enemi, liuen d'elo coucho-lèi; que ti Sants Ange ié rèston dintre, que nous ié gardon dins la pas; e que ta benedicioun iste sus nautre de-countùni. Pèr Noste-Segne Jèsu-Crist, toun Fiéu, qu'emé tu viéu e règno dins l'unita dóu Sant-Esperit, estènt Diéu, pèr tóuti li siècle di siècle.

r. Ansin siegue.

v. Lou Segnour siegue emé vautre.

r. E'mé voste esperit.

v. Benesissen lou Segnour.

r. A Diéu gramàci.

v. Que nous benesigue e nous counserve l'Ounnipoutènt e pietadous Segnour, Paire, Fiéu e Sant-Esperit.

r. Ansin siegue.

ANTIFÒNI A LA SANTO VIERGE

Di Vèsprou dóu dissate avans lou proumié Dimenche dis Avènt fin-qu'au jour de la Candelouso

Maire Santo dóu Redemtour, tu que siès la Porto duberto dóu Paradis, tu, l'Estello de la mar, vène ajuda toun pople que toumbo, qu'es tout en aio pèr s'auboura. Tu qu'au grand estounamen de la naturo as enfanta toun divin Creaire, Vierge avans coume après, tu que saludè l'ange Gabriéu, agues pieta di pecadou.

Fin-qu'à Nouvè se dis lou verset Angelus Domini e l'ouresoun Gratiam tuam.

Di proumiéri Vèspro de Nouvè à la Candelouso:

v. Aguènt enfanta, o Vierge, puro siés restado.
r. Maire de Diéu, intercèdo pèr nautre.

OREMUS

O Diéu, tu que pèr la fegoundo viergineta de la benurouso Mario, as decerni au gènre uman li joio de l'eterno sauvacioun, douno-nous, te n'en pregan, de senti coume es grandò l'intercessioun d'aquelo que nous a merita de recebre l'Autour de la vido, Noste-Segne Jèsu-Crist toun Fiéu.

De la Candelouso au Dijòu-Sant

Salut, Rèino de Paradis! Salut, Segnouresso dis Ange! Salut, jitello Santo! Salut, porto d'ounte a sourti la lumiero dóu mounde. Alègro-te, Vierge glouriouso, e de tóuti la mai bello. Fagues flòri longo-mai, o bèuta coumplido, e pèr nautre prègo lou Crist.

v. Laisso-me que te lause, o Vierge benurado.
r. Douno-me de voio contro tis enemì.

OREMUS

O Diéu de misericòrdi, vène ajuda nosto feblesso, que nàutri, que fasèn vuei memòri de la Santo Vierge, gramàci soun intercessioun, nous aubouren de nòstis iniqueta. Pèr lou meme Crist Noste-Segne.

Di Coumplèto dóu Dissate Sant enjusquo à la Ternita

Rèino de Paradis, alègro-te, alleluia, car aquéu que meritères de pourta, alleluia! es ressuscita coume avié di, alleluia! Prègo Diéu pèr nautre, alleluia!

v. En gau fugues e rejouissènço, Vierge Mario, alleluia!
r. Qu'es ressuscita lou Segneur veritablamen, alleluia!

OREMUS

O Diéu que pèr la Resurreicioun de toun Fiéu Noste-Segneur

Jèsu-Crist, as vougu bouta lou mounde en rejouïssènço, fai de gràci que, pèr la Vierge Mario sa Maire, encapen li bon-toustèms de l'eternalo vido. Pèr lou meme, etc.

Di proumiéri Vèspro de la Ternita enjusquo is Avènt

Salut Rèino, Maire de misericòrdi, nosto vido, nosto douçour e nosto esperanço, salut! Vers tu cridan, eisila, fiéu d'Evo. Vers tu souspiran, gemissènt e plourant dins aquesto vau de lagremo. Zóu dounc! o nosto avoucat, viro tis uei vers nautre, aquélis uei tant pietadous. E Jèsu, fru benesi de toun sen, à la fin d'aquest eisil, fai-nous lou vèire à nautre, o clemènto, o piouso, o douço Vierge Mario.

v. Prègo pèr nautre, Santo Maire de Diéu.

r. Pèr que nous faguen digne di proumesso dóu Crist.

OREMUS

Ounnipoutènt e sempiterne Diéu, qu'emé l'ajudo dóu Sant-Esperit, as prepara lou cors e l'amo de la glouriouso Mario Vierge-Maire, pèr que meritèsse d'èstre la digno demouranço de toun Fiéu, douno-nous, dóu tèms qu'en memòri d'elo menan rejouïssènço, d'èstre libera pèr sa pïouso intercessioun di mau presènt e de la mort perpetualo. Pèr lou meme, etc.

v. La divino assistanço siegue sèmpre à nosto coumpagno.

r. Ansin siegue.

FINIDO

© CIEL d'Oc - Jun 2013